pkrf;azmfxkwf
a&;om;onf

owif;pmynm\

taumif;qkH;tsm;

မြန်မာသတင်းသမား ၁၂ ဦး၏ အရေးအသားများ

INVESTIGATIVE JOURNALISM AT ITS BEST

WRITINGS
BY
12 MYANMAR JOURNALISTS

rmwdm

■ ဖျာပုံမြို့အနီးက ကျွန်ပြုခံ ရေလုပ်သားများ The Voice Daily, May 22, 2017	cifjrwfjrwfa0	9
■ တရားမျှတမှုကိုလိုချင်တဲ့ ဒေါ်မဂျီခေါန်နန် The Irrawaddy, October 4, 2017	eefjv(GESfyGh	17
■ မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းက ဗမာ–မွတ်စလင်များ Frontier, May 10, 2018	jrwfausmfol	23
■ မငြိမ်းချမ်းမှုဒဏ် ခံနေရသော တနိုင်းဒေသ 7 Day News, Vol. 16/ No. 29	atmifaZmfxGef	31
■ စစ်ပွဲ၏ နောက်ဆက်တွဲ ချောက်ကမ်းပါး Myitkyina News Journal, October 7, 2016	qkdfrkd qefGef&m	39
■ အကျဉ်းထောင်တွင်းက မူးယစ်သံသရာ The Irrawaddy, June 22, 2017	xGefxGef	45
■ တဖ်လီးဂ် ဂျမာအသ် လှုပ်ရှားမှု ပေါ်ထွန်းလာခြင်း Frontier, June 7, 2018	jrwfausmfol	51
■ ထိုင်း–မြန်မာနယ်စပ်က စည်ကားနေတဲ့ ကာစီနို လောင်းကစားရုံ The Irrawaddy, February 14, 2018	eefjv(GESfyGh	63
■ ပြည်သူ့အစိုးရ ဖြေရတော့မည့် မြစ်ဆုံပုစ္ဆာ 7 Day Daily, Issue No .1581, September 30, 2017	atmifaZmfxGef	71
■ ထိုင်းက ပြန်လာတယ်၊ ထိုင်းကို ပြန်သွားမယ် The Standard Time Daily	pEmarmf	77
■ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ ကလေးသူငယ်တွေရဲ့ အနာဂတ် ဘာလဲ ဘယ်လဲ The Irrawaddy, May 13, 2017	prf,rifatmif	83
■ ငါးပိ၊ အာဆင်းနစ်၊ ယူရီးယားနဲ့ ကျန်းမာရေး အန္တရာယ် The Irrawaddy, November 3, 2016	pkdpkdxkdf	89

■ ကချင်ဒေသ ပဋိပက္ခတွေကြားက ပယင်းမှော် (၁)
The Irrawaddy, October 14, 2017 — eefv(GEsSySGh — 97

■ ကချင်ဒေသ ပဋိပက္ခတွေကြားက ပယင်းမှော် (၂)
The Irrawaddy, October 15, 2017 — eefv(GEsSySGh — 103

■ ထောင်နံရံနောက်ကွယ်က လျစ်လျူရှုခံနေရဆဲ ဘဝတွေ
The Irrawaddy, May 9, 2017 — xexe — 107

■ ဆင်းရဲသော ကျောင်းများနှင့် အလုပ်ရှင်များကို
မွန်ဖောင်ဒေးရှင်းက ဆက်စပ်ပေးနေ
The Irrawaddy, 30 November 2017 — v0Drf — 113

■ သင့်အိမ်တံခါးကို လာမခေါက်ပါစေနှင့်
7 Day News, Vol. 17/ No. 17 — atmifaZmfxe$ — 117

■ ကင်ဆာကို ဖိတ်ခေါ်နေသော
ရောနှောဆီနှင့် ပြန်ကြော်ဆီများ (၁)
The Irrawaddy, 19 October, 2016 — oufxm;aqG — 123

■ ကင်ဆာကို ဖိတ်ခေါ်နေသော
ရောနှောဆီနှင့် ပြန်ကြော်ဆီများ (၂)
The Irrawaddy, October 21, 2016 — oufxm;aqG — 129

■ ကင်ဆာကို ဖိတ်ခေါ်နေသော
ရောနှောဆီနှင့် ပြန်ကြော်ဆီများ (၃)
The Irrawaddy, October 23, 2016 — oufxm;aqG — 135

■ စစ်နဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး ကုန်ကျစရိတ်တွေကို
မွန်တပ်ဖွဲ့ ပြန်လည်သုံးသပ်နေ
The Irrawaddy, December 1, 2017 — v0Drf — 141

■ သူတို့ဘာကြောင့် နေရပ်ပြန်
The Standard Time Daily — pEmarmf — 145

■ ဆက်ဆံရေးရုံး တိတ်ဆိတ်ခြောက်ကပ်နေသောအခါ
7 Day News, Vol.16/ No.28 — atmifaZmfxe$ — 149

■ အင်တာဗျူးကဏ္ဍ — 155 rS 168 xd

FOREWORD

This book contains a collection of articles written by some of Myanmar's finest journalists. They took part in an investigative reporting project I initiated in 2016, the result of which is what you find here. It is our hope that it will serve as an inspiration for other Myanmar journalists who want to make the general public aware of social and political problems facing the country. Any country needs an independent and vibrant press and I am very pleased to see that a new generation of investigative reporters is emerging in Myanmar after decades of repression and censorship. Myanmar has a long and proud history of professional journalism, and it is on that past the future should be built.

Bertil Lintner

မိတ်ဆက်စကား

ဒီစာအုပ်ထဲမှာ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အတော်ဆုံးသတင်းစာဆရာတချို့ ရေးသားထားတဲ့ ဆောင်းပါးတွေ ပါဝင်ပါတယ်။ သူတို့တွေဟာ ၂၀၁၆ ခုနှစ်မှာ ကျွန်တော် စတင်ခဲ့တဲ့ စုံစမ်းဖော်ထုတ် သတင်းရေးသားတဲ့ စီမံချက်တစ်ခုမှာ ပါဝင်ခဲ့ပြီး အဲဒီစီမံချက်ရဲ့ ရလဒ်ကတော့ အခု တွေ့မြင်နေရတဲ့ ဆောင်းပါးတွေပါပဲ။ ဒီစာအုပ်ဟာ တိုင်းပြည်မှာရင်ဆိုင်နေရတဲ့ လူမှုရေးနဲ့ နိုင်ငံရေးပြဿနာတွေကို သာမန်ပြည်သူတွေ သတိမူမိအောင်လုပ်လိုတဲ့ တခြား မြန်မာသတင်းသမားတွေအတွက် ဆွဲဆောင်မှု တခုဖြစ်စေဖို့ ကျွန်တော်တို့က မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဘယ်နိုင်ငံပဲဖြစ်ဖြစ် လွတ်လပ်ပြီး အားကောင်းတဲ့ သတင်းမီဒီယာကို လိုအပ်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာအောင် ဖိနှိပ်မှုတွေနဲ့ ဆင်ဆာဖြတ်တောက်မှုတွေ ရှိခဲ့ပြီးနောက်မှာ စုံစမ်းဖော်ထုတ်ရေးသားတဲ့ သတင်းထောက်မျိုးဆက်သစ်တစ်ခု ပေါ်ထွက်လာနေတာကို တွေ့မြင်ရတာ ကျွန်တော့်အနေနဲ့ အင်မတန်မှ ကျေနပ်မိပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံဟာ ပီပြင်တဲ့ သတင်းစာပညာနဲ့ ပတ်သက်လို့ ရှည်လျားပြီး ဂုဏ်ယူဖွယ် သမိုင်းကြောင်းရှိပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် အဲဒီ အတိတ်ပေါ်မှာ အနာဂတ်ကို တည်ဆောက်သင့်ပါတယ်။

bmaw;vfvifxefm

ဖျာပုံမြို့အနီးက ကျွန်ပြုခံရေလုပ်သားများ

ခင်မြတ်မြတ်ဝေ

The Voice Daily
May 22, 2017

မြန်မာတို့၏ ထမင်းဝိုင်းတွင် မရှိမဖြစ် အရန်ဟင်းလျာတစ်ခုဖြစ်သော ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ငံပြာရည်များမှာ လူပေါင်းများစွာ၏ အသက်သွေးချွေးများကိုရင်း၍ ကျွန်ပြုခံထားရသူများက မျက်ရည်များဖြင့် ထုတ်လုပ်နေရသည့်အကြောင်းကို The Voice သတင်းထောက် ခင်မြတ်မြတ်ဝေက ကွင်းဆင်းထောက်လှမ်း ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ (အယ်ဒီတာ)

လွန်ခဲ့သောသုံးလခန့်က ကျားဖောင်ပေါ်လှမ်းတက်ခဲ့သည့် သန်မာခြေထောက်တစ်စုံမှာ ယခုတွင်မူ ကျားဖောင်ပေါ် လှမ်းတက်ရန်အတွက် လူတစ်ယောက်အကူအညီယူနေရပြီဖြစ်သည်။

အသက် ၁၇ နှစ်အရွယ်ရှိ မောင်နေလင်းထက်မှာ ဓနုဖြူမြို့၊ ကျုံပျော်ဇာတိ ကရင်လူမျိုးဖြစ်ပြီး ယခင်က ပန်းရန် ဆရာအဖြစ် အသက်မွေးနေသူဖြစ်သည်။

ပန်းရန်ဆရာအဖြစ် အလုပ်လုပ်ရန် ရန်ကုန်မြို့တော်သို့ ဆင်းလာခဲ့သော်လည်း လူပွဲစားများက ကျားဖောင်သို့ ပို့ကာ ရောင်းစားခြင်း ခံလိုက်ရသည်။

ကျားဖောင်ပေါ်တွင် ရေလုပ်သားအဖြစ် သုံးလ လုပ်ကိုင်ခဲ့အပြီးတွင် သန်မာလှသည့် လူငယ်တစ်ဦးအဖြစ်မှ အောက်ပိုင်းချည့်သည့် ဒုက္ခိတတစ်ဦး ဖြစ်သွားခဲ့သည်။

မသန်စွမ်းတော့သည့် သူ့ခြေထောက်များကိုကြည့်ရင်း ကိုယ့်ဘဝကို နှမြောမိကြောင်း၊ တွဲခေါ်လာသူလက်ကို ဆုပ်ကိုင်ထားရာမှ ဖြည်းဖြည်းချင်း ထိုင်ခုံပေါ်ထိုင်ချရင်း ပြောလိုက်သည်။

ရန်ကုန်နှင့် မိုင် ၅၀ ကျော်ဝေးသော ဖျာပုံမြို့အနီး ပင်လယ်ဝတွင်ရှိသော ကျားဖောင်လုပ်ငန်းများတွင် လူခေါ်ပွဲစားများမှတစ်ဆင့် ရောင်းစားပြီး ကျွန်ပြုခံနေရသူ အများအပြား ရှိနေပြီး အာဟာရချို့တဲ့ကာ သေဆုံးရသူများလည်း ဒုနဲ့ဒေး ဖြစ်နေသည်။

သို့သော် ယင်းဖြစ်စဉ်များကို ဖော်ထုတ်မည့်သူ မရှိ။ အကူအညီပေးမည့်သူ မတွေ့။ ကျွန်ပြုခံနေရသည့်ဖြစ်စဉ်ကား ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲ။

ဧရာဝတီတိုင်းအတွင်းရှိ အင်္ဂလန် ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရာသီခွင်သည် ဩဂုတ်လအတွင်း လုပ်သားစုဆောင်း၍ စက်တင်ဘာလမှ ဧပြီလအထိ ခုနစ်လတာ ပင်လယ်ပြင်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းခွင်ဝင်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျားဖောင်တစ်ဖောင်တွင် လူသုံးဦးသာရှိပြီး ဖောင်နောက်လိုက် နှစ်ဦးနှင့် ဖောင်ဦးစီးတို့သာ လုပ်ကိုင်ကြသည်။

ရေသေရေထ (ရေတက်ရေကျ) ပေါ်မူတည်၍ ၆ နာရီခြားတစ်ခါ တစ်နေ့ လေးကြိမ် ပိုက်ချ ပိုက်ဆွဲရသည်။ ရလာသမျှ ငါးအကြီးသေးပေါ်မူတည်ပြီး မျှင်ရွေး၊ ငါး အကြီးအသေးပေါ်မူတည်၍ ငါးခွဲ၊ ငါးခြောက်လှန်း၊ ပုစွန်ခြောက်လှန်း၊ ငါးဆားနယ် လုပ်ရသည့် လုပ်ငန်းခွင်ဖြစ်သည်။

မောင်နေလင်းထက်မှာ လွန်ခဲ့သည့်ရှစ်လက မွေးရပ်မြေစွန့်ခွာ၍ ဦးလေးဖြစ်သူ အဆက်အသွယ်ဖြင့် ပန်းရန် လုပ်ရန် ရန်ကုန်မြို့သို့ ရောက်ရှိလာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်ရောက်ပြီး ငါးရက်မြောက်နေ့တွင် ပန်းရန်အလုပ်လုပ်ကိုင်ရာမှအပြန် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ထိုင်ချိန်တွင် သူ ကပ်လျက် ဘေးခုံဝိုင်းမှ အသက် ၅၀ ခန့်ရှိ အမျိုးသမီးတစ်ဦးက လက်ဖက်ရည်ဆိုင် စားပွဲထိုးအလုပ် လူလိုနေကြောင်း မောင်နေလင်းထက်ကို စကား အစချီခဲ့သည်။

ထို့နောက် ပွဲစားအမျိုးသမီးခေါ်ဆောင်ရာ ဒဂုံမြို့နယ် ၆၇ ရပ်ကွက်အတွင်းရှိ အိမ်တစ်အိမ် သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။

ထိုအိမ်တွင် အသက် ၈၀ အရွယ် အဘွားအိုတစ်ယောက်နှင့် ၂၅ နှစ်ခန့်ရှိ အမျိုးသမီးတစ်ဦးသာရှိသည်ဟု မောင်နေလင်းထက်ကပြောသည်။

“အဲနေ့က ထမင်းစားတာအစ ဆေးလိပ်၊ ကွမ်း အကုန်ဝယ်ပေးထားတာ ကျွန်တော့်ကို အပြင်တောင် ထွက်မထိုင်ခိုင်းဘူး၊ လိုလေသေးမရှိအောင် ထားတယ်။ ကျွန်တော့် စိတ်ထဲ အားနာမိတယ်။ အလုပ်လည်း ရှာပေး စားစရာပါပေးလို့ ကျေးဇူးတွေတင်နေမိတယ်” ဟု ပြောသည်။

မနက်မိုးလင်းလင်းချင်း ပွဲစားအမျိုးသမီးနှင့်အတူ အငှားကားဖြင့် ဒလဆိပ်ကမ်းကို မနက် ၈ နာရီတွင် စတင် ထွက်လာခဲ့သည်။

ဒလတစ်ဖက်ကမ်းအရောက်တွင် လူ ၁၀ ယောက်ဆံ့ကားနှင့် လေးနာရီခန့် မောင်းပြီးနောက် နေ့လယ် ၁၂ နာရီတွင် မြို့လေးတစ်မြို့သို့ ရောက်သွားသည်။

မြို့အဝင်ဝတစ်ခုတွင် ဖျာပုံမြို့က ကြိုဆိုပါ၏ဆိုသော ဆိုင်းဘုတ်ကို တွေ့သဖြင့် ဖျာပုံမြို့ထဲ ရောက်ရှိနေပြီကို သိလိုက်ရသည်။

ရောက်ရောက်ချင်း ဖျာပုံဈေးအတွင်း ပွဲစားအမျိုးသမီးက အဝတ်အစားနှစ်စုံနှင့် စောင်တစ်ထည်ဝယ်ပြီး အိတ်ထဲထည့်ပေးသည်။

ဖျာပုံမြို့ပေါ်မှ ဆိုင်ကယ်ကယ်ရီတစ်စီးကို နှစ်သောင်းဖြင့်ငှားရမ်းပြီး ခရီးဆက်ခဲ့ရာ ညနေ ၄ နာရီတွင် နောက်မီးကျေးရွာသို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။

နောက်မီးကျေးရွာရောက်ရောက်ချင်းတွင် အင်္ဂလန်ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင်များ၏ အိမ်များကို တစ်အိမ်တက်ဆင်း အလုပ်သမားလိုလားဟု ပွဲစား အမျိုးသမီး မေးမြန်းရာ နောက်ဆုံးတွင် အင်္ဂလန် ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင် တစ်ဦး၏အိမ်တွင် သူ့ကို အပ်နှံခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

“တစ်လ တစ်သိန်းနှစ်သောင်းရမယ် နေစရိတ်ငြိမ်းဆိုတော့ ကျွန်တော် လုပ်မယ်ပေါ့၊

အဝတ်တောင်မယူနဲ့ အကုန်စရိတ်ငြိမ်း ဘာမှမလိုဘူး၊ အလုပ်က ချက်ချင်းလိုတယ်ဆိုပြီးခေါ်သွားတာ အခု ကျွန်တော်အောက်ပိုင်းသာ ချည့်သွားတယ် ဘာမှမပို့နိုင်ဘူး။ မိသားစုက ကျွန်တော်သေပြီလို့တောင် ထင်နေလောက်ပြီ" ဟု ပြောရင်း မောင်နေလင်းထက်တစ်ယောက် အဝေးကို တစ်ချက်ကြည့်ရင်း ပြောသည်။

ပင်လယ်လုပ်သားအဖြစ် အောက်ပိုင်းချည့်သည်အထိ အလုပ်လုပ်ကိုင်ရသူများမှာ အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှာ အသက် ၁၅ နှစ်မှ အသက် ၅၀ ဝန်းကျင် လူရွယ်များဖြစ်သည်။

အမာကျေးရွာနေ ကိုဇင်မောင်မောင်လတ်က ဧရာဝတီတိုင်း၊ ဖျာပုံမြို့နယ်အတွင်း ငါးဖမ်းရာသီချိန် ကျချိန်တိုင်း လူကုန်ကူးခံနေရကြောင်း ပြောသည်။

"ဒီဒေသမှာက ရေလုပ်ငန်းရာသီခွင်ချိန်ဆို လူငါးယောက်တစ်ဖွဲ့ တစ်ခါတလေ ဘယ်က လူတွေ ခေါ်လာမှန်း မသိ ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင်အိမ်တွေမှာ လိုက်စပ်တယ်။ တစ်ယောက်ပို့ရင် ငါးသောင်းရတယ်။ တချို့ဆို အရက်တွေမူးအောင်တိုက်ပြီး ဆွဲခေါ်လာတာ တွေ့ဖူးတယ်။ တချို့ကျ မွေးချင်းအရင်းက ခေါ်ပြီး လုပ်ငန်းရှင် အိမ်မှာ ရောင်းစားတာတွေ လည်း ရှိတယ်" ဟု ၎င်းကပြောသည်။

ဧရာဝတီတိုင်းအတွင်းရှိ မျှင်ငါးပိ အဓိကထုတ်လုပ်နေသည့် နောက်မီးကျေးရွာသည် ရန်ကုန်မြို့နှင့် အကွာအဝေး မိုင် ၁၁၀ ခန့်တွင် တည်ရှိသည်။

ဖျာပုံမြို့ပေါ်မှ နောက်မီးသို့ ပြေးဆွဲနေသော အဝေးပြေးကားသည် နံနက် ၆ နာရီ တစ်ကြိမ်သာ ပြေးဆွဲသည်။ နောက်မီးသို့ ဆိုင်ကယ်ကယ်ရီနှင့်သွားပါက တစ်ရက် နှစ်သောင်းခွဲ နှုန်းရှိပြီး လမ်းခရီးတွင် ဖုန်လိမ့်လိမ့်ထနေကာ အချို့နေရာများတွင် လမ်းဟူ၍ သတ်မှတ်ချက် မရှိ ကွင်းပြင်ဖြတ်မောင်းရသည်။

ငါးခွဲရုံ၊ ငါးသိုလှောင်ရုံများ၊ ငါးလှမ်းစင်များဖြင့် ငါးညှီနံ့များဖြင့် ထုံသင်းနေသော ထိုရွာသည် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားရှိ မိသားစုထမင်းဝိုင်းများအတွက် မရှိမဖြစ် ဟင်းလျာဖြစ်သည့် ငါးပိ၊ ငါးခြောက်နှင့် မျှင်ငါးပိ အများဆုံးထုတ်လုပ်ရာ ဖြစ်သည်။

လမ်းအကျယ် ၈ ပေဝန်းကျင်သာရှိပြီး ကားတစ်စီးဝင်စာ လမ်းသွယ်များရှိကာ ကျေးရွာတစ်ခုလုံးတွင် ခြံအကျယ် အလုံပိတ်အိမ်များနှင့် အလုပ်သမားတန်းလျားများ အမျိုးသမီး အဆောင်၊ အမျိုးသား အဆောင်များကို တွေ့ရသည်။

ရွာရှိ အိမ်ရှေ့တိုင်းတွင် ရေငန်ပိုင်ဦးရှင်ကြီးနတ်ကွန်းများလည်း ရှိသည်။

ခြံရှေ့တွင် အသက် ၅၀ အရွယ် လုံခြုံရေး တာဝန်ယူထားသူများရှိသလို အင်းခွေး များကို မွေးမြူထားကြသည်။

နောက်မီးကျေးရွာတစ်ခုလုံးတွင် လုပ်ငန်းရှင် ၅၃ ဦးရှိပြီး ပညာတတ် အထက်တန်း နှင့် လူလတ်လူတန်းစား အားလုံးသည် ကျားဖောင် အစီး ၁၀ ဖောင်အထက်မှ ၅၀ ဝန်းကျင် ပိုင်ဆိုင်ထားကြသည်။

ယခုနှစ်စတွင် ရေလုပ်သား ၈၀၀၀ နီးပါးလိုအပ်ကြောင်း နောက်မီး ရေလုပ်ငန်းရှင် အသင်းထံမှ သိရသည်။

နောက်မီးကျေးရွာတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး တာဝန်ထမ်းဆောင်သူလည်းဖြစ် ကျောက်စိမ်း

ကျားဖောင်လုပ်ငန်း ပိုင်ရှင်ဖြစ်သူ ဦးအေးစိုးက 'ဒီမှာက ကုမ္ပဏီမဟုတ်ဘူး၊ လုပ်ငန်းက မှတ်ပုံတင်စရာ မလိုဘူး၊ ငါးဖမ်းလိုင်စင်တော့ရှိတာပေါ့၊ ဒီမှာ အလုပ်သမားက ရှားတော့ ပွဲစားနဲ့ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် ရှာနေရတယ်၊ တချို့လည်း အရက်သမားလည်းပါတာပေါ့။ ပင်လယ်ထဲ အရက်သောက်ခွင့် မရှိဘူး။ အရက်ပြန်တွေ အနာထည့်ဖို့ဆို မှာတယ်၊ ပြီး ရေရောသောက်တော့တာပဲ၊ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ပင်လယ်ကျသေသေ၊ ကျန်းမာရေးမကောင်းလို့ သေသေ ခြောက်သိန်း လျော်ပေးနေတာပဲ' ဟု ပြောသည်။

သို့သော် ကျားဖောင်လုပ်သားများမှာ အစားအစာ လုံလုံလောက်လောက်မရ။ ရေချိုပြတ်သည့်အခါများလည်းရှိရာ အာဟာရချို့တဲ့၍ သေဆုံးကြသည်များ၊ ကျန်းမာရေး ချို့ယွင်းကြသည်များရှိနေကြောင်း စုံစမ်းသိရှိရသည်။

မောင်နေလင်းထက် ပင်လယ်ပြင် ပထမဆုံး စလိုက်သည့်နေ့မှာတင် ထမင်းငတ်ခဲ့ရသည်။

"လချီအလုပ်လုပ်တာဆိုတော့ အစားပျက်တယ်၊ တစ်ခါပျက်ရင် ၂ ရက် ၃ရက်လောက်ပျက်တယ်။ အဲတော့ ဆားနယ်ထားတဲ့ငါးကို ရေဆမ်းစားတယ်၊ ရေချိုပြတ်တော့ ရေငန်ဆမ်းစားရတယ်၊ အခု ကျွန်တော်က အရင် ခန္ဓာကိုယ်တစ်ဝက်တောင် မရှိတော့ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ အလုပ်ရုံကအောက်ပိုင်းချည့်တာ သုံးယောက်ရှိတယ်။ အရမ်းပင်ပန်းတယ် အိပ်ချိန် ၃ နာရီ၊ ၄ နာရီပဲရှိတယ်။ အဲကြားထဲ ငါးများများရရင် နှစ်ရက်လောက်မအိပ်ရဘူး" ဟု မောင်နေလင်းထက်က ပြောသည်။

ကျားဖောင်ရေလုပ်သားများအတွက် သောက်သုံးရေချို ပြတ်လပ်မှုသည် ဖြစ်ရိုး ဖြစ်စဉ်ကဲ့သို့ပင် ဖြစ်နေပြီဖြစ်ကြောင်း ဖောင်ဦးစီးလုပ်သက် ၉ နှစ်ရှိသူ နောက်မီးကျေးရွာမှ ဦးတင်မြင့်ကဆိုသည်။

မောင်နေလင်းထက်ကဲ့သို့ပင် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ပထမနှစ်လအတွင်း အစာအာဟာရချို့တဲ့ သေဆုံးသွားသည့် ဖောင်လုပ်သားဦးရေ ၃၀ ရှိပြီး၊ ဖောင်ပေါ် အချင်းချင်းခိုက်ရန်ဖြစ် သေဆုံးသူ ၄ ဦးရှိသည်ဟု အမာမြို့နယ် ရဲစခန်း သေမှုသေခင်းစာရင်းအရ သိရသည်။

ပြီးခဲ့သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင်းက ပင်လယ်ကျားဖောင် အလုပ်သမားများထံမှ အစာအာဟာရချို့တဲ့ သေဆုံးသူ ၂၅ ဦး၊ ဖောင်လုပ်သားအချင်းချင်း လူသတ်မှု ၉ မှုရှိကြောင်း ယင်းမှတ်တမ်းများတွင် တွေ့ရသည်။

ထိုသို့ သေဆုံးသူများသည် ပင်လယ်ပြင်တွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် မဟုတ်ဘဲ အစာရေစာ လုံလောက်စွာမရရှိခြင်း၊ အချိန်မီ ဆေးကုသခွင့်မရရှိခြင်းတို့ကြောင့် သေဆုံးသူများသာ ဖြစ်ကြောင်း စုံစမ်းသိရှိရသည်။

နောက်မီး ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင်အသင်း ဥက္ကဋ္ဌ ဦးမိုးက "ရေလုပ်ငန်းရာသီခွင်အတွင်း အလုပ်သမား ၈၀၀၀ ခန့် ခေါ်ယူလုပ်ကိုင်နေပါသော်လည်း ပင်လယ်ထဲရောက်ပြီး နှစ်လအကြာတွင် ထွက်ပြေးသူ၊ ကျန်းမာရေး မကောင်းသူ၊ သေဆုံးသူ၊ အလုပ်ဒဏ်မခံနိုင်သူများ၊ နေရပ်ပြန်သူများ စသဖြင့် လုပ်သားနှစ်ထောင်နီးပါး ဆုံးရှုံးရသည်" ဟု ပြောသည်။

ဦးမိုး၏ အဆိုအရမူ ပင်လယ်နောက်လိုက် အလုပ်သမားတစ်ဦး တစ်လလုပ်အားခ လေးသောင်းခွဲမှ ခြောက်သောင်း၊ ဖောင်ဦးစီး (ဒေသအခေါ် ဂုတ်စီး) တစ်ဦး တစ်သိန်းပတ်ချာလည်၊

ဖောင်ဦးစီးချုပ် ကျပ်လေးသိန်းမှ ခုနစ်သိန်းဝန်းကျင် ပေးရပြီး ပင်လယ်ပြင်သို့မဆင်းမီ ပထမ အသုတ်အဖြစ် ကြိုတင်ငွေ သုံးသိန်းမှ ရာထူးပေါ် မူတည်၍ ဆယ်သိန်းဝန်းကျင်အထိ ပေးရသည်ဟု သိရသည်။

အလုပ်သမားတစ်ဦး၏ လစာမှာ သောင်းဂဏန်းသာရသဖြင့် ကြိုတင်ငွေနှင့်ပင် လစာကုန်သွားပြီဖြစ်သည့် အပြင် အချို့ပိုက်ဆံလိုသူများက လာမည့်နှစ်အတွက် ရငွေထဲကပင် ကြိုယူသုံးသည်များရှိရာ အလုပ်အကြွေးပင် တင်နေသည်။

ပင်လယ်ထဲတွင် ပုစွန်ခြောက် တစ်ပိဿာရရှိပါက ၂၀၀ ကျပ်နှုန်း၊ ငါးခြောက် တစ်ပိဿာရရှိပါက ၅၀၀ နှုန်းထား ကုန်ချိန်ရရှိမှုပေါ် မူတည်ပြီး လုပ်ခလစာကို သတ်မှတ်ပေးကြသည်ဟု ဦးမိုးကပြောသည်။

အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနမှ ချထားပေးသည့် စက်ရုံ၊ အလုပ်ရုံဥပဒေတွင် အလုပ်ချိန် ၈ နာရီက ရေသေ၊ ရေထ ပေါ် မူတည်လုပ်ကိုင်ရသည့် လုပ်ငန်းခွင်ဖြစ်သောကြောင့် စည်းကမ်းချက်များနှင့် လွဲချော်နေသည့်အတွက် အဆင်မပြေကြောင်း ၎င်းကပြောသည်။

အလုပ်ရှင်၊ အလုပ်သမားပြဿနာများ ဖြစ်ပွားလာပါက ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးတွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးအပါအဝင် ရေလုပ်ငန်းရှင်အသင်း၊ ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင်အသင်းတို့မှ ကြားဝင်ဖြေရှင်းပေးသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း ရေလုပ်သားများဘက်တွင် အလုပ်သမားအသင်းအဖွဲ့၊ သမဂ္ဂဟူ၍ မတွေ့ရပေ။

ရေလုပ်ငန်းရှင်များအနေနှင့် အလုပ်သမားများက စရန်ငွေယူပြီး ထွက်ပြေးမှုများရှိနေခြင်းကြောင့် အလုပ် အကိုင်ရှာဖွေရေးအေဂျင်စီ လိုအပ်နေကြောင်း ဖျာပုံမြို့နယ် အင်္ဂလန်ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင် ဥက္ကဋ္ဌ ဦးသံချောင်းက ပြောပါတယ်။

“ဥပဒေမှာမပါတဲ့ စရန်ငွေကို သူတို့ အလုပ်လုပ်ချင်အောင်ပေးတယ်၊ ပြီးရင် ပင်လယ်ထဲရောက်မှ မလုပ်နိုင်တော့ဘူး ထွက်ပြေးတယ်၊ စရန်ငွေယူတုန်းက သေဒဏ်ပေးမယ်ဆိုရင်တောင် ကြိုက်တဲ့စာချုပ်မှာ လက်မှတ် ထိုးခိုင်းရင် ထိုးကြတယ်၊ လက်ရှိပြဋ္ဌာန်းထားတဲ့ ဥပဒေနဲ့ အရပ်ဓလေ့နဲ့ကျတော့ ဒီလုပ်ငန်းက မကိုက်ညီဘူး” ဟု ၎င်းက ပြောသည်။

ရေလုပ်သားများအတွက် ဥပဒေအရ သေဆုံးသူများကို လူမှုဖူလုံရေးဝန်ကြီးဌာနမှ တရားဝင် လျော်ကြေးဥပဒေတွင် ဆရာဝန်စစ်ဆေးချက် ထောက်ခံချက်နှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိမှုပေါ် မူတည်၍ ရာခိုင်နှုန်းအလိုက် လုပ်ငန်းရှင်က ပေးလျော်ရသည်ဟု လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနမှ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန် ဦးမျိုးအောင်က ပြောသည်။

“ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းပြောရရင် အလုပ်သမားတွေက ပင်လယ်ထဲ နာရီပေါင်းများစွာ အလုပ်လုပ်နေရတယ်။ ပြဿနာက အလုပ်ရှင်ဆီက ပိုက်ဆံယူပြီး ပြန်မပေးတဲ့ ပြဿနာပေ့ါ၊ အနည်းဆုံး အခကြေးငွေမှာ အလုပ် သမား ၁၅ ယောက်အထက်ဆို တစ်ရက် ၃၆၀၀ ပါပြီးသား၊ အဲဒါမျိုး လစာငါးသောင်း၊ ခြောက်သောင်းရတယ် ဆိုရင် မကျေနပ်တဲ့သူက တိုင်ရမှာပေ့ါ” ဟု ၎င်းကပြောသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ဖျာပုံတစ်မြို့နယ်လုံးတွင် ကျေးရွာပေါင်း ၅၂ ရွာတွင် ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင် ၁၄၄ ဦးရှိပြီး ရေလုပ်သားကတ် တရားဝင်လုပ်သူ ၇၀၀၀ ကျော်ရှိသည်ဟု

ဖျာပုံမြို့နယ် မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ဒေါ်ဝါဝါသန်းကပြောသည်။

"ရေလုပ်သားပြဿနာက အောက်ခြေက လုပ်ငန်းရှင်အသင်းတွေက ဖြေရှင်းပေးနေကြတယ်၊ လုံးဝကို အဆင်မပြေတော့ ကျွန်မတို့ဆီကို တက်လာတာ တစ်လ အနည်းဆုံး ငါးမှုလောက်တော့ တက်တယ်၊ ရာသီခွင်အတွင်းပေါ့လေ ဘာလိုအပ်ချက်ပြဿနာ ဖြစ်နေတယ်။ လေဘာကတ်ကို လုပ်ငန်းရှင်က သူ ဖောင်ထွက်တော့မယ်ဆိုရင် နှစ်ထောင်ပေး လုပ်ရတယ်၊ မလုပ်ဘဲထွက်သွားတဲ့ အလုပ်သမားက ဟိုမှာ သေတာတို့ ပြဿနာတက်ရင် ဖြေရှင်းဖို့က မလွယ်ဘူး တရားမဝင်ဘူးပေါ့" ဟု ၎င်းက သုံးသပ်ပြောဆိုလိုက်သည်။

နောက်မီးကျေးရွာတစ်ခုတည်းတွင် ယခုနှစ်အတွက် ပင်လယ်ရေလုပ်သား ၈၀၀၀ နီးပါး ရှိသော်လည်း တရားဝင် ရေလုပ်သားကတ်လုပ်ပေးခြင်း မရှိခဲ့ကြောင်း နောက်မီးကျေးရွာမှ ရေလုပ်သားများက ပြောသည်။

မောင်နေလင်းထက်ကဲ့သို့ပင် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ပွဲစားရောင်းစားခံထားရသည့် ရေလုပ်သားအများစုကို လုပ်ငန်းရှင်မှ ရေလုပ်သားကတ်လုပ်ပေးခြင်း မရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ကျားဖောင်လုပ်သားများအတွက် အိပ်ချိန် အတည်တကျမရှိ။

တစ်နေ့အိပ်ချိန်မှာ ငါးမရသည့်အချိန်မျိုးတွင် ၄ နာရီခန့် ကောင်းကောင်းအိပ်ရသော်လည်း ငါးအရများသည့် နေ့မျိုးဖြစ်ပါက အိပ်ချိန်မရှိ နှစ်ရက်ဆက် အလုပ်လုပ်ရသည်။

ငါးရွေးရင်း စူးဆူးမိသည့် ဒဏ်ရာများကြောင့် လက်ဝါးတစ်ခုလုံး ပေါက်ပြဲနေသည်ဟုပြောရင်း မောင်နေလင်းထက်တစ်ယောက် လက်ဝါးနှစ်ဖက် ဖြန့်ပြသည်။

ပင်လယ်ပြင်ရောက်ပြီး နှစ်လအကြာတွင် ဗိုက်အောင့်ကာ ခြေထောက်များလည်း ကိုက်သည်မှာ မခံနိုင်သဖြင့် ဖောင်ဦးစီးကို ကမ်းပေါ်တင်ပေးရန် ပြောဆိုခဲ့သော်လည်း ထွက်ပြေးမည်ထင်၍ ကုန်းပေါ်မတင်ပေးခဲ့ကြောင်း ကိုနေလင်းထက်ကပြောသည်။

"ဖောင်ဦးစီးကို ကျွန်တော်ပြောတယ် ဆေးရုံတက်မယ်ဆိုတာကို ၁၇ ရက်လောက် ကြာသွားတယ်။ ဖောင်ပေါ်မှာထားလိုက်၊ သင်္ဘောပေါ်ထားလိုက်နဲ့ ပြောင်းထားတာ နောက်ဆုံး ဖင်တရွတ်တိုက်ဆွဲဖြစ်လာတော့ သူတို့လည်း သိတော့မှ ငါးပေါင်းလှေနဲ့ပြန်တင်ပေးလိုက်တယ်" ဟု မောင်နေလင်းထက်က ဆိုသည်။

"အခု ခြေထောက်တွေကို အရင်လို ပြန်ကောင်းချင်တယ်၊ ကုနေပေမယ့် မရဘူး။ ကျွန်တော့်စိတ်အထင်တော့ ခြေထောက်တွေ မကောင်းတော့ဘူးလို့ထင်တာပဲ" ဟု ပြောဆိုရင်း ဘယ်ဘက်ခြေထောက်ကို ခေါင်းငိုက်စိုက် ကြည့်နေသည်။

ယင်းသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ဗိုက်တာမင်ဘီဝမ်းခါတ် ချို့တဲ့ပြီး အားအင်နည်းသွားကာ ခြေထောက် အောက်ပိုင်း ချည့်နဲ့သွားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဒေါ်ငြိမ်း တိုက်နယ်ဆရာဝန် ဒေါက်တာ မင်းဉာဏ်ပိုင်အောင်က ပြောသည်။

ပင်လယ်ပြင်တွင် ခုနစ်လတာ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် ဖျာပုံမြို့ပေါ်နေ အသက် ၆၅ နှစ်အရွယ်ရှိ ဦးပေါက်စက "အဲ့နေ့ကို ဘယ်တော့မှမမေ့ဘူး ထမင်းမဝလို့ နည်းနည်းထပ်တောင်းမိတယ်။ ဖောင်ဦးစီးက ဇလုံအပြည့်အသိပ် ထည့်ပေးတယ်။ ကုန်အောင်စားဆိုပြီး ရွဲ့ထည့်ပေးတယ်။ မကုန်တော့ နားအုံနှစ်ဖက်ကို လက်နှစ်ဖက်နဲ့ ညှပ်ရိုက်ချတယ် လည်ပင်းကို ကုတ်တယ်။ ကျန်တဲ့သူတွေက နံရိုးဖြတ်ကန်ကြတယ်" ဟု ပြောသည်။

ဦးပေါက်စကဲ့သို့ ပင်လယ်အလုပ်သမားများမှာ အစာအာဟာရချို့တဲ့မှုကြောင့် အချိန်မီ ဆေးကုသခွင့်မရရှိ၍ ၂၀၁၇ ခုနှစ် မတ်လအတွင်း သေဆုံးသူ အယောက် ၃၀ အထိရှိပြီး ထိခိုက်ဒဏ်ရာရ၍ သေဆုံးသူ ၆ ဦးသာ ရှိသည်။ ၂၀၁၆ တစ်နှစ်တာလုံးတွင် အစာအာဟာရချို့တဲ့ သေဆုံးသူ ၅၅ ဦး၊ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရ၍ သေဆုံးသူ ၁၀ ဦးရှိသည်ကို ဒေါ်ငြိမ်းတိုက်နယ်ဆေးရုံမှတ်တမ်းအရ သိရှိရသည်။

ဆေးရုံသို့ ရောက်ရှိလာသည့် ပင်လယ်အလုပ်သမားအများစုသည် အချိန်လွန်မှ သေဆုံးပြီးမှသာ ရောက်ရှိလာကြသည်ဟု ဒေါ်ငြိမ်းတိုက်နယ်ဆေးရုံမှ တာဝန်ခံ ဒေါက်တာမင်းဉာဏ်ပိုင်အောင်က ပြောသည်။

သေဆုံးသူအများစုသည် အစာအိမ်သွေးကြောပေါက်၊ တီဘီရောဂါ၊ အသည်းခြောက်ရောဂါ၊ နှလုံး၊ အသည်း၊ ကျောက်ကပ်၊ အူတို့တွင် ရောဝပ်နေသည်ကို ရင်ခွဲစစ်ဆေးရာတွင် တွေ့ရှိရသည်ဟု ဒေါက်တာ မင်းဉာဏ်ပိုင်အောင်က ပြောသည်။

ပင်လယ်အလုပ်သမားအများစုသည် အရက်သောက်သုံးသူများဖြစ်ပြီး ပင်လယ်ပြင်တွင် အရက်မသောက်ရခြင်း အပြင် အစားအသောက်ချို့တဲ့ခြင်း၊ အစာအိမ်ပေါက်ခြင်း၊ ပင်လယ်စာ အများဆုံး စားသောက်နေရသည့်အတွက် အင်နိဓာတ်များကာ ဖောယောင်လာခြင်း အပြင် အဆုတ်နှင့် အသည်းတို့အတွင်း ရေဝင်၍ သေဆုံးကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဒေါ်ငြိမ်း တိုက်နယ်ဆေးရုံမှ တိုက်နယ်ဆရာဝန်က ရှင်းပြသည်။

“ဖျာပုံမှာက ပင်လယ်အလုပ်သမားတစ်ယောက်သေ ၆သိန်းပဲ အဲဒါပေါက်စျေး၊ လူအသက်က ကြက်ကလေး၊ ငှက်ကလေးလောက်တောင်တန်ဖိုးမဲ့နေတယ်၊ အခု အမာ သင်္ချိုင်းကုန်းမှာ ပင်လယ်ကမျှောတဲ့ ရေလုပ်သား ပိုင်ရှင်မဲ့တွေသေရင် ဒီတိုင်း ပလတ်စတစ်အိတ်စွပ် လူလေးယောက် ထမ်းမြှုပ်နေတာ”ဟု အမာဒေသခံ ကိုဇင်မောင်မောင်သန့်က ပြောသည်။

ကျန်းမာရေးချို့တဲ့၍ ဆေးရုံရောက်လာသော ဖောင်လုပ်သားအများစုသည် သေဆုံးပြီးမှသာ ရောက်ရှိလာကြကြောင်း အမာပြည်သူ့ဆေးရုံတွင် လုပ်သက် ၁၀ နှစ်ရှိပြီဖြစ်သည့် အထွေထွေလုပ်သား ဦးသန်းဦးကပြောသည်။

စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီက သေဆုံးသွားသည့် ဖောင်လုပ်သားများ သေစာရင်းတွင် ရန်ကုန်၊ လှိုင်သာယာ၊ တောင်ဒဂုံ၊ ဒလ၊ ပဲခူးတိုင်း၊ ရွှေပြည်သာနှင့် အထက်အညာဒေသမှ လာရောက်လုပ်ကိုင်သူများ ဖြစ်နေသည်ဟု ဒေါ်ကေသီချိုကပြောသည်။

ကျားဖောင်လုပ်သားများတွင် အများစုမှာ ပွဲစားများ၏ ရောင်းစားခြင်းခံရသူများဖြစ်ရာ နည်းပါးလှသည့် လစာနှင့် ခံစားခွင့်ကိုပင် မသိရှိကြပေ။

လူပွဲစား၏ ရောင်းစားခံခဲ့ရသည့် မောင်နေလင်းထက်မှာမူ မိမိလစာ ဘယ်လောက်ဆိုသည်ကိုပင် မသိချေ။

ကျားဖောင်ရေလုပ်သားများ ကန်ထရိုက်စာချုပ်၌ ငွေပေးငွေယူစာချုပ်တွင် ဖောင်လုပ်သားအမည်နှင့် လက်မှတ်သာ ပါရှိသည်ကို မြင်တွေ့ရသည်။

မောင်နေလင်းထက်တစ်ယောက် ပွဲစားမမြရီက ငွေသုံးသိန်းဖြင့် ရောင်းစားခဲ့သည်ကို နောက်မီးအုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးတွင် လုပ်ငန်းရှင်နှင့် မိဘများတွေ့ဆုံ၍ သားဖြစ်သူကိုပြန်ခေါ်ရန် ညှိနှိုင်းသည့်နေ့မှ သိရှိခဲ့ရသည်။

ယင်းသို့ အလုပ်သမားများ၏ ချွေးနဲ့စာကို နည်းမျိုးစုံဖြင့် အမြတ်ထုတ်ခြင်းခံနေရသည့် ကျားဖောင်လုပ်ငန်းခွင်များမှ ထွက်လာသည့်စားသောက်ကုန်များကို မြို့ပေါ်ဈေးကွက်များတွင် ဈေးကြီးပေးဝယ်နေရခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာတနိုင်ငံလုံး စားသုံးနေသည့် မျှင်ငါးပိ ၆၅ ရာခိုင်နှုန်းသည် ဧရာဝတီတိုင်း နောက်မီး ကျေးရွာမှ တင်ပို့နေရသည်ဟု ရန်ကုန်မြို့ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ငံပြာရည် ထုတ်လုပ်ရောင်းချရေးအသင်း ဥက္ကဌ ဦးထွန်းစိန်က ပြောသည်။

နောက်မီးကျေးရွာသည် မျှင်ငါးပိ အဓိကလုပ်ကိုင်သော ကျေးရွာဖြစ်ပြီး နှစ်စဉ်ရေလုပ်ငန်း ရာသီခွင်အတွင်း အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ရေလုပ်သားများကို ခေါင်းပုံဖြတ်ကာ ကျွန်ပြုသည့် လုပ်ငန်းခွင်မှ ထွက်ရှိလာသည့် မျှင်ငါးပိများ ဖြစ်နေသည်။

ယနေ့သည် မောင်နေလင်းထက်ကို ကျားဖောင်လုပ်ငန်းရှင်ထံမှ ငွေနှစ်သိန်းဖြင့် ဖခင်မှ ပြန်လာရွေးမည့်နေ့ ဖြစ်သည်။

လူပွဲစားက ရောင်းစားသွားသဖြင့် အိမ်က ငွေဖြင့် ပြန်ရွေးရသည့်အပြင် အောက်ပိုင်းချည့်သွားသည်ကို ပြန်ကုသ၍ ရမည်၊ မရမည်က မသေချာသေး။

သို့သော် ကျားဖောင်လုပ်ငန်းခွင်များတွင်တော့ အလားတူ ရင်နင့်ဖွယ်ဇာတ်လမ်းများက မည်သည့်အချိန်ထိ ရှိနေဦးမည်ဆိုသည်ကား။

● ● ●

တရားမျှတမှုကိုလိုချင်တဲ့ ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်

နန်းလွင်နှင်းပွင့်

The Irrawaddy
October 4, 2017

အရောင်မွဲနေတဲ့အင်္ကျီနဲ့ ခပ်နွမ်းနွမ်းထဘီကိုဝတ်ဆင်ထားပြီး အဝတ်ဟောင်းစတစ်စနဲ့ ၃ လသား ကလေးငယ်ကို ရင်ခွင်မှာလွယ်ထားတဲ့ စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည် ကချင်အမျိုးသမီးဟာ သူ့ခင်ပွန်းသည်အတွက် တရားမျှတမှုကိုစိန်ခေါ်ဖို့ အုတ်တံတိုင်းအခိုင်အမာခတ်၊ သေနတ်ကိုင်အစောင့်အကြပ်တွေရှိတဲ့ ခြံဝန်းထဲကို ဝင်လာပါတယ်။

လုံခြုံရေးအရစစ်ဆေးတဲ့ စစ်သမီးတွေနဲ့ စစ်သားတွေဆီမှာ သူကအစစ်ဆေးခံပြီး မန်စီမြို့အခြေစိုက်၊ ခြေမြန်တပ်ရင်း - ခမရ ၃၁၉ ဧည့်စာရင်းစာရွက်မှာတော့ ဦးလဗျနော်ခွန်၏ဇနီး ဒေါ် မဂျီခေါန်နန်လို့ ရေးလိုက်ပါတယ်။

ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်က ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှာ သူနေတဲ့ ကချင်ပြည်နယ်၊ ဗန်းမော်ခရိုင်၊ မန်စီမြို့နယ်၊ ကောင်းခါးရွာအနီး တပ်မတော်နဲ့ကချင်လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (KIA) တို့ အကြားတိုက်ပွဲတွေဖြစ်တာကြောင့် ခင်ပွန်းသည် ဖြစ်သူ ဦးလဗျနော်ခွန်နဲ့အတူ ပြေးလာရပြီး မိုင်းခေါင်ကျေးရွာ၊ ဘုရားကျောင်းက စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည် စခန်းမှာ ခိုလှုံနေသူတဦးပါ။

ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ မေလ ၂၅ ရက်က နေ့စားအလုပ်သွားလုပ်တဲ့ ခင်ပွန်းသည်ကို လမ်းမှာဖမ်းပြီး သတ်ပစ်လိုက်တဲ့ တပ်မတော်သား ၆ ဦးကို စစ်တရားရုံးမှာ အမှုစစ်နေတာ လာရောက်ကြားနာလို့ရတယ်လို့ တပ်မတော်ဘက်က ဖိတ်ခေါ်တာကြောင့် ခမရ - ၃၁၉ ခြံဝန်းထဲကို သူ ရောက်လာတာပါ။

"ကျမ တရားမျှတမှုကို လိုချင်တယ်။ ကျမခံစားရတာ ဆုံးရှုံးရတာနဲ့ ထပ်တူညီဖို့ ဆိုရင် သူတို့ကို ထောင်ဒဏ် တစ်သက်တောင် ချစေချင်တာ" လို့ပြောရင်း ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်ရဲ့ မျက်နှာတခုလုံး နီရဲလာပါတယ်။

သူ့မျက်ဝန်းအစုံက မျက်ရည်တွေလည်းကျလာပြီး တအင့်အင့်အော်နေတဲ့ သူ့ရင်ခွင်မှာ ပိုးထားတဲ့ ကလေးငယ်ကို ချော့မြှူလိုက်ရင်း "သူက သူ့အဖေဆုံးတော့ ကိုယ်ဝန် ၈ လနဲ့ကျန်ခဲ့တာ။ သူ့အဖေမရှိတော့ ကျမလည်း အခက်အခဲတွေကြောင့် ဆေးရုံလည်း မသွားနိုင်ဘူး။ အိမ်မှာပဲ ကလေးကို မွေးခဲ့ရတယ်" လို့ ပြောပြပါတယ်။

သူ့ရင်ခွင်ထဲကပိုက်ထားတဲ့ ကလေးငယ်ကိုကြည့်ပြီး ဘောက်ဆန်လှိုင်လို့ အမည်ပေးထားတာဆိုပြီးလည်း ပြောပြပါတယ်။ လှိုင်ဆိုတာကတော့ ကချင်မိသားစုတွေမှာ ဖခင်မရှိတော့

တဲ့ နောက်ပိုင်း ကိုယ်ဝန်နဲ့ကျန်ရှိပြီး မွေးလာတဲ့ကလေးငယ်တွေကို အမည်ပေးရာမှာ ထည့်ပေးတတ်တဲ့ အမည်နာမတခုဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်က "အဲဒီနေ့က သူနေ့စားသွားမယ်တဲ့။ ကျမသေချာမှတ်မိနေတာ ကန့်ကပေးထားတဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးအကျႌကို သူဝတ်သွားတာ၊ နောက် WFP ကပေးတဲ့ ဆန်အိတ်ကို လွယ်အိတ်လို ချုပ်ထားတာကို သူလွယ်သွားတယ်။ နောက် လေးခွယူသွားတယ်။ ကလေးတွေကိုပြောခဲ့တာ အဖေပိုက်ဆံသွားရှာမယ်၊ ညနေပြန်လာမယ်တဲ့" ဆိုပြီး သူမှတ်မိနေတာတွေကို ပြောပြတယ်။

နီမြန်းနေတဲ့ မျက်နှာပေါ် ကျလာတဲ့မျက်ရည်တွေကိုသုတ်ရင်း "ကျမ ကလေး ၃ ယောက်လုံးမှာ အဖေ ခေါ်စရာ မရှိတော့ဘူး" လို့လည်း သူက ဆက်ပြောပါတယ်။

ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်ရဲ့ ခင်ပွန်းသည် ဦးလဗျနော်ခွန်က နေအိမ်စစ်ရှောင်စခန်းကနေ ၅ မိုင်ကျော်ဝေးတဲ့ ခါပရာယန် ကျေးရွာမှာ သစ်လုံးတွေသယ်ပေးတဲ့ နေ့စားအလုပ်လုပ်ဖို့ သူငယ်ချင်း စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်တွေဖြစ်တဲ့ ဦးအင်ခွန်ဂမ်အောင်၊ ဦးမရန်ဘရန်ဆိုင်းတို့နဲ့ အတူ ဆိုင်ကယ်နဲ့ ထွက်သွားခဲ့တာပါ။

အဲဒီက အပြန်လမ်းမှာ ခမရ - ၃၁၉၊ ကင်းပုန်းဝပ်စစ်ကြောင်းနဲ့ တိုးခဲ့ရာက ဖမ်းဆီးခံရပြီး တောတွင်းထဲမှာ အသတ်ခံရတဲ့အပြင် အလောင်းကို မိုင်းခေါင်ကျေးရွာနဲ့ ၄ မိုင်ခန့်ဝေးတဲ့ တောတွင်းထဲမှာ ဖျောက်ဖျက်ခံလိုက်ရတာပါ။

ဦးမရန်ဘရန်ဆိုင်းရဲ့ မိခင် ဒေါ်လဖိုင်နန်ဘန်က "ကောင်ရာမှာ လောပန်းတွေလာရင် သစ်တွေ သယ်ပေးရတယ်။ သားက တစ်ခါတလေ ၅၀၀၀ ကျပ် ရတယ်။ တစ်ခါတလေ ၈၀၀၀ ကျပ်၊ ၁၀၀၀၀ ကျပ်ရတယ်။ သူက ရတဲ့ ပိုက်ဆံကို အိမ်ကိုပေးတယ်။ ကျမတို့က စားဖို့သောက်ဖို့ ကလေးတွေဖျားရင်ဆေးကုဖို့ သားရှာတဲ့ ငွေကို သုံးတယ်" လို့ ပြောပါတယ်။

ကချင်ပြည်နယ်တွင်းက စစ်ဘေးရှောင်စခန်းတွေကို ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအစီအစဉ် (WFP) က ထောက်ပံ့နေတာဖြစ်ပြီး ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ နှစ်ကုန်ပိုင်းမှာတော့ စခန်းတွေကိုထောက်ပံ့တဲ့ စားနပ်ရိက္ခာတွေကို လျှော့ချခဲ့ပါတယ်။

ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်၊ ဒေါ်လဖိုင်နန်ဘန်တို့ ခိုလှုံနေတဲ့ မိုင်းခေါင်စစ်ဘေးရှောင်စခန်းမှာတော့ တလမှာ လူတစ်ဦးအတွက် ဆန် ၅ ပြည်၊ ဆီနဲ့ ဟင်းဖိုးအတွက် ၂၅၀၀ ကျပ်ကိုသာ ရရှိပါတော့တယ်။

ငွေ ၂၅၀၀ ကျပ်က တရက်စာ ဟင်းဖိုးသာရှိတာကြောင့် စခန်းမှာ မိသားစုရှိတဲ့ အမျိုးသား၊ လူငယ်လူရွယ်တွေက အိမ်စရိတ်ရအောင် လယ်စိုက်၊ သစ်လုံးသယ်၊ တောင်ယာရှင်းပေးတဲ့ အလုပ်တွေကို တနေ့စားခ ရှာဖွေလုပ်ကြရပါတယ်။

ဦးအင်ခွန်ဂမ်အောင်ရဲ့ဇနီး ဒေါ်မရန်ရွယ်ဂျာကလည်း "သူပဲ မိသားစုကို ရှာကျွေးတာ။ အခု သူမရှိတော့ဘူးဆိုတော့ ကျမပဲ ရှာကျွေးရတော့မယ်။ ဘာမှလည်း မလုပ်တတ်ပဲ တယောက်တည်း ကျန်ခဲ့ပြီ" လို့ပြောပါတယ်။

ဒေါ်မရန်ရွယ်ဂျာက သူ့ခင်ပွန်းသည်အကြောင်းတွေးမိလိုက်တာနဲ့ စကားဆက်မပြောတော့ဘဲ အဝေးကိုပဲ ငေးကြည့်နေပါတယ်။

ဦးလဗျနော်ခွန်နဲ့အတူ အသတ်ခံလိုက်ရတဲ့ ဦးမရန်ဘရန်ဆိုင်းနဲ့ ဦးအင်ခွန်ဂမ်အောင် တို့မှာလည်း ၂ နှစ် အရွယ် ကလေးငယ်တွေ ကျန်နေခဲ့တာပါ။

ဦးမရန်ဘရန်ဆိုင်းရဲ့ အမျိုးသမီး ဒေါ်ဝဂျေဆိုင်းမိုင်က "ကျမတို့ယောကျ်ားတွေကို စစ်ကြောင်းတွေ ဖမ်းသွားပြီး သတ်လိုက်တယ်လို့ မြင်ခဲ့တဲ့လူကပြောတော့ ရပ်ရွာက လူကြီးတွေနဲ့ အလောင်းကိုလိုက်ရှာတာ။ မေလ ၂၈ ရက်မှာ ပြန်တွေ့တယ်" လို့ပြောပြပါတယ်။

ဒေါ်လဖိုင်နန်ဘန်က "ပြန်တွေ့တဲ့အချိန်မှာ အလောင်းတွေကပုပ်လို့ အနံ့တွေတောင် နံနေပါပြီ။ သူများတွေက နံတယ်နံတယ်နဲ့ နှာခေါင်းတွေပိတ်ပြီး ရှောင်ကြတယ်။ ကျမက ရှောင်ချင် တဲ့ စိတ်လည်း မရှိဘူး။ အနီးတောင် ကပ်ချင်တယ်။ ကျမ ဖက်ချင်တယ်။ ဖက်ချင်ရင်လည်း အနီးကပ်ကို သူတို့က မသွားခိုင်းဘူး။ ဒါပေမယ့် သူ့အလောင်းကိုတော့ ကျမ ကောင်းကောင်းမွန် မွန် တွေ့လိုက်ရပါတယ်။ မျက်နှာတွေက အကုန် ပြဲကုန်ပြီ မရှိတော့ဘူး" လို့ ပြောရင်း သူ့သား နာမည်ကို တကာ ညည်းညူပြီး အော်ငိုပါတယ်။

သူ့လက်ထဲမှာကိုင်ထားတဲ့ ပိတ်စနဲ့လည်း မျက်ရည်တွေကိုသုတ်ရင်း အိမ်မှာ မိသားစု ၅ ဦးရှိပြီး သားဖြစ်သူ ဦးမရန်ဘရန်ဆိုင်းကပဲ ရှာဖွေကျွေးမွေးနေတာကြောင့် ရှေ့ဆက် ဘာတွေ ဆက်လုပ်ရမလဲဆိုတာလည်း မသိတော့ဘူးလို့ ပြောနေပါတယ်။

စစ်ဘေးရှောင်စခန်းတာဝန်ခံတွေနဲ့ ရပ်ရွာလူကြီးတွေက အလောင်းတွေကို မန်စီ ဆေးရုံကိုပို့ပြီး မှူခင်း ဆေးဆရာဝန်ရဲ့ စစ်ချက်တွေနဲ့ မန်စီမြို့နယ်ရဲစခန်းမှာ တိုင်ချက်ဖွင့်လိုက် ပါတယ်။

ဆေးမှတ်တမ်းအရ အသတ်ခံရသူ ၃ ဦးရဲ့ ကိုယ်ခန္ဓာမှာ သေနတ်ကျည်ထိဒဏ်ရာတွေ၊ ဓားဒဏ်ရာတွေနဲ့ ဦးခေါင်းတွေကြေမွ၊ မျက်လုံးတွေ ပေါက်ထွက်အောင် ရိုက်နှက်ခံထားရ တဲ့ ဒဏ်ရာတွေရှိတယ်လို့ သိရပါတယ်။

တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးက မေလ ၃၀ ရက်မှာ မိုင်းခေါင်အရပ်သား စစ်ဘေးရှောင်တွေ အသတ်ခံရတာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တပ်မတော်သားတွေ ပါ၊ မပါ စစ်ဆေးမယ်လို့ သတင်းထုတ်ပြန်ပြီးနောက် ခမရ-၃၁၉ ထဲမှာလည်း စစ်ဆေးမှုတွေ ပြုလုပ်ခဲ့တာပါ။

အရပ်သား စစ်ဘေးရှောင် ၃ ဦးကို သတ်လိုက်တဲ့အမှုမှာ ပါဝင်ပတ်သက်နေသူတွေက ခမရ-၃၁၉ က တပ်ရင်းမှူး ဗိုလ်မှူး၊ ဗိုလ်ကြီး ၃ ဦး၊ ဒုတပ်ကြပ်နဲ့ တပ်သားတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဗိုလ်ကြီး ၃ ဦး၊ ဒုတပ်ကြပ်နဲ့ တပ်သားတို့ကို ရာဇသတ်ကြီး ဥပဒေပုဒ်မ - ၃၀၂ နှင့် ညီမျှသည့် တပ်မတော် အက်ဥပဒေ ၇၁၊ လူသတ်မှုကို ပူးပေါင်းအားပေးကူညီမှု၊ အမိန့်ပေးစေ ခိုင်းမှု စသည်တို့ဖြင့် တပ်မတော် အက်ဥပဒေ ၆၈ ၊ ၆၉ ၊ ၇၀ တို့ဖြင့်လည်း စွဲချက်တင်ထား တယ်လို့ သိရပါတယ်။

တပ်ရင်းမှူးကိုတော့ တပ်မတော်အက်ဥပဒေပုဒ်မ ၆၈၊ မမှန်မကန်ပြောဆို လိမ်လည် တင်ပြမှုအတွက် တပ်မတော် အက်ဥပဒေ ပုဒ်မ ၅၆ (က) နဲ့ စွဲချက်တင်ထားတာပါ။

မိုင်းခေါင်စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်စခန်း တာဝန်ခံ၊ မိုင်းခေါင်ရွာ အုပ်ချုပ်ရေးမှူး နဲ့ မန်စီမြို့နယ် ရဲတပ်ဖွဲ့က တာဝန်ရှိသူတွေကိုလည်း သက်သေအနေနဲ့ စစ်တရားရုံးမှာ စစ်ဆေး ထားပါတယ်။

ခမရ - ၃၁၉ က စက်တင်ဘာလ ၁၅ ရက်မှာ စစ်တရားရုံးမှာ အမှုစစ်တာကို လာရောက် ကြားနာလို့ရတယ်ဆိုပြီး အသတ်ခံရတဲ့ မိသားစုဝင်တွေ ကချင်အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ သတင်းထောက်တွေကို ဖိတ်ခေါ်ခဲ့တာကြောင့် ဧရာဝတီက စက်တင်ဘာလ ၁၈ ရက်၊ စစ်ဆေးမှုမှာ သွားရောက်နားထောင်ပြီး မှတ်စုလိုက်မှတ်ခွင့် ရခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီ စစ်ဆေးမှုမှာ စစ်တရားရုံးအဖွဲ့ဝင်တွေအဖြစ် တပ်မတော်အရာရှိ ဗိုလ်မှူးကြီး ၃ ဦးက တာဝန်ယူပါတယ်။ စစ်တရားရုံးအဖွဲ့ဝင်တွေထိုင်တဲ့ အနောက်ဘက်နံရံမှာ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းကို ခြံရံပြီး ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၊ ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး သန်းရွှေတို့ရဲ့ ဓါတ်ပုံတွေကို ချိတ်ဆွဲထားပြီး ဒုတိယတဆင့်မှာတော့ လက်ရှိ တပ်မတော် ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်ရဲ့ ပုံကို တွေ့ရပါတယ်။

စစ်တရားရုံးအတွင်း ထွက်ဆိုချက်များမပြုလုပ်မီ စစ်ဆေးခံရမယ့် တပ်မတော်သားက မှန်ကန်စွာ ထွက်ဆိုမယ့်အကြောင်း ကျမ်းသစ္စာဆိုရပါတယ်။

သစ္စာဆိုပြီးတဲ့အခါ စစ်တရားရုံးအဖွဲ့ဝင်၃ဦးနဲ့ မျက်နှာချင်းဆိုင်မှာ ချထားတဲ့ ခုံမှာ ခါးမတ်မတ်အနေအထားနဲ့ထိုင်ပြီး တရားလိုဘက်အရာရှိ၊ တရားခံဘက်အရာရှိတွေက မေးခွန်းတွေကို ပြစ်မှုကျူးလွန်ထားတဲ့ တပ်မတော်သားတွေက ဖြေဆိုပြီး အရာရှိတွေက မှတ်တမ်းရယူနေတာကို တွေ့ရပါတယ်။

သူတို့ရဲ့ ထွက်ဆိုချက်တွေအရ အရပ်သား ၃ ဦးကို မတွေ့ခင် လမ်းမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးအများအပြားနဲ့ ငွေသိန်း ၄၀ ခန့် ပါတဲ့ ဦးလနန်ကို ကနဦးတွေ့ပြီး ဖမ်းဆီးကာ လမ်းတွင်ထပ်မံတွေ့သည့် စစ်ဘေးရှောင် ၃ ဦးကိုလည်း ဖမ်းဆီးလိုက်တယ်လို့ သိရပါတယ်။

ဗိုလ်ကြီးတဦးက ဦးလနန်က မူးယစ်ဆေးဝါးတွေပါလာတာကြောင့် တပ်မတော် စစ်ကြောင်းနဲ့ ပတ်သက်တယ်လို့ အများထင်ယောင်ထင်မှားဖြစ်မှာ စိုးရိမ်တာကြောင့် လွှတ်ပေးလိုက်ကြောင်း၊ ဖမ်းထားတဲ့ အရပ်သား ၃ ဦးကိုလည်း တပ်သားအား စောင့်ကြည့်ခိုင်းထားရာ ကျည်ပေါက်ထွက်ပြီး တစ်ဦး သေသွားကြောင်း ထွက်ဆိုချက်မှာ ပြောပါတယ်။

လွှတ်လာတဲ့ ဦးလနန်က အသတ်ခံရတဲ့ မိသားစုဝင်တွေနဲ့တွေ့ပြီး ဖြစ်ကြောင်းကုန်စင်ကို ပြောပြတာကြောင့် မိသားစုဝင်တွေလည်း အလောင်းကို ရှာပြီး ပြန်ဖော်နိုင်ခဲ့တာပါ။

ဒေါ်လဖိုင်နန်ဘန်က "လနန်နဲ့တွေ့လို့သာ ကျမတို့သားတွေကို စစ်သားတွေက သတ်လိုက်တယ်ဆိုတာ သိရတာ။ သူနဲ့သာမတွေ့ရင် ဘယ်လိုမှ သက်သေရှိမှာ မဟုတ်ဘူး။ နောက်ပြီး သူတို့မြှုပ်ထားတဲ့ နေရာကိုလည်း ရှာတွေ့မှာမဟုတ်ဘူး။ လနန်က ဘုရားသခင်က လွှတ်လိုက်တဲ့ လူလို့ပဲ ကျမက မှတ်ယူတယ်" လို့ဆိုပါတယ်။

အသတ်ခံရတဲ့အမှုကို စစ်ဆေးစဉ်မှာတော့ ဦးလနန်ကို သက်သေထွက်ဆိုပေးဖို့ စုံစမ်းခဲ့ကြပေမယ့် သူ ဘယ်မှာနေတယ်ဆိုတာ အတိအကျမသိကြတာကြောင့် ဆက်သွယ်လို့မရတော့ဘူးလို့ သိရပါတယ်။

ဖမ်းဆီးထားတဲ့ ၃ ဦးအနက် ၁ ဦးသေသွားတာကြောင့် စခန်းမှာရှိတဲ့ တပ်ရင်းမှူးကို ဖုန်းနဲ့ဆက်သွယ်ပြီး အကျိုးအကြောင်း ပြောပြတဲ့အခါမှာ "No-man's Land၊ No-man's Land Area" ကွ ၃ ယောက်လုံးကို သတ်လိုက်။ လုပ်တတ်ရင် အကောင်းတောင်ဖြစ်သေးတယ်လို့

တပ်ရင်းမှူးကပြောတယ်” ဆိုပြီး ပြောသလို အမိန့်ကြောင့် ၃ ဦးလုံးကို သတ်ပစ်လိုက်တာလို့ ဗိုလ်ကြီးတွေက ထွက်ဆိုကြပါတယ်။

သတ်လိုက်တဲ့ အလောင်း ၃ လောင်းကိုလည်း လူတွေမမြင်အောင် စနစ်တကျ မြှုပ်ခဲ့ဖို့ ညွှန်ကြားခဲ့ပြီး အထက်ကို ကြေးနန်းတင်ပြရာမှာလည်း အရပ်သားတွေက သေနတ်လုတာကြောင့် ပစ်မိသွားတယ်လို့တပ်ရင်းမှူးက တင်ပြခဲ့တာကိုလည်း ဗိုလ်ကြီးတွေက ထွက်ဆိုကြပါတယ်။

အမှုကိုကြားနာနေကြတဲ့ အသတ်ခံရသူ မိသားစုဝင်တွေကတော့ ငြိမ်သက်ပြီး နေ့လယ်ရောက်လို့ နေအပူချိန် မြင့်လာတာကိုတောင် သတိမပြုမိသလို တရားခွင်ကိုပဲ အာရုံစိုက်နေကြပါတယ်။

အပူဒဏ်ကြောင့် ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်ရဲ့ ရင်ခွင်ပိုက်ကလေးငယ်ကငိုလာတဲ့အခါ တပ်မတော် အရာရှိအချို့က သူတို့အိမ်မှာ နားနေဖို့ပြောပေမယ့် ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်ကတော့ သွားမနားဘဲ တရားခွင်နဲ့ မနီးမဝေးက သစ်ပင်ရိပ်တွေအောက်မှာပဲ ကလေးငယ်ကို ချော့မြူနေပါတယ်။

စစ်ခုံရုံးအဖွဲ့ဝင်တွေက ထမင်းစားချိန်နဲ့ ခဏနားချိန်တွေသာ နားပြီး အမှုကို မနက် ၉ နာရီကနေ ညနေ ၅ နာရီထိ မရပ်မနား စစ်ဆေးပါတယ်။

ထမင်းစားချိန်မှာ ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်ရဲ့ ရင်ခွင်ပိုက်ကလေးငယ်ကို တပ်မတော်သား အချို့က ချီပြီး ချော့မြူထိန်းပေးနေတာကိုလည်း တွေ့ရပါတယ်။

ဧရာဝတီက တပ်မတော်သားတွေနဲ့ စကားလိုက်လံပြောကြည့်တဲ့အခါမှာ ခမရ ၃၁၉ က တပ်မတော်အရာရှိ တဦးကတော့ “သူတို့ကို အမှုစ စစ်ကတည်းက လစာတွေအပြည့်မပေးတော့ဘူး။ တရားရုံးက အမိန့်ချပြီးရင်တော့ သူတို့က တလျှောက်လုံးလုပ်ခဲ့တာတွေ အားလုံးသွားပြီ။ ချမှတ်ခံရတဲ့ထောင်ဒဏ်ကို ကျခံရတော့မှာ” လို့ ပြောပါတယ်။

ကချင်ပဋိပက္ခ ၆ နှစ်တာအတွင်းမှာ အရပ်သားတွေ အသတ်ခံရမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး စစ်တရားရုံးမှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရှိ အမှုစစ်ဆေးပြီး အသတ်ခံထားရသူတွေရဲ့ မိသားစုဝင်တွေ စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်တွေကို ကူညီပေးနေတဲ့ ကချင်နှစ်ခြင်းခရစ္စယာန်အဖွဲ့ချုပ် (KBC) က တာဝန်ရှိသူတွေ ကချင်အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းတွေ သတင်းထောက်တွေကို လာရောက်ကြားနာခွင့်ပြုတာက ပထမဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။

သို့ပေမယ့် အမှုစစ်ဆေးတာက တကယ်ရော ထိုက်တန်တဲ့ အပြစ်ကျခံရပါ့မလား ဆိုတာကိုတော့ မိသားစုဝင်တွေနဲ့ ကချင်အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းက တာဝန်ရှိသူတွေက သံသယရှိနေပါတယ်။

KBC ကဦးလဂျာကတော့ “အခုထိကတော့ အမှုစစ်တာကို အားရကျေနပ်မှုရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် နောက်ဆုံး အမိန့်ချတဲ့အခါ ဘယ်လိုဖြစ်လာမယ်ဆိုတာကိုတော့ ကျနော်တို့က ဆက်စောင့်ကြည့်ရမှာပါ” လို့ ပြောပါတယ်။

လက်ရှိမှာတော့ အမှုကို စစ်ဆေးထားချက်တွေကို ခမရ-၃၁၉ က အရာရှိတွေက အထက်ကို တင်ပြထားပြီး စီရင်ချက်အမိန့်ကို စောင့်ဆိုင်းနေဆဲဖြစ်တယ်လို့ သိရပါတယ်။

တပ်မတော်အရာရှိတဦးက “၁ နှစ်အောက်ဆိုရင်တော့ တပ် အချုပ်မှာထားတယ်။ ၁ နှစ်ထက်ကျော်ရင်တော့ သူတို့ကို ဗန်းမော်ထောင်ကိုပို့မှာ။ ပြန်ထွက်လာရင်လည်း သူတို့က

အရပ်သားဖြစ်သွားပြီ” လို့ဆိုပါတယ်။

ဌင်းအရာရှိရဲ့ ပြောဆိုချက်အရ ၁ နှစ်အထက် ထောင်ဒဏ်ကျခံရတဲ့ တပ်မတော်သားတွေကို အရပ်သား ထောင်တွေဆီပို့ပစ်ပြီး အရာရှိဖြစ်စေ၊ ရဲဘော်ဖြစ်စေ၊ ဆုတံဆိပ်တွေရရှိထားသူဖြစ်စေ ထောင်ဒဏ်ကျခံရတာနဲ့ တစ်ပါတည်း သူ့ရဲ့အဆင့်ရာထူးတွေလည်း အပြီးတိုင် ရုတ်သိမ်းခံလိုက်ရတာဖြစ်တယ်လို့ သိရပါတယ်။

ဆက်လက်ပြီး ဌင်းအရာရှိက တပ်မတော်တွင်း အရာရှိတဦးဖြစ်ဖို့အတွက် အနှစ်နှစ်အလလက တာဝန် ကျေပွန်စွာ ထမ်းဆောင်ခဲ့ရတာတွေ၊ စစ်သည်တော်တဦး စောင့်ထိန်းရတဲ့ သံမဏိလို ကျင့်ဝတ် စည်းကမ်း အထပ်ထပ်ကို တသွေမတိမ်း လိုက်နာခဲ့ရတာတွေ၊ ပဋိပက္ခ နယ်မြေတွေမှာ အသက်အန္တရာယ်နီးနီးကပ်ကပ် ကြုံခဲ့ရ၊ တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရတာတွေက အရပ်သား စစ်ဘေးရှောင်တွေကို သတ်တဲ့အမှုကြောင့် အားလုံး သဲထဲရေသွန်ဖြစ်သွားလိမ့်မယ်လို့ ရှင်းပြပါတယ်။

အဲဒီအပြင် မိသားစုဝင်တွေရဲ့ ဂုဏ်သိက္ခာပိုင်းဆိုင်ရာမှာလည်း ထိခိုက်ရသလို ပြစ်ဒဏ် ကျခံရမယ်ဆိုရင် မိသားစုဝင်တွေ ကလေးတွေနဲ့ ရှင်ကွဲကွဲရမှာလို့ ဌင်းအရာရှိက ဆိုပါတယ်။

အသတ်ခံလိုက်ရတဲ့ စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည် အမျိုးသား ၃ ဦးရဲ့ မိသားစုဝင် အမျိုးသမီးတွေကတော့ ကလေးငယ်တွေနဲ့ ကျန်နေခဲ့လို့ အားကိုးရာမဲ့သလို ခံစားနေရတယ်လို့ ပြောပြကြပါတယ်။

ကချင်အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေ ထောက်ပံ့ပေးထားတဲ့ငွေတွေ ကုန်သွားတဲ့နောက်ပိုင်း၊ ကလေးငယ်တွေ ကြီးပြင်းလာလို့ ကျောင်းပညာရေး ထောက်ပံ့ရမယ့်ကာလတွေအတွက် ဘယ်လိုအလုပ်လုပ်ပြီး ရှာဖွေကျွေးမွေး ပံ့ပိုးရမယ်ဆိုတာကို စဉ်းစားမရအောင်ဖြစ်နေတယ်လို့ အသတ်ခံရသူ ၃ ဦးရဲ့ အမျိုးသမီးတွေက ဆိုပါတယ်။

ဒေါ်မဂျီခေါန်နန်ကတော့ “သူတို့ ပြစ်ဒဏ်ကျခံရမယ်ဆိုလည်း ဒါသူတို့ ကျမတို့ယောက်ျားတွေကို သတ်လို့ ပြန်ခံရတာလေ။ ကျမနဲ့ကလေးတွေအတွက်ကတော့ တဘဝလုံးစာ ဆုံးရှုံးသွားတာ ဘာမှပြန်မရတော့ဘူး” လို့ပြောပါတယ်။

● ● ●

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းက ဗမာ–မွတ်စလင်များ

မြတ်ကျော်သူ

Frontier
May 10, 2018

*အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်တို့၏ ရှည်ကြာ၊ ရှုပ်ထွေးလှသော ဆက်ဆံရေးသမိုင်းနှင့် ထိုသမိုင်းက ထားရစ်သော အမွေအနှစ်များကိုလေ့လာရန် **Frontier** ၏ အကြီးတန်းသတင်းထောက် မြတ်ကျော်သူသည် မြန်မာနိုင်ငံ အလယ်ပိုင်းသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ပြီး အစ္စလာမ်ဘာသာ၏ ရှေးရိုးစွဲဖြစ်တည်မှုမှ ကင်းလွတ်နေကြသည့် မြန်မာ မွတ်စလင်များကို တွေ့ဆုံခဲ့သည်။*

မြတ်ကျော်သူ ရေးသားသည်။

မန္တလေး၊ တောင်မြို့ (ခေါ်) အမရပူရ နန်းမြို့တော်ဟောင်းမှာရှိတဲ့ ဗလီတစ်လုံးနားကျွန်တော် ချဉ်းကပ်သွားတော့ အဆင်အကွက်တွေတောင် မပေါ်တော့တဲ့ ချည်လုံချည်နွမ်းနွမ်းနဲ့ ရိုးရိုးရှုပ်အင်္ကျီဝတ်ထားတဲ့ အဖိုးအို တစ်ယောက်က ကွမ်းချိုးတွေနဲ့ နီနေတဲ့ သွားတွေ ပေါ်အောင်ပြုံးပြပြီး ကျွန်တော့်ကို နှုတ်ဆက်ပါတယ်။

သူ့နာမည် ဦးညီလှလို့ခေါ်ကြောင်း၊ အသက် ၇၁ နှစ် ရှိပြီဖြစ်ကြောင်း မိတ်ဆက်ပြီး သူ့ရဲ့ ဘာသာရေး နာမည်ကိုတောင် အတော်ကြာအောင်စဉ်းစားပြီးမှ "အင်း အဗ္ဗဒူ . . . ဇျ" လို့ ခပ်ပြုံးပြုံးနဲ့ ဆိုပါတယ်။ မုတ်ဆိတ် မထားတဲ့ ဦးညီလှဟာ ဒီ "ကုလားပျို" ဗလီရှေ့မှာ ရှေ့ဆောင်ဝတ်ပြုသူ 'အီမန်' တစ်ယောက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်လာခဲ့တာ ၁၂ နှစ်တောင် ရှိခဲ့ပါပြီ။ ဒီဗလီရဲ့ သက်တမ်းကတော့ အနှစ် ၂၀၀ ကျော်ခဲ့ပြီ။ ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ဘုရင် "ဘိုးတော်ဘုရား" က ၁၇၈၃ ခုနှစ်မှာ အမရပူရမြို့သစ်ကို တည်ထောင်ပြီး မကြာမီမှာပဲ ဒီဗလီကို တည်ဆောက်ခဲ့တာလို့ ဆိုပါတယ်။

ဗိုလ်မှူးဘရှင်ရေးတဲ့ "မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစ္စလာမ်သာသနာ ရောက်ရှိလာခြင်း" စာအုပ်ကို မြန်မာ့သမိုင်း ကော်မရှင်က ၁၉၆၃ ခုနှစ်မှာ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီစာအုပ်ထဲမှာ "ဘိုးတော်ဘုရားဟာ မွတ်စလင် သစ္စာတော်ခံတွေကို ဘုရင့်အမိန့်နဲ့ တရားဝင် အသိအမှတ် ပြုခဲ့တဲ့ ပထမဆုံး မြန်မာဘုရင်ဖြစ်တယ်" လို့ ရေးသားထားပါတယ်။

ဘုရင့်တပ်မတော်မှာ တာဝန်ထမ်းဆောင်တဲ့ မွတ်စလင်လူငယ်စစ်သားတွေ အတွက် ဘိုးတော်ဘုရား အမိန့်နဲ့ ဆောက်လုပ်ခဲ့တဲ့ ဗလီ ၄၀ လောက်ထဲမှာ မန္တလေး အမရပူရလမ်းပေါ်က 'ကုလားပျို' ဗလီဟာလည်း တစ်ခုအပါအဝင်ပါပဲ။

သတင်းထောက်တစ်ယောက်အနေနဲ့ လုပ်ကိုင်ရင်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝန်းက ဗလီ မြောက်မြားစွာထဲကို ဝင်ရောက်လေ့လာခဲ့ဖူးပါတယ်။ ဒီလိုလေ့လာတဲ့နေရာမှာ အစ္စလာမ်ဘာသာ ဝင်မဟုတ်သူ တစ်ယောက်အနေနဲ့ မရည်ရွယ်ဘဲ အမှားမလုပ်မိအောင် အမြဲပဲ သတိထားခဲ့လေ့ ရှိပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီကုလားပျိုဗလီထဲ ဝင်သွားချိန်မှာတော့ ချက်ချင်းပဲ လွတ်လပ်ပေါ့ပါးသလို ခံစားမိလိုက်ပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်ဟာ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှု ရှိနေသလိုပါပဲ။ ဗလီတစ်ခုပါလား ဆိုတဲ့ အသွင်လက္ခဏာ မတွေ့ရဘဲ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်း တစ်ခုလို့တောင် ထင်မှတ် မှားစရာ ဖြစ်နေပါတယ်။

tpöV mrfbom om\ ajc&m

မြန်မာမွတ်စလင်တို့ရဲ့ အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်နဲ့ အနာဂတ်အကြောင်း လေ့လာစူးစမ်းဖို့ ကျွန်တော် မန္တလေးကို ခရီးထွက်ခဲ့ပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ မွတ်စလင်တွေဟာ ရှေးရိုးစွဲ အမျိုးသားရေးဝါဒီတွေရဲ့ရန်ကို ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့်နေရတဲ့ အန္တရာယ်ကြားမှာ အမြဲတမ်း အထိတ်ထိတ်အလန့်လန့်နဲ့ နေကြရတဲ့လူနည်းစုတွေလို့ နိုင်ငံတကာမီဒီယာမှာရေးသားဖော်ပြနေ ကြတာတွေဟာ ဒီနေရာမှာ ဖြည်းဖြည်းချင်း ပျောက်ကွယ်လာပါတော့တယ်။ အညာမှာ တကယ် တွေ့လိုက်ရတာကတော့ ပေါင်းစည်းညီညွတ်ပြီး သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေတဲ့၊ အေးချမ်းတဲ့ လူ့အဖွဲ့ အစည်းကိုသာ တွေ့ရပါတယ်။ အမရပူရဟာ ကျွန်တော်ရဲ့ ခရီးကိုစတင်ဖို့ အလွန်သဘာဝကျတဲ့ နေရာတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ “ကုလားပျို” ဗလီလိုပဲ မွတ်စလင်တွေ ဘုရားဝတ်ပြုတဲ့ အခြားနေရာ တွေဟာလည်း ဘိုးတော်ဘုရားရဲ့ အမိန့်နဲ့ တည်ဆောက်ခဲ့တာပါ။ ဒီထဲမှာ လျှောင်ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးသွားတဲ့ ‘အိုးတော်’ ဗလီလည်း ပါဝင်ပါတယ်။ ပြတင်းပေါက်တွေ၊ မုခ်ဦးတွေ ဝတ်ပြုရာ နေရာတွေကို မြန်မာ့အနုပညာ ပန်းကနုတ် လက်ရာတွေနဲ့ တန်ဆာဆင်ထားပါတယ်။ ဒီထဲမှာ ‘ကိုယ်ရံတော်’ ဗလီလည်း အပါအဝင်ဖြစ်ပါတယ်။

အမရပူရက ဘုရားကျောင်းတစ်ခုကတော့ Abid Shah Hussaini ကို ဂုဏ်ပြုတည် ဆောက်ခဲ့တဲ့ ဝတ်ပြုရာ နေရာတခုပါ။ ဒီပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အာဖဂန်နစ္စတန်က လာတယ်လို့ ယူဆထား ကြပြီး အဲဒီခေတ်၊ အဲဒီအခါက မွတ်စလင်လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲ အငြင်းပွားမှုတွေဖြစ်ပေါ်ခဲ့ရင် စီရင် ဆုံးဖြတ်ပေးဖို့ ဘိုးတော်ဘုရားက ခန့်ထားတဲ့ ပညာတတ်မွတ်စလင် တစ်ယောက် ဖြစ်ပါတယ်။

Hussaini ရဲ့ ဗလီဝန်းထဲမှာ ဦးပိန်ကို ဂုဏ်ပြုဆောက်လုပ်ထားတဲ့ သင်္ချိုင်းဂူတစ် လုံး ရှိပါတယ်။ ဦးပိန် ဆိုတာကတော့ ဒေသခံ မွတ်စလင်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး ၁၈၅၁ ခုနှစ်မှာ တောင်သမန်အင်းကို ဖြတ်ကာ နာမည်ကျော် ကျွန်းတံတားကြီးကို တည်ဆောက်ခဲ့သူပါပဲ။ နဝမမြောက် ကုန်းဘောင်မင်းဆက် ပုဂံမင်း (၁၈၄၆-၁၈၅၂) လက်ထက်မှာ ဦးပိန်နဲ့ အခြား မွတ်စလင်တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ အမရပူရမြို့တော်ဝန် ‘ဘိုင်ဆပ်’ တို့ ကွပ်မျက်ခံခဲ့ရပါတယ်။

အမရပူရရဲ့ ဒီလိုအမွေအနှစ်တွေကို လစ်လျူရှုခဲ့တဲ့အကြောင်းကတော့ ရှင်းပါတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် တံတားနဲ့ မလှမ်းမကမ်းမှာရှိနေတဲ့ ဦးပိန်အထိမ်းအမှတ်နေရာနဲ့ ဒီပတ်ဝန်းကျင်

ကို ပြန်ပြုပြင်ဖို့ ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှာ မွတ်စလင်တွေရဲ့ ကြိုးပမ်းမှုကို အစိုးရက တားမြစ်ခဲ့ပါတယ်။

မင်းတုန်းမင်းကြီးက နေပြည်တော်ကို မန္တလေးပြောင်းရွှေ့သွားတော့ အများစုက မန္တလေးကိုပါ လိုက်ပါသွားကြပါတယ်၊ အဲဒီဒေသအတွင်းမှာ ဒီ ‘ကုလားပျို’ ဗလီတစ်ခုတည်း ရှိတော့ သောကြာနေ့ ဗလီဝတ်ပြုပွဲတွေမှာ မွတ်စလင် ၅၀ လောက်လာပြီး ဝတ်ပြုလေ့ရှိတယ်လို့ ဦးညီလှက ပြောပြပါတယ်။ ကျန်တဲ့ဗလီတချို့ကတော့ နှစ်ပေါင်းများစွာ မပြုမပြင်ဘဲထားလို့ ပြိုကျပျက်စီးနေပြီး အသုံးပြုလို့ မရတော့ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့လည်း ဗလီပတ်ပတ်လည်ကို လျှောက်ကြည့်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဦးညီလှက အဝေးကိုလှမ်းမျှော်ကြည့်ရင်း “မင်းတုန်းဘုရင် မန္တလေးကို ပြောင်းရွှေ့သွားတော့ ဒီနေရာတဝိုက်မှာ မွတ်စလင်အိမ်တွေ အများကြီးရှိခဲ့တာပေါ့။ နောက်တော့ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မွတ်စလင်တွေအခြားနေရာတွေကို ပြောင်းရွှေ့သွားကြတယ်။ အရာရာဟာ ပြောင်းလဲခဲ့ပြီ။ အားလုံးဟာ ပြောင်းလဲခဲ့ပါပြီ” လို့ အတိတ်ကို ပြန်လည်မြင်ယောင်လာပုံနဲ့ ဆိုပါတယ်။

t oklft 0ef;csif;ay ifpnf;a&;ESifhwif;rmrIsm;

မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ မြန်မာ့လူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်း မျိုးဆက်ပေါင်းများစွာ ပေါင်းစည်း နေထိုင်လာခဲ့တဲ့ မွတ်စလင်တွေထဲမှာ ဦးညီလှကတော့ စံပြမွတ်စလင်တစ်ဦးလို့ဆိုရမှာပါ။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ နိုင်ငံ့လူဦးရေ ၅၀,၂၇၉,၉၀၀ ထဲမှာ မွတ်စလင် ၁,၁၄၇,၄၉၅ ဦး ရှိတယ်ဆိုတော့ ၂ ဒသမ ၃ ရာနှုန်း ရှိနေတာပါ။ ဒီထဲမှာ ရခိုင်ဒေသက မွတ်စလင် ၁,၀၉၀,၀၀၀ ကို ထည့်သွင်း တွက်ချက်မထားပါဘူး။ သူတို့ကို ‘ဘင်္ဂါလီ’ တွေလို့ သတ်မှတ်တာကို လက်မခံကြလို့ပါ။ သူတို့ကိုပါ ထည့်တွက်ရင် မွတ်စလင်ဦးရေဟာ ၄ ဒသမ ၃ ရာနှုန်း ဖြစ်သွားမှာမို့ ၁၉၈၃ က ကောက်ယူခဲ့တဲ့ သန်းခေါင်စာရင်းပါ ၃ ဒသမ ၉ ရာနှုန်းထက်တောင် နည်းနည်း ပိုသွားပါလိမ့်မယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု တိုင်းရင်းသား ၁၃၅ မျိုးရှိရာ ‘ကမန်’ လို့ခေါ်တဲ့ ရခိုင်တိုင်းရင်းသား တစ်မျိုးသာ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ လူဦးရေက တစ်နိုင်ငံလုံးမှာ ၄၅,၀၀၀ လောက်ပဲရှိတယ်လို့ ယူဆရပါတယ်။

ကျန်တာတွေကတော့ နာမည်အမျိုးမျိုး ခံယူထားကြတယ်။ လူသိအများဆုံးကတော့ ‘ရိုဟင်ဂျာ’ လို့ ဆိုတဲ့ လူတွေပါပဲ။ မြန်မာအစိုးရက သူတို့ကို ‘ဘင်္ဂါလီ’ တွေလို့ လက်ခံထားပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တောင်အာရှနဲ့ အရှေ့အလယ်ပိုင်းဒေသ နေရာအမျိုးမျိုးက လာတဲ့လူတွေလဲ ရှိနေပါသေးတယ်။ တရုတ်ပြည်တောင်ပိုင်းက အစပြုလာတဲ့ ‘ပန်းသေး’ ဆိုတဲ့လူတွေက ထူးခြားပါတယ်။ အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၊ တမီနာဒူးပြည်နယ်က တမီလ်ဘာသာစကားပြော Cholia (ချူလီယာ) တွေလဲ ရှိပါသေးတယ်။ ကျန်တဲ့သူတွေကတော့ သူတို့ကိုယ်သူတို့ မြန်မာတွေ၊ ဗမာ မွတ်စလင်တွေလို့ပဲ ခံယူထားကြပါတယ်။ သန်းခေါင်စာရင်းအရ ရန်ကုန်၊ မန္တလေးတိုင်း နှစ်ခုနှင့် မွန်ပြည်နယ်တို့မှာ မွတ်စလင်လူဦးရေ အများဆုံးလို့ သိရပါတယ်။ ရန်ကုန်တိုင်း ဒေသကြီးမှာ မွတ်စလင် ၃၄၅,၆၁၂ ဦး (လူဦးရေ၏ ၄ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်း)၊ မန္တလေးတိုင်းမှာ မွတ်စလင် ၁၈၇,၇၈၅ (လူဦးရေ၏ ၃ ရာခိုင်နှုန်း)နဲ့ မွန်ပြည်နယ်မှာ

မွတ်စလင် ၁၁၉,၀၈၆ (လူဦးရေ၏ ၅ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်း) အသီးသီး ရှိတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းအချင်းချင်းကြား ဆက်ဆံရေးဟာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်လောက်ကစပြီး တင်းမာလာနေခဲ့တယ်။ အဲဒီနှစ်က ရခိုင်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ အကြမ်းဖက်မှုက စလိုက်တာ ၂၀၁၃ ခုနှစ် မိတ္ထီလာ ပဋိပက္ခအထိပါပဲ။ လူလေးငါးဆယ် သေဆုံးခဲ့ရာမှာ မွတ်စလင် ဘော်ဒါကျောင်းတစ်ခုက ကျောင်းသား ၃၀ လောက် ပါဝင်ခဲ့ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်တွေ မြင့်တက်လာခဲ့တဲ့အတွက် အရင်က အတူတကွ သဟဇာတ နေခဲ့ကြတဲ့ မိတ်ဆွေ သူငယ်ချင်း၊ အိမ်နီးချင်းနဲ့ အသိုက်အဝန်းတွေအကြား ခင်မင်မှုတွေ ပျက်ပြား ကုန်ခဲ့ပါတယ်။

ရန်ကုန်နဲ့ မြန်မာပြည်အလယ်ပိုင်းက မိတ္ထီလာလိုမြို့တွေက မွတ်စလင်ဈေး ဆိုင်မှာ ဗမာတွေ မဝယ်ကြတော့သလို အပြန်အလှန်အနေနဲ့ ဗမာဆိုင်တွေမှာ မွတ်စလင်တွေ ဈေးဝယ်တာလည်း အတော်တွေ့ရခဲ့လာပါတယ်။ မန္တလေးနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်နေရာတွေကတော့ ချွင်းချက်ပါပဲ။ အဲဒီမှာတော့ အသိုက်အဝန်းနှစ်ခုအကြား ဆက်ဆံရေးဟာ နွေးထွေးနေဆဲဖြစ်ပြီး သမိုင်းကြောင်းတလျှောက် ရန်ကုန်မှာ ဖြစ်တဲ့အကြမ်းဖက်မှုတွေ၊ ဥပမာ- ၁၉၃၀ ပြည့်နှစ်က ဗမာ သင်္ဘောကျင်းလုပ်သားတွေနဲ့ အိန္ဒိယအလုပ်သမားတွေအကြား ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကြမ်းဖက်မှုတွေမျိုး မန္တလေးမှာ မဖြစ်ခဲ့ပါဘူး။

မန္တလေးမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လက လူမျိုးရေး အကြမ်းဖက်မှုဖြစ်ပွားရာမှာ လူနှစ်ဦး သေဆုံးခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူမှုအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်တွေ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ လူထုက တင်းမာမှုတွေ အေးငြိမ်းဖို့ ဝိုင်းဝန်းပြီး ကြိုးပမ်းလုပ်ရှားခဲ့ကြတယ်။ ဒါက လူ့အသိုက်အဝန်းအတွင်း အကြမ်းဖက် ပဋိပက္ခတွေဖြစ်လာအောင် ဦးဝီရသူက လူမှုမီဒီယာမှာ စေတနာဆိုးနဲ့ လုပ်ကြံတင်လိုက်တဲ့ ဖေ့စ်ဘွတ်ပေါ်က စာကြောင့် ဖြစ်ရတယ်ဆိုတာကို ရှင်းပြခဲ့ကြတယ်။ ဒီကိစ္စမှာ မွတ်စလင်လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ပိုင်ရှင်ဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသမီး တစ်ယောက်ကို အဓမ္မပြုကျင့်တယ်လို့ စွပ်စွဲထားပါတယ်။ နောက်တော့လည်း ဒီစွပ်စွဲချက် မဟုတ်မှန်ကြောင်း သိလာခဲ့ကြရပါတယ်။

"မန္တလေးမှာဆိုပြီး ရေးပြထားတဲ့ အကြောင်းအရာတွေဟာ အရင်အကြမ်းဖက်မှု ဖြစ်စဉ်တွေအတိုင်း တစ်ပုံစံတည်းပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ အရေးကြီးဆုံးနဲ့ အမှန်ကို ထုတ်ပြလိုက်တဲ့ ခြားနားမှုကတော့ ဒေသခံလူထုဟာ ဆူပူလှုပ်ရှားလိုသူတွေနောက်ကို မလိုက်ကြတော့တာပါပဲ" လို့ အမေရိကန်အခြေစိုက် Justice Trust ရဲ့ ဇူလိုင် ၁-၂ အကြမ်းဖက်မှုနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ၂၀၁၅ မတ်လ အစီရင်ခံစာမှာ ရေးသားထားပါတယ်။

ဆူပူလှုပ်ရှားသူတွေဟာ သန်းခေါင်ကျော်အချိန်မှာ ဘုန်းကြီးကျောင်းနှစ်ကျောင်းကို ဝင်ပြီး သူတို့ ဆူပူလှုပ်ရှားမှုမှာပါဝင်ကြဖို့ သံဃာတွေကို သွေးဆောင်စည်းရုံးဖို့ကြိုးစားတော့ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်ကြီးတွေက လက်မခံပဲ မောင်းထုတ်လိုက်ကြောင်း အစီရင်ခံစာက ဒီလို ရေးထားပါတယ်။

"အဲ့ဒီအချိန်မှာဘာသာပေါင်းစုံမဟာမိတ်အဖွဲ့ကတက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေဟာ မန္တလေး ငြိမ်းချမ်းရေး ကော်မတီကို ခေါ်ယူလိုက်တယ်။ မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ရဟန်းပျိုများ

သမဂ္ဂက ရပာန်းတွေချက်ချင်းထွက်လာပြီး သူတို့ အဆက်အသွယ်ကွန်ယက်တွေကို အကြောင်းကြားလိုက်တာ လမ်းမပေါ် ချက်ချင်းရောက်လာလို့ အပျက်အစီးတွေသိပ်မရှိဘဲ ထိန်းသိမ်းလိုက်နိုင်ခဲ့ပါတယ်" လို့ ဆိုပါတယ်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လ ၇ ရက်နေ့မှာ သမ္မတဦးသိန်းစိန် ရေဒီယိုက မိန့်ခွန်းပြောရာမှာ "အကြမ်းဖက်မှုတွေ ဖြစ်ပွားအောင် သွေးထိုး လှုံ့ဆော်နေသူတွေကို မန္တလေးမြို့ခံ လူထုက မပျံ့ပွားအောင် တားဆီးနိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် ချီးကျူးကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း၊ မန္တလေးမြို့ဟာ ဘာသာစုံ လူမျိုးတွေ နှစ်ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ အေးချမ်းစွာ အတူအကွ နေထိုင်လာခဲ့ကြတဲ့ စံပြ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း" ထည့်သွင်း ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ "မန္တလေးသားကွ" ဆိုတဲ့ စိတ်ထားနဲ့ ညီညွတ်မှုကို ပြသခဲ့ကြောင်း၊ ဒီအကြမ်းဖက်မှုကြောင့် လူ့အသိုင်းအဝန်းတွေကြားမှာ အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုတွေ တိုးပွားလာပြီး ညီညွတ်မှုကို ပြသနိုင်ခဲ့ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်လကဖြစ်စဉ်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးထိန်းသိမ်းဖို့ စည်းရုံးဆော်ဩသူတစ်ယောက်ကတော့ ကိုသန်းဆွေ ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ အဲဒီမြို့ကြီးမှာ မွေးခဲ့တဲ့ မွတ်စလင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် တစ်ယောက်ပါ။ သူဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးတွေ၊ တခြားဘာသာရေးနဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ အတူ လက်တွဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါတယ်။

"မန္တလေးမှာ ဘာသာပေါင်းစုံ နေထိုင်ပြီး အတူယှဉ်တွဲ အလုပ်လုပ်နေတယ်ဆိုတဲ့ အချက်က ဒီလိုမျိုး လုပ်ရကိုင်ရတာ ပိုပြီး လွယ်ကူပါတယ်" လို့ သူကပြောပါတယ်။ "ရန်ကုန်နဲ့တော့ မတူဘူး။ မန္တလေးမှာက ဘာသာတူ လူ့အသိုင်းအဝိုင်း တစ်ခုတည်းက လုံး၀ လွှမ်းမိုးထားတဲ့ ရပ်ကွက်၊ မြို့နယ်ရယ်လို့ ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် မရှိဘူး" လို့ သူက ဆိုပါတယ်။

"ကျွန်တော်တို့က (ဗုဒ္ဓဘာသာ) ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေမှာ အနေများရင်း ကြီးလာတာပဲ။ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွေမှာ ဆော့ရင်း ဒီကိစ္စတွေနဲ့လည်း ရင်းရင်းနှီးနှီးရှိတော့တာပေါ့။ မန္တလေးက တခြားမွတ်စလင်တော်တော်များများလည်း ဒီအတိုင်းပါပဲ" လို့ သူက ပြောပါတယ်။ မန္တလေးရဲ့ သဘောထားကြီးပြီး သည်းခံတာနဲ့ သဟဇာတ ဖြစ်တဲ့သမိုင်းဟာ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ကုန်းဘောင်မင်းတွေရဲ့ အမွေတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

မြန်မာမင်းတို့ရဲ့ နောက်ဆုံးမင်းနေပြည်အဖြစ် ၁၈၅၇ ခုနှစ်မှာ မန္တလေးကို တည်ထောင်ခဲ့တဲ့ လူကြိုက်များပြီး ခေတ်မီရေး ဆောင်ရွက်ခဲ့တဲ့ မင်းတုန်းမင်းဟာ နန်းတွင်းမှာ ဗလီတစ်လုံး ဆောက်ခွင့်ပေးခဲ့ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ဟဂ်ျလုပ်မယ့် မွတ်စလင်တွေအတွက် မက္ကာမှာ ဇရပ်တစ်ဆောင်ဆောက်လုပ်ဖို့ ငွေကြေးထောက်ပံ့ခဲ့ပါတယ်။ မန္တလေးမှာ ရှိတဲ့ ဗလီတွေ၊ တရုတ်နဲ့ ဟိန္ဒူတွေရဲ့ ဘုရားကျောင်းအများအပြားဟာ မင်းတုန်းမင်း နန်းစံခဲ့တဲ့ ၁၈၅၃ ကနေ ၁၈၇၈ ခုနှစ်တွေအတွင်း ဆောက်လုပ်ခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

ဗလီတွေထဲမှာ ၂၇ လမ်းက ဦးဘိုတည်ဆောက်ခဲ့တဲ့ ဂျွန်ဗလီပါဝင်ပြီး သူဟာ ပုဂံမင်းကို ဖြုတ်ချနိုင်ခဲ့တဲ့ မင်းတုန်းမင်းနဲ့ သူ့ရဲ့ညီဖြစ်သူ ကနောင်မင်းတို့ ဦးဆောင်ပုန်ကန်မှုကို ကူညီခဲ့တဲ့ မွတ်စလင်နှစ်ဦးအနက် တစ်ဦး ဖြစ်ပါတယ်။ တခြား မွတ်စလင်တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဦးယွက် ကတော့ မင်းတုံးမင်းရဲ့နန်းတွင်းမှာ စားတော်ကဲကြီးတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။

အသက် ၇၈ နှစ်ရှိပြီဖြစ်တဲ့ ဦးလှဝင်းဟာ ဘုရင့်အမှုတော် ထမ်းရွက်ခဲ့တဲ့ ကုလားပျို စစ်သားတွေဆီကနေ ဆင်းသက်လာခဲ့တာပါ။ အမေဘက်က သူရဲ့ဘေးဟာ အမြောက်တပ်က ဗိုလ်မှူးတစ်ဦးပါ။ ဦးလှဝင်းဟာ အာဏာရှင် ဦးနေဝင်းရဲ့ ခေတ်ကာလအတွင်း အချိန်ပိုင်း မြို့နယ်တရားသူကြီးတစ်ဦးအဖြစ် တာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ပါတယ်။ သူ့မှာ မွတ်စလင်နာမည် မရှိဘဲ သက်သတ်လွတ်စားသူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ သူဟာ ယုံကြည်မှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အစွန်းလွတ်သူလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

"ကျွန်တော် အလ္လာရှင်နဲ့ တမန်တော်မိုဟာမက်ကို ယုံကြည်ပါတယ်။ ကိုရမ်ကျမ်းရဲ့ အဆုံးအမကိုလည်း လိုက်နာတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီကနေ့ မွတ်စလင်တချို့ လုပ်နေတာကိုတော့ သိပ်မကြိုက်ဘူး" လို့ သူက ကျွန်တော့်ကို ပြောပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေလိုပဲ မွတ်စလင်တွေကြားမှာလည်း ယုံကြည်မှုနဲ့ပတ်သက်လို့ ကျယ်ပြန့်တဲ့ ကွဲလွဲချက်တွေ ရှိပါတယ်။ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာဟာ မြန်မာ၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ ထိုင်းနဲ့ သီရိလင်္ကာနိုင်ငံတွေမှာ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိပြီး မဟာယန ဗုဒ္ဓဘာသာကတော့ အာရှတိုက် မြောက်ပိုင်းနဲ့ အရှေ့ပိုင်းကို လွှမ်းမိုးလျက်ရှိပါတယ်။ Vajrayana ဗုဒ္ဓဘာသာကတော့ တိဘက်မှာ လွှမ်းမိုးလျက်ရှိပါတယ်။

လူပုဂ္ဂိုလ်၊ သို့မဟုတ် သက်ရှိတို့ရဲ့ ရုပ်ပုံ ဆင်းတုတွေ ရှိခိုးတာကို ကိုရမ်ကျမ်းစာမှာ တားမြစ်ထားပေမယ့် မြန်မာနဲ့ ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက သိပ်မပြင်းထန်တဲ့ မွတ်စလင်တွေကတော့ သူတို့ရဲ့ သူတော်စင်ဂူဗိမာန်မှာ ဆုတောင်းဖို့ စုပြုံတိုးနေကြပါတယ်။ အမရပူရမှာရှိတဲ့ Abid Shah Husaini ဂူဗိမာန်နဲ့ စဉ့်ကိုင်မြို့နယ် တစ်ဘက်ဆွဲက ဒါဒကာ လူရှား Lushah ဂူဗိမာန်တွေဟာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းက ဘာသာရေးကိုင်းရှိုင်းကြတဲ့ မွတ်စလင်တွေအတွက် လူကြိုက်များတဲ့ ဘုရားဖူးနေရာတွေပါ။

"ဒီကို လူတွေအများကြီးပဲ ဆုတောင်းဖို့ လာကြတာ။ ဗုဒ္ဓဘာသာတွေနဲ့ ခရစ်ယာန်တွေတောင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အရှင်က တန်ခိုးကြီးလို့ပေါ့" လို့ အသက် ၅၁ နှစ်အရွယ် Lushah ဂူဗိမာန် ဂေါပကအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဦးအေးကိုက ပြောပါတယ်။ သူ့ရဲ့ အစ္စလာမ်နာမည်က မိုဟာမက် အဘီရှား ဖြစ်ပါတယ်။

မတ်လက ကျွန်တော်သွားလည်တော့ သုံးဧကလောက်ကျယ်တဲ့ ဗိမာန်ရဲ့ အရိပ် ရှိနေရာမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာကလေးတွေ ကစားနေတာ တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဗိမာန်ရဲ့ရှေ့မှာ အမျိုးသမီး တစ်ဦး ဆုတောင်းနေတာလည်း တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့မျက်နှာနဲ့ ဆံပင်တွေကို ဘာတစ်ခုမှ ဖုံးအုပ်ထားတာ မတွေ့ရတော့ ကျွန်တော် အံ့အားသင့်သွားမိပါသေးတယ်။

ဂေါပက ဦးအေးကိုက အဲဒီဗိမာန်နဲ့ ပတ်သက်လို့ မူလဇစ်မြစ်တွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ တိကျတဲ့ အချက်အလက်တွေကိုတော့ မသိနိုင်ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ၁၉ ရာစု အစောပိုင်း၊ ဒါမှမဟုတ် အလယ်ပိုင်းလောက်မှာ ဗဟိုအာရှကလာတဲ့ Lushah လို့ခေါ်တဲ့ မွတ်စလင်သာသနာပြု ဆရာတော်တစ်ပါးရဲ့ ဂူဗိမာန်ဖြစ်ကြောင်း သူကပြောပါတယ်။ အဲဒီဗိမာန်မှာလာပြီး ဝတ်ပြုဆုတောင်းရင် ဆုတောင်းပြည့်တယ်လို့ လာရောက်သူတွေက ယုံကြည်ကြပါတယ်။

ဦးအေးကိုနဲ့ တဘက်ဆွဲက ဗမာမွတ်စလင်လူကြီးတွေဟာ ဗမာလိုပဲ ဝတ်ဆင်ကြပါတယ်။ သူတို့ဟာ ဘယ်တော့မှ နှုတ်ခမ်းမွေး၊ မုတ်ဆိတ်မွေးမထားကြသလို တောင်အာရှမှာ မွတ်စလင်အမျိုးသားတွေ အစဉ်အလာအရ ဝတ်ဆင်ရတဲ့ kurta လို့ခေါ်တဲ့ ကော်လာမပါတဲ့ အင်္ကျီအရှည်တွေလည်း မဝတ်ကြပါဘူး။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းကိုသွားတဲ့ ကျွန်တော့်ခရီးစဉ်တွေမှာ ဒီဗိမာန်က မုခ်ဦးဟာ အကြီးဆုံးပါပဲ။ ဗိမာန်ရဲ့ ဝင်ပေါက်ဟာ မြန်မာပုံစံ ပန်းပုပညာနဲ့ ခြယ်မှုန်းထားပြန်ပါတယ်။

တဘက်ဆွဲမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာနဲ့ မွတ်စလင်အိမ်ထောင်စု ၁,၀၀၀ လောက်ရှိပြီး လူ့အသိုင်းအဝိုင်းနှစ်ခုဟာ သဟဇာတရှိရှိ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူတကွ ယှဉ်တွဲနေထိုင်ကြပါတယ်။ တစ်ညနေ အစောပိုင်း အဲဒီရွာကို ကျွန်တော်ရောက်သွားတော့ ဗလီက ဆုတောင်းဖို့ ဆော်ဩသံနဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ခုက ဘုန်းကြီးတစ်ပါးရဲ့ တရားဒေသနာ ဟောကြားသံတို့ကို တချိန်တည်းမှာ ကြားနေရပါတယ်။

“ဒီမှာ ဘာသာရေးက ဘာသာရေးပဲ။ ဗုဒ္ဓဘာသာကလေးတွေက ဗလီထဲက ကွင်းမှာ ကစားကြတယ်။ မွတ်စလင်တွေလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာတွေရဲ့ ပွဲရှိတဲ့အခါ လှူစရာရှိတာ လှူဖို့ ဘုန်းကြီးကျောင်းကို သွားကြတယ်။ တနေရာရာမှာ အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်မှု ဖြစ်ရင်တောင်မှ ကျွန်တော်တို့ရွာကိုတော့ လာပြီး မထိခိုက်ပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့လည်း ဘာမှမဖြစ်ပါဘူး” လို့ ဦးအေးကိုက ဆိုပါတယ်။

“uReawmfwdk Armrw@pvif”

ချွင်းချက်အနည်းငယ်ရှိပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းက ဗမာမွတ်စလင်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ အိမ်နီးချင်းတွေနဲ့ ငြိမ်းချမ်းစွာ အတူနေထိုင်နိုင်စွမ်း ရှိနေပါပြီ။ ဘာဖြစ်လို့လည်း ဆိုတော့ သူတို့ဟာ ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှုကို လက်ခံ ယုံကြည်ကြလို့ပါ။

ဒါပေမဲ့ လူကြီးသူမတွေကတော့ အိန္ဒိယတိုက်ငယ်နဲ့ အရှေ့အလယ်ပိုင်းက ပိုပြီး ရှေးရိုးစွဲဆန်တဲ့ အစ္စလာမ် ဘာသာရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကိုတော့ စိုးရိမ်နေကြပါတယ်။ ရလဒ်ကတော့ ရှေးရိုးစွဲအစ္စလာမ်ကို လက်ခံယုံကြည်မှု တိုးပွားလာခြင်းဖြစ်ပြီး ဒါဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသားရေး ဝါဒ မြင့်မားလာခြင်းနဲ့အတူမကြာသေးခင်ကလူ့အသိုင်းအဝိုင်းကြားပဋိပက္ခဖြစ်ခြင်းရဲ့ အကြောင်းရင်းတစ်ရပ်ဖြစ်တယ်လို့ လူကြီးသူမတွေက သံသယဖြစ်ကြပါတယ်။

“ရန်ကုန်နဲ့ မွတ်စလင်တွေ အများကြီးနေတဲ့ တချို့မြို့နယ်တွေမှာတော့ တော်တော် ပြောင်းလဲနေပြီ” လို့ မွတ်စလင် စာရေးဆရာတဦးလည်းဖြစ်၊ ကျူရှင်ဆရာလည်းဖြစ်တဲ့ (ဦး) အောင်အောင်သန်းက ပြောပါတယ်။ “ခွဲပြောရရင် ဒီဘက် အလယ်ပိုင်းက မွတ်စလင်တွေကတော့ ခုချိန်ထိ အေးအေးဆေးဆေးပါပဲ” မန္တလေးမြို့ခံ တစ်ဦးလည်းဖြစ်တဲ့သူက ဆိုပါတယ်။

“ကျွန်တော်တို့ အထက်မြန်မာနိုင်ငံက မွတ်စလင်တွေက ဗမာမွတ်စလင်တွေပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှုကို ချစ်တယ်။ နောက်ပြီး တချိန်တည်းမှာ အလ္လာအရှင်ကို ယုံကြည်တယ်။ ပြီးတော့ ကိုရမ်ကျမ်းစာရဲ့ အဆုံးအမကို လိုက်နာပါတယ်” လို့ သူက ဆိုပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းမှာ ရက်သတ္တပတ်သုံးပတ်လောက်ရှိနေစဉ်အတွင်း မွတ်စလင်ဒါဇင်ပေါင်းများစွာနဲ့ တွေ့ဆုံခဲ့ပြီး သူတို့ဟာ ဗမာမွတ်စလင်တွေဖြစ်တဲ့အကြောင်း ဂုဏ်ယူစွာနဲ့ မိတ်ဆက်ကြပါတယ်။

"ကျွန်တော့်မြေးတွေကို ပြောပြတယ်။ ကိုးကွယ်တဲ့ဘာသာဆိုတာ သတ်မှတ်ချက် တစ်ခုပဲ။ မွတ်စလင်ဖြစ်ဖြစ်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဖြစ်ဖြစ် လူသားတွေကအတူတူပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော် စိုးရိမ်တာတော့ ရှိတယ်။ အဲဒါကမွတ်စလင်တွေရဲ့သဘောထားတွေက ပြင်ပက စွက်ဖက်မှုတွေကြောင့် ပြောင်းလဲမှုတွေရှိတယ်" လို့ အငြိမ်းစား တရားသူကြီးဖြစ်တဲ့ ဦးလှဝင်းက ပြောပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းတစ်လျှောက် ကျွန်တော့်ခရီးစဉ်ဟာ တစ်စတစ်စနဲ့ ပြီးဆုံးလုနီးလာခဲ့ပါပြီ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော့်ရဲ့ နောက်ဆုံးအင်တာဗျူးတစ်ခုကတော့ အမှတ်ရဆုံးတခုပါပဲ။ ဗလီဆရာ ဦးတိုးမိုးအောင်နဲ့ အင်တာဗျူးလုပ်ဖို့ မန္တလေးက တောင်ဘလူဗလီကို သွားခဲ့ပါတယ်။ ဗလီက လူတိုင်းကတော့ သူ့ကို ဒီအမည်ပဲ ခေါ်ကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူ့ရဲ့ မွတ်စလင်နာမည်က နေဇွာမူဒင်ဖြစ်ကြောင်း ကျွန်တော့်ကို နောက်တော့မှ ပြောပြပါတယ်။

အဲဒီဗလီက မန္တလေးမှာတော့ ထူးခြားပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လည်းဆိုတော့ အမျိုးသမီးတွေအတွက် "အမျိုးသမီးဝတ်ပြုခန်း" ဆိုပြီး သီးခြားဝတ်ပြုခန်း ထားပေးလို့ပါပဲ။

ကိုတိုးမိုးအောင်က ရခိုင်ရိုးရာလုံချည်ကို ဝတ်ဆင်ထားပါတယ်။ ဗမာအမျိုးသားတွေ ပွဲသွားပွဲလာဝတ်ကြတဲ့ ဒီလိုလုံချည်ကို သူကဘုရားဝတ်ပြုချိန်မှာဝတ်ဆင်ထားတာပါ။ သူ့ရဲ့ ဝတ်စားမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ မေးမြန်းကြည့်မိတော့ "ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကိုရမ်ကျမ်းက ဘာဝတ်ရမယ်လို့ တိတိကျကျ ညွှန်ကြားထားတာမျိုး မရှိပါဘူး။ သင်ထိုင်ရာနေရာနဲ့ သင့်တော်ပြီး အဆင်ပြေအောင်သာ ဝတ်စားဆင်ယင်သင့်တဲ့အကြောင်း ပြောထားတာပဲ ရှိပါတယ်" လို့ ကိုတိုးမိုးအောင်က ဆိုပါတယ်။

ဒါဟာ မြန်မာနိုင်ငံအလယ်ပိုင်းက မွတ်စလင်အများအပြားရဲ့ နှလုံးသားထဲ စွဲနေတဲ့ အဆုံးအမတစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

● ● ●

မငြိမ်းချမ်းမှုဒဏ်ခံနေရသော တနိုင်းဒေသ

အောင်ဇော်ထွန်း

7 Day News
Vol. 16/ No. 29

ဟူးကောင်းချိုင့်ဝှမ်းဟု လူသိများသော လွင်ပြင်ကျယ်ကို ဖြတ်သန်းဖောက်လုပ်ထားသည့် မြစ်ကြီးနား - တနိုင်း ကားလမ်း၏ ဝဲယာတွင် စိမ်းလန်းနေသည့် တောင်တန်းများက လှပခံ့ညားနေသည်။

လီဒိုလမ်းမဟု နာမည်ကျော်ပြီး အိန္ဒိယနယ်စပ် နာဂဒေသအထိ ဖောက်လုပ်ထားသည့် လမ်းလေးသည် မြစ်ကြီးနားမှ မိုင် ၄၀ ခန့်အကွာ လဝါးလမ်းခွဲအထိသာ နိုင်လွန်ကတ္တရာလမ်း ဖြစ်သည်။ လဝါးကျော်လွန်သည်နှင့် မြေနှင့် ကျောက်သားရောနှောနေသော ဖုန်တထောင်းထောင်းလမ်းကို တွေ့ရသည်။

မိုင်တစ်ရာကျော်သာဝေးသည့် မြစ်ကြီးနား-တနိုင်းခရီးကို ကားဖြင့်သွားမည်ဆိုပါက ပုံမှန်အားဖြင့် ငါးနာရီကျော်သာ ကြာမြင့်မည်ဖြစ်သည်။

သို့သော် ယခုနောက်ပိုင်း တနိုင်းဒေသတွင် တပ်မတော်နှင့် ကေအိုင်အေကြား စစ်ရေးတင်းမာနေသောကြောင့် လမ်းပိတ်မှုဖြင့်တွေ့ပါက ခရီးသည်များအနေဖြင့် ပိတ်မိနေခြင်းများလည်း မကြာခဏကြုံရနိုင်သည်။ အခန့်မသင့်၍ တိုက်ပွဲ အတွင်းပိတ်မိပါက အသက်အာမခံချက်မရှိဟု ဒေသခံယာဉ်မောင်းတစ်ဦးကဆိုသည်။

ထို့အပြင် မြစ်ကြီးနားနှင့် တနိုင်းကြား လမ်းတစ်လျှောက်တွင် တပ်မတော်စစ်ဆင်ရေးဂိတ်များကလည်း ဒေသအခြေအနေကို တစ်စွန်းတစ်စ လှစ်ဟပြသနေသည်။

လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ၏ နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်ကို တနိုင်းအပါအဝင် ဒေသခံများခံစားနေရခြင်း ဖြစ်သည်။

တနိုင်းဒေသသည် ဇီဝမျိုးစုံ ပေါ်ကြွယ်ဝခြင်း၊ လီဒိုလမ်းမတွင် တည်ရှိခြင်း၊ ပယင်းထွက်ရှိခြင်းတို့ကြောင့် လူသိများသည်။

ယခင်ကဒေသအသီးသီးမှ ပယင်းမှော်တွင် လာရောက် လုပ်ကိုင်သူများ၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားသူများဖြင့် စည်ကားခဲ့သည့် တနိုင်းမြို့သည် ပြီးခဲ့သည့် ဇွန်လကစ၍ တဖြည်းဖြည်းခြောက်ကပ်လာခဲ့သည်။ တပ်မတော်နှင့် ကေအိုင်အေတို့ကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် တိုက်ပွဲများနှင့် စစ်ရေးတင်းမာမှုများကြောင့်ဖြစ်သည်။

"စစ်ဖြစ်တာက အင်ဂါးဂါးကျေးရွာမှာပေါ့။ အင်ဂါးဂါးက အကုန်လုံး နမ်ဗျူ နမ်ခမ်ကို ထွက်ပြေးလာတယ်။ နောက်လေယာဉ်နဲ့လာပြီး ဇွန်လ ၁၅ ရက်မတိုင်ခင်မှာ အားလုံး ဒီကနေ ထွက်ရမယ်ဆိုပြီး စာတွေလိုက်ချလို့ ကျွန်မတို့က ကြောက်တဲ့ အခါကျတော့ အားလုံး ထွက်ပြေးလာတာ" ဟု တနိုင်း ကချင် နှစ်ခြင်းခရစ်ယာန်အဖွဲ့ချုပ် (KBC) တွင် ခိုလှုံနေသည့် ဒေါ်နူးခွမ်က တနိုင်းဒေသအတွင်း တိုက်ပွဲစတင်မှုကို ပြန်လည်ပြောပြသည်။

တိုက်ပွဲနှင့် စစ်ရေးတင်းမာမှုများကြောင့် ဒေသခံ တစ်ထောင်ခန့်သည် လက်ရှိအချိန် အထိ တနိုင်းမြို့ပေါ်ရှိ ယာယီစခန်းများတွင် တိမ်းရှောင်ခိုလှုံနေရဆဲဖြစ်သည်။

လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပြုသည့် အင်ဂါးဂါးကျေးရွာမှ ဒေါ်နူးခွမ် အပါအဝင် အဆိုပါ ဒေသရှိ ရွာငါးရွာမှ ရွာသူရွာသားများသည် ၎င်းတို့၏ နေအိမ်နှင့် ကျွဲ၊ နွား တိရစ္ဆာန်များအပါအဝင် ပိုင်ဆိုင်သမျှကို ထားခဲ့ပြီး အဝတ်တစ်ထည် ကိုယ်တစ်ခုဖြင့် တနိုင်း မြို့ပေါ်သို့ ထွက်ပြေးလာခဲ့ကြသည်မှာ သုံးလကျော် ကြာပြီဖြစ်သည်။ အချိန်ကြာလာသည်နှင့် အမျှ စားဝတ်နေရေးအခက်အခဲများ တစ်နေ့ထက်တစ်နေ့ ပိုမို ကြုံနေရသည်။

ရာနှင့်ချီသည့် အိမ်ထောင်စုတို့သည် ကွန်ကရစ်အပါအဝင် ယာယီဆောက်လုပ်ထား သည့် အဆောက်အအုံများ၌ အကာအရံမရှိဘဲ အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး၊ ကလေးသူငယ်အရွယ် မရွေးဘဲ စုပေါင်းနေထိုင်နေကြရသကဲ့သို့ ၎င်းတို့ တစ်နေ့အတွက် စားသုံးရသည့် ဟင်းဖိုးမှာ လည်း လူတစ်ဦးလျှင် ကျပ်နှစ်ရာပင်မပြည့်ပေ။

တနိုင်း (KBC) ကျောင်းဝင်းအတွင်း၌ ဝါးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသည့် ထမင်းစားရုံကြီးတွင် စုပေါင်း စားသောက်နေကြသည့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များ၏ ညနေစာသည် အရွက်အနည်းငယ် သာပါသည့် ဟင်းချိုကျဲကျဲနှင့် ကြာဆံသုပ်ပင် ဖြစ်သည်။

"လာခါစက တစ်နေ့ကို ဝက်တစ်ကောင်ပေါ်ပြီး ချက်ကျွေးတာ။ သုံးလကျော် ကြာ လာတာနဲ့ အမျှ အခက်အခဲတွေရှိလာတယ်"ဟု တနိုင်း (KBC) မှ ဓမ္မဆရာ ဦးဘရန်မိုင်က ပြောသည်။

ဘုရားကျောင်းများတွင်ရှိသည့် ဒေသခံများကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာက ဒေသခံစစ်ဘေး ဒုက္ခသည်အဖြစ် အသိအမှတ်မပြုဘဲ မော်လုပ်သားများအဖြစ် ရှုမြင်နေ၍ ဒုက္ခသည်စခန်းများ စနစ်တကျ ဆောက်လုပ်ထားရှိခွင့် မရဟု ဦးဘရန်မိုင်က ဆိုသည်။

စစ်ဘေးကြောင့် မြို့ပေါ်သို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာသည့် နမ်ဗျူ နမ်ခမ်၊ အင်ဂါးဂါး၊ နမ့်ကွမ်းနှင့် အွယ်လောရွာများသည် ကေအိုင်အို ထိန်းချုပ်နယ်မြေအတွင်း တည်ရှိသော်လည်း ယခင်အစိုးရနှင့် ကေအိုင်အိုတို့အကြား အပစ်ရပ်စဲထားစဉ်ကတည်းက အစိုးရအသိအမှတ်ပြု ကျေးရွာများဖြစ်ပြီး စာသင်ကျောင်းများ၊ ဆေးခန်းများ စနစ်တကျ ကျေးရွာအုပ်ချုပ် ရေး ပုံစံများဖြင့် တည်ရှိသောရွာများ ဖြစ်သည်ဟု (KBC) က ဆိုသည်။ တနိုင်းမြို့သည် ကေအိုင်အေ တပ်မဟာ (၂) လှုပ်ရှားရာဒေသ ဖြစ်သည်။

လူဦးရေအများအပြားစုပေါင်း၍ ဖြစ်သလိုနေထိုင်ကြရခြင်းကြောင့် ဒေသခံစစ်ဘေး ဒုက္ခသည်များသည် ကျန်းမာရေးပြဿနာများ ကြုံတွေ့နေရသကဲ့သို့ လူမှုရေးပြဿနာများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သော စိန်ခေါ်မှုများလည်း ရှိနေသည်။

ထို့ကြောင့် ညနေပိုင်းမှ ည ၁၀ နာရီအထိသာ လျှပ်စစ်မီး ရရှိသည့် တနိုင်းမြို့၏ လျှပ်စစ်မီးစနစ်ဖြင့် မလုံလောက်၍ ဒီဇယ်ဆီသုံးမီးစက်များ အသုံးပြု၍ ညလုံးပေါက် အလင်းရောင်ပေးထားသည်ဟု (KBC) ကဆိုသည်။ တစ်ည ဒီဇယ်ဆီဖိုးပင် ကျပ်နှစ်သောင်းနီးပါး ကုန်ကျ၍အကူအညီများ ထပ်မံမရပါက ရေရှည်တွင် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

"အခက်အခဲက စားရတာ၊ အိပ်ရတာ၊ နေရတာ ခက်ခဲတယ်။ ဟိုမှာက တောင်ယာလုပ်တယ်။ ပယင်းတွေ ဘာတွေ မလုပ်ဘူး။ တိုက်ပွဲဖြစ်လာလို့ သေနတ်တွေ လက်နက်ကြီးတွေနဲ့ ပစ်လာလို့ ထွက်ပြေးလာတာ။ ထားခဲ့ရတာ အများကြီးပဲ။ ခြံတွေ၊ နွားတွေ၊ ဝက်တွေ ထားခဲ့ရတယ်" ဟု အင်ဂါးဂါးကျေးရွာမှ တနိုင်းမြို့ပေါ်သို့ ထွက်ပြေးလာသူ မဒါရှီဘောက်နော်က ပြောသည်။

နေရပ်သို့ အမြန်ဆုံးပြန်လိုသော်လည်း တိုက်ပွဲထပ်ဖြစ်မည်စိုး၍ မပြန်ရဲသေးပေ။ မဒါရှီဘောက်နော်သည် မြို့ပေါ်သို့ စစ်ဘေးတိမ်းရှောင်ရောက်ရှိနေစဉ် ကလေးမီးဖွားခဲ့သူဖြစ်ပြီး လက်ရှိ၌ ကလေးနှစ်လအရွယ်ပင် ရောက်နေပြီဖြစ်သည်။

ပြီးခဲ့သည့် ဇွန်လ ၃ ရက် နံနက်တွင် တနိုင်းမြို့နယ် အင်ဂါးဂါးကျေးရွာအနီးမှ စတင်သည့်တိုက်ပွဲက ယင်းကျေးရွာအပါအဝင် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ရွာများမှ ဒေသခံများ သာမက သောင်းနှင့် ချီသည့် ရွှေနှင့် ပယင်း မော်လုပ်သားများအပေါ် ကြီးမားစွာ ရိုက်ခတ်ခဲ့သည်။

တနိုင်းဒေသရှိ ရွှေနှင့် ပယင်းမော်များတွင် နေထိုင်လုပ်ကိုင်နေသူများအနေဖြင့် ဇွန်လ ၁၅ ရက် နောက်ဆုံးထား၍ မော်များမှ ထွက်ခွာပေးရန် တပ်မတော်က အကြောင်းကြားစာကို ရဟတ်ယာဉ်ပေါ်မှကြဲချ၍ အသိပေးခဲ့ရာ ရက်ပိုင်းအတွင်း၌ပင် မော်လုပ်ငန်းများ ရပ်တန့်သွားခဲ့သည်ဟု ဒေသခံများကပြောသည်။

တနိုင်းရှိ ရွှေနှင့် ပယင်းမော်များသည် ထန်းပလားမော်၊ အောင်လွတ်မော် ဝမ်းပလားမော်၊ တုံမဏီမော်၊ ချောင်းဆုံမော်၊ နန်ဗျူမော်၊ ဂျာအောင်ဘာမော်၊ ဇီးဖြူကုန်းမော်၊ ညောင်ပင်ကုန်းမော်နှင့် နမ့်ကွမ်းမော် စသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ယင်းမော်များသည် နိုင်ငံတော်က တရားဝင်ခွင့်ပြုထားသည့် မော်များမဟုတ်ဘဲ ရွှေ၊ ပယင်း တူးဖော်ခြင်းများကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်ပျက်စီးစေသည့်အပြင် တနိုင်းဒေသ၏ ဂေဟစနစ်ကိုပါ ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်နေသည်ဟု တပ်မတော်၏ အကြောင်းကြားစာတွင် ပါရှိသည်။

တရားဝင်ခွင့်ပြုထားခြင်း မရှိသော်လည်း ယင်းဒေသတွင် လွန်ခဲ့သည့် သုံးလေးနှစ်ကတည်းက ပယင်းတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းများကို တွင်ကျယ်စွာ လုပ်ကိုင်လာခဲ့ကြသည်ဟု တနိုင်းမြို့ခံ ဦးဇော်လွမ်တူးက ပြောသည်။ ၎င်းသည် ပယင်းလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။

ကေအိုင်အိုထိန်းချုပ်နယ်မြေအတွင်းရှိ ပယင်းမော်များတွင် အလုပ်လုပ်နိုင်ရန် နှစ်ဖက် အဖွဲ့အစည်းများကို အခွန်ဟုခေါ်ဆိုသော ငွေကြေးများ ပေးရသည်ဟုလည်း ဒေသခံများကဆိုသည်။

မှော်အတွင်းသို့ တင်ပို့သည့် လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ မှော်မှ ထွက်ရှိသည့် ပယင်း စသည့် ရတနာများအတွက်သော်လည်းကောင်း၊ ဖြတ်သန်းရာ လမ်းကြောင်းရှိ ဂိတ်များကို ကျပ်ထောင်ဂဏန်းမှစ၍ သောင်းဂဏန်း၊ သိန်းဂဏန်း ပေးကြရသည်။ ဥပမာ တနိုင်းမြို့တွင် ကျပ်နှစ်သိန်းခန့် တန်ဖိုးရှိသော စက်သုံးဆီ တစ်ပီပါ၏ တန်ဖိုးသည် မှော်ထဲတွင် လေးသိန်းခွဲ၊ ငါးသိန်း အထိ ဈေးရှိသည်။

ပေငါးဆယ်ပတ်လည် ပယင်းမှော် လုပ်ကွက်တစ်ခုအတွက် ကျပ်ငါးသိန်း ကေအိုင်အေသို့ အခွန်ဆောင်ရပြီး ထွက်လာသည့် ပယင်းကျောက်၏ အရည်အသွေး၊ အရွယ်အစားနှင့် တန်ဖိုးအပေါ် မူတည်ပြီးလည်း ရာနှုန်းအလိုက် အခွန်ဆောင်ကြရခြင်းများရှိသည်ဟု လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် ပယင်းရောင်းချသူများက ပြောသည်။

တနိုင်းဒေသထွက် ပယင်းသည် အရည်အသွေး၊ အရွယ်အစားအပေါ် မူတည်ပြီး ကျပ်ထောင်ဂဏန်းကစ၍ ကျပ်သိန်းထောင်ချီသည်အထိ အရောင်းအဝယ်ရှိခဲ့သည်။

"သိန်းတစ်သောင်း၊ နှစ်သောင်းတောင်းတာတွေရှိတာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ လေးငါးထောင်နဲ့ အရောင်းအဝယ် ဖြစ်တာတွေ အများကြီး။ ကျောက်တစ်ခုတည်းကိုပဲ အရွယ်အစားလည်း လိုတာပေါ့။ ဆယ်ပိဿာ ဝန်းကျင်လောက်လည်းရှိမယ်၊ အရည်အသွေးလည်း ကောင်းမယ် ဆိုရင် ဒါ သိန်းထောင်ဂဏန်းနဲ့ ရောင်းတာတွေ ရှိပါတယ်" ဟု ဦးဇော်လွမ်တူး က ပြောသည်။

တနိုင်းဒေသ ပယင်းထွက်ကုန်များကို တရုတ်ပြည်သို့ အများဆုံးတင်ပို့ခြင်း ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးအပါအဝင် အခြားမြို့များတွင် တစ်ဆင့်ပြန်လည် ရောင်းချရန် လာရောက်ဝယ်ယူသူများလည်း ရှိသည်ဟု လုပ်ငန်းရှင်နှင့် တနိုင်းမြို့မှ ပယင်း ရောင်းသူများက ပြောသည်။

ပယင်းဈေးကွက်တွင် အဝါကြည်၊ ကြက်သွေးရောင်၊ ဒီဇယ်ဆီရောင်စသည့် အရောင်အဆင်း ရှိသော ပယင်းများထက် အပြာလဲ့လဲ့၊ လက်ဖက်စိမ်းရောင် အပါအဝင် အရောင်အသွေး ဆန်းပြားသည့် ပယင်းများနှင့် အကောင်များ ထင်ရှားစွာတွေ့ရှိသည့် ပယင်းကျောက်များသည် ဈေးနှုန်းပိုရသည်။

"အကောင် ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်တဲ့အခါ ဈေးပိုရတယ်။ အကောင်တွေလည်း အများကြီးပါပဲ။ ပုရစ်တို့၊ လိပ်ပြာတို့၊ ပင့်ကူတို့၊ ပျားတို့၊ အများဆုံးမြင်ရတာတော့ ခါချဉ်တွေ၊ ပုရွက်ဆိတ်တွေ၊ ပုရစ်တွေကတော့ အများဆုံးမြင်ရပါတယ်" ဟု ဦးဇော်လွမ်တူးက ပြောသည်။

တန်ဖိုးကြီးသည့်နည်းတူ ပယင်းများကို လွယ်လွယ်တူးဖော်ရရှိခဲ့ခြင်းတော့ မဟုတ်ပေ။ ပယင်းအတွက် အသက်ပေးခဲ့ရသူ အများအပြားရှိခဲ့သည်။ ပယင်းတူးဖော်ခြင်းကို ဒေသခံများထက် မိုးကုတ်အပါအဝင် အခြားဒေသများမှ လာရောက်လုပ်ကိုင်ကြသူများ ဖြစ်သည်။

ပယင်းကျောက်များရရှိရေး လေးပေပတ်လည်ကျင်းများကို ပေ၂၀မှစ၍ ပေရာနှင့်ချီသည်အထိတူးဖော်ကြရသည်။ တူးဖော်ရင်းကျင်းအတွင်း လေမရခြင်း၊ ပုံမှန်မဟုတ်သည့် ဓာတ်ငွေ့များကြောင့် မီးလောင်ကျွမ်းခြင်း၊ မြေပြိုခြင်းနှင့် ပယင်းကျင်းတစ်ခုနှင့်ကြား ရေကြောပေါက်ပြီး ရေမွန်းခြင်းတို့ကြောင့် အသက်ပေးခဲ့ရသည့် ပယင်းလုပ်သားများစွာ ရှိခဲ့သည်။

သို့သော် အကျိုးကျေးဇူးကိုမူ ပယင်းလုပ်သားများထက် လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အခွန်အကောက် ကောက်ခံသည့်အဖွဲ့ အစည်းများမှ ပုဂ္ဂိုလ်များသာ ပိုမိုရရှိသွားကြသည်။ ပယင်းလုပ်သားများနှင့် ဒေသခံများမှာမူ စားဝတ်နေရေး ပြေလည်သည်ဆိုရုံသာ။

မော်လုပ်ကွက်များရှိရာတစ်ဝိုက်တွင် စစ်ပွဲများနှင့် စစ်ရေးတင်းမာမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာချိန်တွင်မူ ပယင်း လုပ်သားများနှင့် ဒေသခံ တစ်သိန်းခန့်သည် စားဝတ်နေရေး ပြေလည်ရေးထက် အသက်ရှင်သန်ရေးအတွက် ယင်းဒေသများမှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြသည်။

ယခင် စစ်မဖြစ်ပွားမီအချိန်က ရောင်းချသူ၊ ဝယ်ယူသူအလွန်များပြားခဲ့သည့် တနိုင်းပယင်း ဈေးသည်လည်း အရောင်းအဝယ်ပါးခဲ့ရသည်။

သို့ရာတွင် လက်ရှိအချိန်အထိ အန္တရာယ်များကြားမှ ပယင်းသွားရောက်တူးဖော်သူအချို့ ရှိနေသကဲ့သို့ တနိုင်းမြို့ပေါ်ပယင်းဈေးတွင်လည်း ကျပ်ထောင်ဂဏန်းမှ ကျပ်သိန်းဆယ်ဂဏန်းအထိ တန်ဖိုးရှိသော ပယင်းများ အရောင်းအဝယ်ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်ဟု ပယင်း ရောင်းချသူ ဦးအိုက်ဗျူးက ပြောသည်။

ထို့အပြင် တနိုင်းမြို့ပေါ်တွင် သုံးလကျော် စားဝတ်နေရေးကျပ်တည်းစွာဖြင့် တိမ်းရှောင်နေရသည့် စစ်ဘေးဒုက္ခသည်များ နေရပ်ပြန်နိုင်ရေးကိုလည်း တပ်မတော်နှင့် ခရစ်ယာန်ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများအကြား ညှိနှိုင်းခဲ့သော်လည်း ပြေလည်မှုမရသေးပေ။ နေရပ်ပြန်ရေးအတွက် တပ်မတော်ဘက်က အားပေးသော်လည်း ဒေသခံများ တောင်းဆိုသည့် တပ်စခန်းများဖယ်ပေးရန် ကိစ္စကိုမူ လက်ရှိ တပ်မတော်နှင့် ကေအိုင်အေအကြား အပစ်အခတ် မရပ်စဲနိုင်သေး၍ မဖြစ်နိုင်ဟု တပ်မတော်ဘက်က သဘောထားပေးကြောင်း KBC အတွင်းရေးမှူး ဒေါက်တာခလမ်ဆမ်ဆွန်က ဆိုသည်။

အင်ဂါးဂါးကျေးရွာမှ ရွာသူ၊ ရွာသားများနှင့်အတူ တနိုင်းမြို့ပေါ်သို့ စစ်ဘေးတိမ်းရှောင်နေရသည့် ဓမ္မဆရာ ဦးတူးရှန်က ၎င်းတို့ကျေးရွာတွင် တပ်မတော်နှင့် ကေအိုင်အေ နှစ်ဖက်စလုံးမှ တပ်များ မရှိစေလိုဟု ပြောသည်။ "စစ်တပ်လည်း နားလည်ပေးရမယ်။ ကေအိုင်အေဘက်ကလည်း ပြည်သူတွေအတွက် နားလည်ပေးရမယ်။ စစ်တိုက်တာ ပြည်သူတွေ ဒုက္ခမရောက်အောင် တိုက်ကြပါ။ ပြည်သူတွေရှိတဲ့ နေရာမှာ မတိုက်ကြပါနဲ့။ ဒုက္ခ ရောက်တာက ကျွန်တော်တို့ အပြစ်မဲ့တဲ့ ပြည်သူတွေပဲ ဒုက္ခရောက်တာ။ ငြိမ်းချမ်းရေးကို ကောင်းကောင်းမွန်မွန်လုပ်ကြပါ" ဟု သူကဆိုသည်။

လွန်ခဲ့သည့် ဇွန်လကစ၍ စစ်ရေးတင်းမာမှုများရှိနေသော တနိုင်းဒေသတွင် ဆက်ကြေးကောက်ခံမှုများကိုလည်း ဒေသခံများ မကြာခဏကြုံနေရသည်။

ကေအိုင်အေက အဆိုပါ လမ်းကြောင်းအသုံးပြုသည့် ယာဉ်များကို တစ်နှစ်စာ ဆက်ကြေးအဖြစ် ငါးသောင်းမှ နှစ်သိန်းအကြား တောင်းယူကြောင်း မြစ်ကြီးနား - တနိုင်းလမ်းကြောင်းတွင် ပုံမှန် ပြေးဆွဲနေသည့် အငှားယာဉ်ငယ် မောင်းနှင်သူတစ်ဦးကပြောသည်။ ထို့အပြင် ယာဉ်ပေါ်ပါ ခရီးသည်တစ်ဦးလျှင် ငါးထောင်ကျပ်စီ ပေးရသည်ဟုလည်း သူကဆိုသည်။

"ကျွန်တော့်နာမည်နဲ့ ကားနံပါတ်နဲ့ဖြတ်ပိုင်းပေးတယ်။ တစ်ခါပေးပြီးရင် ထပ်ပေးဖို့မလိုတော့ဘူး။ ဖြတ်ပိုင်းပြလိုက်ရုံပဲ"ဟု အဆိုပါ အငှားယာဉ်မောင်းက ငွေကြေးကောက်ခံသည့် အဖွဲ့ပေးသော တံဆိပ်တုံး ရိုက်နှိပ်ထားသည့် စာကိုပြ၍ ပြောသည်။

ကေအိုင်အေတပ်ရင်း (၆) တပ်ရင်းမှူး ဒုဗိုလ်မှူးကြီး တန်ဆန်းကမူ "ကျွန်တော်တို့က တစ်နှစ်စာ ဒိုနေးရှင်း ကောက်တာပေါ့။ အဲဒါကောက်ပြီးရင်တော့ ဘယ်နေရာမှာပဲ ထည့်ထည့် ကျွန်တော်တို့ ကချင်ပြည်နယ် တစ်ပြည်လုံးမှာ သွားလာခွင့်ရှိပါတယ်ဗျ" ဟု ဆိုသည်။

ခရီးသည်တစ်ဦးလျှင် ငါးထောင်ကျပ်နှုန်း ကောက်ခံနေမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှေ့တန်းတပ်များ မည်ကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်နေသည်ဆိုခြင်းကို ၎င်းအနေဖြင့် မသိဟုပြောသည်။

မြစ်ကြီးနား - တနိုင်းကားလမ်းမပေါ်တွင် တပ်မတော်စစ်ဆေးရေးဂိတ် ငါးခုထက်မနည်း ရှိပြီး ဆန်နှင့် စက်သုံးဆီ ပါ၊ မပါ ခရီးသည်တင်ကားများကို စစ်ဆေးမှု ပုံမှန်ပြုလုပ်သည်။ ကေအိုင်အေအဖွဲ့ကို ရိက္ခာဖြတ်ရန်ရည်ရွယ်၍ တနိုင်းဒေသကို ဆန်နှင့် စက်သုံးဆီတင်သွင်းမှု ကန့်သတ်ထားခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဒေသခံများက ဆိုသည်။ သို့သော် တပ်မတော်ဘက်ကမူ ခရီးသည် တင်ကားများကို ငွေကြေးတစ်စုံတစ်ရာကောက်ခံမှုမရှိကြောင်း ဒေသခံယာဉ်မောင်းအချို့က ပြောသည်။

မြစ်ကြီးနား - တနိုင်း ခရီးသည်တင်ယာဉ်မောင်း အများစုကမူ လမ်းတွင်ပိတ်ဆို့နေပါက စရိတ်ပိုမိုကုန်ကျရန် ဆက်ကြေးပေး (ကေအိုင်အေကို) ၍ အမြန်ဖြတ်သန်းလိုကြကြောင်း ဆိုသည်။

ဒွန်ဘန် စစ်ဆေးရေးဂိတ်တွင် တာဝန်ကျနေသည့် တပ်မတော်အရာရှိတစ်ဦးကမူ "သူတို့ (ခရီးသွားများ) ဆက်ကြေးပေးပြီးမှ အိမ်ရောက်ချင်တယ် ပြန်ချင်တယ်။ အဲဒီလိုမျိုးတော့ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကြားထဲမှာ တိုက်ပွဲတွေဘာတွေ ဖြစ်လာလို့ရှိရင်၊ ညှပ်လာလို့ရှိရင် လုံခြုံရေးတာဝန်က ကျွန်တော်တို့မှာရှိတယ်။ အဲဒါကြောင့်မို့လို့ အဓိက လုံခြုံရေးအခြေအနေအရပဲရှိတယ်။ တခြားအကြောင်းတော့မရှိဘူး" ဟု ပြောသည်။

စက်တင်ဘာ ၂၄ ရက်နှင့် ၂၅ ရက်များတွင် ဒွန်ဘန်ဂိတ်မှ စမ်းသပ်သည့်သဘောဖြင့် ယာဉ်များကို အသုတ်လိုက်ခွဲ၍ သွားလာခွင့် ခွင့်ပြုခဲ့သော်လည်း ကေအိုင်အေအဖွဲ့က ငွေကြေးကောက်ခံခဲ့ကြောင်း သတင်းရရှိသည်နှင့် လမ်းကို ပြန်ပိတ်ခဲ့သည်။

"ပထမ သုံးလေးစီးထွက်တဲ့အချိန်မှာ ဆက်ကြေးမကောက်တော့ဘူးဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ဆီက ပြန်လွှတ်လိုက်လို့ရှိရင် အဲဒီအချိန်ကျမှ လမ်းမှာပိတ်ပြီးမှ ဆက်ကြေးကောက်တဲ့ ထုံးစံရှိတယ်" ဟု တပ်မတော် အရာရှိက ဆိုသည်။

လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ နောက်ဆက်တွဲအကျိုးဆက်များကို ခံစားနေရသော တနိုင်းဒေသခံများက မြေယာသိမ်းဆည်းခြင်းများကလည်း နေ့စဉ် ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် ငြိမ်းချမ်းစွာ နေထိုင်လုပ်ကိုင် စားသောက်ခွင့်ကို ထိခိုက်စေသည်ဟု ဆိုသည်။

ကုမ္ပဏီတစ်ခုက စီမံကိန်းဆောင်ရွက်မည်ဟုဆိုကာ မြေဧက သိန်းချီ၍ သိမ်းယူထားခြင်းကြောင့် နဂို ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်ကတည်းက လုပ်ကိုင်စားသောက်ခဲ့ကြသည့် ဒေသခံများ၏ မြေယာမြေများသည် ဧက သိန်းနှင့်ချီသော ယင်းကုမ္ပဏီများ၏ လုပ်ကွက်များတွင် ပါဝင်သွားကြောင်း တနိုင်းမြို့ခံ ဦးဇော်လွမ်တူးက ပြောသည်။

တနိုင်းအပါအဝင် ကချင်ဒေသခံများသည် ကောင်းကျိုးထက် ဆိုးကျိုးကို ပိုမိုကြုံတွေ့ရခြင်းမှာ သယံဇာတ ကျိန်စာသင့်နေခြင်းပင်ဖြစ်သည်ဟု သူက မှတ်ချက်ပြုသည်။

"ကျွန်တော်တို့ ဒေသခံတွေအတွက်ပြောရမယ်ဆိုရင် ဒီသယံဇာတ ကျိန်စာသင့်တာပေ့ါ။ ကျိန်စာသင့်လို့ပဲ အခု မငြိမ်းမချမ်းဖြစ်တာပေ့ါ။ ဒီသယံဇာတရှိလို့ပဲ"

ပဋိပက္ခများနှင့် မငြိမ်းချမ်းခြင်း၏ နောက်ကွယ်တွင် အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းနေသူများ ရှိသည်ဟု ယူဆကြောင်းလည်း မြစ်ကြီးနားအခြေစိုက် ငြိမ်းချမ်းရေးအကျိုးဆောင်အဖွဲ့ (PCG) က မှတ်ချက်ပြုသည်။

ကချင်ပြည်နယ်တွင် ကျောက်စိမ်း၊ ရွှေ၊ သစ်တောအပါအဝင် သဘာဝသယံဇာတ များစွာ ထွက်ရှိနေသည့်အပေါ် စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်လိုသူများက သက်ဆိုင်ရာ နယ်မြေဒေသ အလိုက် အစိုးရနှင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကေအိုင်အေနှင့်သော်လည်းကောင်း ညှိနှိုင်းပြီး အကျိုး စီးပွားအတွက် လုပ်ဆောင်ကြရသည်ဟု PCG မှ ဦးလမိုင်ဂွန်ဂျာက ပြောသည်။

“သယံဇာတတို့ ဘာတို့မထွက်တဲ့နေရာမှာ ဘာမှပြဿနာဖြစ်စရာအကြောင်းလည်း မရှိဘူး။ ဒါကြောင့် သယံဇာတထွက်တဲ့နေရာမှာ နောက်ကွယ်မှာဖြစ်တဲ့ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် တွေနဲ့ အစိုးရတွေ လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့တွေနဲ့ပူးပေါင်းပြီး လုပ်ဆောင်ခြင်းကလည်း တစ်ဖက်မှာ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ အပိုင်းကို ထိခိုက်စေတာပေါ့” ဟု သူက ပြောသည်။

● ● ●

စစ်ပွဲ၏ နောက်ဆက်တွဲ ချောက်ကမ်းပါး

ဆိုင်းမိုင်၊ ဆန်မွန်းရာ

Myitkyina News Journal
October 7, 2016

မခိုင်နှင့် မာလုတို့ ညီအစ်မနှစ်ယောက်သည် သူတို့၏ လင်ယောက်ျားများကို "ရေချိုးဆိုင်မှာ ရေသွားချိုးမည်" ဟု လိမ်လည်ပြီး သူမတို့နေထိုင်ရာ တရုတ်နိုင်ငံ၊ လင်ကျံ့မြို့ရှိ နေအိမ်မှ ထွက်ပြေးခဲ့ကြသည်။ ဤသည်မှာ သူတို့နှစ်ယောက် မချစ်မနှစ်သက်သော ရင်ခွင်မှ လွတ်မြောက်ခြင်း၏ အစဖြစ်သည်။

သူတို့မှာ တရုတ်မှတ်ပုံတင်မရှိ။ နိုင်ငံကူးလက်မှတ်မရှိ။ သို့သော် သူတို့မမှု။ ဒါတွေကြောင့် အချိန်တွေကုန်ခဲ့ပြီ။ လက်ရှိ ရင်ဆိုင်နေရသည့် လိင်ကျွန်ဘဝနှင့်စာလျှင် သေလမ်းကိုလည်း သူတို့သွားဖို့ ဝန်မလေးတော့။ ဖြစ်ချင်ရာဖြစ် အရဲစွန့်၍ မြန်မာပြည်ပြန်ရန် လင်ကျံ့ကားကြီးဝင်းသို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ကားကြီးဝင်းရောက်တော့ သူတို့ထင်သလိုမဟုတ်။ ကွမ်းတုံမြို့ကို သွားမည့်ကား မရှိတော့။ သို့နှင့် သုံးဘီးငှားပြီး ဘူတာသို့ ဆက်ထွက်ခဲ့ကြသည်။ တရုတ်မှတ်ပုံတင် မရှိသော သူမတို့နှစ်ယောက်အဖို့ ရထားလက်မှတ်ရရှိရေးက မလွယ်။ လင်ကျံ့ဘူတာ၌ ညမိုးချုပ်သည်အထိ ငုတ်တုတ်ထိုင်နေခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က မခိုင်တွင် တရုတ်ယောက်ျားနှင့် ရခဲ့သည့် ကိုယ်ဝန်သုံးလရှိနေပြီ။ ယောင်လည်လည်ဖြစ်နေသည့် သူမတို့နှစ်ယောက်ကို ဘူတာအစောင့် တရုတ်အဘိုးအိုက လာရောက်မေးမြန်းတော့ မတောက်တခေါက် တရုတ်စကားနှင့် ဖြစ်ကြောင်းကုန်စင် ရှင်းပြလိုက်သည်။ မြန်မာလူမျိုးအချင်းချင်း ရက်ရက်စက်စက် ရောင်းစားခြင်းခံခဲ့ရသော သူမတို့နှစ်ဦး၏ အဖြစ်ကို သိရှိသွားသည့် တရုတ်အဘိုးအိုက ဇနီးနှင့် သမီး၏ မှတ်ပုံတင်ကိုအသုံးပြုကာ ည ၁၂ နာရီထွက်မည့် ရထားအတွက် လက်မှတ် ၂ စောင်ဝယ်ပေးလိုက်သည်။ ထိုရထားကို ၁၆ နာရီကြာစီးပြီး နောက်တစ်နေ့ ညနေတွင် ကွမ်းတုံမြို့သို့ ရောက်ခဲ့သည်။

၎င်းတို့အား တရုတ်ယောက်ျားများထံ ရောင်းစားခဲ့သည့် ပွဲစား မယုယုအေး၏ ညီမတော်စပ်သူ မစုစုဝေက လင်ကျံ့မှ ကြိုတင်ဖုန်းဆက်အကြောင်းကြားထားသဖြင့် ကွမ်းတုံတွင် အရုပ်စက်ရုံတစ်ခု၌ အလုပ်အကိုင်ရရှိခဲ့သည်။

"မှတ်ပုံတင်မရှိလို့ အရုပ်စက်ရုံမှာ ၁ နာရီကို ၈ ယွမ်နှုန်း (၁၂၀၀ ကျပ်) နဲ့ အလုပ်လုပ်ခဲ့ရတယ်" ဟု မာလုက ပြောသည်။ ညီမနှစ်ယောက် ရသည့်လုပ်အားခဖြင့် ဖုန်းတစ်လုံးဝယ်ယူကာ မြန်မာပြည် ပန်ဝါမြို့ရှိ မိခင်ထံ အဆက်အသွယ်လုပ်ခဲ့သည်။ ကွမ်းတုံတွင် အလုပ်လုပ်နေစဉ် မိခင်ဖြစ်သူက ပြန်လည်ခေါ်ယူ၍ ကွမ်းတုံရဲထံ ဖြစ်စဉ်ပြောပြ အကူညီတောင်းခံရာ

တရုတ်နယ်စပ် ရွှေလီအထိ လိုက်လံပို့ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ လူကုန်ကူးခံရကြောင်း ကွမ်းတုံရဲများထံ တိုင်ကြားခဲ့သော်လည်း ၎င်းတို့အပိုင်နယ်မြေမဟုတ်သောကြောင့် တစ်စုံတစ်ရာ အရေးယူမှု ပြုလုပ်ပေးခြင်းမရှိခဲ့။

မြန်မာနိုင်ငံရောက်ရှိပြီး ၃ လအကြာတွင် မခိုင်က သမီးမိန်းကလေး မွေးဖွားခဲ့သည်။ မီးဖွားပြီးနောက်တွင် ၎င်းတို့ကို တရုတ်နိုင်ငံ နားကြပ်စက်ရုံတွင် အလုပ်ရမည်ဟု လိမ်လည် ခေါ်ယူသွားပြီး ယောကျ်ားများထံ ရောင်းစားခဲ့သူ ပွဲစား မယုယုအေးအား မြစ်ကြီးနား ခရိုင် တရား ရုံးတွင် လူကုန်ကူးမှု တားဆီးကာကွယ်ရေးဥပဒေဖြင့် တရားရင်ဆိုင်သည်။ ပြည်နယ် တွင်း မငြိမ်းချမ်းမှုကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ ပွဲလန့်တုန်း ဖျာခင်းကြသော ဝိသမ လောဘသားလူ ကုန် ကူးသူများအတွက် မငြိမ်းချမ်းမှုက လောဘရမ္မက်များ ချခင်းရာပွဲတစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ကချင် ပြည်နယ်တွင် ဖြစ်ပွားနေသည့် ပြည်တွင်းစစ်၏ အကျိုးဆက်အဖြစ် ကချင်ပြည်နယ်မှာ လူကုန် ကူးခံရမှု ယခင်ထက် ပိုမိုများပြားလာသည်။ မြစ်ကြီးနားခရိုင်တရားရုံးသို့ တက်လာသည့် အမှု များထဲတွင်လည်း စစ်ဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်း ပိုမိုများပြားလာသည်ဟု အထက်တန်းရှေ့နေ တစ်ဦး က ပြောသည်။

လူကုန်ကူးသူများသည် တရုတ်ပြည်နယ်နှင့် အချိတ်အဆက်ရှိသူများဖြစ်ကြပြီး လူကုန်ကူးသူ ယုယုအေးသည် ဝိုင်းမော်မြို့ သပြေကုန်းရပ်ကွက်သူတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ တရုတ် နိုင်ငံတွင် တရုတ်အမျိုးသားနှင့် အိမ်ထောင်ပြုကာ ကချင်ပြည်နယ်မှ မိန်းကလေးငယ်များကို ကုန်ကူးနေသော ပွဲစားတစ်ဦးဖြစ်သည်ဟု အထက်တန်းရှေ့နေတစ်ဦးက ပြောသည်။

လူကုန်ကူးသူများသည် ရောင်းစားခံရသူများကို တစ်နေရာတွင်ချိန်းဆိုကာ စုစည်း ပြီး တရုတ်ပြည်နယ်စပ်မှ တစ်ဆင့် တရုတ်ပြည်မထဲသို့ တရားမဝင်လမ်းကြောင်းမှ ခေါ်ဆောင် သွားသည်။ တရုတ်ပြည်ရောက်သည်နှင့် ယုယုအေး၏ ယောကျ်ားက ချိန်းဆိုထားသည့် နေရာမှ တစ်ဆင့် မှန်လုံကားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ပြီး ပြည့်တန်ဆာများ နေထိုင်သည့် အဆောင်တွင် တည်းခိုစေလေ့ရှိကြောင်း မာလုက ပြောသည်။

ပြည့်တန်ဆာအဆောင်တွင် ၂ ည တည်းခိုစေပြီးနောက် ယုယုအေး၏ခင်ပွန်း ဖြစ် သူ အိမ်သို့ ပြန်ခေါ်သွားကာ ထိုအိမ်သို့ များစွာသော တရုတ်အမျိုးသားများ တဖွဲဖွဲရောက် လာပြီး ကုန်ပစ္စည်းကြည့်သလို စေ့စေ့ငုငု ကြည့်ရှုခြင်း ခံခဲ့ရသည်ဟုလည်း ဆိုသည်။ တရုတ် အမျိုးသားများ သဘောကျနှစ်သက်လျှင် ပွဲစားများနှင့် ဈေးစကား ပြောဆိုကြသည်။ လူကုန်ကူး ခံ မိန်းကလေးများက မိမိကို ယွမ်ငွေမည်မျှဖြင့် ရောင်းစားသည်ကိုပင် မသိကြကြောင်း မာလု က ပြောသည်။

"ကျွန်မတို့ကို တရုတ်အမျိုးသားတွေနဲ့ လက်ထပ်ရမယ်လို့ ပြောတယ်။ လက်မထပ် နိုင်ရင် တရုတ်ငွေ ယွမ် ၁၀၀၀၀ ပေးရမယ်။ အဲဒီလမ်းနှစ်လမ်းပဲရှိတယ်။ ကြိုက်တာရွေး၊ထွက် ပြေးလို့ ပြန်မိရင် အရှင်မထားဘူး" ဟု ခြိမ်းခြောက်ခံရကြောင်း မာလုကပြောသည်။

နိုင်ငံခြားသို့ ဥပဒေမဲ့ဝင်ရောက်ခြင်းသည် လူမှောင်ခိုကူးခြင်းမည်သည်။ နိုင်ငံခြား ရောက်ပြီး နောက်မှ ပြည့်တန်ဆာ (သို့မဟုတ်) အိမ်ကျွန်အဖြစ် ရောင်းစားခံရခြင်းသည် လူကုန် ကူးမှုဖြစ်သည်။ လူကုန်ကူးမှုတွင် လိမ်လည်လှည့်ဖြားနည်း၊ အကျပ်ကိုင်နည်းနှင့် အကြမ်းဖက်

နည်းများကို အသုံးပြုပြီး လူကိုရောင်းစားခြင်းဖြစ်သည်။ လူကို ကုန်ပစ္စည်းလို ရောင်းဝယ်နေသည့် အတွက် ခေတ်သစ်ကျွန်စနစ်ဟု ဆိုကြသည်။ လူကုန်ကူးမှုဒဏ်ကို အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးငယ်များ အများဆုံးခံကြရသည်။ လူကုန်ကူးမှုသည် ပြည်တွင်းမှာရောပြည်ပမှာပါ ဖြစ်ပွားသည့်အတွက် ပို၍ ကျယ်ပြန့်သည်။

လူကုန်ကူးမှုသည် ဆင်းရဲမွဲတေမှု၊ အလုပ်အကိုင်ရှားပါးမှု၊ သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကျရောက်မှု၊ အခြေခံပညာ နည်းပါးမှုတို့ကြောင့် ကျူးလွန်ခံကြရခြင်းဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသမှ ရိုးသားသည့် အမျိုးသမီးငယ်များကို သားကောင် (Victim) အဖြစ် ပစ်မှတ်ထားခဲ့ကြသည်။ တိုက်ပွဲများအကြားမှ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့ရသည့် အမျိုးကောင်း တိုင်းရင်းသူသမီးပျိုများသည် မြေဇာပင်ဖြစ်ခဲ့ရတော့သည်။

ယင်းတို့ထဲတွင် မာလု (အမည်လွှဲ)၊ မခိုင်၊ ဝိုင်းမော်စစ်ရှောင်စခန်းရှိ အသက် ၂၀ အရွယ် မဇုန်းနမ်ဆိုသူ အမျိုးသမီး၊ ဝိုင်းမော်မြို့ သာဂရစစ်ရှောင်စခန်းမှ အသက် ၁၆ နှစ် အရွယ် ဆယ်တန်းကျောင်းသူ မသီရိတုံတို့ အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

မာလု တရုတ်နိုင်ငံသို့ရောက်ရှိခဲ့ပြီးနောက် တရုတ်အမျိုးသားများနှင့် တစ်နှစ် စာချုပ်ချုပ်ကာ လက်ထပ်ပေါင်းသင်းရမည်ဟု ယုယုအေးက မာလုကို အကျပ်ကိုင်လိုက်သည်။ တရုတ်အမျိုးသားများ၏ အိမ်အခြေအနေကို လိုက်လံကြည့်ရှုနိုင်ကြောင်း သဘောမကျပါက ငြင်းဆိုခွင့်ရှိကြောင်း ယုယုအေးကပြော၍ မာလုက တစ်အိမ်ပြီးတစ်အိမ် လိုက်လံကြည့်ရှုပြီး ငြင်းခဲ့သည်။ ထိုငြင်းဆိုလိုက်ခြင်းများကြောင့် ယုယုအေး ဒေါသထွက်လာပြီး မာလုကို တရုတ်အမျိုးသား ဖူးချန်အိဆိုသူနှင့် အဓမ္မ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခံခဲ့ရသည်။

“သူတို့တောင်းတဲ့ တရုတ်ငွေ ယွမ် ၁၀၀၀၀ လည်း အလျော်မပေးနိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် သူနဲ့ မလွှဲမရှောင်သာ လက်ထပ်လိုက်ရတယ်” ဟု မာလုက ပြောပြသည်။

ထိုအမျိုးသား၏ နေအိမ်သို့ ယုယုအေးတို့ လင်မယားက လိုက်ပို့ခဲ့သည်။ မာလုယောက်ျားက နှစ်ပတ်တိတိ အိမ်ပြင်ထွက်ခွင့်မပြု။ နောက်ပိုင်းမှ သူမသွားချင်ရာသို့ လိုက်ပို့သည်။ ဖုန်းပြောဆိုရာတွင်လည်း သူတို့မျက်မှောက်တွင်သာ ပြောဆိုရပြီး အမြဲတစေ စောင့်ကြည့်ခြင်းခံခဲ့ရသည်ဟု ပြန်ပြောပြသည်။

မြန်မာအမျိုးသမီးများသည် မိုင်ပေါင်း ၁၂၀၀ ကျော်ရှိသည့် တရုတ်မြန်မာ နယ်စပ်တလျှောက်မှ တရုတ်နိုင်ငံဘက်သို့ ရောင်းစားခံခဲ့ရသည်မှာ ပြီးခဲ့သည့် ၁၀ နှစ်ကျော်ခန့် ကတည်းက ဖြစ်သည်။ ကုလသမဂ္ဂဌာနပေါင်းစုံ လူကုန်ကူးမှု တိုက်ဖျက်ရေးစီမံကိန်း UNIAP ၏ အဆိုအရ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံမှ လူမှောင်ခိုမှု၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် တရုတ်ပြည်ကို လှည့်ဖြားခေါ်ဆောင်ပြီး သတို့သမီးအဖြစ် ရောင်းစားခံရသည့် အမှုများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

၂၀၀၅ ခုနှစ်မတိုင်မီက လူကုန်ကူးသူများကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ-၃၆၆ ဖြင့် အမှုဖွင့်အရေးယူခဲ့ပြီး ၂၀၀၅ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၁၃ ရက်တွင် လူကုန်ကူးမှု တားဆီးရေးဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ကာ ထိုနေ့ကို လူကုန်ကူးမှု တားဆီးတိုက်ဖျက်ရေးနေ့အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေဖြင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ်က လူကုန်ကူးသူ ၁၄၃ ဦး၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ၁၈၃ ဦး

အပြစ်ပေးခဲ့ကြောင်း သိရသည်။ အများစုမှာ မြန်မာနိုင်ငံသူများကို တရုတ်ဇနီးအဖြစ် ရောင်းစားမှုများဖြစ်သည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာအရ လူကုန်ကူးမှု၏ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် တရုတ်ပြည်သို့ ခေါ်ဆောင်ပြီး ဇနီးပြုလုပ်ရန်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုထားသည်။

လူကုန်ကူးသူများထဲတွင် နိုင်ငံသားအချင်းချင်း ရောင်းစားမှုများရှိသလို ဆွေမျိုးအရင်းအချာများ ရောင်းစားခြင်းကို ခံခဲ့ရသူများလည်းရှိသည်။ မဇုမ်းနမ်သည် ငယ်ငယ်ကတည်းက မိသားစုပြိုကွဲခဲ့ပြီး သူမ၏ ဆွေမျိုးအသိုင်းအဝိုင်းများနှင့် နေထိုင်ကြီးပြင်းခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။ ညီမဖြစ်သူက ကျောင်းသုံးကိရိယာကွန်ပါဘူး ဝယ်ပေးရန် ပူဆာသည့်နောက်ပိုင်း မိမိတွင် ဝင်ငွေရှိရန်လိုအပ်လာသည့်အဖြစ်ကို သတိပြုမိကာ ကျောင်းထွက်ပြီး အလုပ်လုပ်ကိုင်လိုစိတ် ပြင်းပြခဲ့သည်။

ထိုအဖြစ်ကိုသိသည့် သူမ၏ ဆွေမျိုးတော်စပ်သူက သူမ၏ချို့တဲ့သည့်ဘဝကို ခားစားခံလုပ်ကာ တရုတ်ပြည်သို့ရောင်းစားရန် ခေါ်ဆောင်သွားခဲ့သည်။

"ကျွန်မကိုရောင်းစားတာ ကျွန်မအဒေါ်ပါပဲ၊ ကျွန်မကိုရောင်းစားမယ်လို့ မထင်ခဲ့ဘူး။ အလုပ်ရှာပေးမယ်လို့ပဲ ထင်ခဲ့တာပါ" ဟု ခပ်ဝေးဝေးကို ငေးမောရင်း ပြောသည်။

သီရိတုံကတော့ တိုက်ပွဲများကြောင့် မိခင်ဖြစ်သူ ဒေါ်ချိုနှင့်အတူ နန်ဆန်ယန်မှ ဝိုင်းမော် သာဂရဘုန်းကြီး ကျောင်းသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ နန်ဆန်ယန်ရွာသည် မြစ်ကြီးနား - ဗန်းမော် ကားလမ်း ပေါ်တွင် တည်ရှိသည့် ကျေးရွာတစ်ရွာဖြစ်ပြီး ယခုဆိုလျှင် ရှေ့တန်းစစ်မြေပြင်တစ်ခုလို ဖြစ်နေသည်။ သီရိတုံ တက္ကသိုလ်ဝင်စာမေးပွဲဖြေဆိုဖို့ ၂ ရက်အလိုတွင် ပွဲစား မယုယုအေးနှင့်တွေ့ဆုံ၍ တရုတ်ပြည်ရှိ နားကြပ်စက်ရုံတွင် အလုပ်လုပ်ရန် စည်းရုံးခြင်းခံရပြီး ရရှိလာသော ပိုက်ဆံများကို မိခင်ဖြစ်သူ ဒေါ်ချိုထံ လွှဲပြောင်းပေးမည်ဟု သိမ်းသွင်းခြင်းခံခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။ သီရိတုံက ဒုက္ခသည်စခန်းမှာ ဆင်းဆင်းရဲရဲနှင့် ဘေးကြပ် နံကြပ်နေရင်း မိခင်၏ ကွမ်းယာဆိုင်ဝင်ငွေဖြင့် ကျောင်းတက်ရသည်ထက် အမေကို အထောက်အပံ့ ဖြစ်စေမည့် ဝင်ငွေရှာဖွေရေးကို စိတ်အားထက်သန်နေသူဖြစ်၍ အလိမ်မိသွားခဲ့ပြီ။

သီရိတုံ၏ မိခင်ဖြစ်သူက သူ့သမီး ပြန်ရရေးအတွက် နည်းလမ်းမျိုးစုံဖြင့် ကြိုးစားရှာဖွေခဲ့သော်လည်း ဂုင်းဘယ်မှာနေထိုင်သည်ကို ဘာတစ်ခုမျှ အတိအကျမသိရသေး။ မသီရိတုံ ရောင်းစားခံရပြီး ၆ လခန့်အကြာက အဆက်အသွယ်ရရှိခဲ့သော်လည်း အဲဒီနောက်ပိုင်း ယနေ့အထိ မည်သည့်အဆက်အသွယ်မျှ မရရှိတော့ဟု ဆိုသည်။

သီရိတုံက ကိုယ်ဝန်နဲ့ ဗိုက်ကြီးနေပြီ၊ ဗိုက်ကြီးကြီးနဲ့ ပြောင်းဖူးတွေ ချိုးနေရတယ်ဆိုပြီး သူနဲ့ အိမ်နီးချင်းနေခဲ့တဲ့ မာလု (ရောင်းစားခံရသူ) ပြောပြလို့ သိရတယ်။ "ဒါ နောက်ဆုံးပဲ" ဟု ပြောပြီး တသွင်သွင်စီးကျလာတဲ့ မျက်ရည်စများကို လက်ဖနောင့်နှင့် ခပ်ကြမ်းကြမ်းပွတ်သုတ်ရင်း ဒေါ်ချိုကပြောပြသည်။

သမီးဖြစ်သူအား ခေါ်ဆောင်သွားသည့် ယုယုအေးအား အမှုဖွင့်တိုင်တန်းပြီးနောက် မြစ်ကြီးနားခရိုင် တရားရုံးမှ ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ် ချမှတ်လိုက်သော်လည်း ဒေါ်ချိုအဖို့ ထိုက်သင့်တဲ့အပြစ်ဒဏ်ဟု မယူဆနိုင်။ ယုယုအေး စောစောပြန်လွတ်လာလျှင် နောက်ထပ် အမျိုးကောင်းသမီးများအတွက် စိုးရိမ်သည်။

သူမတို့ သားအမိနှစ်ယောက် ပြန်လည်တွေ့ဆုံနိုင်ဖို့အရေး ပြည်တွင်းရှိ အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ (NGO) များအနေဖြင့်လည်း အချက်အလက် ကောက်ယူမှုမှလွဲပြီး ကျန်သည့် အပိုင်းများကို မကူညီနိုင်သေး။

သမီးဖြစ်သူ ဘယ်မှာရောက်နေသည်ကို သိနိုင်ရန် ဝိုင်းဝန်းစုံစမ်းပေးရေးအတွက် မြန်မာနိုင်ငံ လူကုန်ကူးမှု တားဆီးနှိမ်နင်းရေးအဖွဲ့ထံသို့ အဆင့်ဆင့် တိုင်ကြားထားသော်လည်း လူကုန် ကူး တားဆီးနှိမ်နင်းရေးအဖွဲ့အနေဖြင့် အကြောင်းကြားစာတစ်စောင်မျှ ပို့မလာသေး။ “စစ်ရှောင်ဒုက္ခသည်ဖြစ်နေလို့ သမီး အခုလို ရောင်းစားခံရတာပါ။ အမေကို ခြံနဲ့ဝင်းနဲ့ နေခိုင်းစေချင်လို့ ပိုက်ဆံရှာချင်လို့ လိုက်သွားတာပါလို့ ကျွန်မနဲ့ ဖုန်းအဆက်အသွယ်ရတုန်းက သမီးလေးက ငိုပြီးပြောတယ်” ဟု ပြောရင်း ဒေါ်ချို မျက်ရည်ကျလာပြန်သည်။

မိဘအပေါ် သိတတ်လွန်းသည့် သမီးအတွက် ယူကျုံးမရဖြစ်နေသည့် ဒေါ်ချိုသည် တရုတ်ပြည်၏ မည်သည့် အရပ်တွင် ရောက်နေမှန်းမသိသေးသော သမီးကို ကယ်တင်ဖို့ မည်သည့်အခါမျှ လက်လျှော့မည်မဟုတ်တာကိုတော့ သူမ၏ မာကျောလှသော မျက်ဝန်းများက သက်သေခံလို့နေသည်။

အခုလည်းသမီးကို သွားရောက်ကယ်တင်ဖို့အတွက် ကွမ်းယာရောင်းရင်း ငွေတွေစုနေလေရဲ့။ ဒါပေမယ့် သူမအဖို့ သမီးကိုပြန်တွေ့ရေး အန္တိမပန်းတိုင်သည် မျက်ရည်များကြားမှ ဝေဝါးလို့နေဆဲ။

လူသည် ခေတ်၏ ရောင်းကုန်မဟုတ်။ အခုထိ သီရိတုံရှိနေသေးသလား။ အသက်ရှင်နေသေးရဲ့လား။ ဘယ်တော့များမှ လွတ်မြောက်ရာဆီ ရောက်လေမလဲ။ တရားဥပဒေသည် စာအုပ်ထဲမှာ အိပ်မောကျနေဆဲလား။

နောက်ထပ် သီရိတုံတွေ ဘယ်လောက်ရှိနေနိုင်မလဲ။ မေးခွန်းမထုတ်ရဲ၊ ဖြေလည်းမဖြေရဲ၊ တွေးလည်းမတွေးရဲ၊ စစ်ပွဲ၏ နောက်ဆက်တွဲစာမျက်နှာသည် အမှောင် ချောက်ကမ်းပါးသာရှိနေသည်မှာ သေချာသည်။

● ● ●

အကျဉ်းထောင်တွင်းက မူးယစ်သံသရာ

ထွန်းထွန်း

The Irrawaddy
June 22, 2017

ထောင်အတွင်း မူးယစ်ဆေးပျံ့နေသည့်သတင်းက ထောင်မှူးကြီးဖြစ်သည့် သူ့အပေါ် ခေါင်းစိုက်လာတော့သည်။

ယခုတစ်ကြိမ်တွင်လည်း ပုံမှန်မဟုတ်သည့် အဘယ်သို့သောနည်းလမ်းဖြင့် သွင်းနေကြသည်ကို နည်းမျိုးစုံ စုံစမ်းရတော့မည် ဖြစ်လေသည်။

မူးယစ်ဇာတ်လမ်းမျိုးစုံကို ဖြေရှင်းရင်း နှစ်ပေါင်း ၃၀ ခန့် အကျဉ်းထောင်နှင့် ရဲဘက်စခန်းများမှာ တာဝန်ထမ်းခဲ့သည့် ထောင်မှူးကြီးဟောင်း ဦးခင်မောင်မြင့်၏ မူးယစ်ဆေးအကျဉ်းသားများအပေါ် မှတ်ချက်ကတော့ ရိုးရှင်းနေသည်။

"ထောင်ထဲကို မူးယစ်ဆေး ဘယ်လိုသွင်းလဲဆိုတဲ့နေရာမှာ အကျဉ်းသားတွေက ကျနော်တို့ ဆရာဗျ၊ သူတို့ဆီက ပြန်သင်ယူရတာပါ" ဟု သူကဆိုလေသည်။

ဤသို့မှတ်ချက်ပြုရလောက်အောင်လည်း ထောင်တွင်းကို မူးယစ်ဆေးသွင်းယူကြပုံ နည်းလမ်းများနှင့် အစားထိုးသုံးစွဲပုံ နည်းလမ်းများက မရိုးနိုင်သည့် ဇာတ်လမ်းများသဖွယ် ရှိနေလေသည်။

၁၉၉၅ ခုနှစ်ဝန်းကျင် မန္တလေး အိုးဘိုထောင်ကြီးတွင် ဖြစ်သည်။ မှန်းဆမထားသည့် ဘိန်းကဲ့သို့ မူးယစ်ဆေး အစားထိုးရယူပုံနည်းလမ်းတခုကို ထောင်ဝန်ထမ်းအရာရှိများ တွေ့ကြုံရလေသည်။

တိရစ္ဆာန်တကောင်၏ အစေးကို မူးယစ်ဆေးသဖွယ် သုံးစွဲကြခြင်းအတွက် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ထောင်ဆေးခန်းအတွင်း လက်တွေ့စမ်းသပ်မှုများပင် ပြုလုပ်ခဲ့ရသည်ဟု ဦးခင်မောင်မြင့်က ဆိုသည်။

ဖားပြုပ်၏အစေးကို ဆေးလိပ်တွင်သုတ်ကာ သုံးစွဲနေခြင်းဖြစ်သည်။ သုံးစွဲသူအနေနှင့် ဖမ်းထားသည့် ဖားပြုပ်အား စိတ်တိုပြီး ဖောင်းတက်လာအောင် တုတ်နှင့်တို့ရင်း စရလေသည်။

ဖားပြုပ်တစ်ကောင် စိတ်တို၍ ဖောင်းကားနေသည့်အခါ ကျောပေါ်ရှိ အဖုလေးများကလည်း စူထွက်နေတတ်သည်။ ထိုအဖုလေးများက ကြံဖန်သူတို့လိုအပ်နေသည့်အစေးကို ထုတ်ပေးနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ထွက်လာသည့်အစေးများအား ဆေးလိပ်ဖြင့်တို့ကာသုတ်လိမ်းရပြီး ပြန်လည် အခြောက်ခံရလေသည်။ ထိုဆေးလိပ်ကို သောက်သူအနေနှင့် ဘိန်းဖြူနီးပါး အာနိသင်ကို ရရှိနိုင်သည်ဟု ဦးခင်မောင်မြင့်က ရှင်းပြသည်။

"အဲ့ဒီတုန်းက တပည့်တယောက်ကို စမ်းသောက်ခိုင်းပြီး လက်တွေ့စမ်းခဲ့ရတာ၊ သောက်ပြီး ဖြစ်လာတဲ့ လက္ခဏာတွေကလည်း ဘိန်းသုံးသူ တယောက်လိုပါပဲ" ဟု ဦးခင်မောင်မြင့်က ပြောသည်။

ထိုနည်းဖြင့် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲကြသည်ကို သိရှိချိန်တွင်ပင် ထောင်အတွင်း အစေးသုတ်ထားသည့် ဈေးကွက်က အတော်ပင် ကောင်းနေလေပြီဖြစ်သည်။

ရှာဖွေစစ်ဆေးမှုများ ပြုလုပ်ရာတွင်လည်း ဆေးလိပ်များဖမ်းမိခဲ့သလို အကျဉ်းသား တချို့က အပင်များ၊ ကျောက်တုံးများကြားတွင် မွေးမြူထားသည့် ဖားပြုပ်များကိုလည်း တွေ့လိုက်ရလေသည်။

မူးယစ်ဆေးအစားထိုးအနေနှင့် သုံးစွဲသူတို့အဖို့ ထိုနည်းလမ်းထက်ပိုမိုသည့် ဇာတ်လမ်းများလည်း ရှိနေသေးသည်။ ထောင်တွင်းသွင်းနိုင်သည့် ဆေးဝါးနှင့် အရည်မျိုးစုံကို နည်းလမ်း အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲကာ အချဉ်ဖောက်၍ သောက်ကြသူများလည်း ရှိခဲ့သည်။

မူးယစ်ဆေးမှုဖြင့် ထောင်ဒဏ် ၈ နှစ်ကျခံခဲ့ရပြီး ထောင်နှင့် ရဲဘက်စခန်းတချို့တွင် နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည့် ဦးဝင်းမင်းက ကြုံတွေ့ဖူးသည့် အဖြစ်အပျက်တချို့ကို ပြန်ပြောပြသည်။

"ချောင်းဆိုးပျောက်ဆေးလို တက်ပလက်ဆေးပြားတွေကို သုံးကြတာပေါ့၊ အဲ့ဒီအချိန်မှာ တရားဝင်ဆေးကိုတောင် တရားမဝင်နည်းနဲ့ ပြန်လုပ်ယူကြရတယ်၊ ယင်းထရင် နည်းမျိုးစုံ ကြံဖန်ကြတော့တာပါပဲ" ဟု ဦးဝင်းမင်းက ဆိုသည်။

ယခုနောက်ပိုင်းတွင်လည်း ထောင်အတွင်း မူးယစ်ဆေးဖမ်းမိမှုများက ခပ်စိပ်စိပ် ဖြစ်လာနေပြီး မူးယစ်ဆေး အကျဉ်းသားအများစုဖြစ်နေသည့် ထောင်တိုင်းက မူးယစ်ဆေးကင်းလွတ်ရန် မလွယ်ကူလှပေ။

အမြစ်ပြတ်ဖို့ခက်သည့် မူးယစ်ဆေးကြောင့် ထောင်ကျမူးယစ်ဆေးအကျဉ်းသား၏ တောင့်တမှုနောက်တွင် ဘဝပျက်ကြရသည့် မိသားစုများလည်း ရှိနေသည်။

မူးယစ်ဆေးသုံးမှုနှင့် အကျဉ်းကျနေသူထံ ထောင်ဝင်စာထုပ်အတွင်း မူးယစ်ဆေးပို့ဆောင်သူတို့အဖို့ လွန်စွာအန္တရာယ်ကြီးသည်။ စစ်ဆေး၍မိပါက ပို့ဆောင်သူပါ အရေးယူခံရသည်။

ထောင်ဝင်စာမှတဆင့် မူးယစ်ဆေးသွင်းယူပုံများလည်း နည်းလမ်းမျိုးစုံပင်။ ဥပမာ တစ်ခုအနေဖြင့် ဘားအံ အကျဉ်းထောင်တွင် မူးယစ်ဆေးမှုနှင့် ထောင်ဒဏ် ၁၅ နှစ်ကျခံနေရသည့် ခင်ပွန်းဖြစ်သူထံပို့မည့် ထောင်ဝင်စာ သီးစုံပဲကုလားဟင်းထဲမှ မူးယစ်ဆေးပြားများ ဖမ်းမိခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဇနီးဖြစ်သူက ခရမ်းသီးအတွင်းသားများဖယ်ထုတ်ကာ ယင်းနေရာတွင် မူးယစ်ဆေးပြားများအား ပလတ်စတစ်ဖြင့်ထည့်၍ ချက်ထားသည့် သီးစုံဟင်းအတွင်း ရောနှောလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထို့အတွက်ပင် ၎င်းကိုယ်တိုင် မူးယစ်မှုဖြင့် အရေးယူခံရသလို အကျဉ်းသားသည်လည်း နောက်မှုထပ်တိုးလေတော့သည်။

ထိုနည်းလမ်းများမှာ နယ်ဘက်ထောင်များတွင်သာမက အင်းစိန်ထောင်ကြီး၌ပင် ထောင်ဝင်စာထုပ်များမှ စိတ်ကြွရူးသွပ်ဆေး သယ်ဆောင်မှုများမှာ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်ဟု အကျဉ်းထောင်များကို စစ်ဆေးနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (MNHRC) အဖွဲ့ဝင် ဦးယုလွင်အောင်က မတ်လ ၁၄ ရက်နေ့က ပြောဆိုထားသည်။

အကျဉ်းသား၊ အချုပ်သားများက သယ်ဆောင်ရာတွင်လည်း မဖွယ်မရာနည်းလမ်းများပင် ရှိနေလေသည်။ ၎င်းတို့သည် ခန္ဓာကိုယ် (စအို)တွင်း ထည့်သွင်းခြင်းနှင့် ပါးစပ်မှ မျိုချခြင်း စသည့် အန္တရာယ်ရှိသော နည်းလမ်းများကိုပင် အသုံးပြုကြသည်။

ထိုနည်းများသည်အသက်အန္တရာယ်ကို ထိခိုက်စေနိုင်သလို တစ်ခါတစ်ရံ ကိုယ်အတွင်း နှိုက်ကာ ရှာဖွေမှုခံရမည့်အပြင် မသက်ဆိုင်သည့် သာမန်အကျဉ်းသားများပါ ထိုသို့ ရှာဖွေခံရ နိုင်သည်။

ခန္ဓာကိုယ်တွင်းထည့်သွင်းကာ လွတ်မြောက်ပါကလည်း မူးယစ်ဆေးကို မိလ္လာတွင်းက ပြန်ယူကြရပြီး ကျွမ်းကျင်သူများကတော့ မျိုချမည့်အိတ်ကို အပ်ချည်ကြိုးနှင့်ချည်ကာ သွားတွင် ချိတ်ထားပြီး အထဲရောက်မှ ပြန်ဆွဲထုတ်ယူကြသည်။

ထိုသို့ ခန္ဓာကိုယ် (စအို) တွင်း ထည့်သွင်းယူဆောင်မှုမှာ ယနေ့တိုင်ရှိနေရာ ပြီးခဲ့သည့် ဧပြီ ၁၁ ရက်နေ့က တောင်ငူအကျဉ်းထောင်၌ မူးယစ်ဆေးပြားများအား အတောင့်ပုံစံ တိတ်ဖြင့် ပတ်ကာ စအိုအတွင်း ထည့်သွင်းလာသည့် အချုပ်သားတဦးကို ဖမ်းမိခဲ့သေးသည်။

ထိုနည်းလမ်းများအနက် ပမာဏအများဆုံးနှင့် အဆိုးရွားဆုံးမှာ အကျင့်ပျက်ဝန်ထမ်း တချို့က ကိုယ်တိုင်ပါဝင် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဦးခင်မောင်မြင့်က ပြောသည်။

“ဝန်ထမ်းကိုယ်တိုင်သယ်တော့ များများပါတာပေ့ါ၊ အစစ်ဆေးလည်းနည်းတယ်၊ ဒါက ဝန်ထမ်းအချို့ပါ။ တခုရှိတာကလည်း ထောင်ဝန်ထမ်းအများစုက ချို့တဲ့ကြတယ်၊ ဒီအချိန်မှာ မူးယစ်ဆေးသမားတွေရဲ့ သားကောင်ဖြစ်ပြီး ဒုက္ခရောက်သွားသူတွေလည်း ရှိကြပါတယ်” ဟု ၎င်းက ပြောပြသည်။

ပြီးခဲ့သည့် မတ်လ ၅ ရက်နေ့ကပင် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မော်လိုက် ကလေး အကျဉ်းထောင်တွင် ဘိန်းဖြူခိုးဝှက်သယ်ဆောင်ကာ အကျဉ်းသားထံ ရောင်းချပေးသည့် ထောင်ဝန်ထမ်းနှင့် သုံးစွဲသည့် အကျဉ်းသားတို့ကို ဖမ်းဆီးရမိမှု ဖြစ်ခဲ့သည်။

ယခုလို မူးယစ်ဆေးမှုများတွင် ထောင်ဝန်ထမ်းအချို့ ကိုယ်တိုင်ပတ်သက်နေခြင်း အား နေပြည်တော် အကျဉ်းဦးစီးဌာန ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဦးမင်းထွန်းစိုးကလည်း ပြောဆိုရှင်း ပြသည်။

“မူးယစ်ဆေးကို တရားရုံးကပြန်ဝင်လာတဲ့ အချုပ်သားတွေဆီက မိတာများပါတယ်၊ တစ်ခါတစ်ရံ ဝန်ထမ်းတွေကိုယ်တိုင် ပါဝင်နေတာရှိတယ်၊ တချို့ကျတော့ အကျဉ်းသားရဲ့ မိသားစု အကူအညီတောင်းလို့ ပစ္စည်းသွားယူပေးရင်း မူးယစ်ဆေးပါလာလို့ အရေးယူခံရတာတွေရှိတယ်၊ အရေးယူခံရတဲ့အခါကျတော့ နစ်နာသွားရတဲ့ ဝန်ထမ်းတွေလည်းရှိပါတယ်” ဟု ဦးမင်းထွန်းစိုး က ပြောပြသည်။

ထောင်တွင်းမူးယစ်ဆေး သယ်ဆောင်မှုများတွင် ငွေကြေးလာဘ်ထိုးမှုများလည်း ရှိနေတတ်လေသည်။ ထိုသို့ လာဘ်ထိုးမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ဖော်တိုင်ကြားမှုများ မရရှိသည့်အတွက် မည်သည့်မှတ်ချက်မှ ပေးရန်မရှိဘဲ တိုင်ကြားသူရှိပါက စစ်ဆေးအရေးယူမည်ဟု ဦးမင်းထွန်းစိုးက ဆိုသည်။

ဝန်ထမ်းတချို့ မူးယစ်ဆေးမှုတွင် ပါဝင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်ပြီး ထောင်များအတွင်း လေထီးဟုခေါ်သည့် စကားတစ်ရပ်ပင် ထွက်ပေါ်လာလေသည်။ ထိုနည်းသည် ဝန်ထမ်းဖြစ်သူက ထောင်အုတ်ရိုးတံတိုင်းကို ကျော်ကာ မူးယစ်ဆေးထုပ်ကို လိုချင်သည့်နေရာသို့ ညအချိန်များတွင် ပစ်ထည့်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုအထုပ်ကို အထဲရောက်သည့်အခါမှ ပြန်လည်ရယူကာ ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဖြစ်သည်။

အကျဉ်းဦးစီးက အရေးယူဆောင်ရွက်ရာ၌ မူးယစ်ဆေးများကို ကိုယ်တိုင်ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုကြောင့် ထောင်ကျသူများ၊ မယူမနေရ ပင်စင်ပေးခံရသူများတွင် ထောင်အရာရှိများပင် ပါဝင်ခဲ့ကြောင်း ဦးခင်မောင်မြင့်က ရှင်းပြသည်။

ယခုလို လုံခြုံရေးတင်းကျပ်သည့် ထောင်များအတွင်း မူးယစ်ဆေးတွေ ဖမ်းမိနေခြင်းကလည်း ထူးဆန်းသည့် သတင်း မဟုတ်တော့ပေ။ တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အကျဉ်းထောင်များအတွင်း မူးယစ်ဆေးမှုနှင့်ကျသည့် အကျဉ်းသားအရေအတွက် ထက်ဝက်မကရှိနေခြင်းကလည်း သက်သေပင် ဖြစ်သည်။

MNHCR အဖွဲ့ဝင် ဦးယုလွင်အောင်ကလည်း မူးယစ်ဆေးမှုနှင့် ထောင်ကျသည့် အကျဉ်းသား အရေအတွက်က တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ အကျဉ်းသားအရေအတွက်၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ပင် ရှိသည်ဟု ပြောဆိုသည်။

အမှန်ပင်ပြောင်းလဲရန် လိုအပ်နေသည့် ထိုအခြေအနေအတွက် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအနေနှင့် လက်ရှိ မူးယစ်ဆေးဝါးဥပဒေအရ အပြစ်ပေးခြင်းအစား လူမှုရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်စေခြင်းဖြင့် အစားထိုးရန် ထုတ်ပြောလာပြီဖြစ်သည်။

လတ်တလောတွင် ယင်းအစီအစဉ်မှာ အကောင်အထည်မပေါ်သေးသလို ထပ်မံ ဖြစ်ပေါ်မည့် မူးယစ်ဆေး သုံးစွဲ၍ အရေးယူခံရသူများအတွက်သာ အကျုံးဝင်နေပြီး လက်ရှိ မူးယစ်ဆေး အနည်းအကျဉ်းမိ၍ ထောင်ကျနေသူများအတွက် မည်သို့ သက်ရောက်မှုရှိမည် ဆိုသည်မှာ မရှင်းလင်းသေးပေ။

မည်သို့ဆိုစေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမည့် အစီအစဉ်သစ်အတွက် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများက ထောက်ခံကြိုဆိုကြလေသည်။ သို့ရာတွင် ထောင်ဒဏ်မဟုတ်တော့သည့် လူမှုရေးပြစ်ဒဏ်အတွက် လူငယ်များအနေဖြင့် ကြောက်ရွံ့မှုမရှိဘဲ အတင့်ရဲကာ မူးယစ်ဆေးပိုမိုသုံးစွဲလာမည်ကို မိဘတချို့က စိုးရိမ်နေလေသည်။

လက်ရှိဥပဒေအရ မူးယစ်ဆေးအနည်းအကျဉ်း သုံးစွဲသူများအပေါ် ချမှတ်နေသည့် ပြစ်ဒဏ်များမှာ မျှတသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ လူငယ်အများစုဖြစ်နေသည့် အနည်းအကျဉ်း သုံးစွဲသူများမှာ သတင်းပေးများ၏ ခြိမ်းခြောက်မှုနှင့် တစ်ခါတစ်ရံ အကွက်ဆင်ဖမ်းဆီးခြင်းများကို ကြုံတွေ့ရတတ်သည်များရှိကြောင်း သိရသည်။

လူငယ်တဦးအနေဖြင့် မူးယစ်ဆေး တပြားနှစ်ပြား လက်ဝယ်တွေ့ရုံနှင့်ပင် သုံးနှစ်အထက် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း ခံရနိုင်ပေသည်။ ထိုပြစ်ဒဏ်က လူငယ်တယောက်အဖို့ ဘဝတဆစ်ချိုး ပြောင်းလဲသွားစေနိုင်သည်။

အနီးဆုံးဆိုရလျှင် ယခုနှစ် တက္ကသိုလ်ဝင်တန်းစာမေးပွဲကို မန္တလေး အိုးဘိုထောင်မှ ဖြေဆိုရင်း ဂုဏ်ထူး သုံးဘာသာနှင့် အောင်မြင်ခဲ့သည့် မရှွန်းလဲ့ဝေကျော်မှာ ဘဝ ရည်မှန်းချက်ကို အကောင်အထည်ဖော်ဖို့ ထောင်အတွင်း မည်မျှအခွင့်အရေးရှိမည်ဆိုသည်မှာ မသေချာလှပေ။

မရှွန်းလဲ့ဝေကျော်အနေဖြင့် ဈေးဆိုင်အကူအဖြစ် အလုပ်ဝင်ရောက်သည့် ငါးရက်မြောက်နေ့တွင်ပင် ဆိုင်အတွင်း မူးယစ်ဆေးပြား ၁၅ ပြားတွေ့ရှိ၍ လက်ဝယ်ရှိမှုဖြင့် ထောင်ဒဏ် ၁၀ နှစ်ကို ချမှတ်ခံရခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့သော လူငယ်များအပေါ် ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်း နည်းလမ်းထက် ပြန်လည်ကုစားနိုင်ဖို့ ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းများဖြင့် ပညာပေးခြင်းကသာ ပို၍သင့်တော်သည်ဟု MNHCR အဖွဲ့ဝင် ဦးယုလွင်အောင်က အကြံပြု တိုက်တွန်းသည်။

ကုလသမဂ္ဂ ကွန်ဗင်းရှင်းများကလည်း မူးယစ်းဆေးဝါးသုံးစွဲမှုကို မဖြစ်မနေအပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း (ပြစ်မှုဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ) လုပ်ဆောင်ရန် မလိုအပ်ကြောင်းကို ၁၉၈၈ ခုနှစ် ကွန်ဗင်းရှင်း၏ ကောက်နုတ်ချက်တွင် ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားလေသည်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဧပြီလက ထုတ်ပြန်သည့် "အမှောင်ရိပ်တွင် တွေ့ရှိခြင်း" အစီရင်ခံစာ၌ Transnational Institute (TNI) ၏ စစ်တမ်းကောက်ယူမှုကို ဖြေဆိုခဲ့သည့် မူးယစ်ဆေးမှုဖြင့် ထောင်ကျဖူးသူ ထက်ဝက်ခန့်က ထောင်အတွင်း မူးယစ်ဆေး ဆက်လက်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်ဟု ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

ထို့အတွက် မူးယစ်ဆေး အနည်းအကျဉ်းသုံးစွဲသူများအား အပြစ်ပေးခြင်းသည် ထိရောက်မှုရှိ မရှိ ပြန်လည် သုံးသပ်သင့်ပြီး အမှန်တကယ် ရောင်းဝယ်သူများကိုသာ ထိထိရောက်ရောက် နှိမ်နင်းရန် ပို၍ ဦးစားပေးသင့်ပါသည်။

အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် ပိုင်ရှင်မဲ့ ဖမ်းမိနေသည့် မူးယစ်ဆေးပမာဏများစွာက လူအများကြား ဝေဖန်စရာ ဖြစ်နေသည်။

လက်ရှိ မူးယစ်ဆေးမှုနှင့် ထောင်များအတွင်း လူဦးရေကျပ်တည်းနေခြင်းအတွက် အချို့ပြစ်မှုများအား ပြန်လည်စိစစ်ကာ အာမခံပေးခြင်း၊ လူမှုရေးပြစ်ဒဏ် အစားထိုးခြင်း နည်းလမ်းများဖြင့် လျှော့ကျစေနိုင်ပြီး ပညာပေးခြင်းနှင့် ပြန်လည်ပျိုးထောင်နိုင်ရေးကိုလည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (AAPP) မှ ကိုအောင်မျိုးကျော်က သုံးသပ်တိုက်တွန်းထားသည်။

လက်တွေ့တွင် မူးယစ်ဆေးမူဝါဒ ပြောင်းလဲရေးကပင် အခက်အခဲများစွာ ရှိနေသည်။ လက်ရှိ အခြေအနေအရ မူးယစ်ဆေးအစားထိုး ဆေးဝါးများ လုံလောက်စွာ ပေးနိုင်ရန်နှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး စင်တာများ တည်ဆောက်ရန် များစွာလိုအပ်လျက်ရှိနေသည်။

လက်ရှိဥပဒေအရ မူးယစ်ဆေးသုံးသူတယောက်အနေဖြင့် မူးယစ်ပုဒ်မ ၁၅ အရ

တရားဝင် မှတ်ပုံတင်ကာ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးစခန်းနှင့် သတ်မှတ်ထားသည့် ဆေးရုံတချို့တွင် ဆေးဝါးရရှိနိုင်သော်လည်း လုံခြုံမှုအတွက် အာမခံမှုမရှိပေ။

ဦးဝင်းမင်းကိုယ်တိုင်ပင် တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ကာ ပြန်လည်ထူထောင်ရေးစခန်း သွားရောက်သူဖြစ်သော်လည်း ဖမ်းဆီးခံရကာ ထောင်ဒဏ် ၈ နှစ် ချမှတ်ခံရခြင်းဖြစ်သည်။

မည်သို့ပင်ဆိုစေ အပြင်လောကထက် အကျဉ်းထောင်အတွင်း ရောက်လာသည့် ငွေကြေးမတတ်နိုင်သော မူးယစ်ဆေး သုံးစွဲသူတယောက်အနေဖြင့် ပို၍အခက်အခဲများ ရင်ဆိုင်ရမည် ဖြစ်ပေသည်။

ရဲဘက်စခန်းတခုတွင် နောက်တန်းဆေးမှူးအဖြစ် ၄ နှစ်နီးပါး လုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးသည့် ဦးဝင်းမင်းက "မူးယစ်သမားတွေကို ဆေးစစ်ပြီး HIV ရှိရင် ကျောက်စခန်းပို့တယ်၊ မရှိရင် ဝက်ထီးကန်စခန်း ပို့တယ်၊ ဒါတွေက နှုတ်မိန့်လုပ်ခဲ့တာတွေ၊ ဘာလူ့အခွင့်အရေးမှ မရှိဘူး၊ ရဲဘက်မှာ နေ့စဉ် လူတွေသေနေတာကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရတယ်" ဟု ပြောပြသည်။

ဦးဝင်းမင်းအနေဖြင့် လက်ရှိတွင် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲသူများ ကုသမှုကို လွယ်ကူစွာ ရယူနိုင်ရေးအတွက် ဘားနက် အင်စတီကျု့တွင် ပညာပေးစည်းရုံးမှုများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိနေသည်။

၁၉၇၄ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ဘိန်းတိုက်ဖျက်ရေးများ ပြင်းပြင်းထန်ထန်လုပ်ဆောင်ခဲ့ရာမှ ထောင်များအတွင်း မူးယစ်ဆေးသမားများ အလုံအရင်းဖြင့်ရောက်ရှိလာပြီး ထောင်အတွင်း မူးယစ်ဆေးသံသရာမှာလည်း စတင်လာတော့သည်။

အရေးယူမှုပြင်းထန်သည့် မူးယစ်ဥပဒေကြောင့် ထောင်များအတွင်း မူးယစ်ဆေးအမှုအကျဉ်းသားများဖြင့် ပြည့်လာခြင်းကို မှန်ကန်တိကျသည့် မူဝါဒတခုဖြင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်နေခြင်းကို ဦးခင်မောင်မြင့်က ရှင်းပြသည်။

"အပြင်က မူးယစ်ဆေးနဲ့ ပတ်သက်သူတွေက ထောင်ထဲကို အစုအပုံကြီးလို လာဖြစ်နေတယ်၊ ဒါ ဆက်ကြီးထွားလာရင် ထောင်တွင်း မူးယစ်ဆေးသံသရာကလည်း ဆက်လည်နေဦးမှာပါပဲ" ဟု ဦးခင်မောင်မြင့်က ပြောဆိုပါသည်။ ။

တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် လှုပ်ရှားမှု ပေါ်ထွန်းလာခြင်း

မြတ်ကျော်သူ

Frontier
June 7, 2018

ဆောင်းပါးအပိုင်းနှစ်ပိုင်း၏ ဒုတိယပိုင်းတွင် Frontier သတင်းထောက် မြတ်ကျော်သူက "တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်" လှုပ်ရှားမှု ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် ထိုလှုပ်ရှားမှုကြောင့် မှတ်စလင်အသိုက်အဝန်းထဲမှ ကွဲပြားမှုများကို လေ့လာတင်ပြထားသည်။

'ရိုးမသစ္စာ' ဘတ်စ်တစ်စီးဟာ ရခိုင်ပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၊ တောင်ကုတ်မြို့ ကားဂိတ်ဆီကို ဝင်ရောက်လာပါတယ်။ မြို့ထဲအထိ ဝင်မလာဖို့ ယာဉ်မောင်းကို အကြိမ်ကြိမ် သတိပေးထားတာပါ။ ဒါပေမယ့် ကားဂိတ်က ဒေါသထွက်နေတဲ့လူအုပ်ကို ယာဉ်မောင်းသူ သတိထားလိုက်မိတဲ့အချိန်မှာတော့ အချိန်ကနှောင်းသွားပါပြီ။ လူအုပ်ကြီးက ဘတ်စ်ကားကိုဝိုင်းလာပြီး ခရီးသည်တွေကို ကားပေါ်က ဆွဲချပါတော့တယ်။ လူ ၁၀ ယောက် နေရာမှာတင် သေဆုံးသွားခဲ့ပါတယ်။ တချို့က ဓားနဲ့ ထိုးခုတ်ခံရတာဖြစ်ပြီး တချို့ကတော့ ရိုက်သတ်ခံကြရတာပါ။

ဒီဖြစ်ရပ်ကို ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇွန်လက ရခိုင်ပြည်နယ်မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ အုပ်စုဖွဲ့ အကြမ်းဖက်မှုများမှာ အဓိကဖြစ်ရပ် တစ်ခုအဖြစ် လူအများက အသိအမှတ်ပြုကြမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီသတ်ဖြတ်မှု မတိုင်မီ တစ်ပတ်လောက်က အနီးအနားက ရမ်းဗြဲမြို့မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာ အမျိုးသမီးတစ်ဦးကို မုဒိမ်းကျင့်ပြီး သတ်ပစ်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ စွပ်စွဲချက်နဲ့ မွတ်စလင်သုံးဦးကို ဖမ်းဆီးခဲ့ပါတယ်။ တောင်ကုတ်မြို့က သတ်ဖြတ်မှုဟာ ဒါကို လက်တုံ့ပြန်တဲ့အနေနဲ့ လုပ်ကြတာလို့ ယူဆကြပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ လူတွေ သိပ်မသိကြသေးတဲ့ အချက်ကတော့ ဒီအသတ်ခံရတဲ့လူတွေဟာ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်တွေဆိုတဲ့ အချက်ပါပဲ။ သူတို့ဟာ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် (Tablighi Jamaat) အစ္စလာမ်လှုပ်ရှားမှုအဖွဲ့ဝင် နောက်လိုက်တွေဖြစ်ကြပြီး အစ္စလာမ်ဘာသာပြန့်ပွားရေးကို လုပ်ကိုင်နေကြတဲ့ ရှေးရိုးစွဲဝါဒီတွေ၊ ရှေးဟောင်း အယူဝါဒ ပြန်လည်ရှင်သန်အောင် ကြိုးပမ်းနေသူတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်၊ ဇူလိုင်မှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ ရခိုင်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ရဲ့ အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာအရ "ဒီ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် အုပ်စုဟာ ရခိုင်မြောက်ပိုင်း ရသေ့တောင်မြို့နယ်က ပြန်လာကြတာဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့ဒီမှာ ဘင်္ဂါလီတွေကို ဗလီတစ်ခုဆောက်ဖို့ အပြင်းအထန်တိုက်တွန်းခဲ့တယ်၊ လိုအပ်တဲ့ ရန်ပုံငွေကိုလည်း သူတို့က ပေးမယ်လို့ ကတိပေးခဲ့တယ်။ ရခိုင်

တိုင်းရင်းသားတွေက ဒီ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်ကို အလွန်စက်ဆုပ်မုန်းတီးနေကြတယ်။ ဒီဖြစ်ရပ်တွေကြောင့် ရခိုင်တွေဟာ မျိုးချစ်စိတ်ပြင်းထန်လာကြပြီး တဗ်လီးဂ်တွေအပေါ် အမျက်ဒေါသလည်း ထွက်နေကြတယ်” လို့ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။

၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ ဇွန် ၃ ရက်နေ့က အသတ်ခံရသူတွေဟာ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်တွေဆိုတာကိုတော့ Frontier က သီးခြား အတည်မပြုနိုင်ခဲ့ပါဘူး။ ရခိုင်စုံစမ်းရေးကော်မရှင်ဟာ သူ့အစီရင်ခံစာကို ဘယ်လိုအထောက်အထားတွေအပေါ် အခြေခံ ရေးသားတယ်ဆိုတာကလည်း မရှင်းလှပါဘူး။ ဒီအဖြစ်အပျက်ဟာ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဘာသာရေးတင်းမာမှုကို ဖော်ပြခဲ့ပြီး ဒါကိုလူတွေ သိပ်သတိမထားမိခဲ့ကြပါဘူး။ ဒါကတော့ မြန်မာ့ မွတ်စလင် အသိုင်းအဝန်းအတွင်း တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် လှုပ်ရှားမှု သဘောတရားတွေကြောင့် အစ္စလာမ် ရှေးရိုးစွဲ အယူတွေ ကြီးထွားလာနေခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

မကြာမီ ဆယ်စုနှစ်များအတွင်း တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်တွေ ပေါ်ပေါက်လာတာဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေနဲ့ မွတ်စလင်တွေအကြား ကွဲပြားမှုကို ပိုမိုဖြစ်ပေါ်စေပြီး မွတ်စလင် အသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းမှာလည်း သဘောတရားရေးဆိုင်ရာ အက်ကြောင်း ထင်စေခဲ့ပါတယ်။

ယနေ့အထိတော့ မြန်မာပြည်မှာ အစ္စလာမ်ဘာသာရေးဓလေ့တွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အငြင်းအခုံတွေကို ဗလီတွေထဲမှာ၊ နောက်ပြီး သီးသန့်ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ လူမှုမီဒီယာအုပ်စုတွေမှာပဲ လုပ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ဂျပန်ရောက် မြန်မာအလုပ်သမားသမဂ္ဂ ဖက်ဒရေးရှင်း ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ ဦးတင်ဝင်း အက္ကဘာက ၂၀၁၄ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီမှာ ရေးသားခဲ့တဲ့ ဆောင်းပါးတစ်ပုဒ်ထဲမှာ “မြန်မာနိုင်ငံက မွတ်စလင်တွေဟာ သူတို့ရဲ့ ဘာသာရေးအလေ့အကျင့်တွေမှာ တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ပိုမို တင်းကြပ်ပြီး ရှေးရိုးစွဲ ပိုဆန်လာနေကြတယ်” လို့ ရေးသားထားပါတယ်။

“ခေတ်သစ်ပုံစံ မွတ်စလင် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များက ချမှတ်တဲ့ ဘာသာရေးအယူအဆ ကြေညာချက်များကလည်း မြန်မာမွတ်စလင်များအဖို့ မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များနှင့် လူမှုရေး သဟဇာတဖြစ်မှုကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားဖို့ အခက်တွေ့စေခဲ့ပါတယ်” လို့ Sasakawa Peace Foundation က တည်ထောင်တဲ့ Asia Peace Building Initiative မှာ ရေးသားခဲ့တယ်။ တဗ်လီးဂ် ခေါင်းဆောင်တွေက “သူတို့လှုပ်ရှားမှုဟာ ငြိမ်းချမ်းပါတယ်။ မွတ်စလင်တွေဟာ သူတို့သဘောနဲ့ သူတို့ ဆက်သွယ်ဝင်ရောက်လာကြတာပါ” လို့ ဆိုကြပါတယ်။

“မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဒီလှုပ်ရှားမှု နောက်လိုက်တွေအများကြီးရှိပါတယ်၊ ဒီလှုပ်ရှားမှုဟာလည်း ဥပဒေနဲ့ မဆန့်ကျင်ပါဘူး” လို့ ထင်ရှားတဲ့ တဗ်လီးဂ်ကိုကျင့်သုံးတဲ့ ဦးကျော်ငြိမ်းက ပြောပါတယ်။

“တဗ်လီးဂ်ကို ဆန့်ကျင်စရာ ဘာအကြောင်းမှ မရှိပါဘူး၊ ဒါဟာ အပြည့်အဝ မှန်တယ်၊ မှားတယ်လို့လဲ မပြောပါဘူး၊ ကျွန်တော်တို့က တခြားဘာသာရေးဂိုဏ်းတွေကိုလဲ ဘယ်တော့မှ မဝေဖန်ပါဘူး” လို့ နိုင်ငံရဲ့ ထိပ်တန်း မွတ်စလင် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်တဲ့ အိုလမာ - အစ္စလာမ် သာသနာ့ ပညာရှင်များ အဖွဲ့ချုပ် (Jamiat Ulama-al Islam) ၏ ဥပဒေ အကြံပေးဖြစ်သူ ဦးကျော်ငြိမ်းက ပြောပါတယ်။

၁၉၂၆ ခုနှစ်က အိန္ဒိယနိုင်ငံ အနောက်မြောက်ပိုင်းမှာ Muhammad Ilyas-al- Kandhlwi ဆိုသူက ဒေယိုဘန်ဒီ၊ တဗ်လီးဂ်ဂျမာအသ် (Deobandi,Tablighi Jamaat) လို့ ခေါ်ဆိုနေကြတဲ့ 'အစ္စလာမ် ပြန်လည်ရှင်သန်ရေးလှုပ်ရှားမှု' ဂိုဏ်းခွဲတစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ပါတယ်။ ဒီဂိုဏ်းက ပရောဖက် မိုဟာမက်ရဲ့ ဘဝနေနည်းပုံစံကို ကျင့်သုံးလိုက်နာကြဖို့ မွတ်စလင်တွေကို တိုက်တွန်းပြီး တစ်ဦးချင်းယုံကြည်မှုကို အလေးထားပါတယ်။ ယနေ့ ဒီဂိုဏ်းဝင် အရေအတွက်ဟာ နိုင်ငံပေါင်း ၁၅၀ လောက်မှာ ၁၂ သန်းကနေ သန်း ၈၀ အထိ ရှိလိမ့်မယ်လို့ Pew Research Center က ခန့်မှန်းပါတယ်။ ဒီလှုပ်ရှားမှုဟာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ပုံစံထက် ကွန်ယက်ပုံစံ ပိုဆန်ပါတယ်၊ ရာထူးကြီးစဉ်ငယ်လိုက် ဘုံဆင့်ပုံစံမျိုးလည်း တကယ်တမ်းမရှိပါဘူး၊ အေးအေးချမ်းချမ်းသဘောရှိပြီး နိုင်ငံရေးနဲ့ လုံးဝကင်းရှင်းတယ်လို့ဆိုကြပါတယ်။

r@dfu;Dajc,ufck

ကလိမဟ် Kalimah (အလ္လာဟ်ရှင်ကို ယုံကြည်ခြင်း)၊ ဆွလာသ် Salat (နေ့စဉ် ဝတ်ပြုဆုတောင်းခြင်း)၊ ဒအ်ဝဟ် Dawah (အလ္လာဟ်ရှင်ရဲ့ အဆုံးအမကို ဟောပြောခြင်း)တို့ ပါဝင်ပါတယ်။

ဒီဂိုဏ်းဝင်အမျိုးသားတွေက မုတ်ဆိတ်ရှည်ထားပြီး ကုရ်သာ(Kurta) ခေါ် အဖြူရောင်အင်္ကျီရှည်ကို ဝတ်ဆင်ကြပါတယ်။ ဒါကြောင့် တဗ်လီးဂ်ဆိုတာ မြင်ရုံနဲ့တင် သိနိုင်ပါတယ်။ အမျိုးသမီးတွေကတော့ လူတွေရှေ့မှာ တကိုယ်လုံး အဝတ်နဲ့ ဖုံးခြုံထားပြီး ဘာသာရေးနဲ့ မိသားစုအတွက်သာ ဘဝကိုမြှုပ်နှံထားကြရပါတယ်။

အလ္လာဟ်ရှင်ရဲ့ အဆုံးအမတွေကို ဟောပြောမှု ဒအ်ဝဟ်(Dawah)ကို အလေးပေးတာကြောင့် တချို့က သူတို့ကို မွတ်စလင် ယေဟောဝါသက်သေများ(Muslim Jehova s' Witness) လို့လည်း သမုတ်ကြပါတယ်။ သူတို့ဟာရက် ၄၀ ကြာ တရားဟောထွက် ကျစ်လာ(Chillah) လုပ်ပြီး အခြား မွတ်စလင်တွေကို ဗလီတက်ပြီး တရားနာဖို့၊ ဘုရားဝတ်ပြုကြဖို့ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ကြပါတယ်။ သူတို့က အစ္စလာမ်ဘာသာဝင် မဟုတ်သူတွေကိုတော့ ဘာသာပြောင်းဖို့ တိုက်တွန်း ပြောဟောလေ့ မရှိကြပါဘူး။

"ဒီဂိုဏ်းကအဓိကအားဖြင့်မရှိဆင်းရဲနွမ်းပါးသူတွေအတွက်လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုပါ။ သာမန်မွတ်စလင်တွေအတွက် အလွန်ဆွဲဆောင်မှုရှိပါတယ်။ သူ့ရဲ့ခွန်အားက ပွင့်လင်းခြင်းနဲ့ ပြုလွယ်ပြောင်းလွယ်ရှိခြင်းပါ" လို့ အစ္စတိုးနီးယား နိုင်ငံ Tallinn တက္ကသိုလ်၊ School of Humanities ရဲ့ ခေတ်သစ်အရှေ့တောင်အာရှ လေ့လာရေးဌာနက တွဲဖက်ပါမောက္ခ အလက်ဇန်ဒါဟော့စ်မန်းက Frontier ကို ပြောပါတယ်။

"ဒီဟာက ရှုပ်ထွေးခက်ခဲမှုလည်း မရှိဘူး၊ ဗျူရိုကရေစီလည်း မဆန်ဘူး၊ ပြုလွယ်ပြောင်းလွယ်လည်း ရှိတယ်။ လူတွေက တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ချစ်ချစ်ခင်ခင်ရှိကြပြီး ညီအကိုတွေ၊ ညီအမတွေလို့ပဲ ခေါ်ကြတယ်။ ဒီတော့ သိပ်ပြီး စည်းလုံးညီညွတ်ကြတယ်" လို့ ဟော့စ်မန်းက ပြောပါတယ်။ သူဟာ မန္တလေးတက္ကသိုလ်မှာ စာသင်ကြားပေးခဲ့ဖူးပြီး သူ့ရဲ့ သုတေသနအတွက် မြန်မာနိုင်ငံက မွတ်စလင်တွေနဲ့ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့တယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ တဗ်လီးဂ်ကို လူကြိုက်များလာရတာဟာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် ထုံးတမ်းစဉ်လာ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင် အဆင့်ဆင့်အပေါ် သဘောမတွေ့တာကြောင့် တစ်ကြောင်း အပြင် သူတို့အတွက် အခွင့်အလမ်းတွေ ဖွင့်ပေးခဲ့တာကြောင့်လည်း ဖြစ်တယ်လို့ ဟော့စ်မန်းက ဆိုပါတယ်။

"ဒီနေရာမှာ အလွန်ထင်ရှားတဲ့ လူတန်းစားပြဿနာရှိတယ်၊ ပညာရေး ပြဿနာလည်း ရှိနေတယ်၊ မွတ်စလင် အထက်တန်းလွှာတွေမှာ အစဉ်အလာခေါင်းဆောင် အဆင့်ဆင့် အခိုင်အမာရှိနေတာဖြစ်ပြီး သာမန်မွတ်စလင်တွေ ဝင်နိုင်ကြတာမဟုတ်ပါဘူး" ဟု ဟော့စ်မန်းက ပြောပါတယ်။

"ဒါကြောင့် တဗ်လီးဂ်တွေမှာ သူတို့ကိုယ်ပိုင် လူမှုဖူလုံရေးနဲ့ ပညာရေးစနစ်တွေ ရှိတယ်။ လူမှုရေး အထောက်အပံ့ အဆောက်အအုံတွေလဲ ခိုင်ခိုင်မာမာရှိနေတယ်" လို့ သူက ပြောပါတယ်။

wAfv;Df*srm t ofay:xGef;vmykH

မြန်မာပြည်မှာ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်ဟာ ၁၉၆၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှာ စတင် အကောင်အထည်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ပညာတတ် မွတ်စလင်တွေက ဒီအဆုံးအမတွေကို မြန်မာပြည်အနှံ့ ပြန့်ပွားအောင် စတင်ခဲ့ကြတာပါ။ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် စတင်ခဲ့သူ လေးဦးထဲက တစ်ဦးကို Frontier က အင်တာဗျူးဖို့ ကြိုးစားပေမယ့် သူက ငြင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်မှာ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းက အာဏာသိမ်းလိုက်တာကြောင့် တဗ်လီးဂ် လှုပ်ရှားမှုလည်း ထင်ထင်ပေါ်ပေါ် မလုပ်ရဲတော့ဘဲ မြေအောက်လှုပ်ရှားမှု ဖြစ်သွားခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပျောက်ကွယ်မသွားခဲ့ဘဲ ဒီကာလအတွင်းမှာ တဗ်လီးဂ်တွေဟာ မြန်မာနိုင်ငံက အဓိက မွတ်စလင်အဖွဲ့အစည်းအချို့အပေါ် ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုတွေတောင် ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒီအဖွဲ့အစည်းတွေထဲမှာ အိုလမာ-အစ္စလာမ် သာသနာ့ပညာရှင်များ အဖွဲ့ချုပ်နဲ့ အစ္စလာမ်ဘာသာရေး ကောင်စီတို့လည်း ပါတယ်လို့ ပြင်သစ်လူမျိုးပညာရှင် Mr. Francois Robinne (National Centre for Scientific Research, CNRS) က ပြောပါတယ်။

၁၉၈၈ ခုနှစ်မှာ ဆိုရှယ်လစ်အစိုးရ နိဂုံးချုပ်သွားတဲ့ကာလကိုလဲ ဒေသခံ မွတ်စလင်တွေက ထောက်ပြကြပါတယ်။ တက်လာတဲ့ စစ်အစိုးရက နိုင်ငံကို တဖြည်းဖြည်းဖွင့်ပေးခဲ့တဲ့အချိန်မှာ ဒီလှုပ်ရှားမှုကြီးထွားလာဖို့ အချက်အခြာကာလတွေ ဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ သာသနာပြုတွေ (နိုင်ငံခြားက သာသနာပြုတွေအပါအဝင်)ဟာ အရင်ကထက်ပိုပြီး လွတ်လွတ်လပ်လပ် သွားလာလည်ပတ်ခွင့်ရလာပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံထဲက မွတ်စလင်တွေလဲ အပြင်ထွက်ခွင့် ရလာပါတယ်။

ဆော်ဒီအာရေဗီးယားက မက္ကာကို ဘုရားဖူးသွားတဲ့ မွတ်စလင်အရေအတွက်ကလည်း အမြဲပဲ တိုးသထက်တိုးနေခဲ့ပါတယ်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ နယူးဒေလီမြို့တော်နားက တဗ်လီးဂ် ဌာနချုပ်ကိုလည်းသွားကြပါတယ်။ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်မှာ အိန္ဒိယကပြန်လာတဲ့ မြန်မာ မွတ်စလင်တွေကြောင့် ဒီလိုပုံစံတွေ ပိုမိုပြန့်ပွားလာခဲ့တယ်။ "မက္ကာကိုသွားတဲ့ ဟာ့ချ်ဘုရားဖူးတွေကလည်း မက္ကာက ဝတ်ပုံစားပုံတွေကို ယူလာကြတယ်၊ ဒီက မွတ်စလင်တွေအဖို့တော့ အသစ်အဆန်းပေါ့" လို့ ကိုသန်းဆွေက ပြောပါတယ်။ သူက မန္တလေးက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင် မွတ်စလင်တစ်ယောက်ပါ။

"အဲ့ဒီနောက် တဖြည်းဖြည်းနဲ့ ဒီမှာ အိန္ဒိယနဲ့ အာရပ်ပုံစံ အဝတ်အစား အရောင်းဆိုင်တွေ ပေါ်လာကြတော့တာပဲ" လို့ သူကပြောပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ ဒီအတွေးအခေါ်အသစ်တွေနဲ့ လွှမ်းမိုးမှုတွေ ရောက်လာတဲ့အချိန်ဟာ စစ်အစိုးရက အမျိုးသားရေး သရုပ်သကန်ကို ဖန်တီးဖို့ ကြိုးစားနေတဲ့အချိန်နဲ့ သွားပြီး တိုက်ဆိုင်နေပါတယ်။ သူတို့ဖန်တီးချင်တဲ့ အမျိုးသားရေးသရုပ်မှာ မွတ်စလင် မပါပါဘူး။ အဓိပ္ပာယ်တွေ၊ သရုပ်တွေ၊ လက်ခံမှုတွေကို ရှာဖွေနေသူတွေအဖို့ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်ဟာ မျက်စိကျစရာတစ်ခု ဖြစ်တယ်ဆိုတာ အဖြစ်အပျက်တွေက သက်သေဖြစ်ပါတယ်။

တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်ရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကို ရန်ကုန်မှာ အသိသာဆုံးဖြစ်ပါတယ်။ ရန်ကုန်ဟာ နိုင်ငံရဲ့ အကြီးဆုံး စီးပွားရေးမြို့တော်ကြီးဖြစ်ပြီး ပြင်ပကမ္ဘာနဲ့ ထွက်ပေါက် တံခါးလည်းဖြစ်ပါတယ်။ တောင်အာရှဒေသက အစ္စလာမ်အတွေးအခေါ်တွေရဲ့ လွှမ်းမိုးမှုကို အစဉ်အဆက်ခံခဲ့ရတဲ့ နေရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တဗ်လီးဂ်ကို မြန်မာနိုင်ငံ အခြား မွတ်စလင် အသိုင်းအဝိုင်းမှာလည်း ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တွေ့ရတာပါပဲ။ Frontierဟာ ပြီးခဲ့တဲ့လတုန်းက ရန်ကုန်မြို့၊ သယ်န်းကျွန်းမြို့နယ်ထဲက စွန္နီ ဂျာမေ့ဗလီကို သွားလည်တော့ မန္တလေးတိုင်း၊ ကျောက်ဆည်မြို့က မြန်မာမွတ်စလင်တွေဟာ ရန်ကုန်ကို ကျစ်လာ (Chilah) အတွက် အလည်ရောက်နေကြတာကို တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

မြန်မာပြည်မှာ တက်ကြွလှုပ်ရှားနေတဲ့ တဗ်လီးဂ် ဘယ်နှယောက်ရှိတယ် ဆိုတာကိုတော့ အတိအကျ မသိနိုင်ပါဘူး။ သူတို့ကို ရေတွက်ဖို့ ခက်ပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ တချို့က ယာယီဝင်ကြသူတွေလည်း ဖြစ်နိုင်လို့ပါ။ တခြားသော ဘာသာရေးအဖွဲ့တွေထဲမှာလည်း တပြိုင်နက် ပါနေတဲ့သူတွေလဲ ဖြစ်နိုင်လို့ပါ။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် မြန်မာပြည်က မွတ်စလင်တွေရဲ့ တစ်ဝက်လောက်ဟာ တနည်းမဟုတ်တနည်းနဲ့ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် နဲ့ ဆက်စပ်နေတယ်လို့ ပညာရှင်တချို့က ခန့်မှန်းကြပါတယ်။

"အတွေ့အကြုံရှိတဲ့ တဗ်လီးဂ် သာသနာပြုတွေဟာ ကျေးလက်တောရွာတွေရော၊ နိုင်ငံခြားကိုပါ မနားတမ်း ခရီးသွားနေကြတာ။ နောက်လိုက်အဖွဲ့လေးတွေဖွဲ့ပြီး ဗလီတွေကို ချုပ်ကိုင်နိုင်အောင် လူ့အသိုင်းအဝန်းတွေထဲ ဝင်ဆန့်အောင် မနားမနေ လုပ်ဆောင်နေကြတယ်" လို့ ဟော့စ်မန်းက ပြောပါတယ်။

"တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေဟာ သိပ်လှုံ့လ ဝီရိယရှိကြတယ်။ မွတ်စလင်စားသောက်ဆိုင်တွေ၊ ဈေးဆိုင်တွေ တစ်ဆိုင်မှ မကျန်စေရဘူး၊ သူတို့ဆီသွားတယ်။ သူတို့နဲ့တွေ့ပြီး စကားပြောတယ်။ ဒီတော့ လူတွေက သူတို့ကို ဘယ်လိုတုံ့ပြန်ကြသလဲလို့ပဲ မေးစရာရှိတယ်။ ပါးစပ်က နှုတ်နဲ့ပဲ ဝါဒဖြန့်နေတာ။ ဒီလို ပြုလွယ်ပြင်လွယ် လှုပ်ရှားမှုတွေဟာ ဒီလူနည်းစုတွေအပေါ်မှာ သိပ်ထိရောက်တယ်။ သူတို့ကို လူမှုရေး အရင်းအနှီးတွေ၊ ဘာသာရေးအရ လေးစားမှုတွေပေးသလို နိုင်ငံတကာက မူဆလင်တွေနဲ့ ထိတွေ့ဖို့လဲ ကွန်ယက်တွေကတဆင့် အခွင့်အလမ်းတွေ ပေးခဲ့ပါတယ်" လို့ သူကပြောပါတယ်။

]ujÓm;jcm;em;rI rsm;u u®EÉkfwdkY\ef;b rjzpfapy}

ဒီနှစ် သင်္ကြန်ပွဲမတိုင်မီက မွတ်စလင်တွေကို သင်္ကြန်ပွဲကို ရှောင်ရှားကြဖို့ Facebook ပေါ်ကနေ တိုက်တွန်းနေတာတွေကို တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ မွတ်စလင်များကို မုန့်လုံးရေပေါ် မစားကြဖို့ပင် သတိပေးထားတဲ့စာတွေကို Frontier က ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ ဒီသင်္ကြန်ရိုးရာ မုန့်စားရင် ဝက်သားစားတာနဲ့အတူတူပဲလို့ တားမြစ်ကြတဲ့အထဲပါလာပါတယ်။ သင်္ကြန်ကို မွတ်စလင်တွေ ရှောင်ရှားဖို့ တိုက်တွန်းတဲ့အထဲမှာ ဦးအောင်ဇော်မြင့် (ခေါ်) အီဗရာဟင်လည်း ပါပါတယ်။ သူက သင်္ကြန်ပွဲနဲ့ ဆက်စပ်ပြီး "ပျော်ရာကနေ ပျက်သွားတတ်ကြတာကို" ဆန့်ကျင်တာပါလို့ ဆိုပါတယ်။ ဒီလို အတွေးအခေါ်မျိုးကိုတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာအတော်များများလည်း လက်ခံကြပါတယ်။

"ကျွန်တော် ငယ်ငယ်တုန်းကတော့ သင်္ကြန်ဆို သိပ်ပျော်ခဲ့တယ်။ ဒါပေမယ့် ခုတော့ ပြောင်းသွားပြီ၊ သင်္ကြန်မှာ အများအားဖြင့် အရက်တွေ အလွန်အကျွံသောက်ပြီး ရိုင်းရိုင်းစိုင်းစိုင်း စကားတွေ ပြောကြတာပဲ။ အရက်မူးလာရင် လူတွေ သတိတွေလွတ်ကုန်ပြီး ရိုင်းကုန်ကြတယ်။ ဒါကြောင့် ခုဆို သင်္ကြန်ကို ဝေးဝေး ရှောင်တယ်။ တခြားလူတွေကိုလည်း အဲဒီလိုပဲ နေကြဖို့ တိုက်တွန်းဖြစ်တယ်" လို့ သူက ဆိုပါတယ်။

ကိုအီဗရာဟင်ဟာ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်မှာ တက္ကသိုလ် ပထမနှစ်တက်နေစဉ်မှာပဲ တဗ်လီးဂ် ဖြစ်လာခဲ့ပါတယ်။ သူက စွန္နီဂျာမေ့ ဗလီမှာတက်ပြီး တဗ်လီးဂ် လှုပ်ရှားမှုမှာ တက်တက်ကြွကြွပါဝင်တယ်။ သာသနာပြုလုပ်ငန်းနဲ့ ခရီးလည်း မှန်မှန်ထွက်ပါတယ်။

တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် ဆိုတာ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလည်းမဟုတ်တော့ လှုပ်ရှားမှုမှာ အီဗရာဟင်အတွက် တရားဝင် ရာထူးအဆင့်အတန်းလည်း မရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ဗလီထဲမှာ အခြားမွတ်စလင်တွေက သူ့အပေါ်ဆက်ဆံပုံကို ကြည့်ပြီး သူဟာ အရေးပါသူတစ်ဦးဖြစ်တယ် ဆိုတာ မြင်သာပါတယ်။

သူဘယ်လို တဗ်လီးဂ် လုပ်ဖြစ်တာလဲလို့မေးတော့ သူက"တော်တော်ထူးခြားတဲ့ ဖြစ်ရပ်လို့တောင်ပြောလို့ရတယ်။ ပြောရင်တောင်ယုံမှာမဟုတ်ဘူး။ သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်က အခြား တဗ်လီးဂ်နဲ့ အတူ ကျစ်လာ (Chillah) သွားဖို့ ခေါ်လို့ လိုက်သွားခဲ့တယ်ဗလီထဲမှာ အားလုံး အတူတူ စားကြတာဆိုတော့ ကျွန်တော်က ဘယ်လက်နဲ့စားပြီး အခြား လူတွေကညာလက်နဲ့ စားနေကြတယ်။ ကျွန်တော်တယောက်တည်း အားလုံးနဲ့ ကွဲထွက်နေသလို ခံစားရတယ်။ အဲဒါဟာ ကျွန်တော် တခုခုကို သဘောပေါက်လိုက်သလိုပဲ။ သူတို့နဲ့တူအောင် ကျွန်တော် ပြောင်းလဲဖို့လိုပြီဆိုတာ ကျွန်တော် သဘောပေါက်သွားတယ်။ မွတ်စလင်တွေ အားလုံး အတူတူပဲ ဖြစ်သင့်တယ်။ ဒါမှ စည်းလုံးသွားမယ်" လို့ ပြောပါတယ်။

ရန်ကုန်မြို့ အထက်ပန်းဆိုးတန်းလမ်းမပေါ်က တစ်ခြမ်းပဲ့ ဗလီဟာ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် လှုပ်ရှားမှုရဲ့ အဓိက နေရာတခုလို့ သူက ပြောပါတယ်။ တဗ်လီးဂ် မွတ်စလင် အများစုဟာ အင်္ဂါနဲ့ ကြာသပတေး နေ့တိုင်းမှာ အဲဒီဗလီကို သွားကြပါတယ်။ ဝါရင့် တဗ်လီးဂ်တွေက စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းတွေ၊ ညွှန်ကြားချက်တွေ ပေးကြပါတယ်။ အဓိကနေ့ကတော့ ကြာသပတေးနေ့ပဲ၊ အဲဒီနေ့ အစည်းအဝေးမှာ ဆွေးနွေးမှုဟာ သုံးနာရီလောက်ကြာတတ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

"တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် သာသနာပြုတွေ ဗလီကိုလာလည်ကြရင် အခြားမွတ်စလင်တွေလာပြီး တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ် အကြောင်း ဆွေးနွေးဖို့ ဖိတ်ခေါ်လေ့ရှိပါတယ်။ အိန္ဒိယ တဗ်လီးဂ် မွတ်စလင်တွေ မကြာခဏလာပြီး တရားဟောလေ့ရှိပါတယ်" လို့ အီဗရာဟင်က ပြောပါတယ်။

ဒီလှုပ်ရှားမှုအကြောင်း ပြောပြပါလို့ ပြောတော့ "ဒါဟာ အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်တွေကို မွတ်စလင်စစ်စစ်တစ်ယောက် ဖြစ်လာအောင် အားပေးတယ်၊ တိုက်တွန်းတယ်၊ အတွင်းရော အပြင်ပါပေ့ါ၊ အပြင်ဆိုတာကတော့ အပြင်ပန်း အသွင်အပြင်၊ အတွင်းဆိုတာက အစ္စလာမ် အဆုံးအမတွေကို အတိအကျ လိုက်နာဖို့ပါ။ တဗ်လီးဂ်တစ်ယောက်ဟာ တတ်နိုင်သလောက် အနီးစပ်ဆုံး တမန်တော် (မိုဟာမက်) နဲ့ တူအောင်နေရမယ်" လို့ သူက ဆိုပါတယ်။

တဗ်လီးဂ်တွေကြောင့် မွတ်စလင်တွေအကြား စိတ်ဝမ်းကွဲပြားမှု ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ စိုးရိမ်မှုတွေကိုတော့ သူက အရေးမကြီးသလို ပေ့ါပေ့ါပါးပါး ပြောပါတယ်။ သူတို့ရဲ့ အပြင်အသွင်သဏ္ဍာန်တွေကြောင့် ထူးထူးခြားခြား ဖြစ်နေတော့ ပြောစရာ ဖြစ်မနေဘူးလား ဆိုတော့ သူက "တဗ်လီးဂ်တွေအားလုံး မုတ်ဆိတ်ရှည်ထားကြတာ၊ ကုရ်သာ (Kurta) အင်္ကျီဖြူရှည်တွေ ဝတ်ကြတာ မဟုတ်ပါဘူး" လို့ ဆိုပါတယ်။

"အမျိုးသမီးတွေအတွက်တော့ အပြောင်းအလဲက အမျိုးသားတွေထက် ပိုပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အသွင်အပြင်က သိပ်ကြီးတဲ့ပြဿနာလို့တော့ ကျွန်တော် မထင်ဘူး။ ကျွန်တော်တို့က တခြားသူတွေနဲ့ မတူဘူးလို့ တချို့က ပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီကွဲလွဲချက်တွေကပဲ ကျွန်တော်တို့ကို ပြိုင်ဘက်တွေ၊ ရန်ဘက်တွေဖြစ်အောင် လုပ်တယ်၊ ဒါမှမဟုတ် ဒီခြားနားချက်တွေက တစ်ဦးနဲ့ တစ်ဦး ရန်ဖြစ်အောင် ဆွပေးနေတာလို့ ကျွန်တော် မထင်ပါဘူး။ တဗ်လီးဂ်ကို ဆန့်ကျင်တဲ့ မွတ်စလင်တွေအတွက်ကတော့ သူတို့ကို အမြင်မှန်ရစေဖို့ ကျွန်တော်တို့ အချိန်ယူရအုံးမှာပါ။ ဝေဖန်မှုတွေနဲ့ ကြုံနေရပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်ဖို့ လိုပါတယ်" လို့လည်း သူက ဆက်ပြောပါတယ်။

Frontier က တခြား တဗ်လီးဂ်အချို့ကို အင်တာဗျူးဖို့ ကြိုးစားခဲ့ပေမဲ့ အများအပြားကတော့ ထိလွယ်ရှလွယ် ဖြစ်တဲ့ အကြောင်းအရာလို့ ပြောကြားခဲ့ပြီး သုံးသပ်ချက်ပေးဖို့ ငြင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။

မန္တလေးက တဗ်လီးဂ် နောက်လိုက်အချို့ကတော့ လှုပ်ရှားမှုရဲ့ အခြေခံ စည်းမျဉ်းတွေကို Frontier ကို အလွတ်သဘော ရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။

ဒီလှုပ်ရှားမှုက ဒီမြို့မှာသိပ်မထင်ရှားပါဘူး။ တဗ်လီးဂ်တွေကို လူတွေကြားမှာတွေ့ရခဲပါတယ်။ နောက်ပြီး အင်တာဗျူးလုပ်ခဲ့တဲ့ သူတွေကလည်း အခြား မွတ်စလင်တွေလို ဝတ်ထားကြပြီး မုတ်ဆိတ်မွေးလည်း တိုပါတယ်။ မုတ်ဆိတ်ရှည်၊ မွတ်စလင်အမျိုးသားဝတ် အပေါ် ဝတ်စုံတွေ ဝတ်တာထက် နည်းနည်းပိုရှည်တဲ့ ရှပ်အင်္ကျီကိုသာ ဝတ်ကြပါတယ်။ လှုပ်ရှားမှုနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးတဲ့အခါမှာတော့ "တဗ်လီးဂ်က ဒီမှာ ကောင်းပါတယ်" လို့ပဲ သူတို့က ပြောပါတယ်။

အစ္စလာမ်ဘာသာရေးကောင်စီကလည်း ဒီဆောင်းပါးအတွက် သုံးသပ်ချက်ပေးဖို့ ငြင်းဆိုခဲ့ပါတယ်။ အိုလမာ အဖွဲ့ကြီးဟာ မွတ်စလင်တွေကို “ဘယ်ဟာကိုတော့ လုပ်ပါ၊ ဘာကိုတော့ မလုပ်နဲ့” စသဖြင့် ဘယ်တုန်းကမှ မညွှန်ကြားခဲ့ပါဘူးလို့ ဦးကျော်ငြိမ်းက ဆိုပါတယ်။

“ကိုယ်ယုံကြည်တာ ကိုယ်လုပ်ကြပေ့ါ။ ယုံကြည်ချက်ကြောင့်တော့ ကျွန်တော်တို့ တစ်ယောက်ကို တစ်ယောက် ဘယ်တော့မှ အထင်မသေးပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ အိုလမာ အဖွဲ့ကြီးဟာ တခြားသူတွေရဲ့ ယုံကြည်မှုကို စော်ကားရာရောက်နိုင်တဲ့ ရေးသားပြောဆိုမှုတွေကို ရှောင်ကြဉ်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် ယုံကြည်သူတွေကြား နားလည်မှုလွဲစေတဲ့ ရေးသားပြောဆိုမှုတွေကိုလည်း ရှောင်ကြဉ်ပါတယ်။ ဒီလိုအပြုအမူတွေ ရှောင်ဖို့ အားလုံးကို တိုက်တွန်းပါတယ်” လို့ သူက ပြောပါတယ်။

တဗ်လီဂ်ဂျမာအသ်ကို ဝေဖန်သည့်မွတ်စလင်များကို ဦးကျော်ငြိမ်းက “မွတ်စလင် ဘာသာရေး ပညာရှင်အများစု၊ ပညာရှင်တွေက ဒီအကြောင်း မပြောကြပါဘူး။ အရည်မရ အဖတ်မရ ပြောရတာကို ကြိုက်တဲ့ ဟိုမရောက် ဒီမရောက် အုပ်စုတွေပဲ ပြောကြတာပါ” လို့ တုံ့ပြန်ပါတယ်။

olwW EkdjE;o;awGV awG xifaew

တဗ်လီဂ် ကြီးထွားလာခြင်းက အိန္ဒိယမှ ဆင်းသက်လာသူများနှင့် ဗမာတွေကြား ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကားနဲ့ ယုံကြည်မှုမှာ အစဉ်အလာအရ ခြားနားတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ မွတ်စလင်အသိုင်းအဝိုင်းကြား အက်ကြောင်းသစ်တွေ ဖန်တီးလိုက်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များက အစ္စလာမ်ကို မြင်လေ့ရှိတဲ့ပုံစံကို ပဲ့တင်ထပ်မှုတစ်ခုအနေနဲ့ တချို့ဗမာမွတ်စလင်တွေက ထင်မြင်နေကြတာမှာ သူတို့ရဲ့ ယုံကြည်မှုတွေနဲ့ ဘဝနေနည်း ပုံစံတို့ဟာ တဗ်လီဂ် လှုပ်ရှားမှုရဲ့ ဘာသာရေး သိမ်းသွင်းမှုတွေကြောင့် ခြိမ်းခြောက်ခံနေရတယ်လို့ ဆိုကြတယ်။ သူတို့ပြောဆိုချက်တွေအရ ဗမာမွတ်စလင် အများစုက သူတို့ကိုယ်သူတို့ တဗ်လီဂ်ကို သူတို့ရဲ့ ကိုယ်ပိုင်အမှတ်လက္ခဏာအနေနဲ့ ခံယူလာနေကြတယ်လို့ ဆိုတယ်။

၂၀၁၅ ခုနှစ်က ထုတ်ဝေခဲ့တဲ့ Metamorphosis: Studies in Social and Political Change in Myanmar စာအုပ်မှာ “တက်ဘလစ်ဂီဂျာမက်၏ မစ်ရှင်မှာ ဗမာဆန်နေခြင်းအား ဖြိုခွင်းခြင်းအားဖြင့် နိုင်ငံ၏ မွတ်စလင်များကို အစ္စလာမ်ဆန်လာအောင် ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်” လို့ ရော်ဘင်းက ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။

တဖက်မှာလည်း မွတ်စလင်စာရေးဆရာလည်းဖြစ်၊ ကျူရှင်ဆရာတစ်ဦးလည်း ဖြစ်တဲ့ ဦးအောင်အောင်သန်းကတော့ တဗ်လီဂ် ကြီးထွားလာခြင်းက မွတ်စလင်မဟုတ်သူတွေနဲ့ မွတ်စလင်တွေကြား တင်းမာမှုတွေကို ပိုပြီး မြင့်တက်လာစေတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။ တဘလစ် အုပ်စုတွေရဲ့ ရှေးရိုးစွဲသွင်ပြင်က အခြားသူတွေအမြင်မှာ အလွန်သတိထားမိစေပြီး ထူးဆန်းနေစေတယ်လို့ မွတ်စလင်မဟုတ်သူတွေက မြင်ကြပါတယ်။

အထောက်အထားသိပ် မခိုင်လုံပေမယ့်လည်း ၂၀၁၄ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မွတ်စလင်အသိုက်အဝန်းဟာ လျင်လျင်မြန်မြန် ကြီးထွားလာနေတယ်၊ ဒါမှမဟုတ် တရားမဝင်

ရွှေ့ပြောင်းလာသူများက မြန်မာနိုင်ငံကို ကြီးစိုးသွားလိမ့်မယ်ဆိုတဲ့ သဘောထားအမြင်များကိုပင် ဖြစ်ပေါ်လာစေပါတယ်။

မကြာသေးခင်က မန္တလေးမှာ ဗမာမွတ်စလင်ခေါင်းဆောင်တွေနဲ့ အင်တာဗျူးလုပ်တဲ့အခါ ကွဲပြားခြားနားတဲ့ မွတ်စလင်တွေဖြစ်တဲ့ တဗ်လီးဂ်တွေ အကြောင်းပြောကြပါတယ်။ တဗ်လီးဂ်တွေဟာ ဆယ်စုနှစ်အတိုင်းအတာ မကြာသေးခင်ကမှ မန္တလေးကို ရောက်လာခဲ့ပြီး သီးသန့်နေထိုင်ကြတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

“ကျွန်တော်တို့ဒီပြဿနာကိုမငြင်းနိုင်ပါဘူး။ တကယ်ဖြစ်နေတာပါ။ မွတ်စလင် မဟုတ်သူတွေက ထင်နေတာက သူတို့ တဗ်လီးဂ်တွေဟာ နိုင်ငံခြားသားတွေဖြစ်တယ်ဆိုတာမျိုးပေါ့” လို့ ဦးအောင်အောင်သန်းက ပြောပါတယ်။ တဗ်လီးဂ်တွေအနေနဲ့ ဗမာ့ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ ရိုးရာ အစဉ်အလာ နဲ့ တဗ်လီးဂ်လှုပ်ရှားမှုရဲ့ သဘောတရားကို ပေါင်းစပ်ပြီး ဗမာမှုပြုထားတဲ့ တဗ်လီးဂ်ကို ဖွဲ့စည်းဖို့ သူက အကြံပြုပါတယ်။

တချို့မူဆလင်တွေကတော့ ပိုပြီးအလယ်အလတ်ကျတဲ့ အစ္စလာမ်ပုံစံကို ထောက်ခံဖို့ လူမှုမီဒီယာကို အသုံးပြုပြီး တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်ကို ဆန့်ကျင်ဖို့တောင် စည်းရုံးနေပါတယ်။ ပြီးတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေနဲ့ မွတ်စလင်အသိုင်းအဝိုင်းတွေ ပိုပြီးနီးနီးကပ်ကပ် ပေါင်းစည်းဖို့ ပြောခဲ့တဲ့ အချိန်တစ်ခုကို ပြန်လည်တိုက်တွန်းနေကြပါတယ်။

လူ့အသိုင်းအဝိုင်းနှစ်ခုကြား အကြမ်းဖက်မှုဟာ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှာဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ဘာသာနှစ်ခုကြား တင်းမာမှုတွေ ဖြစ်ခဲ့တဲ့နောက်ပိုင်း အသက် ၃၆ နှစ်အရွယ် ကိုသက်ကိုကိုဟာ စိတ်တူကိုယ်တူ မွတ်စလင်တွေနဲ့ပေါင်းပြီး ရွေးလက်ျာလို့ခေါ်ဆိုတဲ့ အဖွဲ့တစ်ခုကို တည်ထောင်ခဲ့ပါတယ်။

အဲဒီအဖွဲ့က အစ္စလာမ်ကို ကိုးကွယ်မှုနဲ့အတူ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု ဓလေ့ထုံးတမ်းတွေကို ထိန်းသိမ်းတာ ထောက်ခံပါတယ်။ အဖွဲ့ရဲ့ရည်ရွယ်ချက်က အခြားလူမျိုးစုတွေ၊ အခြားဘာသာကိုးကွယ်သူတွေနဲ့ အတူယှဉ်တွဲ နေထိုင်ရေးနဲ့ သဟဇာတဖြစ်ရေးကို မြှင့်တင်ဖို့ဖြစ်ပါတယ်လို့ ကိုသက်ကိုကိုကပြောပါတယ်။

အမည်ရဲ့အဓိပ္ပါယ်က ရွေးချယ်ထားတဲ့လူများဖြစ်ပြီး ၁၇ ရာစုနဲ့ ၁၈ ရာစု ညောင်ရမ်းခေတ်ကတည်းက ဗမာဘုရင်တွေထံမှာ အမှုထမ်းခဲ့တဲ့ မွတ်စလင်စစ်သားတွေက အသုံးပြုခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

“ကျွန်တော်တို့ပေးချင်တဲ့ သတင်းစကားက ရှင်းရှင်းလေးပါ။ မြန်မာမွတ်စလင်တွေဟာ ခွဲခြားခွဲခြားမနေသင့်ဘူး။ တခြားသူတွေနဲ့ ကင်းကွာမနေသင့်ဘူးဆိုတာပါ” လို့ ကိုသက်ကိုကိုက Frontier ကိုပြောပါတယ်။

တဗ်လီးဂ် အင်အားစုအချို့ကို ရှေးရိုးစွဲဗုဒ္ဓဘာသာဝါဒီ ၉၆၉ လှုပ်ရှားမှုနဲ့လည်း သူက ပုံနှိုင်းပါတယ်။ အဲဒီ လှုပ်ရှားမှုကတော့ တရားမဝင်ခေါင်းဆောင်တွေဖြစ်တဲ့ ဦးဝီရသူလို သဘောထား တင်းမာတဲ့ အမျိုးသားရေး ဝါဒီတွေနဲ့ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှာ ထင်ရှားလာခဲ့တာပါ။

တဗ်လီးဂ်တွေဟာ မွတ်စလင်မဟုတ်တဲ့ ဆိုင်တွေဆီက ကုန်ပစ္စည်းနဲ့ အစားအစာတွေကို မဝယ်နဲ့ ဆိုတာမျိုး၊ မွတ်စလင်မဟုတ်သူတွေလို မဝတ်ဆင်နဲ့ဆိုတာမျိုး သတင်းစကားတွေကို ဖြန့်နေကြတယ်လို့ ကိုသက်ကိုကိုက ဆိုပါတယ်။

သူ့အဖွဲ့နဲ့ တခြားသူတွေက တဗ်လီးဂ်တွေရဲ့ လှုပ်ရှားမှုကို လက်မခံဖို့ ကြိုးပမ်းပေမဲ့လည်း အထူးသဖြင့် ကျေးလက်ဒေသတွေမှာ တဗ်လီးဂ်တွေက အယူအဆပြိုင်ပွဲမှာ အသာစီးရနေတယ်လို့ သူကပြောပါတယ်။ တဗ်လီးဂ်တွေရဲ့ ဟောပြောမှုကြောင့် ဝေးလံခေါင်သီတဲ့ ကျေးလက်နဲ့ ဒေသတွေက အလွန်များပြားတဲ့ မွတ်စလင်တွေဟာ သူတို့ဟာ တခြားသူတွေနဲ့ ကွဲပြားဖို့လိုတယ်လို့ စပြီးတွေးခေါ်နေကြပြီလို့လည်း သူက ပြောပါတယ်။

"တဗ်လီးဂ်မစ်ရှင်တွေဟာ ချမ်းသာတဲ့ မွတ်စလင်တွေက ငွေကြေးထောက်ပံ့တာကြောင့် အလွန်အားကောင်းတယ်။ စနစ်တကျ ဖွဲ့စည်းထားတယ်။ ဒါ့ကြောင့် မွတ်စလင်တွေ အသိုင်းအဝိုင်းမှာ မြန်မာ့ရိုးရာအစဉ်အလာတွေကို မြှင့်တင်ဖို့ ခက်ခဲတယ်။ ဘာသာတရားဟာ အတိမ်းအစောင်းမခံတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်တယ်။ ကျွန်တော်တို့လည်း ဝေဖန်မှုတွေ အများကြီးနဲ့ ရင်ဆိုင်နေရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ အတတ်နိုင်ဆုံး သဟဇာတ ဖြစ်အောင် နေထိုင်နိုင်ဖို့ ကြိုးစားမှာပါ" လို့လည်း သူကပြောကြားခဲ့ပါတယ်။

ငယ်ရွယ်တဲ့မွတ်စလင်ရှေ့နေတစ်ဦးနဲ့တဗ်လီးဂ်ဟောင်းတစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ကိုကျော်ဇင်လတ်ကလည်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝါဒီ အမျိုးသားရေးဝါဒ ကြီးထွားနေချိန်မှာ တက်ဘလစ်ဂီတွေရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေကြောင့် ပဋိပက္ခဖြစ်မှာကို စိုးရိမ်နေတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

"ခေါင်းဆောင်တွေအနေနဲ့ တက်ဘလစ်ဂီလှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ ပတ်သက်လို့ ပိုပြီး ရှင်းလင်းတဲ့ လမ်းညွှန်မှုတွေချမှတ်သင့်တယ်"လို့ သူက အကြံပြုပါတယ်။ သီရိလင်္ကာမှာတော့ တက်ဘလစ်တွေ ခရီးမထွက်ခင် စနစ်ကျတဲ့ သင်တန်းတွေ ပေးနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာတော့ ဒီလိုမျိုးစနစ်ကျတဲ့ ပုံစံမရှိဘူးလို့ သူကပြောပါတယ်။

သူ့ကို တက်ဘလစ်ဂီတစ်ယောက်ဖြစ်လာဖို့ သူဝတ်ပြုလေ့ရှိတဲ့ ဗလီမှာ တခြားသူတွေက ဖိအားပေးတာမျိုး ခံရဖူးတယ်လို့လည်း သူကဆိုပါတယ်။ သူက အစ္စလာမ်ဘာသာရဲ့ အဓိကမဏ္ဍိုင်ကြီးတွေကို လက်ခံပေမဲ့ ဒီလှုပ်ရှားမှုကိုတော့ သိပ်ခံတွင်းမတွေ့လှသူ တယောက်ပါ။ ဘာဖြစ်လို့လည်းဆိုတော့ ဒီမသက်မသာဖြစ်တဲ့ ဘာသာရေးဝတ်စုံကြီးတွေကို လူတွေကြားထဲ မဝတ်ချင်ဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ တချို့ တဗ်လီးဂ် ခေါင်းဆောင် အချို့က သူတို့ရဲ့ နောက်လိုက်တွေကို သိပ်ပြီးမတင်းကျပ်ပေမဲ့ တချို့ကတော့ ဒီဝတ်စုံကြီးတွေဝတ်ဖို့ တင်းကျပ်တယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

ppfwyfu r;Dpdfjyjcif;

စစ်တပ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်မှာ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်က ကြိုးစားခွင့်ရခဲ့တယ်ဆိုတာက စဉ်းစားစရာပါ။ ပြည်ပသာသနာပြုတွေ လာတယ် သွားတယ်။ အရင်နဲ့စာရင် လွတ်လွတ်လပ်လပ် ရှိခဲ့ပါတယ်။ ၂၀၀၀ ပြည့်လွန်နှစ်တွေ အလယ်ပိုင်းကနေ နောက်ပိုင်းလောက်ထိက တက်ဘလစ်ဂီတွေဟာ ရန်ကုန်မှာ ကြီးမားတဲ့ လူထုဟောပြောမှုတွေ ကျင်းပနေခဲ့ကြပြီး တက်ရောက်သူတွေလည်း ထောင်ဂဏန်းတော်တော်များများအထိ ရှိခဲ့ပါတယ်။

ဒီလိုလုပ်တာဟာ လျှို့ဝှက်ကြံစည်မှုပုံစံမျိုး အကောင်အထည်ဖော်လိုက်တာဖြစ်ပြီး လူ့အသိုင်းအဝိုင်းနှစ်ခုကြား တင်းမာမှုကို မီးထိုးပေးဖို့ ဒီလိုလှုပ်ရှားမှု ကြီးထွားလာအောင်

စစ်တပ်က အားပေးလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါတယ်။ စစ်အစိုးရက တဗ်လီးဂ်ပွဲတွေကို ခွင့်ပြုချိန်မှာ “ဘာသာပေါင်းစုံဆွေးနွေးပွဲအချို့ကို စီစဉ်ဖို့ ကျွန်တော်တို့ လူငယ်မွတ်စလင်တွေကို ခွင့်မပြုပါဘူး” လို့ ကိုသက်ကိုကိုကပြောပါတယ်။

တဗ်လီးဂ်ခေါင်းဆောင်တွေအနေနဲ့သူတို့ရဲ့လှုပ်ရှားမှုတွေကို သာသနာရေးဦးစီးဌာနထံကို မှန်မှန်သတင်းပို့ရတယ်လို့ ကိုကျော်ဇင်လတ်က ပြောပါတယ်။ဒါပေမဲ့ သူနားမလည်ခဲ့တာကတော့ မွတ်စလင်တွေကို မုန်းပါတယ်လို့ဆိုတဲ့ စစ်အစိုးရကသာသနာပြုလုပ်ငန်းတွေကို ဘာကြောင့် တဗ်လီးဂ်တွေကို လုပ်ခွင့်ပေးသလဲ ဆိုတာပါ။

“အဲဒီအချိန်က လူငါးယောက်နဲ့အထက် စုဝေးရင်တောင် တရားမဝင်ဘူးလို့ စစ်အစိုးရက အမိန့်ထုတ်ခဲ့တဲ့အချိန်လေ”လို့ သူကဆိုပါတယ်။“ဗုဒ္ဓဘာသာဘုန်းကြီးတချို့တောင် တရားပွဲတွေဟောဖို့ အခက်အခဲရှိခဲ့တယ်။ဒါပေမဲ့ ဒီဖက်အုပ်စုကိုကျတော့ အများကြီးစုဝေးခွင့်ပေးခဲ့တာ တွေ့ရ တယ်။ မွတ်စလင်ကို မုန်းတဲ့ ဗိုလ်ချုပ်တွေက ဘာ့ကြောင့် တဗ်လီးဂ်တွေရဲ့ လှုပ်ရှားမှုတွေကို ဘာကြောင့် မတားဆီးခဲ့သလဲဆိုတာ စဉ်းစားစရာပဲ” လို့ သူက ဆက်ပြောပါတယ်။

“ပိုပြီးဖြစ်နိုင်ခြေရှိတာကတော့ တဗ်လီးဂ်လှုပ်ရှားမှုက ငြိမ်းချမ်းမှုရှိတယ်ဆိုတာ စစ်တပ်က နားလည်တယ်။ တဗ်လီးဂ်တွေက ဘောင်တွေအတွင်းက သာသနာပြုအလုပ်တွေ လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောတူညီချက်တစ်ခု ရှိခဲ့တာမျိုး” လို့ ဟော့စ်မန်းက ဆိုပါတယ်။

“တဗ်လီးဂ်တွေက ဘာခြိမ်းခြောက်မှုမှ မရှိဘူးဆိုတာ စစ်တပ်က နားလည်တယ်လို့ ကျွန်တော်ထင်တယ်။ ဒါက ငြိမ်းချမ်းတဲ့ လှုပ်ရှားမှုတစ်ခု၊ နောက်ပြီးတော့ ဒါဟာ တကယ့်ကို ကမ္ဘာတစ်ဝန်းက အခြားနေရာတွေမှာ ဖြစ်နေတဲ့ အစွန်းရောက် အခြေခံဝါဒီ လှုပ်ရှားမှုတွေနဲ့ တကယ်ကို ခြားနားတယ်ဆိုတာ သူတို့ (စစ်တပ်) နားလည်ပါတယ်” လို့ သူကပြောပါတယ်။

အစိုးရသတင်းပေးအချို့လည်း တရားဟောတာတွေ နားထောင်ပြီး အထက်အရာရှိတွေဆီ သတင်းပြန်ပို့ဖို့ သူ့ရဲ့ ဗလီကို လာတတ်တယ်လို့ အီဘရာဟင်က ပြောပါတယ်။

“တဗ်လီးဂ်အစီစဉ်တွေ ဖွင့်လိုက်တော့ မွတ်စလင်အများအပြားက ကျွန်တော်တို့ဆီ လာကြပါတယ်။ ထောက်လှမ်းရေး တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေလည်း ဗလီထဲရောက်လာပြီး ကျွန်တာ်တို့ ခေါင်းဆောင်တွေ ပြောတာကို နားထောင်ကြပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ကျွန်တော်တို့က နိုင်ငံရေးနဲ့ ဘာမှမပတ်သက်ဘူးဆိုတာ သူတို့သဘောပေါက်သွားတယ်ဆိုတာ ကျွန်တော်တို့အားလုံး သိပါတယ်” လို့ သူကဆိုပါတယ်။

အိုလမာအဖွဲ့က ဦးကျော်ငြိမ်းကလည်း အလားတူရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။ ဆိုရှယ်လစ်ခေတ်က တဗ်လီးဂ်လှုပ်ရှားမှုတွေကို ရပ်တန့်ဖို့အဖွဲ့အချို့က ကြိုးစားခဲ့ဖူးတယ်လို့ သူကပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ တဗ်လီးဂ် ခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့ရဲ့ ယုံကြည်မှုတွေအကြောင်း ရှင်းပြခဲ့ပြီး အစိုးရကလည်း အဲဒီလှုပ်ရှားမှုတွေကို သဘောတူခဲ့ပါတယ်။

aq,@aE,Gulbpwifjcif

အစ္စလာမ်ဘာသာရဲ့ အခြေခံပုံစံ အထူးသဖြင့် အသွင်အပြင်ပိုင်းမှာ ကျင့်သုံးဖို့ မွတ်စလင်တွေကို အားပေးရာမှာ ငြိမ်းချမ်းပြီး နိုင်ငံရေးနဲ့ မဆိုင်တဲ့ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်က

အောင်မြင်မှုရပေမဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် အများအပြားက အမျိုးဘာသာ သာသနာရဲ့ အနာဂတ်အတွက် စိုးရိမ်ချိန် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေနဲ့ မွတ်စလင်တွေကြား သွေးကွဲမှုကို အားကောင်းစေခဲ့ပါတယ်။

ဒါပေမဲ့ တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်က မွတ်စလင်တွေအပေါ် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုတွေ၊ ဒါမှမဟုတ် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကဖြစ်ခဲ့တဲ့ တိုက်ခိုက်မှုတွေအကြောင်းကိုတော့ ရှင်းမပြခဲ့ပါဘူး။ တဗ်လီးဂ် နောက်ကိုလိုက်သူတွေဟာ သူတို့ရဲ့ တရားဝင် အခွင့်အရေးကို ရိုးရိုးလေးပဲ အသုံးချကြတယ်။ တခြားသူတွေကို အနှောင့်အယှက်မပေးပါဘူး။

တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်ဟာ အခုမှပေါ်လာတာမဟုတ်ဘူးဆိုတာ အသိပေးဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ ဒီလှုပ်ရှားမှုက သူ့အသိုင်းအဝိုင်းတွေကြား တင်းမာခြင်းရဲ့ အရင်းအမြစ်တစ်ခုအဖြစ် အခုချိန်ကျမှ ဖြစ်လာနေပြီဆိုရင် ဒါဟာ အထူးသဖြင့် ၂၀၁၁ က စတင်ခဲ့တဲ့ အသွင်ကူးပြောင်းရေးကာလ နောက်ပိုင်း ပြောင်းလဲလိုက်တဲ့ နိုင်ငံရေး၊ လူမှုရေး အပြောင်းအလဲတွေကြောင့်ပါ။

တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်ဟာ ၁၉၉၀ ပြည့်လွန်နှစ်တွေ အစောပိုင်းကတည်းက ဩဇာရှိနေခဲ့တာဖြစ်တယ်လို့ ဟော့စ်မန်းက ပြောပါတယ်။ "အသစ်အဆန်းကတော့ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေဆီက စိုးရိမ်မှုတွေပါ။ စိုးရိမ်မှုက တကယ်ကို ကြီးမားပါတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဘုန်းကြီး တချို့ရဲ့ အမုန်းစကားတွေကြောင့်လည်း ပိုပြီးကြီးထွားလာခြင်းဖြစ်ပါတယ်" လို့ သူက ပြောပါတယ်။

ဒီတင်းမာမှုတွေကို ကျော်လွှားဖို့က တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုနဲ့ နားလည်မှုတွေ လိုအပ်ပေမဲ့ ဆွေးနွေးမှု စတင်ဖို့ကတော့ ခက်ခဲနေဆဲပါပဲ။ "မွတ်စလင်အသိုင်းအဝိုင်းဟာ ခြိမ်းခြောက်ခံနေရတယ်ဆိုတဲ့ ခံစားမှုမျိုး ရှိနေတာကြောင့် သဘောကွဲလွဲမှု ဒါမှမဟုတ် သဘောမတူညီမှုကို အန္တရာယ်ရှိတယ်လို့ မြင်တဲ့နေရာမှာ ယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုက ဖြစ်ထွန်းလာပါပြီ။ စစ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်မှာ ဒီမိုကရေစီလိုလားတဲ့ လှုပ်ရှားမှုလိုမျိုးပါ" လို့ ကိုကျော်ဇင်လတ်က ပြောပါတယ်။

ရလဒ်အနေနဲ့ကတော့ တခြားဘာသာရေးအဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့တောင် မဆိုထားနဲ့ မွတ်စလင် အချင်းချင်းကြားမှာတောင် ကိုယ်ပိုင်အမှတ်လက္ခဏာတို့ ယုံကြည်မှုတို့ဆိုတာတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ဆွေးနွေးပွဲတွေတောင် ပေါ်လာဖို့ ခက်ခဲနေပါတယ်။

တကယ်လို့ လူတချို့က မွတ်စလင်တွေလုပ်တဲ့ အမှားအယွင်းတချို့ကို ဝေဖန်ရင် မွတ်စလင်ခေါင်းဆောင်တွေက သူတို့ကိုအပြစ်တင်မှာပဲ။ သူတို့က ပြောမယ် "မင်းတို့ နားမလည်ဘူးလားတို့ ဒီအခြေအနေမှာ ငါတို့စည်းလုံးရမည်တို့ စသဖြင့် ပြောကြမယ်"လို့ ကိုကျော်ဇင်လတ်က ပြောပါတယ်။ "လူ့အသိုင်းအဝိုင်းမှာ ဒါက တကယ်ပြဿနာကြီး တစ်ခုပါ။ ဘာဖြစ်လို့လည်းဆိုတော့ ခေါင်းဆောင်ပြောသမျှ လူတွေယုံကြည်တဲ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးလို့ပါ" လို့ သူကဆိုပါတယ်။

တဗ်လီးဂ် ဂျမာအသ်က မြန်မာနိုင်ငံရဲ့အတိတ်၊ ပစ္စုပ္ပန်၊ အနာဂတ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ အရေးကြီးတဲ့ မေးခွန်းတွေ ဖြစ်ပေါ်စေပါတယ်။

--------- ***သောမတ်စ်ကင်းန် ဖြည့်စွက်ရေးသားသည်။*** ---------

● ● ●

ထိုင်း – မြန်မာနယ်စပ်က စည်ကားနေတဲ့ ကာစီနို လောင်းကစားရုံ

နန်းလွင်နှင်းပွင့်

The Irrawaddy
14 February 2018

ဝါ၊ စိမ်း၊ နီ၊ ပြာ စတဲ့ ရောင်စုံမီးရောင်တန်းတွေပြေးနေတဲ့ မျက်နှာကျက်နဲ့ ခန်းမကြီးထဲမှာ လူတွေ ရာဂဏန်းလောက်ရှိနေပေမယ့် တစ်ယောက်နဲ့ တစ်ယောက် မျက်နှာကိုတောင် စေ့စေ့ မကြည့်၊ စကားမပြောဘဲ စားပွဲခုံတွေပေါ်မှာပဲ အာရုံစိုက်နေကြပါတယ်။

သူတို့အားလုံးက လက်သွယ်သွယ်လေးတွေနဲ့ ဖဲချပ်တွေ လှန်လိုက် ချိုးလိုက်လုပ်နေတဲ့ အနီရောင်အင်္ကျီဝတ်ဆင်ထားတဲ့ မိန်းကလေးတွေဆီကို နဂါးရုပ်၊ ကျားရုပ်နဲ့ ကိန်းဂဏန်းတွေ ရေးဆွဲထားတဲ့ ဘဲဥပုံစံ အပြာရောင်စားပွဲတွေဆီကိုပဲ မျက်တောင်မခတ် ကြည့်နေကြတာပါ။

အနီရောင်ဝမ်းဆက်နဲ့ မိန်းကလေးက ဘဲလ်တစ်ချက်တီးလိုက်တာနဲ့ အပြာရောင် စားပွဲခုံဘေးမှာ ဝိုင်းနေကြတဲ့ အမျိုးသား အမျိုးသမီး ၆ ဦးက စားပွဲခုံပေါ်မှာ ဇယားကွက်နဲ့ ရေးဆွဲထားတဲ့ အနီရောင်နဂါးပုံ၊ အဝါရောင် ကျားပုံတွေအသီးသီးပေါ်မှာ ထိုင်းဘတ် ၁၀၀၀ တန်၊ ၁၀၀ တန်တွေကို လောင်းကြေးအဖြစ် တင်လိုက်ပါတယ်။

လောင်းကြေးအများဆုံးဖြစ်တဲ့ ဘတ် ၁၀၀၀ တန်ကို ကျားပုံပေါ်မှာထိုးလိုက်တဲ့ အမျိုး သား ဆီကို မိန်းကလေးက ဖဲချပ်တစ်ချပ် ပစ်ပေးလိုက်တဲ့အခါ အမျိုးသားက ဖဲချပ်ထိပ်ကို နည်းနည်း ခေါက်ချိုးပြီး ပြန်ပေးလိုက်ပါတယ်။

ခေါက်ချိုးထားတဲ့ဖဲချပ်ကို ပြန်ရတဲ့အခါ အခြားဖဲချပ်တစ်ချပ်ကို မိန်းကလေးက လှန်လိုက်ပါတယ်။

ဒီမှာ အနိုင်အရှုံးကပေါ်သွားပါပြီ။ အမျိုးသားရဲ့ ဖဲချပ်က ၄ ပွင့်၊ မိန်းကလေးရဲ့ ဖဲချပ်က ၇ ပွင့် ဖြစ်တာကြောင့် ကစားဝိုင်းရဲ့ ဒိုင်အဖြစ် ထိုင်နေတဲ့မိန်းကလေးက အနိုင်ရသွားပါတယ်။

နဂါးပုံမှာ လောင်းကြေးထိုးထားတဲ့သူတွေကိုတော့ မိန်းကလေးက ထိုးထားတဲ့ ငွေကြေးတွေအတိုင်း ပြန်အလျော်ပေးလိုက်ပြီး ကျားပုံမှာ လောင်းကြေးထိုးထားတဲ့သူတွေရဲ့ ငွေတွေအားလုံးကိုတော့ အံဆွဲထဲကို သိမ်းလိုက်ပါတယ်။

သူတို့က ကာစီနိုကစားနည်းတွေထဲက တခုဖြစ်တဲ့ Dragon – Tiger လောင်းကစားကို ဆော့နေကြတာပါ။ ကစားပွဲတပွဲကို စက္ကန့် ၄၀ လောက်သာ ကြာပါတယ်။

ကစားဝိုင်းရှိတဲ့နေရာကတော့ ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ် ကရင်ပြည်နယ် မြဝတီမြို့ထဲက ကာစီနိုရုံကြီး တခုထဲမှာပါ။

မြဝတီမြို့ဒေသခံတွေကတော့ ၉၉၉ (ကိုးသုံးလုံး) ကာစီနိုရုံလို့ သိကြပါတယ်။ ကာစီနိုရုံရဲ့ အမည်ရင်းကတော့ Myawaddy Online/ M Club/ Royal Entertainment ပါ။

သောင်ရင်းမြစ်ကမ်းပါးမှာ တည်ဆောက်ထားတဲ့ Myawaddy Complex ထဲမှာရှိပါတယ်။

မြဝတီမြို့ဒေသခံ ဦးကိုကိုကတော့ "မစမ်းနဲ့နော်။ စမ်းရင်း စိတ်ပါလာရင် အိမ်တွေ ကားတွေ ကုန်တဲ့အထိပါ ဖြစ်တယ်။ ကျနော့်သူငယ်ချင်းတယောက် ပြီးခဲ့တဲ့လကပဲ ကား ၅ စီး ကုန်သွားတယ်။ ဘဝကိုပျက်တာပဲ" လို့ ပြောပါတယ်။

ကာစီနိုရုံထဲမှာ ဆော့ကစားနေကြတဲ့ ကစားသမား ဦးရေ ၁၀၀ ဝန်းကျင်လောက်က ထိုင်းလူမျိုးတွေပါ။ မြန်မာလူမျိုး အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ၁၀ ဦးလောက်ကိုလည်း ထိုင်းလူမျိုးတွေကြားမှာ လောင်းကြေးဝင်ထည့်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။

ထိုင်းဘတ်ငွေ ထောင်တန်တွေကို နှမြောခြင်းမရှိဘဲ ကစားပွဲကိုသာ အာရုံစိုက်ပြီး လောင်းကြေးများများ ထိုးနေကြတဲ့သူတွေကတော့ ထိုင်းလူမျိုးတွေပါ။ မြန်မာလူမျိုး ကားသမားများကတော့ ပွဲတစ်ပွဲကို ထိုင်းဘတ် ၄၀ လောက်ပဲထည့်ပြီး လောင်းကြေးထည့်နေတာ တွေ့ရပါတယ်။

မြဝတီဒေသခံ ဦးကိုကိုက "မြန်မာလူမျိုးတွေ ဒီထဲကို သိပ်မဝင်ရဲဘူး။ လာလည်း မလာကြသလောက်ပဲလေ။ ဒီနေရာကို ထိုင်းတွေဆော့တဲ့ ကာစီနိုရုံလို့ပဲ အများသိကြတာ" လို့ ပြောပါတယ်။

ကာစီနိုရုံကိုလာကြတဲ့ ထိုင်းလူမျိုးတွေက M Club ရဲ့ စက်လှေနဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံတစ်ဖက်ကမ်းကနေ သောင်ရင်းမြစ်ကို ဖြတ်ကူးပြီး လာဆော့ကြတာပါ။

Myawaddy Complex ကို ထိုင်းနိုင်ငံဘက်ခြမ်းကနေလှမ်းကြည့်ရင် ကမ်းနားဘေးက စားသောက်ဆိုင်နဲ့ နိုင်ငံခြားအရက်၊ ဆေးလိပ်၊ ချောကလက်အပါအဝင် လက်ကိုင်အိတ်တွေ ရောင်းတဲ့ Duty Free ကုန်တိုက်ငယ်လေးကိုပဲ တွေ့ရပါတယ်။

စားသောက်ဆိုင်နဲ့ ကုန်တိုက်ငယ်ကိုကျော်ပြီးဝင်လာမှ ကာစီနိုရုံအဆောက်အအုံထဲကို ရောက်လာမှာပါ။

ကာစီနိုရုံအဝင်ဝမှာ နက်ပြာရောင်ဝမ်းဆက်ဝတ်ထားပြီး စကားပြောစက်တွေကို ခါးမှာ ချိတ်ထားတဲ့ အမျိုးသားတွေကို ဖြတ်ကျော်ဝင်လာရမှာဖြစ်ပြီး ရုံထဲမှာတော့ ထိုင်းဘတ်ငွေ ရာတန်၊ ထောင်တန်တွေကို လက်မှာ အထပ်လိုက်ကိုင်ပြီး လောင်းကြေးထိုးဖို့ အာရုံစိုက်နေတဲ့ ထိုင်း အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးတွေနဲ့ စားပွဲခုံမှာဒိုင်အဖြစ် ထိုင်ပေးနေတဲ့ ပိန်ပိန်သွယ်သွယ်မျက်နှာ ပေါက်ချောချော နဲ့ အမျိုးသမီးတွေ အမျိုးသားတွေ အပြည့်ပါပဲ။

ရုံထဲမှာ Dragon - Tiger ကစားနည်းအပြင် ဒိုင်မိန်းကလေးက စက်ဝိုင်းကို လှည့်ပြီး ကစားသူက သူညကနေ ၃၆ ဂဏန်းထိ လောင်းကြေးထိုးဆော့နိုင်တဲ့ Roulatte ကစားနည်း၊

စားပွဲခုံပေါ်က ကျား-နဂါး အကွက်တွေမှာ လောင်းကြေးထိုး ဖဲချပ် ၂ ချပ်ကနေ ၃ ချပ်ဆွဲပြီး အနိုင်အရှုံးသတ်မှတ်တဲ့ Baccarat ကစားနည်းနဲ့ အန်စာတုံး ၃ တုံးခေါက်ပြီး လောင်းကြေးထိုးနိုင်တဲ့ Tai-Sai ခေါ် Sico ကစားနည်းတွေ ဆော့နေကြတာလည်း တွေ့ရပါတယ်။

ကစားနည်း အသေးစိတ်နဲ့ အလျော်အစားတွေကတော့ ရှုပ်ထွေးလွန်းတာကြောင့် ပုံမှန်ဆော့ကစားနေကြ လောင်းကစားသမားတစ်ယောက် မဟုတ်ရင်တော့ ကာစီနိုဝိုင်းထဲမှာ မျက်စိလည်နေနိုင်ပါတယ်။

ကစားနည်းတွေမရှုပ်ထွေးဘဲ လွယ်လွယ်ကူကူဆော့နိုင်တဲ့ အကြွေစေ့ထည့်ပြီး ငါးပစ်တဲ့ ဂိမ်းခုံတွေလည်း ရှိပါတယ်။

ကာစီနိုကစားဝိုင်း စားပွဲခုံတွေနဲ့ ဂိမ်းစက်တွေ စုစုပေါင်း အရေအတွက် ၅၀ လောက်ရှိပါတယ်။

ကာစီနိုရုံကို လာရောက်ဆော့ကစားသူတွေကတော့ ကျွမ်းကျင်တဲ့ လောင်းကစားသမားတွေ ဖြစ်ပုံရပါတယ်။

သူတို့တွေက တစ်ယောက်နဲ့တစ်ယောက် စကားလုံးဝမပြောဘဲ ကစားပွဲတွေကို တစ်ပွဲပြီး တစ်ပွဲ လောင်းကြေးထပ် ဆော့နေကြတာပါ။

ကာစီနိုခုံတွေရဲ့ ဘေးတဖက်တချက်မှာ ငွေလဲဖို့ အကြွေဖြတ်ဖို့ ကောင်တာတွေရှိသလို ပါလာသမျှငွေတွေ ကုန်သွားရင် အိမ်၊ ဆိုင်ကယ်၊ ကား စာချုပ်တွေကို ပေါင်နှံဆော့ဖို့ အတွက်လည်း ပေါင်နှံနိုင်တဲ့ကောင်တာတွေက အသင့်ရှိနေပါတယ်။

လောင်းကစားဝိုင်းတွေအပြင် ကာစီနိုရုံထဲမှာ မနက်တစ်ကြိမ်၊ ညတစ်ကြိမ် ၂ လုံးထီကစားနိုင်အောင်လည်း ဖွင့်ပေးထားပါသေးတယ်။

ကာစီနိုကစားသူတွေကို မဲလက်မှတ်တွေပေးပြီး ညနေပိုင်းတွေမှာလည်း ရွှေဆွဲကြိုး၊ အရုပ်၊ အိမ်သုံး စက်ပစ္စည်းတွေလည်း မဲဖောက်ပေးတယ်လို့ သိရပါတယ်။

ကာစီနိုလာကစားတဲ့သူတွေကို ထိုင်ရာကမထ ကစားနိုင်အောင် စားသောက်စရာ အဖျော်ယမကာတွေကို အခမဲ့ ဝန်ဆောင်မှုပေးတယ်လို့ မြဝတီမြို့က ဒေသခံတွေကြား ပြောဆိုနေကြပေမယ့် တကယ် အခမဲ့ ဝန်ဆောင်မှု ပေးမပေးကိုတော့ မေးမြန်းခွင့်မရခဲ့ပါဘူး။

ကာစီနိုကစားသူတွေအတွက် နောက်ထပ် ဝန်ဆောင်မှုတစ်ခုလည်း ရှိပါသေးတယ်။

အဲ့ဒါကတော့ ကာစီနိုရုံထိ လာဆော့စရာမလိုဘဲ အိမ်ကနေ အင်တာနက်ဖွင့်ပြီး ကစားနိုင်တဲ့ အွန်လိုင်း ကာစီနိုဝန်ဆောင်မှုလည်းရှိတယ်လို့ ကာစီနိုဝန်ထမ်းတွေဆီက သိရပါတယ်။

ကာစီနိုရုံထဲမှာ အသားဖြူဖြူပိန်ပိန်နဲ့ ကုတ်အင်္ကျီ၊ စတိုင်ပန်ဘောင်းဘီနဲ့ သပ်သပ်ရှိတဲ့ လူငယ် အမျိုးသားတဦးကတော့ အွန်လိုင်းကာစီနိုအတွက် စာရွက်ကလေးတွေဝေပြီး ဘယ်လိုဆော့လို့ရတယ်ဆိုတာကို ထိုင်း-မြန်မာ နှစ်ဘာသာနဲ့ ဒိုင်ခံရှင်းပြနေပါတယ်။

ထိုအမျိုးသားက“အစမ်းကစားဖို့ အကောင့်ထဲမှာ ဘတ် ၁၀၀၀ ထည့်ပေးထားပါတယ်။ အဲ့ဒီ ၁၀၀၀ က ထုတ်လို့တော့မရဘူး။ အခမဲ့ စမ်းဆော့လို့ရတာပေါ့။ တကယ်လို့ အွန်လိုင်းကနေဆော့ပြီး စိတ်ပါရင် ဘတ် ၅၀၀ နဲ့ ကိုယ်ပိုင်အကောင့်တခုဖွင့်ပြီး ဆော့လို့ရပါတယ်။ နိုင်ရင်တော့ ငွေထုတ်လို့ရပါမယ်” လို့ ရှင်းပြပါတယ်။

ရှင်းပြရင်း ထိုအမျိုးသားက Myawaddy Online ကာစီနိုဆော့ဖို့ လင့်ခ်တစ်ခု ဖုန်းမှာ ထည့်ပေးပါတယ်။

လောင်းကြေးထည့်ပြီးဆော့နိုင်ဖို့ Viber ၊ Line ၊ Wechat အကောင့်တွေကနေ ဆက်သွယ်ပြီး မိမိကိုယ်ပိုင် အကောင့်ထဲ ငွေထည့်မယ်ဆိုရင် ဧရာဝတီဘဏ်၊ ကမ္ဘောဇဘဏ်၊ စီဘီဘဏ်တွေကနေတဆင့် ငွေလွှဲနိုင်တယ်လို့ ထိုအမျိုးသားကပြောပါတယ်။

မြဝတီမြို့က ဒေသခံတွေကတော့ Myawaddy Complex ကို ကရင်ပြည်နယ် နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF) အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဗိုလ်မှူးကြီးစောချစ်သူက ပိုင်ဆိုင်ပြီး ကာစီနိုရုံကိုတော့ ထိုင်းလုပ်ငန်းရှင်တဦးနဲ့ ပူးပေါင်းဖွင့်ထားတာလို့ ပြောဆိုကြပါတယ်။

Myawaddy Complex ကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်ကစတင်ပြီး ဖွင့်လှစ်တာလို့ ဒေသခံတွေဆီက သိရပါတယ်။

ဧရာဝတီက BGF အရာရှိတချို့ကိုဆက်သွယ်ပြီး ကာစီနို အကြောင်းမေးမြန်းပေမယ့် ပြန်လည် မဖြေဆိုကြပါဘူး။ သူတို့မှာ ဖြေဆိုဖို့ တာဝန်ပေးခံထားရခြင်း မရှိတာကြောင့် ဗိုလ်မှူးကြီး စောချစ်သူကိုသာ တိုက်ရိုက်မေးမြန်းဖို့ ပြောဆိုကြပါတယ်။

ဗိုလ်မှူးကြီးစောချစ်သူကိုတော့ ဧရာဝတီက သီးခြားမေးမြန်းဖို့ ဆက်သွယ်နိုင်ခြင်း မရှိပါဘူး။

Myawaddy Complex ထဲကိုသွားဖို့ မြဝတီမြို့ကနေ သွားမယ်ဆိုရင်တော့ BGF တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေ စောင့်ကြပ်နေတဲ့ အမှတ် (၆) နယ်စပ် လုံခြုံရေးစခန်းကိုဖြတ်ပြီးမှ ဝင်လို့ရမှာပါ။

အမှတ် (၆) နယ်စပ်လုံခြုံရေးစခန်းဂိတ်ကိုရောက်ရင် ကားစီးလာရင်တော့ ကားမှန်တွေချပေးပြီး လူတွေကို စစ်သားတွေက စစ်ဆေးတာရှိသလို ဆိုင်ကယ်နဲ့ လာရင်တော့ လမ်းဆင်းလျှောက်ရပါတယ်။

ပြီးခဲ့တဲ့ ဇန်နဝါရီလလယ်လောက်က မြဝတီမြို့တွင်းမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တွေ၊ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးတွေ၊ နယ်ခြားစောင့်တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေက လောင်းကစားဝိုင်းတွေကို လိုက်လံဖမ်းဆီးခဲ့ပါတယ်။

မြဝတီမြို့တွင်းမှာရှိတဲ့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေပိတ်ပေးဖို့ ပြည်သူလူထု ၂၀၀ လောက်ကလည်း လမ်းပေါ်ထွက် ဆန္ဒပြတောင်းဆိုတာတွေ ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။

အဲ့ဒီအဖြစ်အပျက်တွေနဲ့တော့ Myawaddy Complex က မဆိုင်သလိုဘဲ ဆော့ကစားသူတွေနဲ့ ဆက်လက် လည်ပတ်နေဆဲပါ။

မြဝတီမြို့ ပြည်နယ်လွှတ်တော်အမတ် ဦးအိုက်ကျန်ခမ်းကတော့ ဇန်နဝါရီလအတွင်းက အဲဒီရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တွေနဲ့ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေ ပူးပေါင်းဖမ်းဆီးခဲ့တဲ့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေက မြို့တွင်းမှာ အသေးစားဖွင့်ထားတဲ့ ပုဂ္ဂလိကပိုင်တွေသာဖြစ်ပြီး ကလေးတွေ စာမေးပွဲရှိတာကြောင့် ရှောင်တခင်ဖမ်းတဲ့သဘောမျိုးပဲလို့ ပြောပါတယ်။

ပုဂ္ဂလိကပိုင် လောင်းကစားဝိုင်းတွေကို လိုက်လံဖမ်းဆီးနိုင်ပေမယ့် မြဝတီမြို့ပြင်မှာ တခမ်းတနားဖွင့်လှစ်ထားတဲ့ ကာစီနိုရုံကြီးတွေကတော့ ကရင်ပြည်နယ် နယ်ခြားစောင့်တပ် (BGF)နဲ့ ဆက်နွှယ်နေတာကြောင့် ဘယ်သူကမှ ဝင်ရောက်ဖမ်းဆီးတာမျိုးမရှိဘူးလို့ ဦးအိုက်ကျန်ခမ်းက ပြောဆိုပါတယ်။

ဦးအိုက်ကျန်ခမ်းက “ကာစီနိုတွေက BGFနဲ့ နွယ်တယ်။ BGFက ပြည်ထဲရေးနဲ့ သွားနေပေမယ့် အခွန်မရဘူး။ သူတို့ထဲက ပုဂ္ဂလိကရေးအရ အပေါ်မိန့်နဲ့ ဖွင့်ထားတာမျိုး ဖြစ်နေတယ်။ အပေါ်မိန့်နဲ့ဖွင့်ထားတာဖြစ်လို့ ကျနော်တို့အစိုးရက ဘယ်လိုလုပ်ရင်ကောင်းမလဲဆိုတာ ဆွေးနွေးမယ်။ နည်းနည်းတော့ အစိုးရဘက်က တီးခေါက်နေတာရှိတယ်” လို့လည်း ပြောပါတယ်။

ကာစီနိုရုံတွေကို အစိုးရက အခွန်စနစ်နဲ့ ကြီးကြပ်တဲ့ပုံစံမျိုးကိုလည်း စဉ်းစားတာရှိသလို ပြဿနာမဖြစ်စေဖို့ကိုလည်း သတိပြုပြီး အစိုးရဘက်က ဆောင်ရွက်မှာပါလို့လည်း ဦးအိုက်ကျန်ခမ်းက ပြောဆိုပါတယ်။

မြဝတီမြို့ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပါတီဥက္ကဋ္ဌ ဦးထွန်းနေအောင်က မြို့တွင်းမှာ လူထုနဲ့ ဆန္ဒပြပြီး လောင်းကစားဝိုင်းတွေဖျက်သိမ်းပေးဖို့ ဆန္ဒပြတဲ့လုပ်ရပ်ကို သဘောမတွေ့လှဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။ ဆန္ဒပြသူတွေပြောဆိုနေတဲ့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေကြောင့် သူတို့သားသမီးတွေ ကလေးငယ်တွေ ပျက်စီးတယ်လို့ ပြောဆိုတဲ့အပေါ်မှာလည်း သူက လက်မခံဘူးလို့ ဦးထွန်းနေအောင်က ပြောပါတယ်။

“သူတို့သားသမီးတွေ ပျက်စီးနေပြီ ဘာဖြစ်နေပြီဆိုတာ မိဘအလုပ်လေ။ ကျနော်တို့မှာလည်း သားသမီးတွေ ရှိတယ် ဒီလိုပဲ ထိန်းကွပ်ထားတာပဲ။ သားသမီး လိမ္မာတယ် ဆိုးတယ်ဆိုတာ မိဘနဲ့ ဆိုင်တာ။ မိဘမှာ တာဝန်ရှိတာ။ သွားပုံမချနဲ့လေ။ ကိုယ့်သားသမီး မကောင်းတာ ကိုယ့်အပြစ်ပဲ” လို့ ဦးထွန်းနေအောင်က ပြောဆိုပါတယ်။

ဦးထွန်းနေအောင်က သူနဲ့ရင်းနှီးတဲ့သူတွေ ပြောဆိုချက်အရ လောင်းကစားဝိုင်းနဲ့ ကာစီနိုဝိုင်းတွေကြောင့် စီးပွားရှာလို့ရတယ်၊ ရပ်တည်လို့ ရတယ်၊ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး လုပ်လို့ရတယ်ဆိုတဲ့ စကားတွေ ကြားနေရတယ်လို့ ပြောဆိုပါသေးတယ်။

ဦးထွန်းနေအောင်က “တချို့ဆို ဘယ်လိုပြောလည်းဆိုရင် သူတို့ဒီလိုစီးပွားရှာလို့ ရလို့ သူတို့ ရပ်တည်လို့ ရတယ်။ ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး၊ ငြိမ်းချမ်းရေး သူတို့လုပ်လို့ရတယ်လို့ ပြောတယ်။ သူတို့ ပြောသလို ဒါတွေလုပ်လို့ ဒါတွေပံ့ပိုးနိုင်တယ်လို့ ဆိုလာတော့ ဒါ အပြစ်သွားမြင်လို့မရဘူး” လို့လည်း ဆိုပါတယ်။

တရားမဝင်တဲ့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေကို ဖမ်းဆီးရာမှာ ရဲတပ်ဖွဲ့ရဲ့ တာဝန်ဖြစ်လို့ တာဝန်ရှိတဲ့အတိုင်းသာ ဆောင်ရွက်မယ်ဆိုရင် ပြည်သူလူထုက ဝင်ပါစရာမလိုဘူးလို့လည်း ဦးထွန်းနေအောင်က ပြောဆိုပါတယ်။

လောင်းကစားဝိုင်းတွေ၊ ကာစီနိုရုံတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရဲတပ်ဖွဲ့တွေ ဘယ်လိုဆောင်ရွက် နေသလဲဆိုတာကို မေးမြန်းတော့ မြဝတီမြို့ ရဲတပ်ဖွဲ့မှ အရာရှိတဦးက မြို့ထဲက လောင်းကစားဝိုင်းတွေကို လိုက်သိမ်းတာ ဖမ်းဆီးတာတွေရှိပေမယ့် မြို့ပြင်က ကာစီနိုဝိုင်းတွေဆီကိုတော့ သူတောင်မရောက်ဖူးဘူးလို့ ပြောပါတယ်။

ထိုအရာရှိက “ကျနော်တို့ကြားဖူးတာ အဲ့ဒီကာစီနိုထဲကို မြန်မာတွေဝင်လို့မရဘူး။ ထိုင်းတွေပဲ လာဆော့ကြတာ ဆိုပြီးလေ။ နောက် အဲ့ဒီထဲမှာ အမှုအခင်းတခုခုဖြစ်ရင်တောင် ကျနော်တို့ ဝင်လို့မရဘူး။ BGF ပဲကိုင်တွယ်တာ” လို့ပြောဆိုပါတယ်။

ထိုအရာရှိက သူပြောတဲ့စကားတွေကို သူ့နာမည်သုံးပြီး သတင်းမှာမဖော်ပြဖို့လည်း ပြောပါသေးတယ်။

မြဝတီမြို့ မြို့မရဲစခန်းက စခန်းမှူး ဒုရဲမှူးမင်းကိုကတော့ ကာစီနိုဝိုင်းတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး မေးမြန်းတာတွေကို ဖြေဆိုခြင်း မရှိပါဘူး။

လောင်းကစားဝိုင်းတွေနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မေးခွန်းတွေကိုတော့ သူက ပြန်လည်ဖြေဆိုပါတယ်။

မြဝတီမြို့မှာ လောင်းကစားဝိုင်းတွေရှိခဲ့ပေမယ့် ခရိုင်၊ မြို့နယ် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ နယ်မြေခံတပ်များ၊ ငြိမ်းချမ်းရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ နယ်ခြားစောင့် တပ်ဖွဲ့ဝင်များ၊ မြို့ပေါ် ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ရပ်မိရပ်ဖများနဲ့ ပူးပေါင်းပိတ်သိမ်းလိုက်လို့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေ မရှိတော့ဘူးလို့လည်း ပြောဆိုပါတယ်။

မြဝတီမြို့တွင်းက လောင်းကစားဝိုင်းတွေ ပပျောက်ဖို့အတွက်လည်း BGF အပြင် ငြိမ်းချမ်းရေး ဆောင်ရွက်ထားတဲ့ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေတယ်လို့လည်း ဒုရဲမှူးမင်းကိုက ဆိုပါတယ်။

ကရင်နိုင်ငံရေးအသိုင်းအဝိုင်းက ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ တချို့ကတော့ မြဝတီမြို့တွင်းမှာ BGF ရဲ့ ကာစီနိုရုံ အပြင် အစိုးရနဲ့ တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေး သဘောတူညီမှုစာချုပ် (NCA) လက်မှတ်ထိုးထားတဲ့ ကရင်အမျိုးသားအစည်းအရုံး (KNU) က အရာရှိတစ်ဦးကလည်း ကာစီနိုရုံတခု ဖွင့်လှစ်ထားတယ်လို့ ပြောဆိုနေကြပါတယ်။

ဖလုံ-စဝေါ် ပါတီ ဒုဥက္ကဌ ဦးမန်းအောင်ပြည်စိုးက "KNU ပွဲမှာ အဲ့ဒီက KNU က ဗဟိုကော်မတီဝင်ကို ကျနော်က မေးတာ။ ကာစီနိုတခုက ဗိုလ်မှူးကြီးတယောက်ပိုင်တယ်ဆိုလို့ ဆိုတော့ ဆရာသွားပြောလေတဲ့။ ကျမတို့တော့ မပြောချင်ဘူးတဲ့ ပြန်ပြောတယ်။ နာမည်တော့ မပြောချင်ပါဘူး။ သူငယ်ချင်းတွေပါပဲ" လို့ ပြောပါတယ်။

မြဝတီမြို့တွင်းမှာ Myawaddy Complex ဝင်းထဲမှာသာ ကာစီနိုရုံရှိတာမဟုတ်ဘဲ BGF နဲ့ ဆက်နွယ်နေတဲ့ ကာစီနိုရုံ ၃ ရုံ လောက်ရှိတယ်လို့လည်း ဦးမန်းအောင်ပြည်စိုးက ဆိုပါတယ်။

ဦးမန်းအောင်ပြည်စိုးက "ပြောရမယ်ဆိုရင်တော့ အစိုးရမသိဘဲနဲ့ ဘယ်သူမှမလုပ်ရဲဘူး။ နောက်တခါ အစိုးရကလည်း ကရင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတွေကြောင့် မလွှဲမရှောင်သာ နားလည်မှုပေးလိုက်ရတဲ့အပိုင်းတွေ ရှိကောင်းရှိမယ်။ ဝေစားမျှစားလည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ် မယ်။ ဒါကတော့ အန်ကယ်တို့ အမြင်အတိုင်းပဲ" လို့လည်း ပြောပါတယ်။

မြဝတီမြို့ ဒေသခံတချို့ကတော့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေထဲမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးတွေ ရောင်းကြတာရှိသလို လောင်းကစားရှုံးလို့ ခိုးဝှက်လုယက်တာတွေလည်း ပေါ်များလာတယ်လို့ ပြောဆိုနေကြပါတယ်။

မြဝတီမြို့ရပ်ကွက် (၄) နေ ဒေါ်ကျင်သန်းက "ကျမသားတွေဆို ဒီဂိမ်းဆိုင်ပဲရောက်နေတော့ စာလည်းမကျက်၊ ကျောင်းစာလည်းမလုပ်နဲ့။ ခဏနေ ပျောက်သွားပြန်ပြီ။ ထွက်သွားပြန်ပြီ။ ဒီလောင်းကစားဝိုင်းတွေ ဂိမ်းစက်တွေက ကလေးတွေကိုလည်း စွဲလမ်းအောင်လုပ်ပြီး ဖျက်ဆီးတယ်။ ဒါတွေကို ကျမကတော့ မရှိစေချင်ဘူး" လို့ ပြောပါတယ်။

မြဝတီမြို့ဒေသခံ ဦးဘိုဘိုကလည်း အစိုးရအနေနဲ့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေကို ပိတ်ပင်တာမျိုး မလုပ်နိုင်ရင်လည်း တရားဝင်ဖြစ်အောင် ထိန်းကွပ်သင့်တယ်လို့ ပြောဆိုပါတယ်။

ဇန်နဝါရီလလယ်ပိုင်းက မြဝတီမြို့ ရပ်မိရပ်ဖတွေနဲ့ ကျောင်းသူကျောင်းသား မိဘတွေ ၂၀၀ လောက် စုစည်းပြီး လောင်းကစားဝိုင်းတွေပိတ်ပစ်ဖို့ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ချိန်နဲ့ တပြိုင်တည်း ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တွေ BGF တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေ လိုက်လံဖမ်းဆီးတာကြောင့် မြို့တွင်းက လောင်းကစားဝိုင်းတွေ ခေတ္တပိတ်သွားခဲ့ပါတယ်။

အခုချိန်မှာတော့ ရပ်ကွက်တွေအတွင်းက လောင်းကစားဝိုင်းတချို့က ပြန်ဖွင့်နေတာတွေ့ရသလို နယ်စပ်က ကာစီနိုရုံကြီးကလည်း လူစည်ကားဆဲပါပဲ။

ဧရာဝတီက ကရင်ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူတွေကို ဆက်သွယ်ခဲ့ပေမယ့် ၎င်းတို့က မြဝတီက သက်ဆိုင်ရာရဲတပ်ဖွဲ့ကိုသာ မေးမြန်းပါလို့ ပြောပါတယ်။

ကရင်ပြည်နယ် လွှတ်တော်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးစောချစ်ခင်ကတော့ "လောင်းကစားဝိုင်းတွေရှိတာ တွေ့နေရတာပဲ။ ဘယ်သူမှမကြိုက်ဘူး။ လက်နက်ကိုင်တွေနဲ့ ပတ်သက်တာတွေရှိရင်တော့ ကိုင်တွယ်ရခက်တာပေါ့။ အစိုးရဝန်ကြီးတွေ အသိဆုံး" လို့ ပြောဆိုပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ တည်ဆဲလောင်းကစားဥပဒေ (၁၉၈၆) မှာတော့ လောင်းကစားဝိုင်းတွေ လုပ်နေတယ်လို့ သတင်းကြားရင် မြို့နယ်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ မြို့နယ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူးတို့က ဝင်ရောက်ရှာဖွေဖမ်းဆီးနိုင်သလို အများပြည်သူပိုင်နေရာမှာ လောင်းကစားလုပ်နေတာတွေ့ရင်တော့ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဦးက ဝရမ်းမပါဘဲ ဖမ်းဆီးပြီး လောင်းကစားပစ္စည်းတွေနဲ့ ငွေကြေးတွေ အားလုံးကိုလည်း သိမ်းဆည်းနိုင်တယ်လို့ ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

ထို့ပြင် လောင်းကစားအိမ်မှာ လောင်းကစားနေသူတွေအပြင် လောင်းကစားမလုပ်ဘဲ ရှိနေသူတွေကိုလည်း ဖမ်းဆီးနိုင်တယ်လို့ လောင်းကစားဥပဒေရဲ့ ပုဒ်မ ၆ (က) မှာ ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

ပြစ်ဒဏ်အလိုက် ထောင်ဒဏ် ၃ လမှ ၅ နှစ်အထိ ထောင်ဒဏ်များနဲ့ ငွေဒဏ်များကိုလည်း ချမှတ်ခံရမှာဖြစ်ပြီး သိမ်းဆည်းရမိတဲ့ပစ္စည်းနဲ့ ငွေကြေးတွေကိုလည်း လောင်းကစားဥပဒေအရ ပြည်သူပိုင် သိမ်းဆည်းခံရမှာပါ။

သို့ပေမယ့် မြဝတီမြို့က ကာစီနိုရုံကြီးကတော့ ထိုင်းလူမျိုးတွေနဲ့ စည်ကားပြီး ကမ္ဘာ့ကာစီနိုလမ်းညွှန် ဝဘ်ဆိုက်ထဲမှာတောင် ၂၄ နာရီ ဆော့ကစားနိုင်တဲ့ ဝန်ဆောင်မှုကောင်းတဲ့ စာရင်း ဝင်နေပါတယ်။

ကာစီနိုကစားသမားတွေအနေနဲ့ အရှေ့တောင်အာရှကို လာမယ်ဆိုရင် သွားရောက်လည်ပတ်ကစားနိုင်တဲ့ ကာစီနိုရုံတွေစာရင်းထဲမှာ Myawaddy Complex က ကာစီနိုရုံလည်း ပါရှိနေပါတယ်။

မြဝတီမြို့က လောင်းကစားဝိုင်းတွေကို နိုင်ငံတကာမှာလို အစိုးရက အခွန်စည်းကြပ်တဲ့စနစ်တွေနဲ့ ထိန်းကွပ်မလား၊ လောင်းကစားဥပဒေရှုထောင့်အရပဲ တရားမဝင်လုပ်ငန်းတွေအဖြစ်သတ်မှတ်မလား၊ ဘယ်လို ကိုင်တွယ်သွားမလဲဆိုတာကတော့ အာဏာပိုင်တွေကိုပဲ မေးခွန်းထုတ်ရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ။

● ● ●

jynfolYpkdaz&awmhrnhf jrpfqkyka

အောင်ဇော်ထွန်း

7 Day Daily,
Issue No.1581
September 30, 2017

ဧရာဝတီမြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်းကို ကန့်ကွက်မှုများကြောင့် သမ္မတဦးသိန်းစိန် အစိုးရလက်ထက် ၂၀၁၁ စက်တင်ဘာ ၃၀ ကစ၍ ယာယီရပ်ဆိုင်းထားခဲ့သည်မှာ ယနေ့ဆိုလျှင် ခြောက်နှစ်တင်းတင်းပြည့်ပြီ ဖြစ်သည်။

မိုင်ပေါင်း ၁,၃၀၀ ကျော်ရှည်လျားသော ဧရာဝတီမြစ်ကြီးသာမက သမိုင်းဆိုင်ရာအမွေအနှစ်များ၊ မြစ်ကြောင်းတစ်လျှောက် နေထိုင်သူများစွာတို့ကို ထိခိုက်နစ်နာမှုများ ရှိလာနိုင်၍ ဧရာဝတီမြစ် ဖြစ်ပေါ်လာရာ မေခ (ဖုန်မိုင်ခ)နှင့် မလိခမြစ်တို့ ဆုံရာနေရာတွင် ရေကာတာစီမံကိန်း ဆောက်လုပ်ခြင်းကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပညာရှင်များနှင့် ပြည်သူလူထုက ကန့်ကွက်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ပြည်သူလူထုက ရွေးချယ်ခဲ့သည့် လက်ရှိအစိုးရသက်တမ်း ၂ နှစ်ခန့်ကြာသည်အထိ မြစ်ဆုံစီမံကိန်း အနာဂတ်နှင့် ပတ်သက်၍ အဖြေတိတိကျကျ ထွက်မလာသေးပေ။

မြစ်ဆုံဆည်ကြောင့် ယင်းဒေသသာမက ဆည်အောက်ဘက် မိုင်ရာပေါင်းများစွာ မြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက်နေထိုင်သူများကို ထိခိုက်နိုင်ကြောင်း သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပညာရှင်များက ထောက်ပြနေသည့်ကြားမှပင် စီမံကိန်းဆက်လုပ်ရန် တရုတ်အစိုးရနှင့် တရုတ်ကုမ္ပဏီတို့ ဆက်လက်ကြိုးပမ်းလာခြင်းက ဒေသခံများအပါအဝင် ပြည်သူလူထုကို စိုးရိမ်စိတ်တိုးပွားစေသည်။

ထို့အပြင် စီမံကိန်း ရပ်ဆိုင်းထားသည့်အချိန်၌ စီမံကိန်းကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ရသူများကို တရုတ်ကုမ္ပဏီ ACHC က ယခုအထိ ထောက်ပံ့မှုများ ဆက်ပေးနေခြင်းနှင့် အတူ ၂၀၁၈ တွင် စီမံကိန်းပြန်စမည်ဆိုသည့် သတင်းများထွက်ပေါ်နေသည်ဟု မြစ်ဆုံအနီးရှိ တန်ဖဲရွာသူ ဒေါ်လုရာက ပြောသည်။

ဧရာဝတီမြစ်အထက်ပိုင်း မြစ်ညာမြစ်ဝှမ်း ရေအားလျှပ်စစ်ကုမ္ပဏီ (ACHC) သည် မြစ်ဆုံစီမံကိန်း လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိသည့် တရုတ်ကုမ္ပဏီ (CPIYN) နှင့် မြန်မာကုမ္ပဏီ အေးရှားဝေါတို့ ပူးပေါင်းဖွဲ့စည်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

"အောင်မြင်သာ (ရွာ) မှာ အခုထိ ဆန်တွေထုတ်ပေးတယ်။ ပညာရေးဘက်မှာ ထူးချွန်တဲ့ကလေးတွေကို ဆုတွေပေးတယ်။ အခုလည်း ရပ်ကွက်ဘောလုံးပွဲလုပ်မယ်လို့ လုပ် နေတာ။

သူတို့က ဘယ်လိုကြားသွားလဲ မသိဘူး။ အခု အကုန်လုံး ကုန်ကျစရိတ်ခံမယ်ဆိုပြီး ပျော်ပျော်ပါးပါး အဲဒီလိုမျိုး လုပ်ပေးမယ်တဲ့။ အဲဒီလောက် တောင်လုပ်ပေးတယ်ဆို ၂၀၁၈ မှာ တကယ်ပဲ သူတို့ပြန်စမယ်လို့ ကျွန်မတို့က ထင်တာပေါ့” ဟု ဒေါ်လုရာက ပြောသည်။

မြစ်ဆုံစီမံကိန်းကြောင့် တန်ဖဲရွာအပါအဝင် ကျေးရွာများကို စွန့်ခွာခဲ့ရသည့် ဒေသခံများအား တရုတ်ကုမ္ပဏီမှ တည်ထောင်ပေးခဲ့သည့် အောင်မြင်သာရွာသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်စေခဲ့သည်။

မြစ်ဆုံစီမံကိန်းဆောင်ရွက်ပါက ရေဝပ်နိုင်သောဧရိယာသည် စုစုပေါင်း ၄၉ ရွာရှိပြီး ဒေသခံပြည်သူ ၁၈,၀၀၀ ခန့် နေထိုင်နေသည့်ဒေသဖြစ်သည်။ စီမံကိန်းကြောင့် လက်ရှိအချိန်ထိ မလိဇွပ်၊ တန်ဖဲနှင့် လဖျဲ့ကျေးရွာတို့သည် အောင်မြင်သာကျေးရွာသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ဒေါင်ပန်နှင့် အောင်ဂျာယန်ကျေးရွာတို့ကို မလိယန်ကျေးရွာဒေသခံများပိုင် မြေများသို့ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်စေခဲ့သည်။

တရုတ်ကုမ္ပဏီက ဒေသခံများအား ဆက်လက်ထောက်ပံ့နေသကဲ့သို့ တရုတ်အစိုးရကလည်း ကချင်လူထု၏ ထောက်ခံမှုရရှိထားသည့် ကချင်နှစ်ခြင်း ခရစ်ယာန်အဖွဲ့ချုပ် (KBC) တာဝန်ရှိသူများအား ယခုစက်တင်ဘာလဆန်းတွင် တရုတ်နိုင်ငံသို့ဖိတ်ခေါ်၍ မြစ်ဆုံဆည်စီမံကိန်း ပြန်လည်စတင်ရေး ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

တရုတ်အစိုးရကတိုက်ရိုက်တာဝန်ပေးထားသည့် ကိုယ်စားလှယ်လေးဦးပါအဖွဲ့နှင့် KBC တာဝန်ရှိသူများသည် စက်တင်ဘာ ၁ ရက်မှ တရုတ်နိုင်ငံရွှေလီမြို့၌ တွေ့ဆုံခဲ့ရာ တရုတ်ဘက်က မြစ်ဆုံဆည်တည်ဆောက်ရေး ပြန်စရန် ဆွေးနွေးခဲ့သည်ဟု KBC အတွင်းရေးမှူး ဒေါက်တာ ခလမ်ဆမ်ဆွန်က အတည်ပြုပြောသည်။

“အခုအားလုံးကန့်ကွက်နေလို့ သူတို့ရပ်ထားတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း၊ ဆိုတော့ ကချင်လူထုတွေ သဘောတူတယ်ဆိုရင် ဘယ်လိုတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း သူတို့လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်း ပြောလာတာပေါ့” ဟု ဒေါက်တာ ခလမ်ဆမ်ဆွန်က တရုတ်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့၏ဆွေးနွေးမှုကို ပြန်လည်ပြောပြသည်။

ထို့ကြောင့် မြစ်ဆုံဆည်တည်ဆောက်ခြင်းကို ကချင်လူထုသာမက တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ပြည်သူများက ကန့်ကွက်နေကြသည့်အခြေအနေကို တရုတ်အစိုးရကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့အား KBC က ပြန်လည်ရှင်းပြခဲ့သည်ဟု ၎င်းက ဆိုသည်။

“သူတို့ကတော့ ဒါ စီမံကိန်းအကြီးကြီးပဲ။ အစိုးရရဲ့ သဘောတူညီချက် ထိုးထားတဲ့အတွက်ကြောင့် သူတို့ကတော့ လက်မလျှော့ချင်ဘူး” ဟု ဒေါက်တာခလမ်ဆမ်ဆွန်က ပြောသည်။

ဦးသိန်းစိန် ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် တာဝန်ယူခဲ့သည့် စစ်အစိုးရလက်ထက် ၂၀၀၆ က မြန်မာနှင့် တရုတ်နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီခဲ့သည့် မြစ်ဆုံဆည်စီမံကိန်းကို ၎င်းသမ္မတဖြစ်သောအစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်သူလူထု ကန့်ကွက်မှုကြောင့် ယာယီရပ်ဆိုင်းခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မြစ်ဆုံဆည်ပြဿနာ ဖြေရှင်းရေးသည် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဦးဆောင်သည့် အမျိုးသား ဒီမိုကရေစီ အဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရအတွက် စိန်ခေါ်မှုများစွာ ရှိနေသည်။

ယာယီရပ်ဆိုင်းခဲ့ခြင်းသည် နောင်တက်လာမည့် အစိုးရအားတာဝန်ယူခိုင်းသည့် သဘောမျိုး ဖြစ်နေသည်ဟုပင် NLD ပါတီ အစိုးရတာဝန်မယူမီက ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က မှတ်ချက်ပြုခဲ့ဖူးသည်။ အစိုးရတိုင်းသည် တာဝန်ယူရဲသည့် အရည်အချင်းရှိရမည်ဟု သူက ပြောကြားခဲ့သည်။

နှစ်နိုင်ငံ ဆက်ဆံရေးအပြင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာများ ဆက်စပ်ပတ်သက်နေသည့် မြစ်ဆုံဆည် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရန် သင့်၊ မသင့် ဆုံးဖြတ်ရန် အစိုးရသစ်က ၂၀၁၆ ဩဂုတ်တွင် ကော်မရှင်တစ်ရပ် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် တရုတ်နိုင်ငံသို့မသွားမီ ရက်ပိုင်းအလိုတွင် ဖွဲ့စည်းခြင်းဖြစ်သည်။

ကချင်တိုင်းရင်းသားတစ်ဦးဖြစ်သူ ပြည်သူ့လွှတ်တော်ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဦးတီခွန်မြတ် ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ် တာဝန်ယူသည့် ဧရာဝတီ - မြစ်ဆုံ မြစ်ညာ မြစ်ဝှမ်း ရေအားလျှပ်စစ်စီမံကိန်းများ လေ့လာ စိစစ်သုံးသပ်ရေး ကော်မရှင်အနေဖြင့် စီမံကိန်းများကြောင့် ဧရာဝတီမြစ်၏ ရေ သယံဇာတများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးနိုင်မှုအခြေအနေ၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အသက်သွေးကြောတစ်ခုဖြစ်သည့် ဧရာဝတီမြစ် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်မှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်နိုင်မှု အခြေအနေများကို လေ့လာစိစစ်ပြီး နိုင်ငံတော် သမ္မတထံတင်ပြရန် တာဝန်ပေးထားသည်။

ယင်းအစီရင်ခံစာမူကြမ်းကို ပြီးခဲ့သည့်နှစ် စက်တင်ဘာလက အစိုးရထံ တင်ပြခဲ့သော်လည်း လူထုကို ထုတ်ပြန် ချပြခဲ့ခြင်းမရှိပေ။

သို့သော် လက်ရှိအချိန်ထိ နိုင်ငံတော်သမ္မတထံ ကော်မရှင် အပြီးသတ်အစီရင်ခံစာကို တင်ပြနိုင်ခြင်း မရှိသေးပေ။

"အကုန်လုံး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရတဲ့အချက်တွေ အများကြီးရှိတယ်။ တစ်ဖွဲ့နဲ့ တစ်ဖွဲ့ပေါ့။ အကုန်လုံး အများကြီးညှိနှိုင်းရမယ့် အဖွဲ့တွေပေါ့။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖွဲ့ဘာညာ တွေနဲ့လည်း မေးပြီးတော့ အကောင်းဆုံး အစီရင်ခံစာကို တင်ဖို့ပေါ့။ ဒါကြောင့် ကြန့်ကြာနေ တာပေါ့" ဟု ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာခက်အောင်က အစီရင်ခံစာ တင်ပြနိုင်ခြင်းမရှိသည့်အပေါ် ရှင်းပြသည်။

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်အပါအဝင် အစိုးရအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်များကလည်း မြစ်ဆုံဆည် ဆက်လုပ်၊ မလုပ် ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်း မရှိသေးသော်လည်း အစိုးရသစ် လက်ထက်တွင် နိုင်ငံပိုင်သတင်းစာ ကြေးမုံက မြစ်ဆုံနှင့် ပတ်သက်သည့် သဘောထားကို ၂၀၁၆ ဇူလိုင် ၂၄ ရက်၌ ဖော်ပြဖူးသည်။

မြစ်ဆုံဆည်စီမံကိန်းကို အပြီးတိုင်ရပ်ဆိုင်း၍ မြန်မာနှင့် တရုတ် နှစ်နိုင်ငံအကြား သဘောတူ လက်ခံနိုင်သော ရေအားလျှပ်စစ် စီမံကိန်းများသာ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ပြီး လက်တွဲ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် နိုင်ငံပိုင်သတင်းစာက ဖော်ပြခဲ့သော်လည်း ယင်းသဘောထားသည် အစိုးရသစ်၏ သဘောထား ဟုတ်၊ မဟုတ်ကိုမူ မသိရပေ။

သို့သော် ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာခက်အောင်ကမူ ဧရာဝတီမြစ်ဆုံ စီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံသူ၊ နိုင်ငံသားများ၏ ဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်လာမည်ဟု မကြာခဏ ပြောကြားထားသည်။

"ဦးတို့ကတော့ ပြည်သူက ရွေးချယ်တင်မြှောက်လိုက်တဲ့ အစိုးရဆိုတော့ ပြည်သူရဲ့ ဆန္ဒက အဓိကပဲ။ ပြည်သူက မလိုချင်ဘူးဆိုရင်၊ လက်မခံဘူးဆိုရင် ပြည်သူ့သဘောထားအတိုင်း ဖြစ်လာမှာပါ" ဟု ဒေါက်တာခက်အောင်က စက်တင်ဘာ တတိယပတ်အတွင်း 7 Day Daily သတင်းစာအပါအဝင် သတင်းဌာန အချို့နှင့်တွေ့ဆုံစဉ် ပြောကြားသည်။

သို့သော် နေပြည်တော်၌ စက်တင်ဘာ၂၆ ရက်က ပြုလုပ်သော၂၀၁၇ တရုတ် အမျိုးသားနေ့ အခမ်းအနား၌ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ တရုတ်သံအမတ် မစ္စတာဟုန်လျန်က ဧရာဝတီ မြစ်အား စီမံခန့်ခွဲရေး လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ရန် ကိစ္စကို ထည့်သွင်းပြောကြားခဲ့သည်။

"ပြည်သူလူထုကို ခင်ဗျားတို့ ဆန္ဒအတိုင်းပဲလို့ အဲဒီလိုပဲ ပါးချင်ပါတယ်" ဟု ဒေါက်တာခက်အောင်က မြစ်ဆုံအရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထပ်မံကတိပြုသည်။

ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်၏ ပြောကြားမှုသည် ဒေသခံများနှင့် ပြည်သူလူထု၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို အနည်းငယ် လျော့ကျစေခဲ့သည်။

သို့သော် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်သူ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ထံမှ မြစ်ဆုံဆည် အပြီးတိုင် ရပ်ဆိုင်းရေး အာမခံချက် သတင်းစကားကို ရရှိလိုကြသည်။ အထူးသဖြင့် မြစ်ဆုံဆည် ဆောက်လုပ်ဖြစ်ပါက ရေအောက်တွင် နစ်မြုပ်သွားမည့် ရွာတစ်ရွာဖြစ်သော တန်ဖဲရွာသူ အသက်(၅၃) နှစ်အရွယ် ဒေါ်လုရာက ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ထံမှ မြစ်ဆုံနှင့် ပတ်သက်ပြီး သတင်းစကား ကြားလိုသည်ဟု ဆိုသည်။

"အရမ်းအားကိုးအားထားပြီး မဲထည့်လိုက်တာ ကျွန်မတို့ရဲ့ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်ကိုပေါ့။ အရင်တုန်းကဆိုရင် အမေစုပေါ့နော်။ ပြောင်းလဲချိန်တန်ပြီတဲ့ ပြောင်းလဲရမယ်တဲ့။ ကျွန်မတို့က ဒါဆို မြစ်ဆုံကလည်း ပြောင်းလဲချင်တယ်လေ။ သမ္မတဦးသိန်းစိန်က ယာယီပဲ ရပ်ဆိုင်းတာ။ တကယ့် ထာဝရရပ်ဆိုင်းဖို့ ပြောင်းလဲသွားမလားပေါ့။ ကျွန်မတို့က အဲဒီလို သူ့ကို အားကိုးလို့ ထည့်လိုက်တယ်" ဟု ဒေါ်လုရာက ဆိုသည်။

၂၀၁၅ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲကာလတွင် ကချင်ပြည်နယ်အတွင်း ရွေးကောက်ပွဲဝင် ပြိုင်သည့်ပါတီများက ပါတီစည်းရုံးရေးဆောင်ရွက်တိုင်း မြစ်ဆုံပုံကိုပြ၍ မြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်း ရပ်ဆိုင်းရေး လုပ်ဆောင်မည်ဟု ကတိစကားဆိုခဲ့ရာ ဒေါ်လုရာက ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ခေါင်းဆောင်သည့် NLD ပါတီကို ရွေးချယ်မဲပေးခဲ့သည်။

မြစ်ဆုံဆည်စီမံကိန်းကို ကန့်ကွက်ခဲ့သည့် ဒေါ်လုရာသည် စီမံကိန်းကြောင့် တရုတ်ကုမ္ပဏီ တည်ဆောက်ပေးသည့် အောင်မြင်သာရွာသို့ မပြောင်းရွှေ့လိုကြောင်း သဘောထား ဖော်ပြသူ ဖြစ်သည်။

ဒေါ်လုရာအပါအဝင် တိုင်းရင်းသားများ မပြောင်းရွှေ့သည့်အပေါ် သက်ဆိုင်ရာက အကြိမ်ကြိမ် ဖိအားပေး ပြောင်းရွှေ့ခိုင်းရာ ခြောက်ကြိမ်မြောက်၌ မိသားစုလုံခြုံရေးနှင့် ကလေးပညာရေးအတွက် ၂၀၁၁ ဧပြီ ၆ ရက်တွင် တန်ဖဲရွာမှ အောင်မြင်သာရွာသို့ပြောင်းရွှေ့ ခဲ့သည်ဟု ၎င်းကဆိုသည်။

"ကျွန်မတို့ကိုလာမေးတယ် ဒေါ်လုရာတဲ့ မင်းဒီတစ်ခါမပြောင်းဘူးဆိုရင်တော့ အောင်မြင်သာမှာလည်း မင်းအိမ်မရတော့ဘူး။ ဒီမှာလည်း မင်းနေလို့မရတော့ဘူးတဲ့။ အဲဒါ

ကြောင့် စကားနှစ်ခွန်းပဲရှိတယ်။ ရွှေ့မလား၊ မရွှေ့ဘူးလား ဒါပဲပြောပါတဲ့" ဟု ဒေါ်လုရာ ယခင် အစိုးရ လက်ထက်က မြစ်ဆုံဒေသခံများ၏ အခြေအနေကို ပြန်ပြောင်းပြောပြသည်။

လက်ရှိ အစိုးရလက်ထက်တွင် ဒေါ်လုရာသည် နေထိုင်ရန် ကန့်သတ်ခံထားရသည့် ၎င်း၏ မူရင်းနေရာဖြစ်သည့် တန်ဖဲရွာတွင် ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်နေပြီဖြစ်သည်။

အောင်မြင်သာရွာသည် သီးနှံစိုက်ပျိုးဖြစ်ထွန်းမှုမရှိသည့်အရပ်တွင် ရွာတည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်၍ ဒေသခံများ လုပ်ကိုင်စားသောက်ရေးအတွက် အခက်အခဲဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု သူက ပြောသည်။ ၎င်းအပါအဝင် ဒေသခံနှစ်ဦးသည် ယင်းသို့အခက်အခဲဖြစ်နေသည့် အခြေအနေကို မီဒီယာများအား ပြောကြားခဲ့၍ ၂၀၁၄ ကစ၍ ထောက်ပံ့မှုမရတော့ဟု ဒေါ်လုရာက ဆိုသည်။

"သူတို့ရွှေ့ပြောင်းထားလို့ ဒုက္ခရောက်နေတာ။ ဒုက္ခရောက်နေလို့သာ မယူချင်လည်း ယူနေရတယ်။ ကျွန်မတို့ အဲဒီလိုမျိုးပြောလိုက်တာ။ အဲဒါ သူတို့က အဲဒီ မယူချင်ဘဲ ယူနေရတယ်ဆိုတဲ့ စကားကိုကိုင်ပြီး ဆန်ထုတ်မယ့် နေ့မတိုင်ခင်မှာ စာရေးမက မင်းတို့နှစ်ယောက်ကို ဒီမှာ မင်နီတားလိုက်ပြီတဲ့" ဟု ဒေါ်လုရာက ပြောကြားသည်။

ယင်းသို့ ဆန်နှင့် ရိက္ခာများမပေးတော့၍ မြစ်ဆုံဆည် စီမံကိန်းအပေါ် ကန့်ကွက်ခြင်း လုပ်ဆောင်ရာ၌ အားနာစရာမလိုတော့ဘဲ ပိုမိုအားဖြစ်စေခဲ့သည်ဟု သူကဆိုသည်။

ကချင်ပြည်နယ် ဒီမိုကရေစီပါတီဥက္ကဋ္ဌ ဒေါက်တာမနာမ်တူးဂျာကလည်း မြစ်ဆုံဆည် တည်ဆောက်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး တရုတ်ဘက်က အကြိမ်ကြိမ်ချဉ်းကပ်မှုများရှိသော်လည်း လူထု၏ သဘောထားအတိုင်း မြစ်ဆုံဆည် အပြီးတိုင်ရပ်ဆိုင်းရေး သဘောထားအတိုင်း ရပ်တည်ခဲ့ကြောင်း ပြောသည်။

"အဲဒီလိုပြောခဲ့တဲ့နောက်ပိုင်း ကျွန်တော်တို့ပါတီကို ထပ်မံချဉ်းကပ်တာတော့ မရှိတော့ဘူး။ ဒီဟာကတော့ အစိုးရနှစ်ရပ်က ဘယ်လိုသဘောထားဆုံးဖြတ်မလဲ။ NLD အစိုးရ ဘယ်လို သဘောထားဆုံးဖြတ်မလဲဆိုတာ အများကြီးမူတည်နေပါတယ်" ဟု ၎င်းကဆိုသည်။

မြစ်ဆုံဆည် တည်ဆောက်မည့်စီမံကိန်းကို ကချင်လူထု၊ ကချင်ပါတီနှင့် ကချင် ဘာသာရေး အဖွဲ့အစည်းများ သာမက ကချင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (KIO) ကလည်း ကန့်ကွက်ခဲ့သည်။

မြစ်ဆုံဆည်ဆောက်ခြင်းသည် ဒေသခံများနှင့် တစ်နိုင်ငံလုံးကို ဆိုးကျိုးပေးနိုင်သောကြောင့် မြန်မာအစိုးရနှင့် တရုတ်အစိုးရအား KIO က ကန့်ကွက်စာပေးပို့ခဲ့ကြောင်း KIO ခေါင်းဆောင် ဗိုလ်ချုပ်ဂွန်မော်က မီဒီယာများအား ပြောကြားဖူးသည်။

"ကန့်ကွက်တဲ့အချက်က များပါတယ်။ အဓိကကတော့ မြစ်ဆုံဆိုတာက သမိုင်းကြောင်းမှာ အရေးကြီးတဲ့ အချက်ဖြစ်ပါတယ်။ ပြန်လည်မရရှိနိုင်တဲ့ သယံဇာတတွေထွက်ရှိသလို သမိုင်းကြောင်းနဲ့ ဆက်နွှယ်နေတဲ့ မြစ်ကြီးဖြစ်တယ်" ဟု ဗိုလ်ချုပ်ဂွန်မော်က ကေအိုင်အိုအဖွဲ့ သဘောထား ကို ၂၀၁၃ ဝန်းကျင်က ပြောကြားခဲ့သည်။

တန်ဖဲရွာသူ ဒေါ်လုရာက သူ့ရွာသမိုင်း၊ မေခနှင့် မလိခမြစ်တို့ သမိုင်း၊ မြစ်ဆုံ သမိုင်း၊ ဧရာဝတီမြစ်ကြီးသမိုင်းတို့ မပျောက်ဆုံးစေရန် မြစ်ဆုံတည်မြဲရေးကို ပြည်သူလူထု အားလုံးက တစ်သံတည်းထွက်ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။

"ကျွန်မတို့ အခုအချိန် မလုပ်ထားဘူးဆိုရင် ကိုယ့်ရဲ့ သားသမီးမြေးမြစ်တွေ လက်ထက် ကျရင် မြစ်ဆုံဆိုတာ ရှိတော့မှာ မဟုတ်ဘူး" ဟု သူကဆိုသည်။

ဆက်လက်၍ သူက "ကျွန်မက အသက်ကြီးနေပြီ။ မြေးတွေအများကြီးရထားတယ်။ ကလေးတွေလည်း ရှိတယ်။ ဒီသားသမီးတွေအတွက် ကျွန်မတို့က အခုအချိန်ထိ ဒီဆည်ကို မလုပ်ဖို့ ကန့်ကွက်နေတယ်"

မြစ်ဆုံဆည်စီမံကိန်း အပြီးတိုင်မရပ်ဆိုင်းသေးခြင်းက ဒေါ်လုရာအပါအဝင် ဒေသခံများနှင့် ပြည်သူလူထုအတွက် အိပ်မက်ဆိုးတစ်ခု နေ့စဉ်မက်နေရသကဲ့သို့ပင်။ ။

● ● ●

ထိုင်းကပြန်လာတယ်၊ ထိုင်းကို ပြန်သွားမယ်

စန္ဒာမော် The Standard Time Daily

"ကိုယ့်နယ်မှာဆိုရင်တော့ အလုပ်ကလည်းမလွယ်ဘူး။ ထိုင်းမှာက တစ်လကို နေစား စရိတ်ငြိမ်း နှစ်သိန်းခွဲလောက်ပိုတယ်။ ညီမကတော့ ပြန်သွားဖို့ အစီအစဉ်ရှိပါတယ်။ နယ်မှာ တော့ ဒီလစာရဖို့ မလွယ်ဘူး"

ထိုင်းတွင် ဥပဒေသစ် ပြောင်းလဲလိုက်သည့်အတွက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေရာမှ နေရပ် ပြန်ကာ အထောက်အထားများ ပြည့်စုံအောင် ပြန်လည်ပြုလုပ်မည့် မမိုးမိုးအေး၏ စကားသံက မြန်မာနိုင်ငံ၏ လုပ်ခလစာ မလုံလောက်မှုကို မီးမောင်းထိုးပြနေသည့်နှယ်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခြေခံလုပ်အားခအဖြစ် ငွေ ၃၆၀၀ ကျပ်ဟု လွန်ခဲ့သည့် သုံးနှစ်က စတင်သတ်မှတ်နိုင်ခဲ့သော်လည်း ယင်းသတ်မှတ်ချက်က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကုန်ဈေးနှုန်းကို လိုက်မီ ခဲ့ခြင်းမရှိချေ။ ထို့ကြောင့် ပြည်ပသို့သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရာတွင် ပင်ပန်းဆင်းရဲမှုများနှင့် အခက်အခဲမျိုးစုံ ရှိနိုင်သည်ဟု ပညာပေးမှုများ ပြုလုပ်နေသည့်ကြားက ထိုင်းနိုင်ငံသို့ အလုပ်သွား ရောက်လုပ်ကိုင်သူက သန်းနဲ့ချီ ဖြစ်လာခဲ့ရသည်။

ယခင်က ကျေးဖူးရှင်တောင်သူလယ်သမားဦးကြီးများဟုခေါ်ဝေါ်ခဲ့ကြရသည့် လယ်ယာ လုပ်ငန်းသည် ရာသီဥတုနှင့် အာဏာရှင်များ၏နှိပ်စက်မှုအောက်တွင် ပြားပြားဝပ်ခဲ့ရခြင်းက အလုပ်အကိုင်ရှားပါးပြီး အလုပ်သမားပေါ်များလာခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်မည် လား။

စိုက်ပျိုးစရာ လယ်မြေများ ရှားပါးလာမှုနှင့် စိုက်ပျိုးစရိတ်ကြီးမြင့်မှုက တောင်သူ လယ်သမား သားသမီးများကို တစ်နယ်တစ်ကျေး သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်စေရန် တွန်းအား ဖြစ်စေသည်။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကအထိ နယ်မှ စီးပွားရှာအလုပ်လုပ်ကိုင်ကြမည့်သူ များ၏ လမ်းဆုံးသည် ရန်ကုန်မြို့ကြီးသာဖြစ်သော်လည်း လိုအပ်သည့် အလုပ်အကိုင်များကို မဖြည့်တင်းပေးနိုင်သည့်အခါ အလုပ်ရှိရာနေရာသို့ တိုးထွက်ကြရပြန်သည်။

နိုင်ငံတကာ၏ စစ်တမ်းများက ထိုင်းနိုင်ငံတွင်ရှိသည့် မြန်မာအလုပ်သမားဦးရေမှာ သုံးသန်းခွဲကျော်နေပြီဖြစ်ပြီး တရားဝင်အထောက်အထားများဖြင့် လုပ်ကိုင်နေသူမှာ ငါးသိန်းခန့် သာ ရှိသေးသည်ဟုဆိုသည်။ ပြီးခဲ့သည့် သုံးလလောက်က ထိုင်းနိုင်ငံက ထုတ်ပြန်သည့် စာရင်း အရမူ မြန်မာအလုပ်သမား လေးသန်းခန့် ထိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်လျက်ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

စစ်တမ်းများအရ သန်းနှင့်ချီသော အလုပ်သမားများတွင် သိန်းဂဏန်းတစ်ခုမျှသာ အထောက်အထား ခိုင်လုံသည်ဆိုသည်က ထူးဆန်းအံ့သြဖွယ်ရာတစ်ခု မဟုတ်သော်လည်း အန္တရာယ်များသည့် ဖြစ်တည်မှုတစ်ခု ဖြစ်နေသည်။ အကြောင်းကတော့ အထောက်အထားမရှိသည့်အတွက် အန္တရာယ်ကျရောက်လာသည့်အခါတွင် မည်သည့် ကူညီမှုမျိုးမျှပေးနိုင်မည် မဟုတ်သည့်အပြင် ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ထားရာ ရောက်သည့်အတွက် နစ်နာမှုများကို ဖြေရှင်းတောင်းခံရန် ခက်ခဲလှ၏။

လွန်ခဲ့သည့် ၂၀၀၉ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းကာလများတွင်ထိုင်းသို့သွားရောက်သည့် မြန်မာအလုပ်သမား များပြားလာသည့်အတွက် မြန်မာနှင့် ထိုင်း နှစ်နိုင်ငံသဘောတူညီမှုဖြင့် အလုပ်သမားများကို လိုအပ်သောအထောက်အထားအပြည့်အစုံဖြင့် တရားဝင်စေလွှတ်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဥပဒေစိုးမိုးမှု အားနည်းလွန်းသည့်အတွက် ယင်းစီမံချက်မှာ မြန်မာအလုပ်သမားများအတွက် ကောင်းမွန်ပြည့်စုံခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

"ကျွန်တော်ကတော့ (MoU) စနစ်ကို ထောက်ခံပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မြန်မာနိုင်ငံမှာက ပိုက်ဆံကို ဘယ်လိုယူရမလဲဆိုတဲ့ ဝန်ဆောင်မှုတွေက များနေတယ်လေ" ဟု ဆယ်စုနှစ် နှစ်ခုကြာ ထိုင်းနိုင်ငံအခြေစိုက် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားရေးကို ဆောင်ရွက်နေသူတစ်ဦးက မှတ်ချက်ပြုသည်။

နှစ်နိုင်ငံ သဘောတူညီချက်စာချုပ် (MoU)ကို အစိုးရချင်း ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းကာ လက်မှတ်ထိုးခဲ့ကြခြင်းကြောင့် ထိုင်းသို့ အလုပ်သမားပို့ဆောင်သည့် အေဂျင်စီပေါင်း တစ်ရာနီးပါး ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ထိုင်းသို့ အလုပ်သမားပို့ဆောင်မှုတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် အချက်ပေါင်းများစွာရှိသည်။

ယင်းသတ်မှတ်ချက်များအနက် အလုပ်သမားတစ်ဦးသည် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သွားရောက်လိုပါက ဝန်ဆောင်ခ အပါအဝင် တစ်သိန်းခွဲ (၁၅၀၀၀၀) ထက်မပိုသော ငွေကို အေဂျင်စီထံ ပေးသွင်းပြီး လိုအပ်သည့်အထောက်အထားများ ပြုလုပ်နိုင်သည် ဟူသည့်အချက် ပါဝင်သည်။

သို့သော် ထိုအချက်က ထိုင်းဘက်မှ အလုပ်သမားခေါ်သည့် အခြေအနေအပေါ်တွင် မူတည်နေသည်။ လုပ်ဆောင်ရသည့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကြောင့် အချိန်ကြာမြင့်ခြင်းများ ရှိသည်။

အထူးသဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံမှ အလုပ်ခေါ်စာဖြင့်လာသည့် လုပ်ငန်းများသည် ပင်လယ်စာလုပ်ငန်းများအတွက်ဖြစ်ပြီး အမျိုးသမီး ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းတွင် အမျိုးသား ၃၀ နှုန်းသာခေါ်သဖြင့် အမျိုးသားများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း နည်းပါးခြင်းပင်။

ထိုအချက်အလက်များက ပွဲစားဟု အလွယ်ခေါ်ဝေါ်သည့် လူကုန်ကူးသူများအတွက် စားပေါက် (ဂွင်) တစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။ နယ်စပ်ဂိတ်များမှတဆင့် ထိုင်းအေဂျင်စီများကို ချိတ်ဆက်ကာ အလုပ်သမားများပို့ခြင်း၊ ပြည်တွင်းရှိ ပြည်ပအလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရေး အေဂျင်စီများဖြင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ထိုထက်ဆိုးဝါးသည့် လုပ်ရပ်မှာ အလုပ်အကိုင်များ ချိတ်ဆက်မိခြင်းမရှိဘဲ အလုပ်သမားများကို မှောင်ခိုသွင်းလိုက်ခြင်းပင်။

“အလုပ်ရဖို့အတွက် သုံးလလောက်လိုက်ရှာရတယ်။ ဒီကြားထဲ ပုလိပ်တွေကို ရှောင်ရသေးတယ်။ နေဖို့ကတော့ ယောကျာ်းလေးဖြစ်လို့ ဘယ်နားထိုးအိပ်အိပ် အဆင်ပြေပေမယ့် စားဖို့အတွက် တောင်းရတဲ့နေ့တွေပါ ရှိခဲ့ဖူးတယ်”ဟု ကိုလှိုင်ဝင်းဦးက သောင်ရင်းမြစ်ကို စိုက်ကြည့်ရင်း ပြောလာသည်။

အသားညိုညို၊ မျက်နှာလေးထောင့်စပ်စပ်နှင့် ကိုလှိုင်ဝင်းဦးက တောင့်တင်းသော ခန္ဓာကိုယ်ကို ပိုင်ဆိုင်ထားသလို နာကျင်ဖွယ်ကောင်းသော အတိတ်တွင် ရုန်းကန်ခဲ့ဖူးသူ တစ်ယောက် ဖြစ်သည်။

သက္ကရာဇ် ၂၀၁၀ အလွန်နှစ်များက ၎င်းအတွက် အကျည်းတန်နေ့ရက်များ ဖြစ်ခဲ့ရကြောင်း ပြောပြနေသည့် အသံလှိုင်းများက မကြာခဏ နစ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်လျက်ရှိ၏။

နာဂစ်ကြောင့် ပျက်စီးသွားခဲ့သည့် အသိုက်အမြုံလေးကို ပြန်လည်စိုပြေလာနိုင်ဖို့ အတွက် လုပ်ကိုင်နေကြ လယ်ယာမြေများက မစွမ်းဆောင်နိုင်တော့သည့်အခါ ဝင်ငွေကောင်းသည့် အလုပ်ရှာရန် စဉ်းစားလိုက်သည့်အချိန်က သူ၏အသက် ၂၀ ပင် မပြည့်သေးချေ။

ထိုင်းသို့ အလုပ်သွားလုပ်ကြသည့် ခေတ်ကောင်းနေသည့်အချိန် သူ့စိတ်များက ထိုင်းသို့သွားရန်သာ ဆန္ဒစောနေခဲ့ချိန်။

သူက “ကျွန်တော် အဲ့ဒီခေတ်က ငွေငါးသိန်းပေးရတယ်။ ထိုင်းမှာ အလုပ်လုပ်ဖို့ ပို့ပေးမယ်ပေါ့။ သူက ကျွန်တော်တို့ရွာကပဲ။ ကျွန်တော့်ရှေ့မှာလည်း သူပို့ပေးလိုက်တဲ့သူတွေ ရှိတယ်။ သူငယ်ချင်း ငါးယောက် စုသွားတာ။ အနာဂတ်စိမ်ကိန်းတွေနဲ့ သိပ်ပျော်နေခဲ့တာ ပေါ့ဗျာ” ဟု နှုတ်ခမ်းထောင့်စွန်းလေးကွေးကာ ပြုံးလိုက်ရင်း စကားကို အဆုံးသတ်လိုက်သည်။

သူငယ်ချင်း ငါးဦး ငွေငါးသိန်းပေးကာ မြဝတီမြို့ကြီးသို့ ရောက်ရှိလာပြီးနောက် သောင်ရင်းမြစ်တစ်ဖက်ကမ်းသို့ လက်ပစ်ကူးရင်း ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

တောင်စဉ် တောင်တန်းများကို သုံးရက်တိတိ ဖြတ်ကျော်ခဲ့ကြပြီးနောက် ချင်းမိုင်ဆိုသည့် မြို့လေးသို့ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ကြသည်။

“ကျွန်တော်တို့ကို တည်းခိုခန်းမှာထားတယ်။ ပင်ပန်းတော့ အိပ်ကြတာပေါ့ဗျာ။ အိပ်ရာက နိုးလာချိန်ဟာ ဘဝရဲ့ ကြောက်မက်ဖွယ်ရာတွေကို အစပျိုးခဲ့တာပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ကို ခေါ်လာတဲ့သူက မရှိတော့ဘူးလေ” ဟု ကိုလှိုင်ဝင်းဦးက သောင်ရင်းမြစ်ထဲ ခဲလုံးလေးများ ပစ်ချနေရင်း ပြောသည်။

နောက်ပိုင်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ပြဿနာများက ရုပ်ရှင်ဖြင့်၊ ဖွဲ့နွဲ့မှုများဖြင့်ပင် ဖော်ပြ၍ မရနိုင်လောက်သည့် နာကျင်မှုပေါင်းများစွာဖြင့် သုံးလတာကို ဖြတ်သန်းခဲ့ပြီးနောက် သူငယ်ချင်း ငါးဦး အလုပ်ရရှိခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါ ဒုက္ခများက MoU ကို လက်တွေ့မကျင့်သုံးနိုင်သေးသည့်အချိန်က ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ဇာတ်လမ်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အေဂျင်စီများဖြင့် သွားရောက်အလုပ်လုပ်ခွင့်ရချိန်တွင်လည်း ထိုအဖြစ်အပျက်များက ရှိနေဆဲပင်။

“အခုကပိုဆိုးပါတယ်။ မြဝတီမှာသွားကြည့်ရင် သိနိုင်တယ်။ ထိုင်းကိုမရောက်သေးဘူး ဘဝပျက်နေတဲ့သူတွေ အများကြီး” ဟု မြန်မာရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများ အခွင့်အရေးကွန်ယက် (MWRN) မှ ကိုထွန်းက ဆိုသည်။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး၊ ကမာရွတ်မြို့နယ်တွင်ရှိသည့် ၎င်းတို့၏ ရုံးခန်းတွင် မြဝတီမှ ပြန်လှည့်လာခဲ့သည့် အလုပ်သမား ၁၈ ဦးက သင့်တင့်လျှောက်ပတ်သလို အနားယူနေသည်။ သုံးလကြာသည်ထိ အလုပ်အကိုင် မရရှိဘဲ မြဝတီမြို့တွင် ကိုယ့်စရိတ်ကိုယ်စား နေနေရသည့် အလုပ်သမားများ၏ လက်ထဲတွင် ရေဝယ်သောက်စရာ ပိုက်ဆံပင် မရှိတော့ချေ။

"ကျွန်မတို့ကို အလုပ်သွင်းပေးမယ် သွင်းပေးမယ်နဲ့ ရက်တွေချိန်းတာ သုံးလသာပြည့်သွားတယ် ဘာမှ ဖြစ်မလာဘူး။ မစောင့်နိုင်လို့ အောက်လမ်း (တရားမဝင်ခိုးဝင်သည်) က သွားတဲ့သူ နှစ်ယောက်ရှိတယ်" ဟု မဖြူကဆိုသည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ပွင့်ဖြူမြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာလေးများတွင်နေထိုင်သည့် မဖြူတို့လင်မယားနှစ်ယောက်က ၎င်းတို့၏ရွာတွင် အဓိကထားစိုက်ပျိုးသည့် ပဲနှင့် နှမ်းများ မဖြစ်ထွန်းသည့်အပြင် စိုက်ပျိုးရေး စရိတ်ကြီးမြင့်နေသည့်အတွက် ထိုင်းသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်ရန် စုံစမ်းနေစဉ် မမူဝင်းဆိုသည့် အမျိုးသမီးနှင့် ဆက်သွယ်မိကြသည်။

မမူဝင်းက ရန်ကုန်ရှိ အေဂျင်စီတစ်ခု၏ လူစုဆောင်းသူတစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး ထိုင်းသို့ တရားဝင်သွားရောက်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သည့်အတွက် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့ ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးအပြင် အခြားရွာမှ အမျိုးသား ၁၈ ဦးပါဝင်သည့်အဖွဲ့ကို မမူဝင်းက ထိုင်းသို့ သွားရောက်နိုင်ရန်အတွက် ပတ်စ်ပို့ (နိုင်ငံကူးလက်မှတ်) များ ပြုလုပ်ပေးခဲ့သည်။ ပတ်စ်ပို့ရသည့်အချိန်တွင် ရန်ကုန်ရှိအေဂျင်စီတစ်ခုသို့ သွားရောက်အပ်နှံပေးခဲ့သည်။

"ကျွန်မတို့ကို တစ်ယောက် သုံးသိန်းခွဲတောင်းတယ်။ အဲ့ဒါက ပတ်စ်ပို့လုပ်ခ မပါဘူး။ မမူဝင်းကို ပုံပေးရတာ (လက်ငင်းအကျေချသည်)။ အေဂျင်စီကိုပေးရတာလို့ ပြောတယ်" ဟု မဖြူက ဆို၏။

ငွေအကျေပေးသွင်းထားသော်လည်း အလုပ်ရရှိနိုင်ရန်အတွက် ရွာပြန်ကာ လနှင့်ချီစောင့်ဆိုင်းခဲ့ရသည်။ စောင့်ဆိုင်းနေရစဉ်အတောအတွင်း အလုပ်အတွက် စာချုပ်ချုပ်ရန်ဟု ခေါ်ယူမှုကြောင့် ရန်ကုန်ကို မကြာခဏ တက်လာရမှုများ ရှိခဲ့သည်။

"ကျွန်တော်တို့ ငွေသွင်းပြီးချိန်ကနေ ခုထိဆို တစ်နှစ်ကျော်သွားပါပြီ" ဟု မဖြူ၏ အမျိုးသားက ဆိုသည်။

တစ်ကြိမ်တွင်တော့ ၎င်းတို့အားလုံး စာချုပ်ချုပ်ခွင့် ရခဲ့သည်။ ရန်ကင်းလေဘာရုံး ဟု အလွယ်ခေါ်ဝေါ်သည့် ရန်ကင်း အလုပ်သမားသင်တန်းကျောင်းတွင် အေဂျင်စီနှင့် မမူဝင်းတို့၏ မှာကြားချက်များဖြင့် သင်တန်းကျောင်းမှ ဆရာ/ ဆရာမများ၏ မေးမြန်းချက်များကို ဖြေကြား ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ကြသည်။

"သူတို့က ကျွန်မတို့ကို မေးခွန်းတွေမေးလာရင် ဘယ်လိုဖြေရမယ်ဆိုပြီး ကြိုသင်ပေးတယ်။ ကျွန်မတို့ကတော့ ကုမ္ပဏီနဲ့လုပ်ရတာဆိုတော့ မှန်ကန်မယ်ဆိုပြီးတော့ ယုံတာပေါ့"ဟု မဖြူက ဆိုသည်။

စာချုပ်ချုပ်ပြီးနောက် တစ်လခန့်ကြာသည့်အချိန်တွင် အလုပ်ခေါ်စာ ကျပြီဟုဆိုကာ အေဂျင်စီက အကြောင်းကြားလာပြီး အေဂျင်စီ၏ အစီအစဉ်ဖြင့်သာ မြဝတီထိ ရောက်ရှိခဲ့သည်။

သို့သော် ထင်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း ချက်ချင်း သွားရောက်ရခြင်းမရှိသေးဘဲ ထပ်မံစောင့်ဆိုင်းကြရပြန်သည်။ သုံးလတိတိ ကြာမြင့်ချိန်တွင် ဆက်လက် သည်းမခံနိုင်တော့သည့်အတွက် MWRN သို့ ဆက်သွယ်အကူအညီ တောင်းခံခဲ့ကြသည်။

"ကျွန်တော်တို့ဆီကို ဒီလိုတိုင်ကြားမှုတွေ ခဏခဏလာပါတယ်။ အရင်ကဆိုရင် ဟိုဘက်ကမ်းရောက်မှ ဒုက္ခ ဆိုတာကို စတွေ့ကြတာ ခုတော့ ဒီဘက်ကမထွက်ခင်ကို ပြဿနာတွေ ကမသေးပါဘူး" ဟု MWRN မှ ကိုထွန်းက ပြောသည်။

ယင်းကဲ့သို့ ကိစ္စရပ်များကို အလုပ်သမားကူညီရေးအဖွဲ့များ၊ ပြည်ပအလုပ်အကိုင် ရှာဖွေရေး အေဂျင်စီအဖွဲ့ချုပ်နှင့် အစိုးရတို့ပူးပေါင်းကာ ဖြေရှင်းမှုများ ပြုလုပ်လျက်ရှိသော်လည်း ထိရောက်သော ဖြေရှင်းမှုဖြစ်သည်လား ဆိုသည်ကတော့ မေးခွန်းထုတ်စရာပင်။

"ဒါက ကျွန်တော်တို့ ပြည်ပအလုပ်အကိုင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေရဲ့ အားနည်းချက်ကြောင့်ပဲ။ ပွဲစားတွေက ကြားကနေ အမြတ်ထုတ်သွားတယ် ရှင်းရတော့ အေဂျင်စီတွေက ရှင်းရတယ်" ဟု အေဂျင်စီအဖွဲ့ချုပ် အတွင်းရေးမှူး (၂) ဖြစ်သည့် ဦးကျော်ဇောက ရှင်းပြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ထိုင်းနိုင်ငံသို့အလုပ်သမားပို့ဆောင်သည့် အေဂျင်စီ ၁၀၀ ဝန်းကျင်ရှိသော်လည်း ဥပဒေပါ အချက်များကြောင့် နယ်များတွင် အလုပ်သမားစုဆောင်းရန် အခက်အခဲများ ရှိနေသည့်အတွက် ယခင်ကတည်းက စုဆောင်းကြသည့် ပွဲစားများထံမှ အလုပ်သမားများကို ရှာဖွေရသည်။ အလုပ်သမားများနှင့် ချိတ်ဆက်မိသည့်အချိန်သည် အလုပ်ခေါ်သည့် အချိန်ကို ကျော်သွားတတ်သည့်အတွက် အချိန်မီ ပို့ဆောင်နိုင်ရန် ခက်ခဲကြောင်း အေဂျင်စီများထံမှ သိရသည်။

"ဒီပွဲစားတွေကြောင့်ပဲ ပြဿနာတက်နေတာပါ။ အေဂျင်စီတွေကလည်း ပိုက်ဆံရပြီးရောဆိုတာမျိုး လုပ်တာက များနေတယ်။ အစိုးရကလည်း တိတိကျကျ အရေးယူ ကိုင်တွယ်မှုအားနည်းတယ်။ ကြားထဲက ခံစားခံက အလုပ်သမားတွေပဲ" ဟု မြန်မာအလုပ်သမား သမဂ္ဂများအဖွဲ့ချုပ်မှ ကိုဟိန်းလတ်က ထောက်ပြသည်။

လက်ရှိအချိန်ထိ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သွားရောက်နေကြသည့် အလုပ်သမားများမှာ တစ်လလျှင် သောင်းဂဏန်းမျှ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ မှန်ကန်တိကျစွာ ပို့ဆောင်ပေးသည့် အေဂျင်စီအနည်းစုနှင့် သွားရောက်နေသည့် အလုပ်သမားများအတွက် ဘေးကင်းလုံခြုံနိုင်သော်လည်း မှန်ကန်မှုမရှိသည့် အေဂျင်စီများ ပွဲစားများနှင့် သွားရောက်နေရသည့် အလုပ်သမား အများစု၏အရေးက ရင်မောဖွယ်အတိ။

အထောက်အထား မပြည့်စုံမှုများကြောင့် ပြည်တွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာနေကြသည့် အလုပ်သမားများနှင့်အတူ ထိုင်းသို့ ထွက်ခွာနေသည့် အလုပ်သမား အရေအတွက်ကလည်း နည်းလှသည်မဟုတ်။ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်း၏ အကြောင်းရင်းများက များစွာရှိနေသော်လည်း လတ်တလောတွင်တော့ ယင်းအလုပ်သမားများ ဘေးကင်းရေးက အဓိကကျနေသည့် ကိစ္စတစ်ခု။

MWRN မှ ဥက္ကဋ္ဌ ကိုစိန်ဌေးက "အစိုးရဆီမှာ ဒီကိစ္စကိုဖြေရှင်းနိုင်တဲ့ နည်းလမ်းတစ်ခုတော့ ရှိသင့်ပြီ" ဟု မှတ်ချက်ပြုခဲ့သည်။

● ● ●

ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ ကလေးသူငယ်တွေရဲ့ အနာဂတ် ဘာလဲ ဘယ်လဲ

စမ်းယမင်းအောင်

The Irrawaddy
May 13, 2017

အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ် မောင်ဇော်သိန်းထိုက် မနက်အိပ်ရာနိုးတိုင်း ပထမဆုံးလုပ်သည့်အလုပ်မှာ နေ့ရက်တွေကို ရေတွက်ခြင်းဖြစ်သည်။ နေ့တိုင်း ပြက္ခဒိန်မှ ရက်စွဲများကိုခြစ်ကာ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးသင်တန်းကျောင်းမှ သူထွက်ခွာနိုင်မည့်အချိန်ကို စိတ်မရှည်စွာ စောင့်ဆိုင်းနေသည်။

နောက်ထပ်ရေတွက်ရန် ရက်ပေါင်း ၄၀၀ နီးပါးကျန်နေပါသေးသည်။

"ဩဂုတ်လ ၁ ရက်နေ့၊ ၂၀၁၈ မှာ သားလွတ်မှာ" ဟု သူက မဆိုင်းမတွ ဖြေသည်။ ရန်ကုန်တိုင်း ကော့မှူးမြို့နယ်ရှိ ကလေးထောင်ဟု အများသိကြသည့် ငှက်အော်စမ်း လူငယ်သင်တန်းကျောင်းမှ ယခုမှစ၍ နောက် ၁၄ လ ကြာချိန်တွင်မှ သူ လွတ်မြောက်မည်ဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သော တစ်နှစ်နီးပါးက အကျိုးဆက်ကိုသေချာမစဉ်းစားဘဲ ပြုလုပ်ခဲ့သည့်အမှားတစ်ခုက သူ့ဘဝကို လုံးဝပြောင်းလဲစေခဲ့သည်။

မောင်ဇော်သိန်းထိုက်၏ အကို ဝမ်းကွဲတစ်ဦးက အပြင်ထွက်ဖို့ လာခေါ်သည့် အချိန်မှာ မနက် ၂ နာရီ ဖြစ်သည်။ လမ်းတစ်ဝက်ရောက်မှ သူ့အကိုဝမ်းကွဲက ဆိုင်ကယ်သွားခိုးမည့် အစီအစဉ်ကို ထုတ်ပြောသည်။ မုန့်ဖိုးပေးမယ်ဟု ပြောသောကြောင့် သူလိုက်သွားခဲ့မိသည်ဟု မောင်ဇော်သိန်းထိုက်က ပြန်ပြောင်းပြောပြသည်။

မကြာမီမှာပင် သူတို့ ခိုးရမည့် ဆိုင်ကယ်ကို တွေ့သည်။ သို့သော် လှည့်ကင်းရောက်လာချိန်တွင် အကို ဝမ်းကွဲဖြစ်သူက ထွက်ပြေးသွားသော်လည်း မောင်ဇော်သိန်းထိုက် အဖမ်းခံလိုက်ရသည်။

တရားရုံးမှ သူ့ကို လူငယ်သင်တန်းကျောင်းတွင် ၂ နှစ်နေရန် အမိန့်ချခဲ့သည်။ သင်တန်း ကျောင်းသည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သော ကလေးများကို ပြစ်ဒဏ်စေ့၍ ပြန်ထွက်သည့်အချိန် ဘဝသစ်တစ်ခု စရန် လိုအပ်သည်များကို လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန် ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း ထိုအချက်သည် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခု ဖြစ်လာတော့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ကလေးသူငယ်ဥပဒေတွင် ပြစ်မှုကျူးလွန်ချိန်၌ အသက် ၁၆ နှစ် မပြည့်သေးသည့် ကလေးငယ်များနှင့် အသက် ၁၈ နှစ်အောက် အကာအကွယ်လိုအပ်သည့် လူငယ်များ (မူးယစ်ဆေးစွဲသူများ၊ မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူမရှိသောသူများနှင့်

လမ်းပေါ်နေ ကလေးများ အပါအဝင်)ကို လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထား ရေးဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ လူငယ်သင်တန်းကျောင်း ၁၀ ခု အနက်မှ တစ်ခုသို့ ပို့ဆောင်ရ မည်ဖြစ်ကြောင်း ပြဌာန်းထားသည်။

အဆိုပါ ကျောင်း ၁၀ ကျောင်းအနက် ၃ ကျောင်းမှာ မိန်းကလေးများအတွက်ဖြစ်ပြီး ၄ ကျောင်းမှာ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုလိုအပ်သော လူငယ်များအတွက်ဖြစ်သဖြင့် ရာဇဝတ်မှုဖြင့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံရသော လူငယ်ယောက်ျားလေးများကို ကျန် ကျောင်း ၃ ကျောင်း ကသာ လက်ခံသည်။

ထိုကျောင်းသုံးကျောင်းတွင် ငှက်အော်စမ်းသင်တန်းကျောင်းက အကြီးဆုံးဖြစ်ပြီး လူငယ် ၄၆၀ ခန့်ရှိ၍ မန္တလေးရှိ ကျောင်းတွင် လူငယ် ၃၀၀ နီးပါးရှိပြီး အငယ်ဆုံးဖြစ်သည့် မော်လမြိုင် ကျောင်းတွင် လူငယ် ၁၀၀ ခန့်ရှိကြောင်း ငှက်အော်စမ်းကျောင်းအုပ် ဦးကျော်ဦး၏ အဆိုအရ သိရသည်။ သူက လူမှုဝန်ထမ်း ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီး ဌာနလက်အောက်ရှိ လူမှုဝန်ထမ်းဦးစီးဌာနမှ လက်ထောက် ညွှန်ကြားရေးမှူးတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ငှက်အော်စမ်းကျောင်းတွင် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံရသည့် လူငယ် ၃၆၀ ခန့်ရှိပြီး အခြားသူ များမှာ ယခင်က လမ်းပေါ်နေကလေးများဖြစ်သည်။

လူငယ်အားလုံးအတွက် ကျယ်ပြန့်သည့် ဦးတည်ချက်များ တူညီစွာ သတ်မှတ် ထားသည်။

"ကျနော်တို့ကျောင်းရဲ့ အဓိကရည်ရွယ်ချက်က ပြစ်မှုကျူးလွန်တဲ့ကလေးတွေကို တရား စီရင် ရေးပြီးရင် လူ့အဖွဲ့အစည်းထဲကို ကောင်းမွန်တဲ့လူတယောက်အနေနဲ့ ပြန်ရောက်ဖို့ လေ့ကျင့် ပေးတာ။ စာရိတ္တတွေ ပြုပြင်ပြီးတော့" ဟု ဦးကျော်ဦးက ပြောသည်။

သင်တန်းကျောင်းသို့ ရောက်လာသော ကလေးအများစုမှာခိုးမှုနှင့် ရောက်ရှိလာခြင်း ဖြစ်သည်ဟု သူကပြောသည်။ ခိုက်ရန်ဖြစ်ပွားမှု၊ လုယက်မှုများကြောင့် ရောက်ရှိလာသူများလည်း ရှိပြီး မူးယစ်ဆေးမှုနှင့် လူသတ်မှုများကြောင့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းခံရသူ အနည်းငယ်သာရှိသည် ဟု ဆိုသည်။

သင်တန်းကျောင်းတွင် လမ်းများပေါ်တွင် မိုဘိုင်းဖုန်းခိုးယူခြင်း သို့မဟုတ် အလစ်သုတ် ခြင်းကြောင့် ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခံရသည့် ကလေး ၁၀၀ ကျော် ရှိသည်ဟု သူကပြောသည်။

"လူငယ်တွေ အသက် ၁၄ နှစ် ၁၅ နှစ် အရွယ်ဆိုရင် ဖုန်းကိုင်ချင်ကြတယ်။ သူတို့ မိဘ တွေက ဆင်းရဲတော့ ဝယ်မပေးနိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ သူတို့ခိုးကြတယ်။"

မိုဘိုင်းဖုန်း ခိုးသူများမှာ များသောအားဖြင့် ထောင်ဒဏ် ၂ လ မှ ၂ နှစ်အထိ ချမှတ် ခြင်း ခံကြရသည်။

"သူတို့က ဗဟုသုတမရှိဘူး။ ဒီကိုရောက်လာတဲ့ ကလေးတွေကို ကြည့်လိုက်ရင် ဆင်းရဲ တဲ့ မိသားစုက လာကြတယ်။ ကျောင်းထွက်ထားကြတယ်။ သူတို့ထက် အသက်ကြီးတဲ့သူတွေနဲ့ ပေါင်းပြီး အပေါင်းအသင်းမှားကြတယ်။" ဟု ဦးကျော်ဦးကပြောသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်တွင် လူငယ်သင်တန်းကျောင်းများကို ၁၉၇၃ ခုနှစ်တွင် ပထမဆုံး စတင်ဖွင့်လှစ် ခဲ့သည်။

ထိုအချိန်မတိုင်မီက ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ ကလေးသူငယ်များကို ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၏ အကျဉ်းဦးစီး လက်အောက်ရှိ ထောင်နှင့် အလားတူသော ပြုပြင်ရေးစခန်းများသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့ပြီး ထိုစခန်းများ၏ အခြေအနေက ဆိုးရွားခဲ့သည်ဟု သိရသည်။

ကော့မှူးမှ ငှက်အော်စမ်းကျောင်းတွင်လည်း အလားတူပင် ဆိုးရွားခဲ့သည်ဟု နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (AAPP) ၏ Mental Health Suport Program မှ ကြီးကြပ်ရေးမှူး ကိုချစ်ကိုလင်းက ပြောသည်။ ယခင်က သင်တန်းကျောင်းရှိ ကလေးများကို အလုပ်ကြမ်းများစေခိုင်းခြင်း၊ အဆောင်မှူးများနှင့် ကလေးများကြား ဆက်ဆံရေးအဆင်မပြေမှုများနှင့် ရိုက်နှက်မှုများ ရှိခဲ့သည်ဟု ၎င်းက ပြောသည်။

ယခုအခါ ၃၆ ဧကကျယ်သည့် ကျောင်းဝန်း၏ ဂိတ်တံခါးများမှာ အမြဲဖွင့်ထားသည်။ လူငယ် ၈၀ မှ ၁၀၀ ခန့်စီအထိ နေထိုင်ကြသည့် အိပ်ဆောင်များ၏ ပတ်လည်တွင်လည်း ခြံစည်းရိုး အမြင့်များ ရှိမနေပါ။

လူငယ်များအနေဖြင့် ဥပဒေအရ ထွက်ခွာသွားခွင့် မရှိသော်လည်း သူတို့ကို လက်ထိပ်ခတ်ထားခြင်း၊ ချည်နှောင်ထားခြင်းမျိုး မရှိပေ။

မကြာသေးမီ အချိန်အထိ မနက်စာအဖြစ် ထမင်းကြော်၊ နေ့လည်စာအဖြစ် ပဲဟင်းနှင့် ငါးပိရည်၊ ညစာတွင်သာ အသားဟင်းတမျိုးကို စားခဲ့ကြရသည်။

ဧပြီလမှစ၍ အစိုးရက တယောက်စာ ကျွေးမွေးစရိတ်ကို တနေ့လျှင် ၄၃၂ ကျပ် မှ ၁၀၀၀ ကျပ်သို့ တိုးမြှင့် သတ်မှတ်ခဲ့သည့်အတွက် ယခုအခါ တနေ့လျှင် အသားဟင်း ၂ ကြိမ်စားနိုင်ပြီ ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ဖြစ်လာခြင်းက တိုးတက်မှုတခုဖြစ်သော်လည်း ပိုမိုကြီးမားသည့် ရည်ရွယ်ချက်ဖြစ်သော လူငယ်များကို ထိရောက်စွာ ပြန်လည်ပျိုးထောင်ရေးနှင့် လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းအတွင်း သို့ အဆင်ပြေ ကောင်းမွန်စွာ ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်ရေးတို့က အလှမ်းဝေးကွာနေဆဲဖြစ်သည်။

သင်တန်းကျောင်းရှိ လူငယ်အများစုက ရှေ့လာမည့် အနာဂတ်အတွက် စိုးရိမ်ကြောင့်ကျမှုများ ခံစားနေရသည်ဟု ကိုချစ်ကိုလင်းက ပြောသည်။

"သူတို့ ပြန်လွတ်လာတဲ့အခါ အပြင်ကလူတွေက သူတို့ကို ဘယ်လိုဆက်ဆံမလဲ။ မိသားစုတွေကရော အရင်လိုပဲ နွေးနွေးထွေးထွေး ရှိပါ့မလားဆိုတဲ့ စိတ်ဒဏ်ရာတွေ ရှိတယ်" ဟု သူကဆိုသည်။

AAPP က ယခုနှစ် မတ်လမှစပြီး အသက် ၁၈ နှစ် ဝန်းကျင် လူငယ် ၁၂ ယောက်ကို နှစ်သိမ့်ဆွေးနွေးမှု အစီအစဉ်တခု စတင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ လူငယ်များ စိတ်ခံစားချက်တည်ငြိမ်ရေးနှင့် အပြုသဘောဆောင်သော အမြင်ရရှိရေးတို့ကို ကူညီရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူငယ်သင်တန်းကျောင်းများသည် ယခင်က ကျောင်းတက်ခဲ့သည့် ကလေးများကို ပညာဆက်လက်သင်ကြားရေးအတွက် ရွေးချယ်စရာလည်း ပေးထားသည်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတတ်ပညာများ သင်ကြားပေးခြင်းက အဆိုပါ သင်တန်းကျောင်းများ၏ အဓိကဦးစားပေးဖြစ်သည်။ ငှက်အော်စမ်းကျောင်းတွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပညာ များအတွက် လက်သမား၊ ပန်းရန်၊ ဆိုင်ကယ်ပြင်၊ စိုက်ပျိုး၊ အပ်ချုပ်၊ လျှပ်စစ်နှင့် ဆံပင်ညှပ် သင်တန်းများ ဖွင့်လှစ်သင်ကြားပေးရန် သတ်မှတ်ထားသည်။

သို့သော်လည်း သတ်မှတ်ထားသည့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ သင်တန်း ၁၀ မျိုး အနက်မှ ၂ မျိုးခန့်ကိုသာ လက်ရှိတွင် ဖွင့်လှစ်ပေးနိုင်သည်။ သင်တန်းအချို့ရပ်တန့်ထားရခြင်းမှာ ကိရိယာများ၊ လေ့ကျင့်ရေးပစ္စည်းများနှင့် သင်တန်းဆရာများ ကဲ့သို့သော အရင်းအမြစ်များ အားနည်းမှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဦးကျော်ဦးက ဝန်ခံသည်။

"အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာ သင်တန်းတွေမှာ ကျနော်တို့ အားနည်းနေတုန်းပဲ။ အားလုံးကို တစ်ချိန်ထဲမှာ မဖွင့်နိုင်ဘူး။" ဟု သူကပြောသည်။

လက်ရှိတွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသင်တန်းများမှာ အစဉ်တစိုက် မလုပ်နိုင်ဘဲ ဟန်ပြသဘောမျိုးသာ ဖြစ်နေကြောင်း ကိုချစ်ကိုလင်းက ပြောသည်။

"အကြောင်းကြောင်းကြောင့် ဒီကိုရောက်လာပီးရင် ၂ နှစ် ဖြစ်ဖြစ် အချိန်ကာလ တစ်ခုမှာ အတတ်ပညာ တစ်ခုခုကိုတော့ ကျွမ်းကျွမ်းကျင်ကျင် တတ်သွားစေချင်တယ်။ အဲ့ဒါမှ အဲ့ဒီ အတတ်ပညာနဲ့ အသက်မွေးနိုင်ပြီး သူတို့မလုပ်ချင်တာတွေကို ထပ်လုပ်ဖို့ မလိုတော့မှာ" ဟု သူက ဆိုသည်။

ရန်ကုန်၊ မန္တလေးနှင့် ဧရာဝတီတိုင်းတို့တွင် အခမဲ့စာကြည့်တိုက်များ ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည့် ကိုဇော်ဇော်ကလည်း အလားတူ စိုးရိမ်မှုရှိကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ သူက ပြီးခဲ့သည့်နှစ်အတွင်းတွင် ငှက်အော်စမ်းသို့ သွားရောက်၍ လူငယ်များကို စိတ်ဓာတ်မြှင့်တင်ရေး ဟောပြောခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

ပြစ်မှုကနေလွတ်မြောက်ပြီး ထွက်လာသည့် ကလေးများတွင် ပြန်လည်ကျူးလွန်မှုများကလည်း ပြဿနာတခုဖြစ်နေဆဲဟု သူကပြောသည်။ လူငယ်များကို စာရိတ္တပိုင်းဆိုင်ရာ ဆုံးမသင်ကြားမှုများ ပြုလုပ်ပေးခဲ့သော်လည်း အမှန်တကယ် လိုအပ်နေသည်မှာ သူတို့ကို သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော အလုပ်အကိုင်ရရှိစေမည့် ခိုင်မာသော လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးရေးအစီအစဉ်များ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ထိုသို့ ခက်ခဲနေရခြင်းမှာ ဆယ်စုနှစ်များစွာ သင်တန်းကျောင်းများတွင် ဘတ်ဂျက် မလုံလောက်မှုများ၏ အကျိုးဆက် ဖြစ်သည်။

လူငယ် ၅၀၀ နီးပါးကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် လူမှုရေးလုပ်သား ၄၇ ဦး လိုအပ်သော်လည်း ငှက်အော်စမ်းတွင် ၃၁ ဦးသာ ရှိသည်ဟု ဦးကျော်ဦးက ပြောသည်။ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ လူငယ်များအတွက် ကျောင်းတွင်း အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း အတတ်ပညာ သင်တန်းများသာရှိပြီး ထိုသင်တန်းများကို နည်းပြဆရာများမဟုတ်သည့် လူမှုရေးလုပ်သားများကသာ သင်ကြားပေးခဲ့ရသည်။

စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေသော်လည်း ပြီးခဲ့သည့်နှစ်က လူငယ် ၂၀၀ ခန့်ကို အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းပညာသင်တန်းအချို့ပေးနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဦးကျော်ဦး၏ အဆိုအရ သိရသည်။

ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားစသည့် ဝန်ကြီးဌာနများ၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပူးပေါင်းဆောက်ရွက်မှုမှတဆင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ထောက်ပံ့မှုများအတွက် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း အတတ်ပညာများ ယခုဘဏ္ဍာနှစ်မှစပြီး ပိုသင်ကြားပေးနိုင်မည့်အစီအစဉ်များ အကောင်အထည်ဖော်လျက် ရှိသည်ဟုလည်း ဦးကျော်ဦးက ပြောသည်။

ယခုနှစ်တွင် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနတို့မှ ထောက်ပံ့သည့် မိုဘိုင်းအဖွဲ့များနှင့် အခြားသူများက လူငယ်များကို လက်သမား၊ ပန်းရန်၊ စက်ပြင်နှင့် အခြားပညာရပ်များ သင်ကြားပေးသွားမည်ဟုလည်း သူကပြောသည်။

လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာန ဝန်ကြီးဒေါက်တာ ဝင်းမြတ်အေးကလည်း ငှက်အော်စမ်း လူငယ်သင်တန်းကျောင်းသို့ လာရောက်သည့်အချိန်တွင် ထပ်မံ ကတိပြုခဲ့သည်။

သို့သော် ရွေးချယ်စရာ အသစ်များက မောင်ဇော်သိန်းထိုက်ဆီကိုတော့ စောစောရောက်မလာနိုင်ပါ။

ကျောင်းတွင်ရှိနေသည့် ၈ လတာ ကာလအတွင်းတွင် အုတ်စီခြင်းနှင့် မော်တော်ဆိုင်ကယ် ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို အနည်းငယ် သင်ကြားခဲ့သည်ဟု သူက ဧရာဝတီသို့ ပြောပြသည်။

"သား ဒီကနေလွတ်ရင် ဆိုင်ကယ်ကယ်ရီပဲ ဆွဲစားမယ်၊ ဆိုင်ပိုင်ရှင်တို့ ဆရာဝန်တစ်ယောက်တို့ သား မဖြစ်ချင်ပါဘူး။ သားက ကျောင်းထွက်ထားတော့" ဟု သူက ပြောသည်။

သို့သော်လည်း ကျောင်းမှာရှိသည့်လူငယ်များကို ကောင်းမွန်တဲ့လမ်းကြောင်းကို ပြောင်းလဲပေးနိုင်လိမ့်မည်ဟု ဦးကျော်ဦးက စိတ်အားထက်သန်စွာ ပြောသည်။ ကျောင်းမှာနေထိုင်ခဲ့ဖူးသူ တစ်ယောက် ဖြစ်သည့် သိန်းစိုးက မြန်မာ့ရိုးရာ လက်ဝှေ့ချန်ပီယံနှင့် အဖြူရောင်သွေးသစ် မြန်မာလက်ဝှေ့ကလပ်၏ အဖွဲ့ဝင်ဖြစ်လာသည့်အကြောင်းကို သူကပြောပြသည်။

လူငယ်များကို အားပေးရန်အတွက် သိန်းစိုးက ကျောင်းသို့ အခါအားလျော်စွာ လာရောက်လေ့ရှိသည်။

"ကံမကောင်းစွာနဲ့ပဲ ကျနော်တို့က ကျနော်တို့နဲ့ လက်ပွန်းတတီးရှိတဲ့ ကလေးတွေအကြောင်းလောက်ပဲ သိရပါတယ်။ နောက်ပိုင်း စောင့်ကြည့်လေ့လာရေးအစီအစဉ် မရှိတဲ့အတွက် သူတို့လွတ်သွားပြီးတဲ့နောက်မှာ ဆက်သွယ်ဖို့ခက်တယ်။ ဝန်ထမ်းအင်အားများများနဲ့ လုပ်နိုင်မယ်ဆိုရင်တော့ ပိုကောင်းတာပေါ့" ဟု သူကပြောသည်။

ဒုက္ခရောက်နေသည့် မိသားစုများနှင့် ခက်ခဲသောပတ်ဝန်းကျင်သို့ ပြန်ရောက်သွားသော လူငယ်များက ရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သည့်ဘဝသို့ ပြန်ရောက်သွားဖွယ်ရာ ပိုများသည်ဟု သူကပြောသည်။ သို့သော်လည်း သိပ်မဆိုးသည်က ပြန်လွတ်သွားသည့် လူငယ်များထဲမှ အနည်းငယ်မျှသော အရေအတွက်သာ ကျောင်းသို့ ပြန်ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟု သူက ထပ်ပြောသည်။

လမ်းပျောက်နေသော လူငယ်များ၏ ပြဿနာက လူတိုင်းအတွက် စိုးရိမ်စရာတစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု နာမည်ကျော် စာရေးဆရာမနှင့်ပရဟိတဆောင်ရွက်သူ ဒေါ်သန်းမြင့်အောင်က ပြောသည်။ သူသည် ရန်ကုန်မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီမှ အဖွဲ့ဝင်တဦးလည်း ဖြစ်သည်။

အကယ်၍ ကလေးငယ်များက ကောင်းမွန်သောပတ်ဝန်းကျင် (တည်ငြိမ်သော မိသားစု၊ ကောင်းမွန်သောပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးသော အသိုင်းအဝိုင်း) တွင် ကြီးပြင်းလာခဲ့လျှင် သင်တန်းကျောင်းသို့ အပို့ခံရသော ကလေးများရှိလိမ့်မည်မဟုတ် ဟု သူက ဆိုသည်။

"ဒီကလေးငယ်တွေကို ထွေးပွေ့ပေးနိုင်မယ့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုလိုအပ်ပါတယ်။ တကယ်လို့ ကျွန်မတို့က သူတို့ကိုဥပေက္ခာပြုခဲ့မယ်ဆိုရင် သူတို့ရာဇဝတ်မှုတွေထဲကို ပြန်ရောက်သွားပါလိမ့်မယ်။"

(ဧရာဝတီ အင်္ဂလိပ်ပိုင်းပါ San Yamin Aung ၏ A Brighter Future for Burma's Juvenile Offenders? ကို ဘာသာပြန်ဆိုသည်)

• • •

ငါးပိ၊ အာဆင်းနစ်၊ ယူရီးယားနဲ့ ကျန်းမာရေးအန္တရာယ်

စိုးစံထိုက်

The Irrawaddy
November 3, 2016

မကြာသေးခင်က ရန်ကုန်မြို့ရဲ့ ဈေးတစ်ခုအတွင်း သားငါးရောင်းတဲ့နေရာကိုရောက် သွားချိန်မှာ အံ့ဩစရာ အခြေအနေတစ်ခုကို တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။

ဟင်းသီးဟင်းရွက်တန်းမှာတော့ ယင်ကောင်တွေ တဝီဝီပျံသန်းနေပေမယ့် ငါးပိဆိုင် တွေမှာတော့ ယင်ကောင် တစ်ကောင်မှမရှိသလို၊ ငါးပိပုံထဲမှာလည်း လောက်ကောင်လေးတွေ ကို မတွေ့ရပါဘူး။ ငါးပိနဲ့လောက် ရွှေနဲ့ကျောက်လို့ ဆိုကြပေမဲ့ ငါးပိဆိုင်တွေရဲ့ အနေအထား က အဲဒီဆိုရိုးစကားနဲ့ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်နေပါတယ်။

မြန်မာတွေရဲ့ ရိုးရာအစားအစာ ငါးပိမှာ ဆိုးဆေး၊ ယင်မနားဆေး၊ လောက်သေဆေး၊ ပိုးသတ်ဆေးတွေ ပါဝင်နေတယ်ဆိုတဲ့ သတင်းတွေထွက်နေတာ နှစ်နဲ့ ချီရှိခဲ့ပေမယ့်လည်း ငါးပိနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ သုတေသနတွေ ထွက်ပေါ်လာခြင်းမရှိသေးသလို စားသုံးသူ ဘေးအန္တရာယ် ကင်းရှင်းရေးဆိုတာ လေထဲ တိုက်အိမ်ဆောက်သလို မှုန်ဝါးဝါးဖြစ်နေဆဲပါ။

ကင်ဆာနဲ့ ရောဂါစုံဖြစ်ပွားနေခြင်းဟာ လူသုံးများတဲ့ ငါးပိထဲ ပိုးသတ်ဆေး၊ ဓာတု ဆေးပါဝင်မှုနဲ့ ဆက်စပ်နေပြီး ဒီပြဿနာကို ပူးပေါင်းဖြေရှင်းဖို့ လိုအပ်နေချိန်မှာ အစားအစာ တွေ ဘေးကင်းလုံခြုံအောင် အစိုးရက ယခုထက် ပိုပြီး ထိထိရောက်ရောက်မလုပ်ဘူးလားလို့ မေးခွန်းထုတ်စရာ ဖြစ်နေပါတယ်။

i;yd\JU tmqif;epf

ရန်ကုန်မှာ အစားအစာသုတေသီတချို့ရဲ့အကူအညီနဲ့ ဈေးကွက်ထဲက ငါးပိ နမူနာ တချို့ယူပြီး အစိုးရ အသိအမှတ်ပြုဓာတ်ခွဲခန်း ၁၀ ခုလောက်ကို မကြာသေးခင်က သွားရောက် ဆက်သွယ်ရာမှာ ဓာတ်ခွဲခန်း ၄ ခုကသာ ငါးပိကို လက်ခံစစ်ဆေးနိုင်တာ တွေ့ရပါတယ်။ အဲဒီ ထဲမှာပဲ ဓာတ်ခွဲခန်း ၂ ခုက အာဟာရတန်ဖိုးတွေကိုသာ စစ်ဆေးပေးနိုင်တာပါ။

ဓာတ်ခွဲခန်းတစ်ခုရဲ့ အဖြေကတော့ မျှင်ငါးပိနမူနာမှာ အာဆင်းနစ်ပါဝင်မှု မရှိပါဘူး။ တခြားဓာတ်ခွဲခန်းတစ်ခုရဲ့ တွေ့ရှိချက်ကတော့ အာဆင်းနစ်ဓာတ်ပါဝင်မှုက ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေး အဖွဲ့သတ်မှတ်ချက်ထက် ၅ ဆနီးပါး ပိုနေပါတယ်။ ဓာတ်ခွဲခန်းမှူးကတော့ အာဆင်းနစ်ဓာတ် ပါဝင်မှုဟာ ဓာတုဆိုးဆေးကြောင့်လို့ ပုံသေပြောလို့ မရဘူး၊ ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးကထွက်တဲ့ ငါးပိတွေမှာဆို ရေကတစ်ဆင့် ပါဝင်နိုင်တယ်လို့ သုံးသပ်ပါတယ်။

အစားအသောက်ဆိုင်ရာပညာရှင် ဒေါက်တာစိုးခိုင်ကလည်း ဒေသတချို့ရဲ့ မြစ်ချောင်း၊ အင်းအိုင်များက ရရှိတဲ့ ငါးပုစွန်တွေမှာ အာဆင်းနစ်က သဘာဝအလျောက် ပါဝင်နိုင်သလို၊ ငါးပိ ထုတ်လုပ်ပုံ အဆင့်ဆင့်မှာလည်း ပါဝင်လာနိုင်ခြေရှိတယ်လို့ ရှင်းပြပါတယ်။

အာဆင်းနစ်အဆိပ်သင့် ရောဂါလက္ခဏာတွေထဲ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျှောခြင်းတို့ ပါဝင်ကြောင်း သိရပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ အသည်းကင်ဆာက ကင်ဆာရောဂါအားလုံးရဲ့ တတိယအဖြစ် အများဆုံးအဆင့်မှာ ရှိနေကြောင်း ရန်ကုန်၊ လမ်းမတော်မြို့နယ် ခုတင် ၅၀၀ ဆံ့ ဆေးရုံကြီးရဲ့ မှတ်တမ်းများအရ သိရပါတယ်။

အဲဒီဆေးရုံမှာ အသည်းနဲ့ပတ်သက်ပြီး ကုသမှုခံယူနေတဲ့ လူနာများစွာထဲမှာ တစ်ဦးက ၅၆ နှစ်အရွယ် ဒေါ်ခင်ခင်စော ဖြစ်ပါတယ်။

"ရုတ်တရက် ခေါင်းမူးပြီး ကြွက်တက်လို့ ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီး အရေးပေါ်ကိုရောက်မှပဲ ကျွန်မမှာ ဆီးချို၊ သွေးတိုး သာမကဘဲ အသည်းကိုပါ ထိနေတယ်ဆိုတာ သိရတာ" လို့ ဒေါ်ခင်စောက ဆိုပါတယ်။

"နေ့တိုင်းစားနေတဲ့ ငါးပိမှာ ဆိုးဆေးတွေ၊ ယူရီးယားတွေ ထည့်တယ်လို့ အပြင်မှာပြောကြတာပဲ။ ငါးပိရည် မပါရင် ထမင်းစားမမြိန်လို့ စားနေတာပဲ။ အခုတောင် သွေးတိုးရောဂါရှိတယ်လို့ ဆရာဝန်ပြောလို့ လျှော့စားနေရတယ်"

သွေးတိုး၊နှလုံးသွေးကြောကျဉ်း၊ ကင်ဆာအပါအဝင် မကူးစက်နိုင်တဲ့ရောဂါတွေကြောင့် သေဆုံးမှုနှုန်းက မြင့်မားလာတယ်လို့ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန၊ မကူးစက်နိုင်သည့်ရောဂါများကာကွယ်နှိမ်နင်းရေး ဌာနခွဲ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါက်တာမြင့်ရွှေက ပြောပါတယ်။ တခြားရောဂါတွေကြောင့် သေဆုံးသူရာခိုင်နှုန်းထက် ထက်ဝက်ကျော်ရှိနေတယ်လို့သူကဆိုတယ်။

အာဆင်းနစ်အဆိပ်သင့် အစားအစာတွေကြောင့် အသည်း၊ ကျောက်ကပ် ပျက်စီးစေတယ်၊ ရောဂါလက္ခဏာ ပေါ်လာဖို့လည်း ၅ နှစ်မှ ၁၅ နှစ်အတွင်း ကြာတတ်တယ်လို့ ဆေးပညာရှင်တွေက ဆိုပါတယ်။

အာဆင်းနစ်ပါဝင်တဲ့ရေကို သောက်သုံးရတဲ့ဒေသက ဒေသခံတွေအနေနဲ့ ဆီးအိမ်၊ အဆုတ်၊ အရေပြားကင်ဆာတို့ ဖြစ်စေနိုင်ပြီး အရေပြားပြဿနာများ၊ သွေးလည်ပတ်မှုစနစ်၊ ပင်ကို ခုခံအားစနစ်နဲ့ အာရုံကြောစနစ်တွေကို ပျက်စီးထိခိုက်စေနိုင်တယ်လို့ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ စစ်တမ်းက ဖော်ပြထားပါတယ်။

ig;ydaps;uG

မြန်မာပြည်သား အများအပြား နှစ်သက်ကြတဲ့ငါးပိကို ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးမှာ စီးပွားဖြစ် ထုတ်လုပ်လျက်ရှိပြီး နိုင်ငံအနှံ့ ဖြန့်ချိနေပါတယ်။

ဈေးနှုန်းအနည်းငယ်မြင့်မားတဲ့ မြိတ်၊ ထားဝယ်ဒေသနဲ့ ရခိုင်ပြည်နယ်ထွက် ငါးပိကဒေသတွင်း စားသုံးမှုများပြီး တခြားဒေသကို တင်ပို့မှု နည်းပါတယ်။

နှစ်စဉ် ငါးပိနဲ့ ငံပြာရည်တန်ချိန် ၃,၁၀၀၊ ငါးခြောက်တန်ချိန် ၅၃,၀၀၀ လောက်ကို အလုပ်သမားအင်အား ၆,၀၀၀ ဝန်းကျင်နဲ့ ထုတ်လုပ်နေကြောင်း ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနရဲ့ ခန့်မှန်း စာရင်းတွေမှာ တွေ့ရပါတယ်။

ရန်ကုန်၊ ဒဂုံဆိပ်ကမ်းမြို့နယ် ငါးပိ၊ ငါးခြောက်ဇုန်မှာ အလုပ်ရုံ ၄၀၀ ဝန်းကျင်ဟာ မြေအောက်ရေကိုသာ သုံးစွဲကြပြီး ရေသန့်စက်တွေ တပ်ဆင်သုံးစွဲဖို့ တွက်ခြေမကိုက်နိုင်ဘူးလို့ လုပ်ငန်းရှင်တွေဆီက သိရပါတယ်။

ငါးပိလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူတွေက စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနတို့မှာ လုပ်ငန်းလိုင်စင် လျှောက်ဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ ငါးပိလုပ်ငန်းရှင် ၂၀၀ ကျော်က ငါးလုပ်ငန်း ဦးစီးဌာနမှာ လိုင်စင်တင်ထားတယ်၊ ဒါဟာ နိုင်ငံတစ်ဝန်း လုပ်ငန်းရှင်အရေအတွက်ရဲ့ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ကိုယ်စားပြုတယ်လို့ မြန်မာနိုင်ငံ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ငံပြာရည် ထုတ်လုပ်ရောင်းဝယ်သူများအသင်း အတွင်းရေးမှူး ဦးထွန်းစိန်က ပြောပါတယ်။

r|if;yeDNq|,&aq;

ငါးပိဆိုတာ မိသားစုအများစုရဲ့ မီးဖိုခန်းထဲမှာ သိမ်းဆည်းသိုလှောင်ထားတဲ့ အစားအစာ ဖြစ်ပါတယ်။ နိုင်ငံရပ်ခြားကိုရောက်နေတဲ့ မြန်မာတွေ အမြဲတောင့်တမိတဲ့ အစားအစာစာရင်းမှာလည်း ငါးပိရည်၊ ငါးပိထောင်းက ထိပ်တန်းမှာ နေရာယူထားပါတယ်။

ရန်ကုန်၊ လမ်းမတော်မြို့နယ်နေ ဒေါ်ခင်မေမြင့်က "ဇာတိမြေဖြစ်တဲ့ သံတွဲကပဲ မှျင်ငါးပိကိုမှာပြီးတော့သုံးတာ။ လတ်ဆတ်တဲ့မှျင်ကောင်တွေကို ထောင်းထားတဲ့အတွက် အနံ့ပိုကောင်းတယ်။ အိမ်က ဟင်းချက်တဲ့အခါ မပါမဖြစ်ဆိုတော့ ၁နှစ်စာလောက်ကို ဝယ်လှောင်ထားရတယ်" လို့ ပြောပြပါတယ်။

ငါးပိမှာ အာဟာရဓာတ်တွေ၊ ဗီတာမင်တွေ အများကြီးပါဝင်တဲ့အတွက် အရိုးအဆစ်သန်မာစေရုံမက ကျန်းမာရေးအတွက်လည်း များစွာအကျိုးပြုတယ်လို့ ပညာရှင်တွေဆီက သိရပါတယ်။

ကမ်းရိုးတန်းဒေသမှာ ငါးခြောက်လုပ်ဖို့ စံမမီတဲ့ငါးတွေကိုကြိတ်ပြီး ဆားလူးလိုက်ပါတယ်။ အဲဒီနောက် ပုစွန်ဖွဲ့ခွဲ ရောထည့်ပြီး ကြိတ်ရပါတယ်။ လုပ်ငန်းရှင်တချို့ကတော့ မကြိတ်ခင်မှာ ဆိုးဆေးကိုရေဖျော်ပြီး ဖြန်းတယ်၊ သုံးခေါက်လောက်ကြိတ်လိုက်ရင် အရောင်ညီညာတဲ့ မှျင်ငါးပိကို ရနိုင်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။

ဈေးကွက်မှာ မှျင်ငါးပိရောင်းပန်းလှဖို့ ဓာတုဆေးအသုံးပြုလာတာ နှစ်ပေါင်း ၄၀ ဝန်းကျင် ကြာခဲ့ပြီလို့ သိရပါတယ်။

အစားအသောက်နဲ့ ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန (FDA) က တားမြစ်တာတွေ ရှိပေမယ့် ငါးပိထုတ်လုပ်သူ တချို့က တားမြစ်ဆိုးဆေးတွေရဲ့ အန္တရာယ်ကို သိပုံမရကြပါဘူး။ စားသုံးသူတချို့ကလည်း မှျင်ငါးပိဆိုတာ အနီရောင်လို့ ထင်မှတ်နေတာတွေလည်း ရှိပါတယ်။

မှျင်ငါးပိ အရောင်နီနေတိုင်းလည်း အရောင်ပါတယ်လို့ ပြောလို့ မရပါဘူး။ ပင်လယ်လေတိုက်တာတွေ ပြောင်းလဲတဲ့အခါ သဘာဝအရောင်ပါတဲ့ မှျင်ငါးပိကို ရရှိနိုင်ပါသေးတယ်။

အရောင်ထည့်ရခြင်းရဲ့ အားသာချက်ထဲမှာ အရသာခါးသက်မသွားခြင်း၊ တာရှည်အထားခံခြင်းတို့ ပါဝင်ကြောင်း ငါးပိလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးက ပြောပြပါတယ်။

ရန်ကုန်မြို့က ငါးပိလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးဖြစ်တဲ့ ဦးရွှေမန်းက“လုပ်ငန်းရှင်တွေအနေနဲ့ အမြဲတမ်း ဓာတ်ခွဲခန်းကိုသွားပြီး စမ်းသပ်နေဖို့မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ငါးပိထွက်တဲ့အချိန်ကျရင် တစ်ရက်ကို ငါးပိကုန်သည် အယောက် ၆၀ ကနေ ၈၀ အထိ ဘုရင့်နောင်ပွဲရုံကို တင်ပို့နေတာတွေရှိပါတယ်” လို့ ပြောပါတယ်။

wm;jrpfqkd;aq;eSYu ifqm

စားသောက်ကုန်တွေ အရောင်အဆင်းလှ၊ အရသာကောင်း၊ တာရှည်ခံဖို့အတွက် ဓာတုဆေးသုံးစွဲတာ ပိုမို များပြားလာကြောင်း ဈေးကွက်ထဲ စုံစမ်းမှုအရ သိရပါတယ်။

အစားအစာထဲ အများဆုံးတွေ့ရှိရတဲ့ ဓာတုဆိုးဆေးမှာ အထည်ချုပ်လုပ်ငန်းသုံး Rhodamine B ဖြစ်ကြောင်း၊ အစာအိမ်အူလမ်းကြောင်း ရောင်ရမ်းခြင်း၊ ပျို့အန်ခြင်း၊ ဦးနှောက် အာရုံကြော ထိုင်းမှိုင်းခြင်းတို့ လတ်တလော ဖြစ်ပေါ်စေကြောင်း သိရပါတယ်။ ရေရှည်မှာတော့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးထွားမှု ထိခိုက်စေခြင်း၊ အသည်း၊ ကျောက်ကပ်တို့ ပျက်စီးခြင်းနဲ့ ကင်ဆာရောဂါတွေ ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ကြောင်း FDA က ထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။

စက်တင်ဘာလ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ထုတ်ပြန်ချက်တစ်ခုမှာ ဒီဆိုးဆေးအပါအဝင် Auramine O, Sudan Dyes, Orange II တို့ဟာ မြန်မာပြည် အစားအသောက်လုပ်ငန်းအတွင်း အများဆုံးသုံးနေကြတဲ့ အန္တရာယ်ရှိ တားမြစ်ဆိုးဆေးများဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြထားပါတယ်။

ဓာတ်ခွဲခန်းမှူးတစ်ဦးကတော့ သူတို့ဆီမှာ Rhodamine B မှတစ်ပါး တခြားတားမြစ်ဆိုးဆေးတွေကို ရှာဖွေစမ်းသပ်နိုင်တဲ့ နည်းပညာတွေ မရှိသေးဘူးလို့ ပြောပြပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ ကင်ဆာရောဂါတွေရဲ့ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းဟာ အစားအသောက်က မြစ်ဖျားခံတယ်လို့ မီဒီယာတချို့မှာ ဖော်ပြနေကြတာ ကြာပါပြီ။

၂၀၀၈ ခုနှစ်က ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနက ဈေးကွက်အတွင်း မှျင်ငါးပိမှာ တားမြစ်ဆိုးဆေးပါရင် သိမ်းယူပြီး ဖျက်ဆီးခဲ့ပါတယ်။

အစားအသောက်မှာ တားမြစ်ဓာတုဆေး လုံးဝအသုံးမပြုဖို့ လုပ်ငန်းရှင်တွေကို သတိပေးထားပြီး လိုက်နာမှု မရှိပါက အမျိုးသားအစားအသောက်ဥပဒေအရ အရေးယူမယ်လို့လည်း သက်ဆိုင်ရာက ထုတ်ပြန်ထားပါတယ်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်က ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးမှာ FDA ရုံးခွဲတစ်ခုကို တိုးချဲ့ခဲ့ပြီး ဈေးကွက်ထဲ စစ်ဆေးရာမှာ မှျင်ငါးပိ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်မှာ တားမြစ်ဆိုးဆေးပါဝင်တာတွေ့ရှိခဲ့ရတယ်လို့ တိုင်းဒေသကြီး အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန ဒုညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးက ပြောပါတယ်။

ဧပြီကနေ စက်တင်ဘာအတွင်း ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး ကျေးရွာမြို့နယ်တွေကရရှိတဲ့ မှျင်ငါးပိနမူနာတွေကို ဓာတ်ခွဲခန်းပို့ စစ်ဆေးထားတယ်၊ တားမြစ်ဆိုးဆေးတွေ့ရှိရင် မူလထုတ်လုပ်တဲ့နေရာအထိ ရှာဖွေအရေးယူသွားမယ်လို့လည်း သူကဆက်ပြောပါတယ်။

"ငါးပိထုတ်လုပ်တဲ့နေရာတွေမှာ ဆိုးဆေးအသုံးပြုထားတဲ့လက်ရာတွေ ရှိနေတုန်းပါပဲ။ သူတို့ပြောတာက အရင်တုန်းက လက်ကျန်တွေပါလို့တော့ ပြောတယ်" လို့ ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးက ဆိုပါတယ်။

ဇူလိုင်လကလည်း မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း ဈေး ၁၃ ခုက ရရှိတဲ့ ငါးပိ နမူနာတွေရဲ့ ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းမှာ တားမြစ်ဆိုးဆေးတွေ့ရှိရကြောင်း FDA က ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသေးတယ်။

သဘာဝဆိုးဆေးတွေရှိပေမဲ့ ကုန်ကျစရိတ် ကြီးမားခြင်း၊ တာရှည်မခံခြင်း၊ ရောင်းပန်းမလှခြင်း၊ ဝယ်ယူရရှိဖို့ ခက်ခဲခြင်းတို့ကြောင့် လုပ်ငန်းရှင်တွေက အသုံးပြုမှုနည်းပါးတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

, ifem;aq;eSYhbwfaq;

ငါးပိရောင်းတဲ့ဈေးတွေမှာ ရောင်းချသူတွေဟာ မိရိုးဖလာနည်းတွေအရဆိုလို့ရှိရင် တစ်နေ့စာကိုပဲ ပုံပြီး ရောင်းတာပါ။ လုပ်ငန်းရှင် ဦးရွှေမန်းက "ဆားကို အသုံးပြုပြီး ထိန်းရင်လည်း ရပါတယ်။ နည်းပညာကိုတော့ လုပ်သက်ရင့်တဲ့လူတွေဆီက သင်ယူရတာတွေလည်း ရှိပါတယ်" လို့ ဆိုပါတယ်။

ငါးပိငါးခြောက်တွေမှာ ယင်မနားဆေး အသုံးပြုနေကြတာလည်း ကာလအတော်ကြာနေပြီဖြစ်ကြောင်း၊ လောလောဆယ်မှာ ထိန်းချုပ်လို့ရတဲ့ အနေအထားကိုတော့ ရောက်နေပြီဖြစ်ကြောင်း လက်တွေ့ကွင်းဆင်းပြီး တွေ့ရတဲ့အခြေအနေကို ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးက ပြောပြပါတယ်။

ယင်မနားဆေး ထည့်သွင်းထားခြင်း ရှိမရှိကို ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနဲ့ စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာနမှာရှိတဲ့ ဓာတ်ခွဲခန်းတွေမှာသာ စစ်ဆေးနိုင်တာပါ။

"ဓာတုဗေဒဆိုးဆေး၊ ယင်မနားဆေး၊ တာရှည်ခံဆေး မသုံးစွဲဖို့ ကျွန်တော်တို့အသင်းအဖွဲ့က အသိပညာပေး ဆွေးနွေးပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် လိုက်နာမှု အားနည်းနေတာတွေ့ရပါတယ်၊ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့က အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းလည်းမဟုတ်တော့ တင်းကျပ်စွာ လုပ်ဆောင်လို့မရပါဘူး" လို့ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်၊ ငံပြာရည် ထုတ်လုပ်ရောင်းဝယ်သူများအသင်း အတွင်းရေးမှူး ဦးထွန်းစိန်က ပြောပါတယ်။

ရန်ကုန်ဈေးကွက်အတွင်း လေ့လာတဲ့အခါ Tricholorofon (ထရိုင်ကလိုရိုဖောင်း) လို့ခေါ်တဲ့ ပိုးသတ်ဆေး တမျိုးကို ငါးပိထုတ်လုပ်သူတွေ ဝယ်ယူမှုရှိနေတယ်လို့ သိရပါတယ်။

အဲဒီ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းသုံး ဓာတုဆေးဝါးကို အစားအစာတွေမှာ ထည့်သွင်းအသုံးပြုရင် ငွေဒဏ်ကနေ ထောင် ၅ နှစ်အထိ ချမှတ်နိုင်တဲ့ ပိုးသတ်ဆေးဥပဒေ ပုဒ်မ(၃၃)အရ အရေးယူခံရနိုင်တယ်လို့ ဧရာဝတီတိုင်း ဒေသကြီး စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန တိုင်းသီးနှံကာကွယ်ရေး တာဝန်ခံ ဦးဝင်းစိုးက ပြောပါတယ်။

"ပိုးသတ်ဆေး ရောင်းမယ်ဆိုလို့ရှိရင် သုံးစွဲပုံသင်တန်း တက်ရပါတယ်။ သင်တန်းလက်မှတ်ရပြီးမှပဲ ပိုးသတ်ဆေးရောင်းချခွင့်လိုင်စင် လျှောက်ရတာပါ။ ဒါတွေမရှိဘဲ ရောင်းချရင် ပိုးသတ်ဆေးဥပဒေနဲ့ အရေးယူပါမယ်" လို့ ဦးဝင်းစိုးက ရှင်းပြပါတယ်။

ထရိုင်ကလိုရိုဖောင်းက အမှုန့်၊ အရည်နဲ့ အခဲဆိုပြီး ပုံစံ ၃ မျိုးနဲ့ ဈေးကွက်ထဲမှာ ရှိတာပါ။ အဲဒီထဲမှာ တရုတ်နိုင်ငံကနေ တရားမဝင်တင်သွင်းတဲ့ အစိမ်းရောင်ပုလင်းကို သုံးစွဲမှုများတယ်လို့ ဈေးကွက်ထဲက သိရပါတယ်။

နယ်ဘက်က မှာယူတာတွေကိုလည်း ကားဂိတ်ကနေတဆင့် ပို့ပေးတယ်လို့ ရောင်းချသူတွေက ပြောပါတယ်။ ရောင်းချသူတွေကလည်း ဓာတုဆေးဝါးတွေနဲ့ ဒီဓာတုဆေးဝါးတွေရဲ့ အန္တရာယ်ကို နားမလည်တာ တွေ့ရပါတယ်။ ဆေးအမည်ကိုတောင် မှန်ကန်အောင်မပြောနိုင်ဘဲ လောက်သေဆေး၊ ယင်မနားဆေး အစရှိတဲ့ အခေါ်အဝေါ်တွေနဲ့ ရောင်းချနေကြတာပါ။

ပိုးသတ်ဆေး တာရှည်အသုံးပြုမိရင် ဉာဏ်ရည်၊ မျိုးပွားစွမ်းအင်၊ ရောဂါဘယဒဏ်ခံနိုင်ရည်ရှိမှုတို့ ကျဆင်းလာခြင်း၊ ပုံမမှန်မွေးဖွားမှု၊ ကင်ဆာရောဂါတို့ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်စေတယ်လို့ ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးက ပြောပြပါတယ်။

"ဘယ်ပိုးသတ်ဆေးကိုမှ အစားအသောက်မှာပါဝင်ဖို့ FDA က ခွင့်ပြုထားတာ မရှိဘူး။ အခုမထည့်ဖို့ ညွှန်ကြားထားတယ်၊ နည်းပညာရှာနေတယ်။ ဒီကြားထဲ ကျူးလွန်ရင် အရေးယူမယ်" လို့ သူက ပြောပါတယ်။

i};ydkUJU "mwfajr\oZm

သဘာဝအလျောက်ရှိတဲ့ ယူရီးယားဆိုတာက နိုက်ထရိုဂျင်ပါဝင်တဲ့ ဓာတုပေါင်းစပ်မှုဖြစ်ပြီး နို့တိုက်သတ္တဝါတွေက စွန့်လိုက်တဲ့ ဆီးမှာပါဝင်ပါတယ်။

အစားအသောက်ရေးရာပညာရှင် ဒေါက်တာစိုးခိုင်က အသားဓာတ်ကတစ်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ယူရစ်အက်ဆစ်ဟာ အဆစ်အမြစ်ရောင်ရမ်းတဲ့ရောဂါကို ဖြစ်စေတယ်လို့ ပြောပြပါတယ်။

"အသည်းရောဂါနဲ့ ကျောက်ကပ်ရောဂါရှိသူတွေအနေနဲ့ ယူရီးယားဓာတ်ပါဝင်မှုမြင့်တဲ့ ကြက်သား၊ ငါး၊ ငါးပိ၊ ငါးပိရည် စတာတွေကို မစားသုံးသင့်ဘူး" လို့လည်း ဒေါက်တာစိုးခိုင်က ပြောပါတယ်။

ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးကလည်း ယူရီးယားနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အလားတူ သုံးသပ်ပါတယ်။

"အပူပေး ချက်ပြုတ်လိုက်တဲ့ ယူရီးယားက အငွေ့ပျံသွားတဲ့အတွက် အန္တရာယ်တော့ မရှိလောက်တော့ဘူး။ ဒါပေမယ့် စိတ်ချလက်ချစားသုံးဖို့ မပြောနိုင်သေးပါဘူး။ တိကျတဲ့ သုတေသနရလဒ်တွေလည်း မရှိသေးပါဘူး" လို့ ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးက ပြောပါတယ်။

အရည်ကျိုငါးပိမှာ ယူရီးယားဓာတ်မြေဩဇာကိုထည့်ခြင်းဖြင့် ထုတ်လုပ်မှုကြာချိန်ကို လျှော့ချနိုင်တယ်၊ ယူရီးယားကိုမသုံးတဲ့ လုပ်ငန်းရှင်လည်း ရှိတယ်လို့ သူက ဆက်ပြောပါတယ်။

ငါးပိလုပ်ငန်းကိုကာလကြာရှည်လုပ်ကိုင်ဖူးသူ ရန်ကုန်၊ မင်္ဂလာဒုံမြို့နယ်က အမျိုးသမီးတစ်ဦးက"တစ်လအတွင်း ငါးပိဖြစ်စေဖို့အတွက် မြေဆီ (ဓာတ်မြေဩဇာ) အဖြူတစ်မျိုးကို ထည့်ပြီး သိပ်ပါတယ်။ အဲဒီမြေဆီ အဖြူမှုန့်ကိုလည်း ဘုရင့်နောင်ပွဲရုံတန်းက စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်တွေက ဝယ်ယူရပါတယ်" လို့ ပြောပြပါတယ်။

ဘုရင့်နောင်ပွဲရုံတန်း စိုက်ပျိုးရေးပစ္စည်းအရောင်းဆိုင်တွေကို ကွင်းဆင်းလေ့လာစုံစမ်းတဲ့အခါ ငါးပိကုန်သည်တွေက ယူရီးယားကို အရည်ကျိုငါးပိထုတ်လုပ်ဖို့ ဝယ်ယူတယ်လို့ ပြောပေမယ့် အခုလို ပြဿနာတွေ ဖြစ်ပြီးတဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ ငါးကန်ထဲထည့်ဖို့သာ ပြောဆိုဝယ်ယူမှုတွေ ရှိနေတယ်လို့ သိရပါတယ်။

စိုက်ပျိုးရေးသမားက ယူရီးယားအရည်အသွေးကို သေချာစစ်ပြီးမှ ဝယ်ပေမယ့် ငါးကန်သမားတွေကတော့ ဈေးပေါတာကိုသာ ဝယ်ယူလေ့ရှိတယ်လို့ အရောင်းဝန်ထမ်းတစ်ဦးက ပြောပြပါတယ်။

ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း ငါးပိထုတ်လုပ်မှုတွေကို သုတေသနလုပ်နေသူ ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးကတော့ ထုတ်လုပ်ပုံ လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်မှာ သန့်ရှင်းမှု အားနည်းတယ်လို့ ပြောပြပါတယ်။

အိမ်နီးချင်းထိုင်းနိုင်ငံမှာတော့ ငါးပိစက်ရုံတွေမှာဆိုရင် ခေါင်းစွပ်၊ လက်အိတ်တွေနဲ့ အဝတ်အစား အကာအကွယ်တွေကို သေချာသပ်ရပ်စွာဝတ်ဆင်ပြီး ကျန်းမာရေးနဲ့ ညီညွတ်အောင် ထုတ်လုပ်မှု၊ သန့်ရှင်းမှုတို့ကြောင့် သူတို့ငါးပိကို နိုင်ငံတကာပို့တဲ့အဆင့် ဖြစ်နေပါပြီ။

pm;okolumuGf&;

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး စားသုံးသူရေးရာ ဦးစီးဌာန တိုင်းဦးစီးမှူး ဦးမြင့်ချိုက မမှန်မကန်ထုတ်လုပ်နေတဲ့ လုပ်ငန်းရှင်တွေကို စားသုံးသူကာကွယ်ရေးဥပဒေအတိုင်း အရေးယူတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

"ငါးပိဆိုတာက အမျိုးသားရေးစားကုန်။ ငါးပိငါးခြောက် ထုတ်လုပ်တဲ့ပုံစံက ကျန်းမာရေးနဲ့ မညီညွတ်ဘူး။ ငါးပိဆိုတာ စထုတ်ကတည်းက ခြေထောက်နဲ့နင်းပြီး သိပ်တာ"လို့ ဦးမြင့်ချိုက ရှင်းပြပါတယ်။

ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးကတော့ ၂၀၁၄ ခုနှစ်က ပြဋ္ဌာန်းခဲ့တဲ့ စားသုံးသူကာကွယ်ရေးဥပဒေမှာ လိုအပ်ချက်တွေ ရှိနေသေးကြောင်း ထောက်ပြပါတယ်။

"အဟောင်းက လိုအပ်ချက်တွေ သိပ်များနေလို့ စနစ်နဲ့ အံမဝင်တော့လို့ အသစ်ရေးဆွဲနေပါတယ်" လို့ ဒေါက်တာပြည့်ဖြိုးက ဆိုပါတယ်။

စားသောက်ကုန်နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ မသမာမှုတွေတွေ့ရင် တိတိကျကျသတင်းပေးတိုင်ကြားပါက လာရောက် စစ်ဆေးအရေးယူပါမယ်လို့လည်း သူက ဆက်ပြောပါတယ်။

အခုချိန်ထိတော့ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီ၊ စားသုံးသူကာကွယ်ရေးအသင်းတွေကို တိုင်ကြားချက်တွေရောက်လာတာ နည်းပါးနေသေးတယ်လို့ သိရပါတယ်။

ဓာတုကင်းစင်တဲ့ ငါးပိ၊ ငါးခြောက်နဲ့ ငံပြာရည်လုပ်ငန်းတွေကို ထောက်ခံစာထုတ်ပေးသွားမယ်လို့ မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ် ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဦးနှင်းဦးက ပြောပါတယ်။

ငါးပိလုပ်ငန်းရှင် ဦးရွှေမန်းက နိုင်ငံတကာအဆင့်မီ သန့်သန့်ရှင်းရှင်း ထုတ်လုပ်ဖို့ ကြိုးပမ်းနေသူဟာ နည်းပညာ၊ ငွေကြေး အကန့်အသတ်တို့နဲ့ ကြုံနေရတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

"ထိုင်းနိုင်ငံအထိ နည်းပညာတွေကို သွားရောက်လေ့လာခဲ့ပေမယ့် တချို့စက်ရုံတွေက ဝင်ရောက် လေ့လာခွင့်တောင်မပေးပါဘူး။ ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်ဆင့်တွေကို လက်နဲ့လုပ်တာ ထက် စက်နဲ့ လုပ်တဲ့စနစ်ကို ရောက်စေချင်နေပြီ။ နိုင်ငံတော်အဆင့် ကူညီပံ့ပိုးမှုတွေနဲ့ အဆင့်မီ နည်းပညာတွေ ပံ့ပိုးပေးစေချင်ပါတယ်" လို့ ဦးရွှေမန်းက ပြောပါတယ်။

ငါးပိ၊ ငံပြာရည်ကို နိုင်ငံတကာ လက်ခံဖို့အတွက်ဆိုရင် နည်းပညာမှန်ကန်စွာ၊ သန့်ရှင်းစွာ ထုတ်လုပ်ရမှာပါ။

အကောင်းဆုံးကို ဘယ်လိုထုတ်လုပ်ကြမလဲဆိုတာ အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်ပြီး အဖြေရှာကြဖို့ လိုအပ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုမျိုးမလုပ်နိုင်ရင်တော့ နိုင်ငံတကာကိုလည်း မထိုးဖောက်နိုင်တဲ့အပြင် ပြည်တွင်းမှာလည်း အများပြည်သူအတွက် ကျန်းမာရေးအန္တရာယ်ရှိပြီး ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုတွေ ဆက်လက် ကြုံတွေ့နေကြရဦးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ ။

(အလွှတ်တန်းသတင်းထောက် စိုးစံထိုက်က ငါးပိလုပ်ငန်းနှင့် ဈေးကွက်အတွင်း ကိုယ်တိုင်ကွင်းဆင်းပြီး စုံစမ်းဖော်ထုတ်ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)

● ● ●

ကချင်ဒေသ ပဋိပက္ခတွေကြားက ပယင်းမှော် (၁)

နန်းလွင်နှင်းပွင့်

The Irrawaddy
October 14, 2017

ကချင်ပြည်နယ် တနိုင်းဒေသက တူးဖော်ရရှိတဲ့ နှစ်သန်းပေါင်း ၉၉ သန်း သက်တမ်းရှိ ဒိုင်နိုဆောအမြီး အပိုင်းအစလေးနစ်မြုပ်နေတဲ့ ပယင်းကျောက်အကြောင်း ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်းက ကမ္ဘာတဝန်းလုံး သတင်းပျံ့ပြီးတဲ့နောက်မှာတော့ တနိုင်းက ပယင်းမှော်တွေဟာ ကျောက်တူးဖော်ရေးလုပ်ငန်းကနေ စစ်မြေပြင်အသွင် ပြောင်းသွားခဲ့ပါတယ်။

ပယင်းမှော်တွေရဲ့ ကနဦးပိုင်ရှင် ကချင်လွတ်လပ်ရေးတပ်မတော် (KIA) ထိန်းချုပ်ခဲ့တဲ့ မှော်နယ်မြေတချို့ကို ဇွန်လပထမပတ်ကစလို့ တပ်မတော်က ထိုးစစ်ဆင်တိုက်ခိုက်ပြီး ထိန်းသိမ်းလိုက်ပါတယ်။

အဲဒီ ပယင်းမှော်တွေကို တပ်မတော်တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေက စောင့်ကြပ်နေလို့လုပ်ငန်းတွေ ပြန်စလုပ်ဖို့လည်း ခက်ခဲသွားရပါတယ်။

တနိုင်းမြို့က တည်းခိုခန်းပိုင်ရှင် ဒေါ်ရွှယ်တောင်က "ဇွန်လတိုက်ပွဲဖြစ်တုန်းက မှော်က အလုပ်သမားတွေ ပြေးလာကြတာဆိုတာ တကယ့်ကမ္ဘာပျက်တဲ့အတိုင်းပဲ။ အခု မှော်တွေရပ်ထားရတယ်ဆိုတော့ တနိုင်းမြို့က လုံးဝ ခြောက်ကပ်သွားတာ။ ဘယ်တုန်းကမှ လူမပြတ်ခဲ့တဲ့ ကျမတို့ တည်းခိုခန်းဆို အခုတည်းမယ့်လူတောင် မရှိတော့ဘူး" လို့ ပြောပါတယ်။

အရင်က KIA ကို အခွန်ပေးရင် လွတ်လွတ်လပ်လပ်သွားလာလို့ရတဲ့ ပယင်းမှော်တွေ အနီးအနားမှာ အခုတော့ တပ်မတော်နဲ့ KIA နှစ်ဖက်လုံးက မိုင်းတွေထောင်ထားလို့ အန္တရာယ်သိပ်များတယ်ဆိုပြီးလည်း တနိုင်း ဒေသခံတွေက ပြောဆိုနေကြပါတယ်။

KIA xelfcsKypf0fu y , ifvkykfef

တနိုင်းမြို့နယ်ထဲက ပယင်းမှော်တွေဆီကို တနိုင်းချောင်းအတိုင်း စက်လှေတွေနဲ့ သွားနိုင်သလို ကုန်းလမ်းကနေလည်း ဆိုင်ကယ်တွေနဲ့ သွားနိုင်ပါတယ်။

မှော်အားလုံးဟာ အစိုးရနဲ့အပစ်ရပ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုထားခြင်းမရှိသေးတဲ့ KIA တပ်မဟာ (၂) လက်အောက်ခံ တပ်ရင်း ၁၄ နယ်မြေထဲမှာ ရှိနေတာပါ။

ပယင်းကုန်သည်တွေ ကျင်းလုပ်သားတွေ ပြောဆိုချက်အရ KIA က ၂၀၁၂ ခုနှစ် အစောပိုင်းကတည်းက အနယ်နယ်အရပ်ရပ်က လာတဲ့လူတွေကို အခွန်အခဆောင်ခိုင်းပြီး တူးဖော်ခွင့်ပေးတာလို့ သိရပါတယ်။

ပယင်းလုပ်ငန်းရှင် ဦးဇော်လွမ်တူးက "၂၀၁၆ တုန်းက ပေ ၅၀ ပတ်လည်ကို ကျပ် ၅ သိန်း ပေးရတယ်။ တနိုင်တပိုင် တကျင်းတူးရင်တော့ တကျင်းစာပဲ ပေးရတာပေါ့။ တခါပေးရင် တနှစ်စာလို့ ပြောတာပါပဲ" လို့ ပြောပြပါတယ်။

ဦးဇော်လွမ်တူးပြောပြတဲ့ ကျင်းဈေးနှုန်းတွေက ကျင်းမတူးခင်မှာ မြေနေရာအတွက် ပေးရတဲ့ နှုန်းထားတွေဖြစ်ပြီး တူးပြီးလို့ ပယင်းကျောက်တွေထွက်ရင်တော့ အနည်းဆုံး ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းကို အခွန်အခအဖြစ် KIA ကို ထပ်မံပေးရတာပါ။

ပယင်းလုပ်ငန်းရှင်တဦးက ကျင်းတကျင်းကို ကျင်းလုပ်သား ၅ ဦးကနေ ၁၅ ဦးအထိ ငှားရမ်းပါတယ်။

ကျင်းတူးတဲ့အခါ ကုန်ကျတဲ့စရိတ်နဲ့ ကျင်းသားတွေရဲ့ စားဝတ်နေရေးကို လုပ်ငန်းရှင်က အကုန်အကျခံရပြီး ပယင်းကျောက်ရတဲ့အခါ ၃ စု ၁ စု ဝေပုံကျခွဲပြီး ၁ စုကို ကျင်းသားတွေက လုပ်အားခအဖြစ် ရပါတယ်။

မှော်ထဲက ကျင်းတွေကို စက်ယန္တရားတွေနဲ့ တူးဖော်တာမဟုတ်ဘဲ လူတကိုယ်စာ ဝင်လို့ရတဲ့ ၄ပေ ပတ်လည် တွင်းရအောင် လက်ကိုင်မြေဖောက်စက်တွေနဲ့ ပေ ၂၀ ၊ ပေ ၃၀ ကနေ ပေ ၁၀၀ ၊ ပေ ၃၀၀ ထိ နက်နက်တူးပြီး ပယင်းကျောက်ရှာပုံတော် ဖွင့်ကြတာပါ။

ကျင်းနက်ရင် နက်သလို ရေတွေထွက်လာတဲ့အခါ ရေစုပ်စက်နဲ့ စုပ်ထုတ်၊ ကျင်းထဲအောက်ဆီဂျင်ရအောင် စက်တွေနဲ့ လေပေးတာတွေ လုပ်ကြပါတယ်။

ကျင်းကို တည့်တည့် နက်နက်တူးပြီးတဲ့အခါ ပယင်းအကြောကိုရှာပြီး ဘေးဘက်တွေကို လိုဏ်ခေါင်းလို အပေါက်တွေဖောက်၊ လူတကိုယ်စာ ဝင်လို့ရအောင် သစ်လုံးတွေနဲ့ ထောက်ပြီး ကျင်းသားက လိုဏ်ခေါင်းထဲမှာ ပယင်းရှာရတာပါ။

တခါတလေ လိုဏ်ခေါင်းဖောက်တာမှားယွင်းပြီး မြေပြိုကျတာတို့ ရေကြောကိုဖောက်မိပြီး ရေတွေ ထွက်လာတာမျိုးတွေမှာ ကျင်းထဲကလူက အပေါ်ကို ချက်ချင်းပြန်မတက်နိုင်ရင် အသက်ဆုံးပါးတာတွေ ကြုံကြရပါတယ်။

အခန့်မသင့်လို့ မြေပြိုတာတွေ ဖြစ်တဲ့အခါ ထိခိုက်မှုနည်းအောင် ကျင်းသားတွေကို လုပ်ငန်းခွင်သုံး ဦးထုပ်တွေ၊ ကျင်းဆရာတွေနဲ့ ဆက်သွယ်လို့ရမယ့် စကားပြောစက်တွေကို တပ်ဆင်ပေးရတယ်လို့ ဦးဇော်လွမ်တူးက ပြောပါတယ်။

ပယင်းတူးဖော်တဲ့ အစောပိုင်းကာလတွေမှာ မြေအနေအထား၊ ကျင်းတူးဖော်တာတွေ မကျွမ်းကျင်တာ နည်းပညာ မသုံးတတ်တာတွေကြောင့် ကျင်းပြိုကျပြီး ကျင်းသားတွေ သေဆုံးတာ မကြာခဏဖြစ်ပွားခဲ့ပေမယ့် အခုနှစ်ပိုင်းတွေမှာတော့ ကျင်းထဲ အောက်ဆီဂျင် မပြတ်အောင် လေပေးတဲ့စက်တွေ ကျင်းအတွင်းနဲ့ အပြင်ကို ဆက်သွယ်လို့ရတဲ့ စကားပြောစက်တွေ အသုံးပြုလာကြတာကြောင့် အန္တရာယ်ကို ကာကွယ်နိုင်တာတွေ ရှိလာတယ်လို့လည်း ဦးဇော်လွမ်တူးက ဆိုပါတယ်။

"တော်တော် အန္တရာယ်များပါတယ်။ မြေကြီးအနက်ကြီးထဲဝင်တော့ လေပြတ်တာ တစ်ခါတလေ မြေကြီးအောက်မှာ သဘာဝအရ ပထဝီအနေအထားအရ နှစ်ပေါင်းများစွာ လှုံးထွေးနေတဲ့ အညစ်အကြေးရဲ့ ဂက်စ်တွေ ပေါက်လာတဲ့အခါကျရင် မီးထလောင်တတ်တယ်။အဲ့ဒီလိုမျိုးတွေကျရင် အသက်ဆုံးရှုံးတာတွေ ရှိတယ်။ ရှိခဲ့ဖူးတယ်" လို့လည်း သူက ပြောပါတယ်။

ပယင်းတူးဖို့ ကျင်းထဲဝင်တဲ့အခါမှာလည်း အသက်ရှင်လျက် ပြန်ထွက်လာနိုင်ဖို့ ဆုတောင်း ခဲ့ရတဲ့ အချိန်တွေ အများကြီးရှိတယ်လို့ ကျင်းလုပ်သား ဦးဖြိုးကိုကလည်း ပြောပါတယ်။

ဦးဖြိုးကိုက “ကျနော် မှော်မှာ ကျင်းသားလုပ်တာ တိုက်ပွဲမဖြစ်ခင်ထိဆို ၂ နှစ်ကျော် ပေါ့။ ဒီ ၂ နှစ်ကျော်မှာ သူများတွေ မြေပြိုလို့သေတာတွေ ကြုံရတယ်။ ကျင်းကို အောက်ဘက် တည့်တူးတဲ့အခါမှာ ပြဿနာမရှိနိုင်ပေမယ့် ဘေးဘက်က ပယင်းကြောတွေကို နှိုက်ဖို့ ထပ်တူး တဲ့အခါမှာ မြေပြိုတာတွေ ကြုံရနိုင်တယ်။ အသက်ဆုံးရှုံးနိုင်တာပေါ့ဗျာ” လို့လည်း ပြောပါတယ်။

ဦးဇော်လွမ်တူးကတော့ အန္တရာယ်များတဲ့မှော်ထဲမှာ ပယင်းတမျိုးတည်း ထွက်တာ မဟုတ်ဘဲ ရွှေလည်း တူးဖော်လို့ရသလို ကျောက်နီတွေလည်း ထွက်တယ်လို့ ပြောပြပါတယ်။

တစ်ခါတစ်ရံမှာ စိန်အနည်းငယ်ကိုတောင် တူးဖော်တွေ့ရှိရတယ်လို့လည်း ဦးဇော်လွမ်တူးက ပြောပါသေးတယ်။

w½kwf , fv uf€Jy , i;fap;; uGf

KIA မှော်တွေထဲက ထွက်ရှိတဲ့ ပယင်းကျောက်တွေကို အဓိက ဝယ်ယူသူတွေကတော့ တရုတ်ကုန်သည်တွေပါ။

ပယင်းကို လက်ဝတ်ရတနာအဖြစ် ဆောင်ထားရင် ကံကောင်းခြင်းတွေ ကိုယ့်ဆီ ရောက်လာသလို ပယင်းအစွမ်းက ကျန်းမာရေးကောင်းတယ်၊ သွေးလိမ်းရင် မျက်နှာက တင်းတိတ် တွေပျောက်တယ်၊ ခေါင်းအုံးထဲ ထည့်အုံးရင် ခေါင်းကိုက်ပျောက်တယ် ဆိုတဲ့ ယုံကြည်မှုတွေနဲ့ တရုတ်တွေက ဝယ်ယူကြတာပါ။

ပယင်းအစစ်ကဆားငန်ရေပေါ်မှာ မြုပ်မသွားဘဲပေါ်နေပြီး ကျောက်တုံးလို အလေး ချိန်မစီးဘဲ ပေါ့ပါတယ်။

ပယင်းလုပ်ငန်းရှင်တွေက ပယင်းကျောက်အရိုင်းတုံးတွေကို ကြည်လင်ပြောင်လက်နေ တဲ့ ရောင်းတန်းဝင် ပယင်းဖြစ်အောင် သွေးယူပြီး တရုတ်ကုန်သည်တွေဆီကို ရောင်းကြပါတယ်။

ပယင်းလုပ်ငန်းရှင်တဦးဖြစ်တဲ့ ဦးအောင်ထူးက “ပယင်းကို ကန်ပိုက်တည်၊ ထိန်ချူးလမ်း ကနေပဲ တရုတ်ကို ရောင်းတယ်။ တန်ဖိုးရှိတာတွေက တရုတ်ဝယ်လက်ကို သွားတာများပါတယ်။ တချို့ချိတ်ရှိတဲ့သူတွေက အနောက်နိုင်ငံဘက်က ကုန်သည်တွေကို ရောင်းတာတွေလည်းရှိတယ်။ များသောအားဖြင့်ကတော့ တရုတ်ပါပဲ။ မြန်မာမှာက ဝယ်လက်သိပ်မရှိဘူး” လို့ ဆိုပါတယ်။

အရည်အသွေးထိပ်တန်းမဟုတ်တဲ့ ပယင်းကျောက်တွေကိုတော့ တနိုင်းမြို့၊ ဝိုင်းမော် မြို့၊ မြစ်ကြီးနားမြို့က ပယင်းဈေးကွက်တွေမှာလည်း လက်ကောက်၊ ဆွဲကြိုး၊ ဆွဲသီး၊ လက်စွပ်၊ ပယင်းခေါင်းအုံးစတဲ့ ပုံစံအမျိုးမျိုးနဲ့ ရောင်းချကြတာကို မြင်တွေ့ရပါတယ်။

ကချင်ပြည်နယ်ထဲက ပယင်းဈေးကွက်တွေမှာတော့ ပယင်းကို အရောင်အလိုက် ကာလာဆန်း၊ ဒီဇယ်၊ အဝါကြည်၊ ကြက်သွေး၊ ဝက်ဆီ၊ လက်ဖက်စိမ်း၊ လိမ္မော်၊ အနီ၊ စပျစ်ချို ဆိုပြီး အမည်တွေ ခွဲခြားထားပါတယ်။

ပြည်တွင်းဈေးကွက်ထဲမှာ အများဆုံးတွေ့ရတာကတော့ ဒီဇယ်ရောင်တောက်တောက်

ရှိတဲ့ ဒီဇယ်ပယင်း၊ ဖန်သားအဝါရောင်လို ကြည်နေတဲ့ အဝါကြည် ပယင်း၊ ကြက်သွေးရောင် တောက်နေတဲ့ ကြက်သွေးပယင်း၊ အဖြူရောင် အနှစ်အခဲတွေဖြစ်နေတဲ့ ဝက်ဆီ ပယင်း၊ ကြည်လဲ့လဲ့ အစိမ်းရောင်ဖျော့ဖျော့ရှိတဲ့ လက်ဖက်စိမ်း ပယင်းတွေပါ။

တစ်ခါတလေမှာ ဒီဇယ်ရောင်နဲ့ ဝက်ဆီစပ်ထားတဲ့ ပယင်းထဲမှာ ရွှေမှုန်တွေ အများကြီး နစ်မြုပ်နေတဲ့ ပယင်းမျိုးကိုလည်း တွေ့ရတတ်ပါတယ်။

လိမ္မော်ရောင်၊ အနီရောင်နဲ့ အပြာလဲ့လဲ့ရှိတဲ့ စပျစ်ချိုပယင်းတွေကိုတော့ ပြည်တွင်း ဈေးကွက်တွေမှာ တွေ့ရနည်းပါတယ်။

ပယင်းကျောက် ရောင်းဈေးတွေက ကျပ် ၂၀၀၀ ကနေ ကျပ်သိန်းထောင်ချီထိ ပေါက်ဈေးတွေ အသီးသီး ရှိပါတယ်။

ဦးအောင်ထူးက "ပယင်းအရည်အသွေးကို ကြည့်တဲ့အခါ အမှိုက်ကင်းစင်လား၊ အနာ အဆာပါလား၊ အမှိုက်မှုန်တွေ များနေလား။ အက်ကြောင်းပါလားဆိုတာကို ကြည့်ပြီး တန်ဖိုးဖြတ်တယ်။ အမှိုက်အနာပါရင်တော့ တန်ဖိုးကျတယ်။ ကြည်လင်နေရင်တော့ ဈေးရတယ်။ ကြည်လင်နေတဲ့ထဲမှာမှ အကောင်ပါရင်တော့ ပိုဈေးမြောက်တာပေါ့" လို့ ရှင်းပြပါတယ်။

ပယင်းထဲမှာ ခြင်၊ ပုရစ်၊ လိပ်ပြာ၊ ပင့်ကူ၊ ပျား၊ ခါချဉ်၊ ပုရွက်ဆိတ်၊ သစ်ခက်နဲ့ ပန်းပွင့်လေးတွေ နစ်မြုပ်နေတာကို အများဆုံး တွေ့ရတယ်လို့ ပယင်းလုပ်ငန်းရှင်တွေက ပြောပါတယ်။

တစ်ခါတစ်ရံတွေ့ရတဲ့ ပယင်းထဲက ခါချဉ်၊ ပုရွက်ဆိတ်၊ ပင့်ကူ၊ ပျားတွေက အခုခေတ်မှာ မြင်တွေ့ရတဲ့ အကောင်တွေနဲ့မတူဘဲ အမွေးတွေ ပိုရှည်နေတာ ပုံစံကွဲပြားနေတာကို တွေ့တဲ့အခါ ဈေးပိုရတယ်လို့လည်း သိရပါတယ်။

ဦးဇော်လွမ်တူးကတော့ "ပုံစံပေါ်မူတည်ပြီး ဈေးကကွာတယ်။ အသေကောင်ဆိုရင်ဈေးမရဘူး။ ယက်ကန်နေတဲ့ ပုံစံမျိုးပေါ်မှ ထင်ထင်ရှားရှားမြင်ရမှ ဈေးရတယ်။ တချို့ကျ အကောင်ရှိပေမယ့် မထင်ရှားဘူး။ မှန်ဘီလူးနဲ့ သေချာကြည့်မှ မြင်ရတာမျိုးပေါ့ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အကောင်ထင်ထင်ရှားရှားပေါ်မှ ပိုပြီး ဈေးရတာ" လို့ ဈေးကွက်အခြေအနေကို ပြောပြပတယ်။

ပြည်တွင်းမှာ တရားဝင်ပယင်းဈေးကွက် သတ်မှတ်ပေးထားတာမျိုး မရှိတာကြောင့် တနိုင်း၊ ဝိုင်းမော်၊ မြစ်ကြီးနားက ပယင်းဈေးနှုန်းက တရုတ်နိုင်ငံထဲက ပယင်းဈေးထက် အဆမတန် နည်းနေပါတယ်။

ဥပမာ တနိုင်းက ပယင်းကို တရုတ်ကုန်သည်က ဝယ်ယူတဲ့အခါ မြန်မာငွေ ၁၀ သိန်းနဲ့ ဝယ်ယူသွားရင် တရုတ်ပြည်ဈေးကွက်ကို ရောက်တဲ့အခါမှာတော့ တန်ဖိုး ၅ ဆလောက်ထိ မြင့်တက်သွားတာမျိုးပါ။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပြည်တွင်းမှာ ဝယ်လက်နည်းပါးတာကြောင့် တန်ဖိုးရှိပယင်းတွေကို တရုတ်ဝယ်လက်ဆီမှာပဲ ရောင်းကြတယ်လို့ ပယင်းလုပ်ငန်းရှင်တွေက ဆိုပါတယ်။

တချို့ပယင်းလုပ်ငန်းရှင်တွေကတော့ အစိုးရဆီက ပယင်းရောင်းချကုန်ကူးခွင့် လိုင်စင်ရထားတာကြောင့် ရန်ကုန်၊ မန္တလေးမြို့ကြီးတွေက ဈေးကွက်တွေမှာ အရောင်းအဝယ်လုပ်ကြပါတယ်။

ပြည်တွင်းဈေးကွက်ကို ပို့သည်ဖြစ်စေ၊ တရုတ်နိုင်ငံဈေးကွက်ကို ပို့သည်ဖြစ်စေ ပယင်းလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ကြတဲ့ လုပ်ငန်းရှင်တွေ၊ ပယင်းတူးတဲ့ကျင်းလုပ်သားတွေ အများစုက တနိုင်းဒေသခံ ကချင်တိုင်းရင်းသားတွေ မဟုတ်ပါဘူး။

မိုးကုတ်မြို့က ကျောက်ကုန်သည်တွေ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ လားရှိုး၊ တောင်ကြီး၊ မကွေး၊ ရေနံချောင်း၊ စစ်ကိုင်း စတဲ့ ဒေသအသီးသီးကလာပြီး ကျောက်လုပ်ငန်းနဲ့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုနေကြသူတွေ ပိုများနေပါတယ်။

ဒေသခံ ကချင်အမျိုးသမီးအများစုကတော့ ခြံထွက်ဟင်းသီးဟင်းရွက်တွေ ထမင်းဟင်းတွေကို မှော်လုပ်သားတွေအတွက် ရောင်းချပေးတဲ့အလုပ်ကိုလုပ်ပြီး အမျိုးသား အများစုကတော့ လယ်လုပ်တာတွေ၊ မှော်ထဲသွားဖို့ စက်လှေမောင်းပို့ပေးတာတွေ၊ ဆိုင်ကယ် ကယ်ရီမောင်းသူတွေအဖြစ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ပြုကြပါတယ်။

ဒေသခံတွေက ကျင်းသားလုပ်ဖို့ မှော်အကြောင်း နားမလည်သလို ပယင်းဈေးကွက်ကိုလည်း မသိတာကြောင့် ပယင်းလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ အင်မတန် နည်းပါးပါတယ်။

● ● ●

ကချင်ဒေသ ပဋိပက္ခတွေကြားက ပယင်းမှော် (၂)

နန်းလွင်နှင်းပွင့်

The Irrawaddy
October 15, 2017

၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းပညာရှင် တရုတ်လူမျိုး လီဒါရှန်က သူ မြစ်ကြီးနားဈေးက ဝယ်လာတဲ့ ပယင်းထဲမှာ နှစ်သန်းပေါင်း ၉၉ သန်း သက်တမ်းရှိ ဒိုင်နိုဆော အမြီး နစ်မြုပ်နေတယ်ဆိုတဲ့ သုတေသန မှတ်တမ်းတွေကို ကမ္ဘာတဝန်း ထုတ်ဖော် ပြောဆိုလိုက်တဲ့အခါ တနိုင်းက ပယင်းဈေးကွက်ကလည်း မြောက်တက်လာပါတယ်။

နိုင်ငံရပ်ခြားက ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း သုတေသနပညာရှင်တချို့ လေ့လာရေးလုပ်ဖို့ တနိုင်းဒေသကို ဝင်ရောက်လာသလို တပ်မတော်ကလည်း ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဩဂုတ်လမှာ ဖားကန့်မြို့နယ် ရှဒူးဇွပ် ကျေးရွာထဲက KIA ရဲ့ ရွှေနဲ့ ပယင်းမှော်တွေကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ပြီး မှော်လုပ်ကွက်က တရုတ်နိုင်ငံသား ၈ ဦးကိုလည်း ဖမ်းဆီးခဲ့ပါတယ်။

ရှဒူးဇွပ်ကျေးရွာက ဒေသခံတွေလည်း စစ်ဘေးရှောင်ဒုက္ခသည်တွေ ဖြစ်သွားသလို ဒုက္ခသည်တွေကို ကချင် အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းတွေက လာရောက်ထောက်ပံ့တဲ့ ဆန်၊ ဆီ ရိက္ခာ ကားတွေကိုလည်း KIA ကို ထောက်ပံ့မယ့်ကားတွေဆိုပြီး တားမြစ်တာတွေ ၂၀၁၆ ခုနှစ်အတွင်း မှာ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါတယ်။

၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇွန်လ ပထမပတ်မှာတော့ တနိုင်းဒေသမှာ အကြီးအကျယ် ဈေးကွက်ဖြစ်နေတဲ့ KIA ပယင်းမှော်တွေကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ဖျက်ဆီးနေတဲ့မှော်တွေ နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေ ဆုံးရှုံးနေတဲ့ တရားမဝင်မှော်တွေလို့ စွဲချက်နဲ့ ထိုးစစ်ဆင်ပါတယ်။

ဒေသခံတွေအပါအဝင် မှော်တွေမှာ လာလုပ်ကိုင်နေတဲ့ ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားတွေအားလုံး အသက်မဆုံးရှုံးဖို့ ဇွန်လ ၂၅ ရက် နောက်ဆုံးထား ထွက်သွားရမယ်ဆိုတဲ့ စာတွေကိုလည်း ရဟတ်ယာဉ်ပေါ်ကနေ ကျဲချခဲ့တာပါ။

ဇွန်လ ၃ ရက်မှာ နမ်ဗျူ အင်ဂါးဂါး၊ နမ့်ခမ်း၊ အွယ်လော ကျေးရွာတွေအနီးမှာ တပ်မတော်နဲ့ KIA တို့ အပြန်အလှန် ပစ်ခတ်ကြတာကြောင့် ဇွန်လ ၂၅ ရက်ထိတောင်မရောက်ဘဲ ဒေသခံတွေ မှော်လုပ်ငန်းရှင်တွေ ကျင်းသားတွေ အားလုံးထွက်ပြေးခဲ့ရပါတယ်။

မှော်ထဲမှာ လုပ်ငန်းတွေလုပ်လက်စနဲ့ ပြေးရတာကြောင့် ကျင်းသားအများစုမှာ ဒေသအသီးသီးက နေအိမ်တွေကိုပြန်ဖို့ လမ်းစရိတ်တွေ မလုံလောက်သလို တိုက်ပွဲတွေကြောင့် မှော်တွေဆီကနေ တနိုင်းမြို့ပေါ်ကို ပြေးမယ့်လမ်းတွေကလည်း ပိတ်ဆို့သွားပါတယ်။

လုပ်ငန်းရှင်တွေလည်း ထွက်ပြေးကုန်တဲ့အတွက် လုပ်အားခမရသေးတဲ့ ကျောင်းသားတွေဟာ လမ်းစရိတ်ပြတ်ပြီး တနိုင်းမြို့နယ်နဲ့ ဖားကန့်မြို့နယ်ထဲမှာ သောင်တင်နေခဲ့ပါတယ်။

သူတို့ ခရီးဆက်နိုင်ဖို့ ဒေသခံ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းတွေ လွှတ်တော်အမတ်တွေ ကားသမားတွေက အခမဲ့ ကူညီပေးခဲ့ကြရပါတယ်။

ဒေသခံ တစ်ထောင်ကျော်ကတော့ တနိုင်းမြို့ပေါ်ကိုပြေးလာပြီး ဘာသာရေးကျောင်းတွေထဲမှာ ခိုလှုံကြပါတယ်။

တိုက်ပွဲတွေ ဖြစ်ပွားနေချိန်မှာ ဧရာဝတီက KIA ရဲ့ သတင်းနဲ့ ပြန်ကြားရေးတာဝန်ခံ ဒုဗိုလ်မှူးကြီး နော်ဘူကို ဆက်သွယ်မေးမြန်းတဲ့အခါမှာ ၎င်းက “ဒါ KIA ရဲ့ ဝင်ငွေကို ဖြတ်တောက်ချင်လို့ တပ်မတော်က ဝင်တိုက်တာ” လို့ ပြောဆိုပါတယ်။

တပ်မတော်ကစွပ်စွဲထားတဲ့ မှော်ကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးရတယ် ဆိုတာကိုလည်း ဒုဗိုလ်မှူးကြီး နော်ဘူက လုံးဝ လက်မခံပါဘူး။

ဖားကန့်ဒေသမှာ ကျောက်စိမ်းကို စက်ယန္တရားကြီးတွေနဲ့တူးယူပြီး တောင်တွေကို ဖြိုချပစ်တဲ့ စစ်အစိုးရရဲ့ လုပ်ရပ်တွေကသာ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးတာလို့ ဒုဗိုလ်မှူးကြီး နော်ဘူက ပြောဆိုပါတယ်။

ဩဂုတ်လ ၁၄ ရက် ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးမှာတော့ တပ်မတော်သားကိုယ်စားလှယ် ဒုဗိုလ်မှူးကြီး စိုးမြင့်အောင်က ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၃၇ ပုဒ်မ(ဃ) အရ နိုင်ငံတော်ဟာ နိုင်ငံတော်ရှိ မြေအားလုံး၊ မြေပေါ်မြေအောက်၊ ရေပေါ်ရေအောက်၊ လေထုအတွင်းရှိ သယံဇာတ ပစ္စည်းအားလုံးရဲ့ ပင်ရင်းပိုင်ရှင် ဖြစ်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။

နိုင်ငံတော်သယံဇာတတွေကို တူးဖော်တဲ့အခါ ပြည်ထောင်စုအစိုးရ ခွင့်ပြုချက် ပါရှိမှ ဆောင်ရွက်လို့ရမှာ ဖြစ်သလို တူးဖော်သူတွေက ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ ၂၃၁ ပုဒ်မခွဲ (က)၊ ပုဒ်မ ၂၅၄ ပုဒ်မခွဲ (က) တို့အရ ပြည်ထောင်စု တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များကို အခွန်ပေးရမှာလို့လည်း ဒုဗိုလ်မှူးကြီး စိုးမြင့်အောင်က ဆိုပါတယ်။

KIA က နိုင်ငံခြားသားပညာရှင်တွေကိုလည်း ပယင်းမှော်တွေအတွင်း ခိုးသွင်းပြီး မှော်လုပ်ငန်းတွေ လုပ်ဆောင်နေတာလို့လည်း ဒုဗိုလ်မှူးကြီး စိုးမြင့်အောင်ကပြောပါတယ်။

“တရားမဝင်လုပ်ရပ်တွေကနေ တစ်နှစ်ကောက်ခံရရှိမှုက ကျပ်သိန်းပေါင်း ၂၈၀၀၀ ခန့် ရှိတယ်လို့ ဒေသသတင်းတွေအရ သိရပါတယ်။ ဒီငွေတွေကို KIA အဖွဲ့က ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေး ဘာမှ မလုပ်ပေးပါဘူး။ ဒီငွေတွေဟာ နိုင်ငံတော်အတွက် အကျိုးမရှိဘဲ ၎င်းတို့အဖွဲ့ရဲ့ အကျိုးနဲ့ လက်နက်ဆွဲကိုင်ပြီး ဥပဒေမဲ့လုပ်ရပ်တွေ ဆက်လုပ်ဖို့ အဆိပ်ပင်ရေလောင်းသလို ဖြစ်သွားတာပါ” လို့ လည်း ဒုဗိုလ်မှူးကြီး စိုးမြင့်အောင်က ပြောပါတယ်။

ajrpmyifjzpfoGm;wJhy, ifa'ocHm;

တပြိုင်တည်းမှာ တပ်မတော်က KIA မှော်တွေရှိတဲ့ တနိုင်းကိုဝင်တဲ့ ဆန်နဲ့ စက်သုံးဆီတွေကို ကန့်သတ်လိုက်ပါတယ်။

နယ်စပ်ရေးရာ လုံခြုံရေးဝန်ကြီး (ကချင်ပြည်နယ်) ၊ တနိုင်းမြို့နယ်ထဲက နယ်မြေခံ

တပ်တွေက တပ်မတော် အရာရှိတွေရဲ့ ခွင့်ပြုချက်လက်မှတ် အဆင့်ဆင့်ပါမှသာ ဆန်၊ စက်သုံးဆီတွေကို သယ်ယူခွင့်ပြုပါတယ်။

စစ်ဆေးမှုတွေ အထပ်ထပ်ကျော်ဖြတ်ပြီး တနိုင်းမြို့ထဲရောက်ရှိလာတဲ့ ဆန်၊ စက်သုံးဆီတွေက ဈေး ၂ ဆ မြင့်တက်သွားပါတော့တယ်။

လျှပ်စစ်မီးမရှိတဲ့ တနိုင်းမြို့လေးရဲ့ ဒေသခံတွေကတော့ ဈေး ၂ ဆ မြင့်တက်နေတဲ့ စက်သုံးဆီကို နေ့စဉ် ဝယ်သုံးနေကြရပါတယ်။

ဆန်ကိုလည်း ပေါပေါများများ ဝယ်ယူလို့မရတာကြောင့် ဘုရားကျောင်းဝင်းအတွင်းမှာ ခိုလှုံနေရတဲ့ စစ်ဘေးရှောင်တွေအတွက် ဆန်မလုံလောက်တဲ့ ပြဿနာကိုလည်း ဘုရားကျောင်းတာဝန်ရှိသူတွေက ရင်ဆိုင်နေရပါတယ်။

ကချင်နှစ်ခြင်း ခရစ်ယာန်အဖွဲ့ချုပ် (KBC) အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ဒေါက်တာ ခလမ်ဆမ်ဆွန်က "စစ်ဖြစ်တဲ့ အချိန်မှာ စီးပွားရေး အကောင်းဆုံးလုပ်တာကတော့ နှစ်ဘက် စစ်တပ်တွေပဲ KIA ဘက်လည်း အကြီးပိုင်းတွေက စီးပွားရေးပဲ ၊ တပ်မတော်မှာလည်း အကြီးပိုင်းတွေက စီးပွားရေးပဲ။ ခံရတာ ပြည်သူတွေပဲ" လို့ဆိုပါတယ်။

တပ်မတော်က စာကျဲပြီးထွက်ခိုင်းတဲ့ နမ်ဗျူ၊ အင်ဂါးဂါး၊ အွယ်လော၊ နမ့်ခမ်းရွာတွေက ပယင်း မတူးခင်ကတည်းက နေထိုင်နေကြတာဖြစ်ပြီး မှော်ရှိစဉ်ကလည်း ဒေသခံတွေက ဘာအကျိုးအမြတ်မှ ခံစားရတာ မဟုတ်ဘူးလို့ ဒေါက်တာခလမ်ဆမ်ဆွန်က ပြောပါတယ်။

KBCက တနိုင်းစစ်ဘေးရှောင်တွေ နေရပ်ပြန်နိုင်ရေးအတွက် မြောက်ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်နဲ့ တွေ့ဆုံညှိနှိုင်းခဲ့ပေမယ့် အရပ်သားတွေ နေရပ်ပြန်မယ်ဆိုရင် နှစ်ဘက်တပ်တွေရဲ့ ကင်းစခန်းတွေ နောက်ဆုတ်ပေးဖို့လိုသလို လုံခြုံရေးအရ ထောင်ထားတဲ့မိုင်းတွေကို ပြန်ရှင်းပေးရမှာဖြစ်တာကြောင့် ညှိနှိုင်းမှု အဆင်မပြေသေးပါဘူး။

တနိုင်းမြို့အာဏာပိုင်တွေက မြို့ဂုဏ်သိက္ခာနဲ့ မညီဘူးဆိုပြီး စစ်ဘေးရှောင်စခန်းတွေလည်း ဖွင့်ခွင့်မပေးတာကြောင့် စစ်ဘေးရှောင်တွေက ဘုရားကျောင်းဝင်းထဲက အမိုးနဲ့ သံမံတလင်းပဲရှိတဲ့ အဆောက်အအုံတွေမှာ အကာအရံမရှိ နေထိုင်နေကြရပါတယ်။

ကချင်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာခက်အောင်ကတော့ တနိုင်းကိစ္စမှာ ပြည်သူတွေ နေရပ်ပြန်မယ်ဆို ကူညီပေးမယ်လို့ ပြောပေမယ့် မှော်ကိစ္စမှာတော့ တပ်မတော်က စစ်ရေးအမြင်နဲ့ လုပ်သွားတာဖြစ်ပြီး ပြည်နယ် အစိုးရနဲ့ တိုင်ပင်ပြောဆိုခြင်း တစ်စုံတစ်ရာမရှိတာကြောင့် ဘာမှ မှတ်ချက်မပေးလိုဘူးလို့ ဆိုပါတယ်။

သဘာဝသယံဇာတနဲ့သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေးဝန်ကြီးဌာန(ကချင်ပြည်နယ်) ဝန်ကြီး ဦးHလအောင်ကတော့ မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်မျက်ဥပဒေကို အပြီးသတ်ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းပြီးပါက ပယင်းမှော်တွေကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး နည်းလမ်းတွေနဲ့အညီ တရားဝင်လုပ်ကွက်တွေဖြစ်အောင် ဆောင်ရွက်သွားမှာလို့ ဆိုပါတယ်။

"ဥပဒေမရှိရင် ကျနော်တို့ ဘာမှလုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိဘူး။ ဥပဒေတောင် ကချင်ပြည်နယ်ကို လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးမှ ကျနော်တို့ လုပ်လို့ရမှာ။ တကယ်လို့ ဗဟိုကနေပဲ ကျောက်စိမ်းလို ကိုင်ထားတယ် ဆိုရင် ကျနော်လည်း ဘာမှ လုပ်စရာမရှိဘူး" လို့လည်း ဦးHလအောင်က ပြောပါတယ်။

ဥပဒေထွက်လာရင်တော့ ဘူမိဗေဒပညာရှင်အဖွဲ့တွေကို စေလွှတ်ပြီး ပယင်းမှော်တွေအကြောင်း သုတေသနလုပ်ဖို့နဲ့ ဒေသခံတွေရဲ့ ဆန္ဒကိုလည်း ကောက်ယူဖို့ ကွင်းဆင်းတာတွေလုပ်ဖို့ စဉ်းစားထားတယ်လို့ ဦးHလအောင်က ဆိုပါတယ်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နဲ့ တပ်မတော်ကြား ပယင်းမြေကို ပိုင်ဆိုင်ဖို့ တိုက်ခိုက်ကြတဲ့ပွဲမှာ ဒေသခံတွေကတော့ အိုးအိမ်တွေ ပျောက်ဆုံးသွားခဲ့ရပါပြီ။

စားဝတ်နေရေးမပြေလည်လို့ အသက်နဲ့ရင်းပြီး ကျင်းသားလာလုပ်တဲ့သူတွေလည်း ထွက်ပြေးခဲ့ရပြီးပါပြီ။

ပယင်းမြေမှာ မှော်လုပ်ငန်းတွေ တကယ်ပဲ ရပ်တန့်သွားတော့မှာလား၊ လုပ်ငန်းရှင်နဲ့ ကျင်းသားတွေ စွန့်ပစ်ထားခဲ့ရတဲ့ ပယင်းကျင်းတွေရော ဘာတွေဖြစ်ကုန်ပြီလဲဆိုတာကိုတော့ ဘယ်သူကမှ မသိနိုင်ပါ။

အရင်က KIA ကို အခွန်အခပေးရင် မှော်ထဲလွတ်လွတ်လပ်လပ်သွားလို့ရပေမယ့် အခုတော့ မှော်တွေထဲကို နှစ်ဖက်တပ်ကစစ်သားတွေကလွဲပြီး ဘယ်သူကမှ မဝင်ရဲကြတော့ပါဘူး။

● ● ●

ထောင်နံရံနောက်ကွယ်က လျစ်လျူရှုခံနေရဆဲ ဘဝတွေ

ထွန်းထွန်း

The Irrawaddy
May 9, 2017

သေရာပါတဲ့ ရင်ဘတ်အပေါက်ဒဏ်ရာကြီးနဲ့ ကိုထွန်းလင်းကျော်တယောက် ထောင်တွင်း ကြုံတွေ့ခဲ့ရတဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေကို ပြန်လည်ပြောပြရင်း လေထွက်နေတဲ့ ဒဏ်ရာအပေါက်ကို လက်နဲ့ဖိကာ မောပန်းလို့ နေပါတယ်။

"ထောင်နဲ့ပတ်သက်ရင် တော်တော်စိတ်နာတယ်၊ သွေးတွေအန်တာကို ဘာမှမလုပ်ပေးနိုင်ကြသလို ပြစ်မှုနဲ့ ကျတဲ့ အကျဉ်းသား ၆ ယောက်လောက် ကုသမှုမခံရဘဲ ကုတင်ပေါ်ကကျပြီး သေတာ တွေ့ခဲ့တယ်" လို့ သူက ဆိုပါတယ်။

စစ်အစိုးရရဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ပစ်မှတ်ထားဖိနှိပ်မှုတွေ ကြုံခဲ့ရတဲ့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား တယောက်အနေနဲ့ သွေးတွေအန်နေပေမယ့် ကုသခွင့် ငြင်းပယ်ခံခဲ့ရတာကြောင့် အဆုတ်သွေးကြောပေါက်ရောဂါက ၂ လက်မခန့်ကျယ်တဲ့ အပေါက်ကြီးအဖြစ် ကျန်ရစ်စေခဲ့ပါတယ်။

ဒဏ်ရာက သူ့ရဲ့ နေထိုင်လှုပ်ရှားမှုတွေအပေါ် အခက်အခဲတွေ့စေပြီး ထောင်တွင်း ဆေးကုသခွင့် မရခဲ့ဘဲ သွေးတိတ်ဆေးသာ သောက်ခဲ့ရတဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေကို ပြန်ပြောနေရင်း သူ့အသံတွေက ကွဲအက်နေသလို လေထွက်နေတဲ့ ဒဏ်ရာအပေါက်ကြီးကိုလည်း ပတ်တီးစတွေနဲ့ ဆို့ကာ လက်နဲ့အုပ်ထားနေရပါတယ်။

"အလုပ်လုပ်ဖို့ အဆင်မပြေဘူး၊ ဆေးဖိုးတွေကလည်း လစဉ်ရှိသေးတယ်၊ အရင် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်တချို့ရဲ့ ထောက်ပံ့မှုနဲ့ ရပ်တည်နေရတယ်"လို့ သူ့ရဲ့အခြေအနေကို ပြောပါတယ်။

သူဟာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နဲ့အတူ ခြံအမှတ် ၅၄ မှာ ၁၉၉၈ ခုနှစ်ကနေ ၂၀၀၄ ခုနှစ်အထိ နေထိုင်ခဲ့ရင်း ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှာ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နဲ့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေ လွတ်မြောက်ရေး ရန်ကုန်မြို့တော် ခန်းမရှေ့မှာ တကိုယ်တော် ဆန္ဒပြခဲ့တာကြောင့် စစ်အစိုးရရဲ့ ဖမ်းဆီးထောင်ချတာ ခံခဲ့ရတာပါ။

သူ့လိုပင် ထောင်တွင်းဖိနှိပ်မှုတွေကို ခံစားခဲ့ရတဲ့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများစွာ ရှိသလို ကျောက်ထုတ် အလုပ်စခန်း၊ ဝန်ဆောင်စခန်းစတဲ့ စီမံချက်တွေကြောင့် လူသူမသိဘဲ သေဆုံးခဲ့ရတဲ့ ဖြစ်စဉ်တွေလည်း ရှိခဲ့တယ်လို့ ထောင်မှူးကြီးတဦးက ထုတ်ဖော်ပြောပါတယ်။

ထောင်တွင်း လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေ၊ ဖိနှိပ်မှုတွေ၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု နိမ့်ကျတာတွေက စစ်အစိုးရလက်ထက်တလျှောက်လုံး အဆိုးဝါးဆုံး ဖြစ်ခဲ့ပေမယ့် ယနေ့တိုင်လည်း ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနဲ့ ဥပဒေအရ အကျဉ်းသားရပိုင်ခွင့်တွေက နိမ့်ကျနေဆဲပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

"ထောင်ထဲမှာ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုတွေ၊ အနိုင်ထက်ပြုကျင့်မှုတွေ မရှိဘူးဆို သူဟာ လိမ်နေတာပဲ" လို့ အကျဉ်းဦးစီးဌာနမှ ထောင်မှူးကြီးအဆင့်ထိ ၂၇ နှစ်ကြာ တာဝန် ထမ်းဆောင်ခဲ့တဲ့ ဦးခင်မောင်မြင့်က ဆိုပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ အကျဉ်းထောင်အနေနဲ့ ၁၈၂၆ ခုနှစ်မှာ ကျောက်ဖြူထောင်ကို စတင် ဆောက်လုပ်ခဲ့ပြီး ၁၈၉၄ ခုနှစ်မှာ အကျဉ်းထောင်ဥပဒေ (The Prisons Act) ကို ပြဋ္ဌာန်းကာ ၎င်းအက်ကို ထပ်မံအကျယ်ဖွင့်ဆိုထားတဲ့ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲ (Jail Manual) စတဲ့ ဥပဒေ ၂ ခု နဲ့ အကျဉ်းထောင်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကို ယနေ့တိုင် ကျင့်သုံးနေဆဲဖြစ်ပါတယ်။

axmifwGif; vlOD;a&& usyfwnf;rIjyóem

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ထောင်နဲ့ အလုပ်စခန်းအများစုမှာ လက်ခံနိုင်တဲ့ ဦးရေထက် ပိုမိုကာ ထိန်းသိမ်းထားရပါတယ်။

ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနရဲ့ ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ ၁၄ ရက် စာရင်းအရ အကျဉ်းထောင် ၄၆ ခုမှာ ၄၄၄၁၁ ဦးသာ ဝင်ဆံ့နိုင်ပေမယ့် လက်ရှိ အကျဉ်းသားနဲ့ အချုပ်သားဦးရေက ၇၄၈၉၃ ဦး အထိရှိနေတယ်လို့ ဒုဝန်ကြီး ဗိုလ်ချုပ်အောင်စိုးက ပြည်သူ့လွှတ်တော် အစည်းအဝေးမှာ ပြောထားပါတယ်။

နိုင်ငံတကာကြက်ခြေနီအဖွဲ့ (ICRC) လို နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတွေရဲ့ စံသတ်မှတ် ချက်တွေမှာတော့ အဆောင်နေ အကျဉ်းသားတဦးအတွက် (ရေချိုး၊ မိလ္လာအတွက် နေရာမပါ) ၃ ဒသမ ၄ စတုရန်းမီတာ အကျယ်အဝန်းရှိဖို့ အကြံပြုထားပြီး မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင် လက်စွဲမှာတော့ အကျဉ်းသားတဦးအတွက် ၃ ဒသမ ၃၄ စတုရန်းမီတာ ရှိရမယ်လို့ ပြဋ္ဌာန်းထား ပါတယ်။

တကယ်လက်တွေ့မှာတော့ အကျဉ်းထောင်တွေမှာ လူဦးရေကျပ်တည်းမှုတွေ ရှိနေတဲ့ အတွက် အကျဉ်းသားတွေဟာ ဘေးတစောင်းအိပ်စက်ရတာတွေနဲ့ နေထိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင် သန့် ရှင်း မှု နိမ့်ကျတာတွေ ကြုံနေရပါတယ်။

"အခု သထုံထောင်ထဲက ပေ ၂၀ ပတ်လည်လောက် အခန်းလေးထဲမှာ လူ ၅၀ လောက် နေနေရတယ်" လို့ ၃ လကျော်ကြာ တရားရင်ဆိုင်နေရဆဲ အချုပ်သားတဦးက မတ်လ ၃၁ ရက် နေ့မှာ ပြောပါတယ်။

အကျဉ်းထောင်တွေကို လိုက်လံစစ်ဆေးနေတဲ့ မြန်မာနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (MHRC) ကလည်း ထောင်အများစုရဲ့ လူဦးရေကျပ်တည်းမှုကို ဖော်ထုတ်ထားပြီး ဖြေရှင်းဆောင် ရွက်ဖို့ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနကို အကြံပြုတိုက်တွန်းထားပါတယ်။

ထောင်တွင်း လူဦးရေကျပ်တည်းမှုဆိုရာမှာ နှစ်ကြီးသမားတွေများနေခြင်း၊ တရားရင် ဆိုင်နေဆဲ အချုပ်သားတွေ များပြားနေခြင်းနဲ့ မူးယစ်ဆေးဝါး အနည်းအကျဉ်းသုံးစွဲသူတွေကို ပညာပေးစည်းရုံးခြင်းမရှိဘဲ ဖမ်းဆီးထောင်ချနေတာတွေက အဓိကပြဿနာတွေ ဖြစ်နေပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ လူ့အခွင့်အရေးအခြေအနေဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂ အထူးကိုယ်စားလှယ် ရန်ဟီးလီရဲ့ ၂၀၁၆ ခုနှစ် မတ်လမှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ အစီအရင်ခံစာမှာလည်း ကျန်းမာရေးဆိုးဝါး နေသူတွေအပါအဝင် အချုပ်သားတွေအတွက် အချုပ်အဖြစ် ချုပ်နှောင်ခံရတဲ့ ကာလကြာမြင့်မှု၊

အာမခံငြင်းပယ်ခံရမှု စတာတွေအပြင် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ပျက်ကွက်မှုတွေ ရှိနေတယ်လို့ ဖော်ပြခဲ့ပါတယ်။

ဥပမာအနေနဲ့ ၂၀၁၅ ခုနှစ် မတ်လက အမျိုးသားပညာရေးဥပဒေကြမ်းကို ကန့်ကွက်ဆန္ဒပြခဲ့တဲ့ ကျောင်းသားတွေထဲက ၅၃ ဦးကို ဖမ်းဆီးပြီးနောက် ၁ နှစ်ကျော်ကြာတဲ့အထိ အမှုရင်ဆိုင်ဆဲ အချုပ်သားတွေအဖြစ် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှုပြုလုပ်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

လူဦးရေကျပ်တည်းမှုရဲ့ နောက်ဆက်တွဲပြဿနာတွေအနေနဲ့ နေရာရလိုမှုနဲ့ အနိုင်အထက်ပြုတာတွေ၊ တကိုယ်ရေသန့်ရှင်းရေးနဲ့ ပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းမှု နိမ့်ကျတာတွေ၊ ကူးစက်ရောဂါ အန္တရာယ် စတာတွေကို အကျဉ်းသားတွေ ကြုံတွေ့နေရပါတယ်။

"လူကြပ်နေကတည်းက အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးက စပြီးတော့ဆုံးရှုံးနေပြီ၊ သန့်ရှင်းမှုမှာ အားနည်းတဲ့အတွက်လည်း ကူးစက်ရောဂါအန္တရာယ်က စိုးရိမ်စရာကောင်းတယ်" လို့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကူညီစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (AAPP) မှ ကိုအောင်မျိုးကျော်က ပြောပါတယ်။

ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့ လူကျပ်တည်းတာကို ဖြေရှင်းဖို့အတွက် အဆောင်တွေ တိုးချဲ့ဆောက်လုပ်ဖို့ ဘက်ဂျက်တိုးချပေးတာတွေ၊ အကျဉ်းထောင်တချို့ထပ်မံဆောက်လုပ်တာတွေကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိပါတယ်။

MHRC နဲ့ AAPP လို အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ အကျဉ်းထောင်စနစ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ဆောင်နေသူတွေကတော့ လူဦးရေကျပ်တည်းမှုကို အဆောင်တိုးချဲ့ခြင်းနဲ့ ဖြေရှင်းတာဟာ မှန်ကန်တဲ့နည်းလမ်းမဟုတ်ဘဲ အချုပ်သားတွေထဲက အာမခံပေးသင့်သူတွေကို ပေးခြင်း၊ ထောင်နေသက်ကြာသူတွေကို ခံဝန်နဲ့ ညှိနှိုင်းလွှတ်ပေးခြင်း စတဲ့နည်းလမ်းတွေနဲ့ ဖြေရှင်းဖို့လည်း ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနကို တိုက်တွန်းထားပါတယ်။

MHRC က မတ်လ ၂၄ ရက်နေ့ကမှ သွားရောက်စစ်ဆေးခဲ့တဲ့ ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနား အကျဉ်းထောင်ရဲ့ အကျဉ်းသားဝင်ဆံ့ဦးရေဟာ ၁ ထောင်ဖြစ်ပေမယ့် လက်ရှိမှာ အကျဉ်းသား ၃ ထောင်ခန့်ရှိနေပြီး ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းလောက်က မူးယစ်ဆေးဝါးနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ အကျဉ်းသားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

"မူးယစ်ဆေးမှာ တပြားမိလည်း ထောင်ချ၊ နှစ်ပြားမိလည်း ထောင်ချဆိုတော့ ထောင်ဘယ်ဆံ့တော့မလဲ၊ ဒီအထဲမှာ လူငယ်ပိုင်းတွေက အများစုဖြစ်တယ်၊ သူတို့ကို ပညာပေးစည်းရုံးတဲ့ နည်းလမ်းနဲ့ ဖြေရှင်းဖို့ လိုအပ်နေတယ်" လို့ AAPP မှ ဦးအောင်မျိုးကျော်က ပြောပါတယ်။

edbu;saeqJusef;rma&; apmif;ha&Sufl

ခေတ်အဆက်ဆက် နိမ့်ကျခဲ့တဲ့ထောင်နဲ့ အလုပ်စခန်းတွေရဲ့ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနဲ့ ဆေးဝါး မလုံလောက်တဲ့ပြဿနာတွေက ယနေ့တိုင် ရှိနေဆဲပါ။

အကျဉ်းထောင် ၄၆ ခုနဲ့ အလုပ်စခန်း ၄၈ ခုရှိရာမှာ ဆရာဝန် ၂၆ ဦး၊ သူနာပြု ၁၂၈ ဦး၊ ကျန်းမာရေးမှူး ၇၈ ဦး နဲ့ ဆေးဖက်ဆိုင်ရာကျွမ်းကျင် ၅ ဦးတို့ကို ခန့်ထားပြီး ဆေးပေးခန်း ၈၉ ခုရှိသာ ရှိပါတယ်။

ဒီအထဲမှာ ထောင်နဲ့ အလုပ်စခန်းတခုချင်းစီရဲ့ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်း ခန့်ထားမှုကို မသိရသော်လည်း လိုအပ်တဲ့ ဆေးဝါးတွေကိုတော့ ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနက ၆ လလျှင် တစ်ကြိမ် ထုတ်ပေးတယ်လို့ အကျဉ်းဦးစီး ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဦးမင်းထွန်းစိုးက ပြောပါတယ်။

MHRC အဖွဲ့ဝင် ဦးယုလွင်အောင်ကတော့ "ဆရာဝန် မရှိ၊ ဆေးဝါး မလုံလောက်တာက ထောင်တိုင်းလိုလို ဖြစ်နေတယ်၊ ထောင် တခု၊ နှစ်ခုလောက်ပဲ ဆရာဝန်ရှိတယ်၊ ကျန်တာတွေမှာ ဆရာဝန်မရှိဘူး" လို့ စစ်ဆေးတွေ့ရှိချက်တွေကို အခြေခံပြီး ပြောပါတယ်။

ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတချို့ပြုလုပ်ခဲ့တဲ့ သမ္မတဦးသိန်းစိန်လက်ထက်မှာတော့ ထောင်တွင်း ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုတွေမှာ အထိုက်အလျောက် အဆင်ပြေမှုတွေ ရှိခဲ့ပေမယ့် လိုအပ်ချက်တွေကတော့ များပြားနေဆဲပါ။

လက်ရှိ သထုံထောင် အချုပ်ဘက်မှာပင် ဆေးမှူးတဦးထားရှိပေမယ့် ဆေးဝါးကုသပေးမှုမှာ လိုအပ်ချက်တွေ ရှိနေပြီး အမှန်တကယ် ရောဂါခံစားနေရသူတွေကို ဆေးဝါး လုံလောက်မှုရှိတဲ့ ပြင်ပဆေးရုံ၊ ဆေးခန်းတွေမှာ ပြသကုသခွင့်ပေးဖို့ လိုအပ်နေတယ်လို့ အချုပ်သားတဦးက မတ်လ ၃၁ ရက်နေ့က ဆိုပါတယ်။

ကုလသမဂ္ဂရဲ့ စည်းမျဉ်းတခုဖြစ်တဲ့ အကျဉ်းသားတွေအတွက် အနိမ့်ဆုံးရှိရမယ့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု ပြဋ္ဌာန်းချက် စည်းမျဉ်း ၂၇ (၁) မှာလည်း အထူးပြုစုကုသမှု လိုအပ်သူများအား ပြင်ပဆေးရုံဆေးခန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ကုသပေးရမယ်လို့ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံ အကျဉ်းထောင်လက်စွဲမှာလည်း ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ အသေးစိတ် ပြဋ္ဌာန်းထားပေမယ့် လိုအပ်တဲ့ ဆေးဝါးကုသမှုခံယူဖို့ ငြင်းပယ်ခံရမှုတွေက ဥပဒေတွေကို ချိုးဖောက်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

"ဆေးကုသငြင်းပယ်ခံရရင် ပါသွားတဲ့ရောဂါက ပိုဆိုးသွားသလို အထဲကရလာမယ့် ရောဂါတွေကလည်း ရှိသေးတယ်၊ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတွေအားလုံးမှာ စိတ်ဒဏ်ရာနဲ့ အရိုး နဲ့ ပတ်သက်တဲ့ဒဏ်ရာတွေ ရှိတယ်" လို့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေကို ကုသပေးနေတဲ့ ဟံသာဝတီ ဦးဝင်းတင်ဖောင်ဒေးရှင်းမှ ဒေါက်တာခင်သန်းအေး က ပြောပါတယ်။

စစ်အစိုးရလက်ထက် ပစ်မှတ်ထားဖိနှိပ်ရိုက်နှက်ခံခဲ့ရတဲ့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းဟောင်းတွေ အနေနဲ့လည်း အရိုးမှာ ဒဏ်ဖြစ်လာတာတွေကို တချိန်လုံး ခံစားနေကြရသလို သန့်ရှင်းမှုမရှိတဲ့ ထောင်တွင်း နေထိုင်စားသောက်မှုတွေကြောင့်လည်း အသည်းနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ရောဂါတွေ တွေ့ရှိရတယ်လို့ ဒေါက်တာခင်သန်းအေးက ဆိုပါတယ်။

ဦးဝင်းတင်ဖောင်ဒေးရှင်းဟာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေကို အခမဲ့ ဆေးဝါးကုသမှုတွေပေးနေတဲ့ ဖောင်ဒေးရှင်း တခုဖြစ်ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှာ စတင်ထူထောင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

အကျဉ်းဦးစီးဌာနအနေနဲ့တော့ ဗဟိုအကျဉ်းထောင်တွေဖြစ်တဲ့ အင်းစိန်ထောင်၊ မန္တလေးထောင်နဲ့ သာယာဝတီထောင်တွေကို အရေးပေါ် ကုသမှုအတွက် အရင်းမပျောက် မတည်ငွေအဖြစ် ကျပ်သိန်း ၅၀ စီထုတ်ပေးထားပြီး တခြားအကျဉ်းထောင်နဲ့ အလုပ်စခန်းတွေကိုတော့ ကျပ် သိန်း၂၀ စီ ထုတ်ပေးထားတယ်လို့ ဆိုပါတယ်။

"အရေးပေါ် ကုနိုင်ဖို့ မတည်ငွေ ထုတ်ထားပေးတယ်၊ ပြီးရင် ကုန်ကျစရိတ်ကို ပြန်ထည့်ပေးပေါ့၊ ထောင်တွင်းသေဆုံးမှုတွေမှာလည်း အပြင်ကဖြစ်လာတဲ့ ရောဂါအခံတွေကြောင့် သေ

တာလည်းပါတယ်၊ ဦးနှောက်သွေးကြောပြတ်တာမျိုးနဲ့ သေတာကျတော့ ကျနော်တို့လည်းမတတ်နိုင်ဘူးပေါ့” ဟု ဦးမင်းထွန်းစိုးက ဆိုသည်။

NLD အစိုးရရဲ့ ပထမရက် ၁၀၀ စီမံချက်ကာလမှာပင် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးမှာရှိတဲ့ မြင်းခြံထောင်အတွင်းမှာ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ ဆိုးဝါးမှုကြောင့် အကျဉ်းသား ၈ ဦး သေဆုံးခဲ့တယ်လို့ AAPP မှ ကိုအောင်မျိုးကျော်က ပြောပါတယ်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလမှာ ထုတ်ပြန်ခဲ့တဲ့ AAPPရဲ့ စစ်တမ်းမှာလည်း ကာကွယ်ကုသနိုင်တဲ့ ရောဂါတွေဖြစ်ပေမယ့် ကုသမှုမလုံလောက်မှုနဲ့ ကုသပေးမှုမရှိတာတွေကြောင့် ထောင်တွင်း သေဆုံးခဲ့ရမှု ၂၇ မှု အထိ ကြုံတွေ့ခဲ့ရတယ်လို့ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများက ပြောဆိုပါတယ်။

တရားရင်ဆိုင်နေရဆဲ သတင်းထောက်တဦးဖြစ်သူ ဦးဝင်းဦးဟာလည်း အူအတက်ရောင်ရောဂါကို ခွဲစိတ်ထားရပြီး ခြေထောက်နာဒဏ်ရာကြောင့် ကောင်းမွန်စွာလမ်းမလျှောက်နိုင်တာကြောင့် မြောက်ဥက္ကလာပ ဆေးရုံကြီးမှာ တက်ရောက်ဆေးကုသမှု ခံယူနေစဉ်မှာပင် အင်းစိန်ထောင်အချုပ်ကို ပြန်လည်ခေါ်ဆောင်ခံရကာ အမှုဆက်လက် ရင်ဆိုင်နေရပါတယ်။

“ကျနော် ထောင်ကိုပြန်ရောက်တဲ့ မတ်၂၉ ရက်နေ့ညက ဘေးခန်းမှာ တယောက်သေတယ်၊ ဒီနေ့လည်း တယောက် ထပ်သေတယ်၊ ဘာရောဂါလဲတော့ မသိဘူး၊ ထောင်ထဲက ဆေးရုံမှာ လူအရမ်းများနေတယ်” လို့ ဦးဝင်းဦးက မတ် ၃၁ ရက်နေ့ အမှုရုံးချိန်းမှာ ပြောပါတယ်။

ဦးဝင်းဦးအား ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလမှာ အရက်မူးကာ YBS ယာဉ်လိုင်း လမ်းညွှန်ဆိုင်းဘုတ်ကို ဖျက်ဆီးခဲ့တယ်လို့ဆိုကာ ရဲအရေးပိုင်တဲ့အမှုနဲ့ ဖမ်းဆီးခဲ့တာဖြစ်ပြီး ကျန်းမာရေးမကောင်းပေမယ့် အာမခံလည်းမရရှိဘဲ အချုပ်ထဲတွင် ၃ လနီးပါး ကြာမြင့်နေပြီ ဖြစ်ပါတယ်။

လက်ရှိ အင်းစိန်ထောင်ဆေးရုံ အခြေအနေဟာလည်း ညဘက်တွေမှာ လူ ၇၀၀ ကျော်လောက် ရှိနေတာဖြစ်ပြီး နေ့ဘက်တွေမှာပင် လူဦးရေက ၄၀၀ ကျော် ရှိနေတဲ့အတွက် များပြားနေတယ်လို့ ထောင်အချုပ်မှ တရားရင်ဆိုင်နေရဆဲ ဦးဝင်းဦးက မျက်မြင်တွေ့ရှိရမှုကို ပြောပြပါတယ်။

အကျဉ်းထောင်နဲ့ အလုပ်စခန်းတွေအတွက် ခန့်အပ်ထားတဲ့ဆရာဝန်မှာ ၂၆ ဦး သာရှိပြီး အချို့ထောင်တွေမှာတော့ မြို့နယ်ဆေးရုံက ဆရာဝန်တွေကို ရက်ပတ်နဲ့ ဖိတ်ပြီး ကုသနေရတဲ့အခြေအနေ ရှိပါတယ်။

“ကုခြင်း မကုခြင်းတောင်မှ ခွဲခြားပြီး ကိုယ်တိုင်မဆုံးဖြတ်နိုင်တဲ့နေရာမှာ ဘယ်သူက သွားချင်မလဲ၊ မူပြောင်းဖို့ လိုသလို လူပြောင်းဖို့လည်း လိုသေးတယ်၊ ဒီလိုဌာနမှာ ဆရာဝန်တွေ တာဝန်ထမ်းဆောင်ချင်လာအောင်လည်း ပြုပြင်မှုတွေလုပ်ဖို့လိုတယ်” လို့ ဒေါက်တာ ခင်သန်းအေးက ပြောပြပါတယ်။

ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့တော့ အကျဉ်းထောင်နဲ့ အလုပ်စခန်းတွေရဲ့ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု လုပ်ငန်းတွေအတွက် နှစ်စဉ် ဘတ်ဂျက် ကျပ် ၁၅၁ သန်းကျော် ချထားသုံးစွဲလျက်ရှိပြီး၊ ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်မှာတော့ ကျပ်သန်း ၁၈၃ သန်းကျော် သုံးစွဲခဲ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။

● ● ●

ဆင်းရဲသော ကျောင်းများနှင့် အလှူရှင်များကို မွန် ဖောင်ဒေးရှင်းက ဆက်စပ်ပေးနေ

လဝီဝမ်

The Irrawaddy
30 November 2017

ကျောင်းသားကျောင်းသူများသည် လက်များဝှေ့ယမ်းပြီး ဧည့်သည်တော် မွန် တေးဂီတ အဖွဲ့က တီးခတ်နေသည့် လူသိများသော သီချင်းသံစဉ်အတိုင်း သီဆိုနေကြသည်။ စာသင်ခန်းမ မှလည်း အခြားသော ကျောင်းသူ ကျောင်းသားများသည် ထိုသီချင်းကို ပျော်ရွှင်စွာ သီဆိုရင်း အဆုံးပိုင်းသို့ ရောက်ရှိသွားသောအခါ သီဆိုသူများကို အားပေးသောအားဖြင့် လက်ခုပ်တီး ကြသည်။

"မွန်ကျောင်းသားတွေ ဂီတကိုလာခံစားပြီး စာကြိုးစားဖို့အားပေးချင်လို့ပါ" ဟု လူသိ များသော မွန်အဆိုတော် နိုင်စပိုင်က ကျောင်းသားများကို ပြောသည်။ "ကျနော်တို့မှာ ပညာ တတ်တွေ ပိုမိုများပြားလာတဲ့ တနေ့မှာ ကျနော်တို့ လွတ်လပ်ရမယ်" ဟုလည်း သူက မွန်ပြည်နယ် နိုင်ငံ ရေးအခြေအနေကို ရည်ညွှန်းပြောသည်။

မွန်အစိုးရကျောင်း အများစုကဲ့သို့ပင် အန်းဒင် အထက်တန်းကျောင်းသည် ရင်းမြစ် နှင့် ဘဏ္ဍာရေးထောက်ပံ့မှု မရှိခဲ့ပါ။ သို့သော် ယနေ့တွင်မူ မွန်အသိုင်းအဝန်းသည် ထိုကျောင်းသို့ လာရောက်လှူဒါန်းကြပြီး မွန်ကလေးငယ်များ၏ ပညာရေးကို ထောက်ပံ့ကြသောကြောင့် အခြား သောကျောင်းများနှင့် အနည်းငယ် ခြားနားလာသည်။

အအာသည် ဆရာတော် အဇ္ဇ ဘွဲ့အမည်ရှိ ဘုန်းတော်ကြီးတပါး ဦးဆောင်သည့် အလှူဒါနပြုအဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ထိုဘုန်းတော်ကြီးသည် အန်းဒင်ကျေးရွာ အထက်တန်းကျောင်း အတွက် အဖြူရောင် ပလတ်စတစ် သင်ပုန်းများ လာရောက် လှူဒါန်းသူလည်း ဖြစ်သည်။

ဆရာတော် အဇ္ဇ သည် အဖြူရောင်သင်ပုန်း တစ်ဒါဇင်ခန့်ကို လာရောက်လှူဒါန်းရင်း သူနှင့်အတူ မွန် အဆိုတော်များကိုလည်း ခေါ်ဆောင်လာခဲ့သည်။ မွန်ဖျော်ဖြေရေး အဖွဲ့များက လည်း ကျောင်းသားများကို ဖျော်ဖြေကြသည်။

သင်ပုန်းဖြူများအပြင် ဆရာတော်သည် ကျောက်သင်ပုန်းငယ်များကိုလည်း ကျောင်း သားများကို ပေးသည်။ ဆရာတော်သည် ထိုသို့ လာရောက်လှူဒါန်းသည်မှာ ယခုအကြိမ်နှင့် ဆိုလျှင် ၃ ကြိမ်ရှိပြီဖြစ်သည်။

"ဦးဇင်းက ကျောင်းသားတွေ ၈၀၀၀ လောက်ကို ကျောက်သင်ပုန်း လှူပြီးသွားပြီ။ သင်ပုန်းဖြူတွေကတော့ ကျောင်းတွေအတွက်ပဲ" ဟု ဆရာတော်က မိန့်သည်။ ယခုနှစ်အတွင်း စာရေးကိရိယာများအတွက် ငွေကျပ် ၄၅ သိန်း လှူဒါန်းပြီး ဖြစ်သည်ဟုလည်း ပြောသည်။

ဆရာတော်သည် ယခင်က မွန်အမျိုးသား တက်ကြွလှုပ်ရှားသူဖြစ်ခဲ့ပြီး ထောင် ၁၅ နှစ် ချခံရဖူးသည်။ သမ္မတ ဦးသိန်းစိန်က တစ်နိုင်ငံလုံးမှ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို ပြန်လွှတ်ပေးသောအခါ ဆရာတော် ထောင်တွင်းတွင် ၂ နှစ်ကြာ နေထိုင်ခဲ့ရပြီးသွားပြီ ဖြစ်သည်။

ဆရာတော်သည် ထိုင်း၊ မလေးရှားနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့သို့လည်း သွားရောက်ခဲ့ဖူးပြီး ထိုဒေသများမှ မွန်အသိုင်းအဝန်းများက အလှူငွေများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထိုငွေကို ဆရာတော်က မြန်မာနိုင်ငံမှ မွန်ကျောင်းများကို ထောက်ပံ့ရန် အသုံးပြုသည်။

အဖွဲ့အစည်း၏အမည်ဖြစ်သော အအာဟူသော ဝေါဟာရ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဆရာတော်ကရှင်းပြသည်။ ထိုဝေါဟာရသည် "လှူကြ၊ သွားကြ" ဟု အဓိပ္ပါယ်ရှိသည်ဟု သူရှင်းပြသည်။ ပညာရေးနှင့် အခြားကိစ္စများအတွက် ငွေလှူဒါန်းလိုသော မွန်အမျိုးသားများနှင့် တွေ့ဆုံသောအခါ ထိုအလှူရှင်များ သူနှင့်အတူ လိုက်ပါ ဆောင်ရွက်ကြရန်လည်း ဆရာတော်က ဖိတ်ခေါ်သည်ဟု ဆိုသည်။ "သူတို့က ဆရာတော်ကို ဒီလို ပြောလာတာနဲ့ အလှူလိုနေတဲ့ ကျောင်းကို အတူသွားလိုက်ကြတာပဲ" ဟု ဆရာတော်က ရှင်းပြသည်။

ထိုရန်ပုံငွေကို ကျောင်းများ တည်ဆောက်ရန်နှင့် စစ်သင်တန်းတက်နေသော မွန်ရဲဘော်များအတွက် အစားအသောက်အလှူအတန်း သွားရောက်လှူပေးသည်။

"အလှူရှင်ပေးချင်တဲ့ အကူအညီ အမျိုးအစားပေါ်မှာ မူတည်ပါတယ်" ဟု ဆရာတော်က ရှင်းပြသည်။

ထိုအလှူရှင်များအပြင် မွန်အဆိုတော်များသည်လည်း ဆရာတော်ကို ကြည်ညိုလေးစားပြီး ဆရာတော်၏ လုပ်ရပ်များကို သဘောကျသောကြောင့် ထိုသို့သော ခရီးစဉ်များတွင် လိုက်ပါလိုကြောင်း ပြောကြသည်။

"မွန်ကလေးတွေအတွက် ပညာရေးက ပထမ ဦးစားပေးပဲ၊ တခြား ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံတွေကို ကြည့်ဖို့လိုတယ်။ သူတို့ဆီမှာ ပညာရေးက ပထမ ဦးစားပေးပဲ"ဟု ဆရာတော်က ရှင်းပြသည်။

ယနေ့ အန်းဒင်ကျေးရွာ အထက်တန်းကျောင်းသည် ၎င်းတို့၏ အမဲရောင် သင်ပုန်းဟောင်းများကို ဆရာတော် လှူဒါန်းသည့် အဖြူရောင်သင်ပုန်းသစ်များနှင့် လဲလှယ်ကြသည်။ သင်ပုန်း တခုလျှင် ၅ သောင်းကျပ် ကုန်ကျသည်။

ကျောင်းတွင် မူလတန်းအဆင့်မှ ၁၀ တန်းအဆင့်ရှိ ကျောင်းသား ၃၀၀ ခန့် ရှိသည်။ ထိုကျောင်းသည် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ကျောင်း တစိတ်တပိုင်းဖြစ်သော်လည်း မွန်ပြည်သစ်ပါတီ၏ ထိန်းချုပ်မှုအောက်ရှိ မွန်အမျိုးသား ပညာရေးဌာနကြီးကြပ်မှုကို ခံယူသည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ၁၉၉၂ ခုနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုအစိုးရနှင့် အပစ်အခတ် ရပ်စဲခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း ပြည်နယ်၏ တစိတ်တပိုင်းကို ထိန်းချုပ်ထားသည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ၁၉၇၂ ခုနှစ်မှ စတင်ပြီး မွန်အမျိုးသားပညာရေးဌာနအောက်တွင် ကိုယ်ပိုင်ကျောင်းများ ထားရှိသည်။ မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ကျောင်းစုစုပေါင်း ၁၅၆ ကျောင်း ထူထောင်ထားပြီး ကျောင်းသား ၁ သောင်း ၇ ထောင် ခန့်ကို သင်ကြားရန် ဆရာ၊ ဆရာမ ၈၀၀ ခန့်ထားသည်။

"တပည့်တော်တို့ ကျောင်းကို လာလှူလို့ အရမ်းဝမ်းသာပါတယ်။ အရမ်းကို ကြီးမားတဲ့ အကူအညီပါ" ဟု ကျောင်းဆရာတဦးဖြစ်သူ နိုင်မဂျောက ဆရာတော်ထံသို့ လျှောက်သည်။

ကျောင်းတွင် လစာ ၉ သောင်းကျပ်စီရရှိသော ဆရာ၊ ဆရာမ ၁၈ ယောက်ရှိသည်။ ထိုလစာငွေသည် နည်းပါးသော်လည်း ဆရာဆရာမများသည် မွန်အသိုင်းအဝန်းကို ကူညီချင်ကြသောကြောင့် အဆင်ပြေသည်ဟုလည်း နိုင်မဂျောက ရှင်းပြသည်။

(ဧရာဝတီ အင်္ဂလိပ်ပိုင်းပါ လင့်ဖ်၏ Give and Go: Foundation Connects Donors with Poor Mon Schools ကို ဘာသာပြန်သည်)

● ● ●

oiftdfvet;uklvmracuyfyapESh

အောင်ဇော်ထွန်း

7 Day News
Vol. 17/ No. 17

လူနာများကို အဆောက်အအုံထဲ၌ တံခါးသော့အဆင့်ဆင့်ခတ်၍ ဆေးကုသပေးနေသည့် ရန်ကုန်မြို့စွန် ပုဂ္ဂလိကဆေးခန်းတစ်ခုတွင် ဖြစ်သည်။

ရွာသာကြီး စိတ်ကျန်းမာရေးဆေးရုံကြီးနှင့် မိုင်အနည်းငယ်အကွာရှိ လမ်းမကြီးဘေးတွင် အဆိုပါဆေးခန်း တည်ရှိပြီး စိတ်ကြွဆေးအပါအဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲသူ လူနာများကို အခကြေးငွေဖြင့် ကုသပေးနေသည်။

တစ်ပတ်လျှင် ဆေးကုသခ ကျပ်နှစ်သိန်း၊ တစ်လ ကျပ်ခုနစ်သိန်း ပေးရသည်။ အဆိုပါ စရိတ်ထဲတွင် ဆေးကုသစရိတ်၊ လူနာ၏ နေထိုင်စားသောက်ရေး၊ လူနာစောင့်ခ ပါဝင်သည်။

လူနာက အခြားမုန့်ပဲသရေစာ စားသောက်လိုပါက ငွေကြေးထပ်မံပေးရန် ဖြစ်သည်။ ဆေးခန်းအမည်ကို ဆေးခန်းရှိ ဆရာဝန်က ထုတ်ဖော်မပြောလို၍ "ဈာန်" ဆေးခန်းဟုသာ ယခုဆောင်းပါးတွင် ရေးသားပါမည်။ ယင်းဆေးခန်း၌ ရှမ်း၊ ရခိုင်၊ မွန်ပြည်နယ်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံဒေသအသီးသီးမှ လာရောက်သည့် ကျောင်းသား၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်အချို့၊ လူငယ်များနှင့် အမျိုးသမီးအချို့ ကုသမှုခံယူနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

အများစုသည် မူးယစ်ဆေး အလွန်အကျွံသုံးစွဲမှုကြောင့် စိတ်ကယောင်ချောက်ချားဖြစ်ကာ ဆေးခန်းသို့ ရောက်ရှိလာခြင်းဖြစ်သည်။

"ရယ်လိုက်၊ ငိုလိုက်နဲ့ ကယောင်ကတမ်း အော်ဟစ်နေလို့ ဒီဆေးခန်းကို ခေါ်လာရတာ" ဟု ယာဘ (ခေါ်) စိတ်ကြွဆေးသုံးစွဲမှုကြောင့် ဆေးခန်းသို့ရောက်နေသည့် ရှမ်းပြည်နယ် ညောင်ရွှေမြို့နယ် ကျေးရွာတစ်ရွာမှ လူငယ်တစ်ဦး၏အစ်ကို ကိုကျော်ကျော် (အမည်လွှဲ) က ဆိုသည်။

သာမန်အားဖြင့် ပျော်ရွှင်စွာနေထိုင်တတ်သည့် ကိုကျော်ကျော်မျက်နှာ၌ ဝမ်းနည်းညှိုးငယ်ခြင်း၊ စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းများ အထင်းသားပေါ်လွင်နေသည်။ အခြားလူနာရှင်များ အနေဖြင့် ကိုကျော်ကျော်ကဲ့သို့ပင် ညှိုးငယ်နေသည်။

ညောင်ရွှေမြို့နယ်အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံမြို့နယ်အသီးသီး၌ စိတ်ကြွဆေးပြားများ အလွယ်တကူ ဝယ်ယူရရှိနေခြင်းကြောင့် လူငယ်အများစု မူးယစ်သားကောင်ဘဝသို့ ရောက်ရှိသွားပြီး မိသားစုပေါင်းများစွာသောကကြုံနေရခြင်းကို ယင်းဆေးခန်းရှိ မြင်ကွင်းများက ဖော်ပြနေသည်။

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ကုမ္ပဏီတစ်ခု၌ အလုပ်လုပ်နေသည့် ကိုကျော်ကျော်သည် လွန်ခဲ့သည့် လအနည်းငယ်ကတည်းက ညီဖြစ်သူ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးနေသည်ဟု သတင်းကြားသော်လည်း အလေးအနက် မထားမိခဲ့။

ငယ်စဉ်ကတည်းက အနေအေးသည့် ညီသည် မူမမှန်ဖြစ်နေသည်ကို ပြီးခဲ့သည့် လအနည်းငယ်ကတည်းက သတိထားမိသော်လည်း မူးယစ်ဆေးကြောင့်မဟုတ်ဘဲ အရက်၊ ဘီယာ သောက်သုံးမှုကြောင့်ဟု သူထင်ထားသည်။

သို့သော် မေလကုန်ပိုင်း၌ ညောင်ရွှေတွင်နေထိုင်သည့် အစ်မက ဆက်သွယ်လာပြီး စိတ်ကြွဆေးသုံးစွဲမှုကြောင့် ကယောင်ကတမ်းဖြစ်နေသည့် ညီ၏ အခြေအနေကို ကိုကျော်ကျော်ထံ ဆက်သွယ်ပြောကြားသည်။

"မောင်လေးက ရူးသွားပြီလားမသိပါဘူး" ဟု အစ်မက ငိုယိုရင်း ပြောသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကိုကျော်ကျော်သည် မကွေးတိုင်းအတွင်း နေထိုင်သည့် အစ်ကိုနှစ်ဦးနှင့် ဆက်သွယ်ပြီး ညီရှိရာသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ အမိအဖနှစ်ဦးစလုံး ကွယ်လွန်ပြီဖြစ်၍ မိသားစုအရေးကို ညီအစ်ကိုမောင်နှမတွေ စုပေါင်းဖြေရှင်းကြသည်။

ရွှေညောင်-ညောင်ရွှေသွား ကားလမ်းမဘေး၌တည်ရှိသော အဆိုပါရွာ၌ နေဖြစ်ရုံသာဆောက်လုပ်ထားနိုင်သည့် အိမ်သေးသေးလေးတွင် ပိန်လှီနေသော ညီကိုတွေ့ရတော့ ကိုကျော်ကျော်တို့ ညီအကိုတစ်တွေ ဝမ်းနည်းလွန်း၍ ငိုကြွေးခဲ့သည်။

ညီက ဆေးရုံသွားဖို့ ငြင်းဆန်နေခြင်းကြောင့် မလွှဲသာသည့်အဆုံး ညောင်ရွှေရဲစခန်းသို့ သွားရောက် အကူအညီတောင်းရာ နယ်ထိန်းနှင့် ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ ကူညီမှုဖြင့် တောင်ကြီးစဝ်စံထွန်း ဆေးရုံသို့ ပို့ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်စိတ်ကျန်းမာရေးဆေးရုံ၊ ထိုမှတစ်ဆင့် မူးယစ်ဆေးဖြတ်ပေးသည့် ပုဂ္ဂလိကဆေးခန်းသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

အလွယ်တကူမဟုတ်ဘဲ ညီကို လက်ထိတ်ခတ်၍ ပို့ဆောင်ခဲ့ရသည်။

ယခင်ကလည်း ယင်းသို့ မူးယစ်ဆေးသုံးလူငယ်များ ဆေးရုံတင်ပို့နိုင်ရန် ကူညီခဲ့ရကြောင်း ညောင်ရွှေရဲစခန်းမှ နယ်ထိန်းကပြောသည်။

မူးယစ်ဆေးရောင်းချနေသူများ၏ သတင်းများ ကြားသိနေရသည့်တိုင် အတိအကျမသိရ၍ ဖမ်းဆီးနိုင်ခြင်း မရှိသေးဟု ၎င်းကဆိုသည်။ မူးယစ်ဆေးရောင်းချသူများ ဖမ်းဆီးနိုင်ရေး အဓိကလိုအပ်ချက်သည် ပြည်သူလူထု၏ သတင်းပေးမှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ဖြစ်သည်ဟု ၎င်းက ဆိုသည်။

"ကျွန်တော်တို့အမြင်ပြောရရင် မူးယစ်ဆေးဝါးဖမ်းမိတဲ့အခါ တရားရုံးသက်သေခံသွားရတာတွေ ကြောက်လို့ ထင်ပါတယ်" ဟု အဆိုပါနယ်ထိန်းက ပြည်သူလူထု ပူးပေါင်းမှု အားနည်းခြင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး ၎င်း၏အမြင်ကို ပြောသည်။

ထို့အပြင် သတင်းပေး၍ပေါက်ကြားပါက မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချသူများ၏ ရန်ပြုခံရမည်ကိုကြောက်၍ ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ၎င်းကမှတ်ချက်ပြုသည်။ နယ်ထိန်းကိုယ်တိုင်ပင် ယခုဆောင်းပါးအတွက် ၎င်း၏အမည်ကို ထုတ်ဖော်ဖြေကြားလိုခြင်း မရှိပေ။

ဥပဒေစိုးမိုးရေးကို အဓိကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်ရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အချို့ကိုယ်တိုင် မူးယစ်ဆေး သုံးစွဲရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေခြင်းကလည်း မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းဝယ်မှုကို ထိရောက်စွာ အရေးမယူနိုင်သည့် အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်ဟု ရခိုင်ပြည်နယ် ပေါက်တောမြို့နေ ကိုအောင်အောင်ကဆိုသည်။

"ရခိုင်က တချို့မြို့တွေမှာဆိုရင် ရဲဝန်ထမ်းတွေကို ဆေးတွေရောင်းတာ။ ရဲဝန်ထမ်း မိသားစုတွေနေတဲ့ လိုင်းခန်း ရှိတယ်လေ။ အဲဒီလိုင်းခန်းမှာ ရောင်းတယ်။ ဆေးသုံးတဲ့သူတွေ ကလည်း အဲဒီလိုင်းခန်းကိုသွားပြီး အဲဒီကပဲ ဝယ်တယ်။ အဲဒီမှာပဲ သုံးကြတယ်" ဟု ၎င်းက ပြောသည်။ ကိုအောင်အောင်က မြို့အမည်အတိအကျဖြင့် ပြောဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

ဇွန်လ ၂၀ ရက်က ရဲသားတစ်ဦးထံမှ မူးယစ်ဆေးဝါးဖမ်းဆီးရမိသည့် သတင်း တစ်ပုဒ်ကို ဒီဗီဘီသတင်းဌာနက ဖော်ပြခဲ့သည်။ စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး မုံရွာမြို့ ရုံးကြီးရပ်ကွက် စည်ပင် ဝန်ထမ်းအိမ်ရာတွင် နေထိုင်သည့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး ရဲတပ်ဖွဲ့၊ အကူ တပ်ဖွဲ့ခွဲ တပ်သား အဆင့် အောင်ဆန်းဝင်းထံမှ တန်ဖိုး ကျပ်သိန်း ၂၀၀ ကျော်ဖိုးရှိ မူးယစ်ဆေးဝါးများ ဖမ်းဆီးရမိခဲ့ ခြင်းဖြစ်သည်။

မူးယစ်ဆေးဖြတ်နေသည့် တောင်ကုတ်မြို့မှ ကိုကျော်လင်းကလည်း ၎င်း မူးယစ်ဆေး သုံးစဉ်က ရဲအချို့ စိတ်ကြွဆေးပြားသုံးစွဲသည်ကို တွေ့ဖူးကြောင်း ပြောသည်။ ကိုကျော်လင်း အနေဖြင့် စိတ်ကြွဆေးပြားကို လူငယ်သဘာဝ စမ်းသပ်သုံးကြည့်ရာမှ စွဲလမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ရှစ်လခန့်အကြာတွင် မူးယစ်ဆေးသုံးစွဲမှုကြောင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး ဆုံးရှုံးနစ်နာမှုများ ရှိလာသည့်အပေါ် မိသားစု၏ တိုက်တွန်းချက်နှင့် မိမိကိုယ်တိုင်၏ဆန္ဒအရ ရန်ကုန်သို့လာရောက်ဆေးကုသခြင်းဖြစ်သည်ဟု ၎င်းကဆိုသည်။ ၎င်းအနေဖြင့် တစ်နေ့တည်း စိတ်ကြွဆေးပြား ၁၂ လုံးအထိ သုံးစွဲဖူးပြီး အချို့သုံးစွဲသူများသည် ယင်းပမာဏထက်များကြောင်း ပြောသည်။

"အခုတော့ နောင်တရနေပါပြီ။ လုံးဝ ပြန်မသုံးတော့ဘူးလို့ ဆုံးဖြတ်ထားတယ်" ဟု ၎င်းက ဆိုသည်။

WY (ခေါ်) စိတ်ကြွရူးသွပ်ဆေးပြားကို ယာဘ၊ မြင်းဆေး၊ ကြယ်သီး၊ အသီး စသည့် နာမည်မျိုးစုံနှင့် လူသိများသည်။

စတင်သုံးစွဲချိန်တွင် စိတ်ကြွပြီး အင်အားတိုးသလို စိတ်ကြည်နူးပျော်ရွှင်သည့် ခံစားမှု ဖြစ်စေသော်လည်း ရေရှည်တွင် စိတ်ဖောက်ပြန် ရူးသွပ်သွားစေနိုင်သည့်အပြင် ကိုယ်ခန္ဓာကိုပါ ဒုက္ခမျိုးစုံပေးလာစေသည်ဟု စိတ်ကြွဆေးနှင့် ပတ်သက်သည့် အသိပညာ ပေးစာများ၌ ဖော်ပြထားသည်။

စိတ်ကြွဆေးပြား ဆက်လက်သုံးစွဲသည်နှင့်အမျှ စိတ်ရောကိုယ်ပါ ပျက်စီးလာပြီး သုံးစွဲသည့် ဆေးပမာဏများပါက အာရုံထိန်းချုပ်မှု ပျက်ယွင်းလာခြင်း၊ မှတ်ဉာဏ်နည်းပါးလာပြီး အာရုံစူးစိုက်နိုင်စွမ်းနည်းပါးခြင်း၊ သံသယစိတ်များဝင်ကာ ရိုင်းစိုင်းကြမ်းတမ်းလာခြင်းတို့ ဖြစ်လာမည်ဟု ဆိုသည်။

"ဒီဆေးတွေသုံးရင် လူတစ်ယောက်မှာရှိတဲ့ ကောင်းတဲ့အရည်အသွေးတွေအားလုံး ပျက်စီးသွားမှာပဲ" ဟု စိတ်ကျန်းမာရေးဆေးရုံ (ရန်ကုန်) မှ ဆရာဝန်တစ်ဦးက မှတ်ချက်ပြုသည်။

"မသုံးဖူးသေးရင် လက်တည့်မစမ်းပါနဲ့။ သုံးမိနေရင် ရအောင်ဖြတ်ပါ။ ဆေးကျတဲ့အချိန်ဆိုရင် တစ်ကိုယ်လုံးကိုက်ခဲပြီး အားမရှိဖြစ်ပြီးတော့ ဘာမှလုပ်ချင်စိတ်မရှိတာကို ကြုံဖူးရင်သိကြမှာပါ။ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်မှု များလာမယ်။ စိတ်တိုလွယ်မယ်။ ခေါင်းကိုက်မယ်။ ဂနာမငြိမ် ဖြစ်မယ်။ အဲဒီတော့ ဆေးသုံးတဲ့ခံစားမှုပြန်ရဖို့ ငွေကုန်လူပန်းခံပြီးတော့ ထောင်နှုတ်ခမ်းပေါ်နင်းပြီးကြိုးစားတော့မှာ အသေအချာပါပဲ။ လူမှုစီးပွား ပျက်စီးပြီးတော့ အရာရာဆုံးရှုံးသွားတဲ့ ငမိုက်သားဘဝကို အသေအချာရောက်ရမှာပါ" ဟု စိတ်ကြွဆေးပြား သုံးစွဲမှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အသိပညာပေးစာစုတစ်ခုတွင် ရေးသားထားသည်။

ဘဝပျက်စေနိုင်သည်အထိ အန္တရာယ်များသည့် စိတ်ကြွဆေးအသုံးပြုမှု များပြားလာခြင်းသည် အလွယ်တကူရောင်းဝယ်နိုင်သည့် အခြေအနေကြောင့် ဖြစ်သည်။ သုံးစွဲသူများကိုယ်တိုင် ရောင်းချသူအဖြစ်သို့ ရောက်သွားကာ ဆင့်ကဲဆင့်ကဲ ပွားများလာခြင်းဖြစ်သည်။

"ဒီကောင်ရဲ့သဘောတရားက ဆေးသမားဘဝထဲရောက်သွားပြီး အရောင်းအဝယ်သမား ဖြစ်သွားတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုရင် ငွေရေးကြေးရေး မမီတော့ဘူးလေ။ ကျွန်တော်ကသူငယ်ချင်းတွေဆီ ထပ်ရောင်း၊ ရောင်းလို့ရတဲ့အမြတ်နဲ့ ကျွန်တော်ကသုံး အဲဒီလိုမျိုး။ ကျွန်တော့်ဘော်ဒါတွေလည်း အဲဒီလိုပဲ" ဟု ကိုကျော်လင်းက ၎င်းကိုယ်တိုင် ကြုံခဲ့ရသည့် အခြေအနေကိုရှင်းပြသည်။

စိတ်ကြွဆေး တစ်ပြားလျှင် နေရာဒေသနှင့် မှာယူသုံးစွဲသည့် ပမာဏပေါ် မူတည်ပြီးကျပ်ရာဂဏန်းမှ ထောင်ဂဏန်းထိ ပေးရသည်။

"နောက်ဆုံးယူတဲ့ဈေးဆိုရင် တစ်လုံးကို ၉၀၀၊ ပေါက်တာက ၃,၀၀၀၊ ၄,၀၀၀ပေါက်တာ။ ဒါပေမဲ့ အလုံးအရေအတွက် များများယူရတာပေါ့။ ၅၀၊ ၁၀၀ ယူရတာပေါ့" ဟုကိုကျော်လင်းကဆိုသည်။

ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်အများအပြားတွင် မူးယစ်ဆေးဝါး အလွယ်တကူဝယ်ယူရရှိနေသည်ဟု ကိုယ်တွေ့ကြုံရသူများက ပြောသည်။

"ရွာလေး သေးသေးလေးတွေမှာတောင် ဆေးရောင်းတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်တွေ ရှိသေးတယ်" ဟု ပေါက်တောမြို့ခံ ကိုအောင်အောင်က ပြောသည်။

ထို့အပြင် ကျောင်းသားလူငယ်များကြား၌ပင် WY ဟု ခေါ်သည့် စိတ်ကြွဆေးပြား သုံးစွဲမှု ပျံ့နှံ့နေသည်ဟု ဆိုသည်။

"အခြေခံပညာကျောင်းတွေက ၈ တန်း၊ ၉ တန်း၊ ၁၀ တန်း ကျောင်းသားတွေတောင်ပါသေးတယ် ဆေးသုံးကြတဲ့အထဲမှာ" ဟု ၎င်းကပြောသည်။

ကိုအောင်အောင်ကဲ့သို့ပင် မွန်ပြည်နယ် မော်လမြိုင်တက္ကသိုလ်၌ ဇွန်လ ၁၄ ရက်ကပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် မွန်ဒေသခံများ၏ငြိမ်းချမ်းရေးစကားဝိုင်း၌ ဒေသခံ လူငယ်နှစ်ဦးက ၎င်းတို့ဒေသ၌ ကလေးငယ်များအပါအဝင်မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှု များပြားနေခြင်း ပြဿနာဖြေရှင်းပေးရန် တင်ပြခဲ့သည်။

ထိုသို့ သုံးစွဲမှုများနှင့်ဆက်စပ်ပြီး ခိုးမှု၊ လူသတ်မှု စသည့်နောက်ဆက်တွဲပြဿနာများဖြစ်ပေါ်နေကြောင်း တတိယနှစ်ကျောင်းသား ကိုကျော်ဇင်ဦးက ဆွေးနွေးသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါး သုံးစွဲမှုများကြောင့် ရာဇဝတ်မှုများ ပိုမိုဖြစ်ပွားနေသည့် အခြေအနေများကို မော်လမြိုင်မြို့တွင် ပြုလုပ်သော လူငယ်နှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးစကားဝိုင်းတွင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ကလည်း ပြန်လည်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး ကလေးငယ်များ မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲမှု ရှိ၊ မရှိ မိဘများနှင့် ကျောင်းဆရာများက ဂရုစိုက်ရန် တိုက်တွန်းသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားမှုနှင့် ပတ်သက်ပြီး ထိရောက်စွာ အရေးယူပေးရန်နှင့် လူငယ်များအား ပြန်လည်ထူထောင်ပေးမည့် အစီအမံကောင်းများ ဆောင်ရွက်ပေးစေလိုကြောင်း ဆွေးနွေးပွဲတွင် ပါဝင်သည့် လူငယ်အမျိုးသမီး မိဇင်ဝင်းမွန်က ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်ထံ တောင်းဆိုသည်။

မူးယစ်ဆေးဝါး ဥပဒေသစ်တွင် ပြန်လည်ထူထောင်ရေးကိစ္စနှင့် ပတ်သက်ပြီး ရပ်ရွာလူမှုအသိုင်းအဝိုင်း၏ ပါဝင်မှုအရေးကြီးပုံကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်ဟု ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ဆိုသည်။

“မူးယစ်ဆေးဝါးဖြတ်ပေးဖို့ဆိုတာ ကျန်းမာရေးအရဖြတ်ပေးရမှာပေါ့။ ဆေးရုံမှာတက်ပြီး ဖြတ်ဖို့လိုရင်လည်း ဖြတ်ရမှာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ပြတ်သွားပြီးလို့ရှိရင် နောင်ပြန်ပြီးတော့ မစွဲဖို့ဆိုတာ ကိုယ့်ရဲ့အသိုင်းအဝိုင်းကအဓိကတာဝန်ယူရမှာ” ဟု နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံက လမ်းညွှန်သည်။

မူးယစ်ဆေးစွဲနေသူများ ကုသမှုခံယူပြီး လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းသို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိချိန်တွင် ဝိုင်းဝန်းအပြစ်ရှာခြင်းကလည်း ပြန်လည်ထူထောင်ရေးအတွက် အခက်အခဲဖြစ်စေကြောင်း ၎င်းကဆက်လက်ပြောခဲ့သည်။

မိဇင်ဝင်းမွန်ကမူ မူးယစ်ဆေးဝါး ဖမ်းဆီးအရေးယူမှု အားနည်းနေခြင်းကို ပြုပြင်ရန်နှင့် အစိုးရတာဝန်ယူပြီး ဆေးသုံးစွဲသူများ ပြန်လည်ထူထောင်ရေး ဆောင်ရွက်ပေးရန် လိုလားနေသည်။

“ပြည်နယ်မှာရှိတဲ့ လူတော်တော်များများ သိကြပါတယ်။ မူးယစ်ဆေးဝါးကို ဖမ်းဆီးတဲ့ပုံစံတွေက အများစုက လာဘ်စားမှုတွေရှိတယ်လို့ ပြောကြတယ်”ဟု မိဇင်ဝင်းမွန်က ပြောသည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတ ဦးဝင်းမြင့်က သမ္မတတာဝန် စတင်ယူပြီးနောက် မူးယစ်ဆေးဝါးတိုက်ဖျက်ရေး အရှိန်မြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ပင်ရင်းထုတ်လုပ်ရောင်းချသူများ ဖမ်းဆီးနိုင်ရေး ဆောင်ရွက်ရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။

“မူးယစ်ဆေးဝါးအန္တရာယ်ကို မတိုက်ဖျက်နိုင်ဘူးဆိုရင် နောင်လာမယ့် ဆယ်စုနှစ်အတွင်းမှာ ကျွန်တော်တို့ နိုင်ငံရဲ့ အနေအထားဟာ မတွေးဝံ့စရာအခြေအနေကို ဆိုက်ရောက်လာနိုင်ပါတယ်” ဟု နိုင်ငံတော်သမ္မတက ပြောသည်။

ဇွန်လ ၂၆ ရက်က နေပြည်တော်၌ပြုလုပ်သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ မူးယစ်ဆေးဝါးလွဲသုံးမှုနှင့် တရားမဝင် ရောင်းဝယ်မှုတိုက်ဖျက်ရေးနေ့ အခမ်းအနားတွင် ထိုသို့ ပြောကြားသည်။

စာသင်ကျောင်းများတွင် ကျောင်းသားလူငယ်များ မူးယစ်ဆေးဝါး လွယ်လင့်တကူသုံးစွဲနေသည့် သတင်းများကို နိုင်ငံတော်သမ္မတက ကြားသိနေသည်။

“ဒါဟာအလွန်ရင်နာစရာကောင်းပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့နိုင်ငံရဲ့ အနာဂတ်၊ ကျွန်တော်

တို့နိုင်ငံရဲ့ မျှော်လင့်ချက်တွေဖြစ်တဲ့ ဒီကနေ့လူငယ်တွေဟာ မူးယစ်ဆေးဝါးတွေကို လွယ်လွယ်ကူကူရရှိပြီး မူးယစ်သားကောင်တွေ ဖြစ်နေကြရတာဟာ တိုင်းပြည်ရဲ့အနာဂတ်ကို ကျရှုံးမှု နွံတွင်းထဲ တွန်းပို့နေသလိုပဲ ကျွန်တော် ခံစားရပါတယ်” ဟု သမ္မတ ဦးဝင်းမြင့်က ဆိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ၂၀၁၇ ကစ၍ လက်ရှိထိ တစ်နှစ်ကျော်အတွင်း မူးယစ်ဆေးဝါးအမှု တစ်သောင်းသုံးထောင့်ခြောက်ရာကျော် (၁၃,၆၄၀) မှုရှိပြီး ဖမ်းမိမူးယစ်ဆေးတန်ဖိုး ကျပ် သန်းပေါင်း ငါးသိန်းနှစ်သောင်းကျော် (ကျပ်သန်း ၅၂၀,၀၀၀) ကျော် ရှိနေသည်။

ယင်းပမာဏသည် ဖမ်းဆီးရမိသည့်ပမာဏသာဖြစ်၍ မဖမ်းနိုင်ဘဲ လွတ်မြောက်နေသည့် မူးယစ်ဆေးဝါး အရေအတွက် မည်မျှရှိမည်ဆိုသည်ကို မူးယစ်ဆေးထုတ်လုပ်ရောင်းချနေသူများပင် သိနိုင်မည်မဟုတ်တော့။

“ဘာဖြစ်လို့ ကျွန်တော်တို့ပတ်ဝန်းကျင်မှာ မူးယစ်ဆေးဝါးတွေကို ဒီလိုမျိုး ဖောဖောသီသီ ရရှိနေကြတာလဲ” ဟု နိုင်ငံတော်သမ္မတက မေးခွန်းထုတ်သည်။

သမ္မတ၏ ဇွန်လ ၂၆ ရက်မိန့်ခွန်းအပြီး မကြာမီ မူးယစ်ဆေးဝါး အထူးသတင်းတိုင်ကြားရေးဌာနကို ဖွဲ့စည်းထားကြောင်း နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံးက ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ကာ ပြည်သူများ လုံခြုံစိတ်ချစွာ တိုင်ကြားရန် အသိပေးခဲ့သည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ပြီး နာရီအနည်းငယ်အကြာတွင် ကိုကျော်ကျော် တစ်ယောက် မူးယစ်ဆေးဝါး အထူးသတင်းတိုင်ကြားရေးဌာန၏ အီးမေးလ်လိပ်စာ antinarcotics @presidentoffice.gov.mm သို့ တိုင်ကြားမှုတစ်ခု ပေးပို့ခဲ့သည်။

“ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ညောင်ရွှေမြို့နယ် (. . .) ကျေးရွာရှိ တပ်မတော်စခန်းအနီး၌ မူးယစ်ဆေးဝါး ရောင်းချနေမှုကို သတင်းပေးတိုင်ကြားခြင်း” ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ သမ္မတရုံးသို့ တိုင်ကြားစာတွင် ရွာအမည် အတိအကျပါရှိသည်။

ကိုကျော်ကျော်၏ တိုင်ကြားစာတွင် (. . .) ရွာရှိ စခန်း (၁) အနီးတစ်ဝိုက်၌ စိတ်ကြွဆေးအပါအဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချနေမှု ရှိနေပါသည်။ ညောင်ရွှေနှင့် ရွှေညောင်မှ လူငယ်များ နေ့ညလာရောက် ဝယ်ယူသုံးစွဲနေကြပါသည်။ ညီဖြစ်သူမှာလည်း မူးယစ်ဆေးဝါးသုံးစွဲပြီး စိတ်ကယောက်ကယက်ဖြစ်နေ၍ ရန်ကုန်သို့ ပို့ဆောင် ဆေးကုသမှု ခံယူနေပါသည်”ဟု ဖော်ပြထားသည်။

သို့ရာတွင် ဇူလိုင် ၂ ရက်အထိ (. . .) ရွာတစ်ဝိုက်တွင် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချသူများကို အရေးယူခြင်း မကြားရသေးပေ။

“ကျွန်တော်တို့က သတင်းပဲကြားသေးတယ်။ အတိအကျမသိတော့ ဖမ်းလို့မရသေးဘူး။ ကျွန်တော်တို့ စောင့်ကြည့်နေတုန်းပဲရှိသေးတယ်။ အတိအကျသိရင်တော့ ဖမ်းတော့မှာ” ဟု ညောင်ရွှေ ရဲစခန်းမှ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် တစ်ဦးက ပြောသည်။

နိုင်ငံတော်သမ္မတရုံး မူးယစ်ဆေးဝါး အထူးသတင်းတိုင်ကြားရေးဌာန၏ ရည်ရွယ်ချက်များ အမှန်တကယ် အကောင်အထည်မဖော်နိုင်မှာ ကိုကျော်ကျော် စိုးရိမ်နေသည်။

လူတိုင်း၏ အိမ်တံခါးကို အချိန်မရွေးလာခေါက်နိုင်သော မူးယစ်ဆေးပြဿနာကြောင့် မိမိကဲ့သို့ အခြားမိသားစုများ ဒုက္ခကြုံတွေ့ရမည်ကိုလည်း စိုးရိမ်နေမိပါသည်။ ။

● ● ●

ကင်ဆာကိုဖိတ်ခေါ်နေသော ရောနှောဆီနှင့် ပြန်ကြော်ဆီများ (၁)

သက်ထားဆွေ

The Irrawaddy
19 October, 2016

ရန်ကုန် သဃ်န်းကျွန်း စံပြဈေးအနီး ရောင်ခြည်သစ် ကုသိုလ်ဖြစ်ဆေးခန်းရှေ့တွင် မိမိအမည်ကိုခေါ်ရန် စောင့်ဆိုင်းနေသူများထဲတွင် အသက် ၃၇ နှစ်အရွယ် မကျော့ တယောက် လည်း အပါအဝင်ဖြစ်သည်။

အသားဖြူဖြူအနည်းငယ်ဝဖိုင့်သော ခန္ဓာကိုယ်ရှိပြီး ဝေဒနာကြောင့် မျက်နှာက နွမ်းလျ နေသည်။

မကြာခဏယားယံသည့်ရောဂါ ခံစားရ၍ ဆေးခန်းပြရာမှ ဆီးချိုဝေဒနာဖြစ်နေမှန်း သိခဲ့ရပြီး ကုသမှုခံယူနေသည်မှာ ၁ နှစ်ကျော် ရှိသွားပြီ ဖြစ်သည်။

"ကျွန်မမှာ ဆီးချိုမျိုးရိုးလည်း မရှိဘူး။ သူများတွေလို အချိုတွေ၊ လက်ဖက်ရည်တွေကို စွဲစွဲမြဲမြဲသောက်လေ့မရှိဘဲ ဆီးချိုဖြစ်တယ်ဆိုတော့ အံ့ဩနေတာ"ဟုလည်း မကျော့က ဆိုသည်။

ကူးစက်ရောဂါမဟုတ်သည့် ဆီးချို၊ သွေးတိုး၊ နှလုံးရောဂါများ အဖြစ်များလာခြင်းက စားသုံးဆီများနှင့် ဆက်စပ်မှုရှိနေကြောင်း ဆေးပညာရှင်တချို့က သုံးသပ်လာ ကြသည်။

"အရင်တုန်းက သွေးတိုးဆီးချိုဆိုရင် သူဌေးရောဂါပေါ့။ အရမ်းအဆီအစိမ့်တွေ စားတဲ့ သူတွေမှာ ဖြစ်တယ်လို့ ယေဘုယျအားဖြင့် သုံးသပ်တာပေါ့။ နောက်ပိုင်း လမ်းဘေးဈေးသည်တွေ၊ ဆိုက်ကားသမားတွေကအစ ဆီးချိုဖြစ်လာတယ်" ဟု အထွေထွေရောဂါကုဆရာဝန် ဒေါက်တာ ကျော်စွာဦးက ပြောသည်။

ဆီးချိုရောဂါဖြစ်ပွားပါက အမြင်အာရုံဆုံးရှုံးခြင်း၊ နှလုံးသွေးကြောဆိုင်ရာ လေဖြတ် ရောဂါနှင့် နှလုံးသွေးကြောပိတ်ခြင်း၊ ကျောက်ကပ်ပျက်စီးခြင်း၊ ခြေပုပ်၍ ဖြတ်တောက်ပစ်ရခြင်း စသည့် ရောဂါများ ဖြစ်လာနိုင်သည်။ အိမ်ထောင်သည် ကလေးတစ်ယောက် အမေဖြစ်သော မကျော့တို့ မိသားစု၏ အဓိကဝင်ငွေမှာ ရာသီပေါ်ပန်းများကို ရောင်းရငွေဖြစ်သည်။

အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ် ကလေးတစ်ဦးအတွက် ကျောင်းစရိတ်လည်းရှိသော သူတို့ မိသားစုသည် ချောင်ချောင်လည်လည် နေထိုင်စားသောက်ရေး မလွယ်ကူပေ။

နေ့စဉ် စားသောက်ရာတွင် သုံးစွဲသော ဆီအမျိုးအစားနှင့်ပတ်သက်ပြီး ပဲဆီရိုးရိုးသာ စားသုံးနိုင်သည်ဟု မကျော့က ပြောသည်။

"ပဲဆီပေ့ါ၊ အရမ်းအကောင်းကြီးတော့ မသုံးနိုင်ဘူး။ ပဲရိုးရိုးပေ့ါ။ တစ်ပိဿာ ကျပ် ၂၀၀၀ ပေးရတယ်" ဟုလည်း သူက ပြောပြသည်။

လက်ရှိတွင် မြေပဲ တပိဿာ ခန့်မှန်းခြေ ၂၅၀၀ ကျပ် ကျသင့်ပြီး မြေပဲတပိဿာကို ဆီကြိတ်ပါက ဆီ လေးဆယ်သားခန့် ရနိုင်ကြောင်း ဆီလုပ်ငန်းရှင်များထံမှ သိရသည်။

အလုပ်သမားခ၊ မီတာခ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးစရိတ်များ ထည့်တွက်ပါက ပဲဆီစစ်စစ် ရရှိရန် တပိဿာလျှင် အရင်းအနှီးကျသင့်ငွေမှာ ၅၅၀၀ ကျပ်နီးပါး ရှိသည်။

ထို့ကြောင့် ဈေးကွက်ထဲတွင် ပဲဆီဟုဆိုကာ ရောင်းချနေသောဆီများ၏ ဈေးနှုန်းနှင့် ချိန်ထိုးစဉ်းစားပါက ယင်းဆီများမှာ ပဲဆီစစ်စစ် မဖြစ်နိုင်ပါ။

ဒေါက်တာကျော်စွာဦးက"ဆီမသန့်တဲ့အခါ ခန္ဓာကိုယ်တွင်းမှာမကောင်းတဲ့ အဆီဓာတ် တွေများလာရင်၊ သွေးထဲမှာ အဆီဓာတ်တွေ များလာရင် သွေးတိုး၊ ဆီးချို၊ နှလုံး သွေးကြောကျဉ်း တာတွေက ဖြစ်လာနိုင်တယ်။ အသက်ငယ်ငယ်နဲ့ ဖြစ်တော့ နောက်ပိုင်းမှာဒီရောဂါတွေကြောင့် အသက်တိုသွားနိုင်တယ်" ဟု ပြောသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကူးစက်နိုင်သောရောဂါများကြောင့် သေဆုံးနှုန်းသည် နှစ်စဉ်အခြား သော သေဆုံးနှုန်းများ၏ ထက်ဝက်ကျော်ဖြစ်သော ၅၉ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိသည်။

မကူးစက်နိုင်သောရောဂါများမှာ သွေးတိုး၊ နှလုံးသွေးကြောကျဉ်းရောဂါ၊ ဆီးချိုသွေးချို ရောဂါ၊ ကင်ဆာ၊ နာတာရှည် အသက်ရှုလမ်းကြောင်းဆိုင်ရာ ရောဂါများဖြစ်သည်။

သွေးတိုး၊ နှလုံး၊ ဆီးချိုနှင့် ကင်ဆာရောဂါများဖြစ်ပါက ရောဂါကိုအမြစ်ပြတ် ပျောက် ကင်းအောင်ကုသ၍မရနိုင်တော့ဘဲယင်းရောဂါများနှင့်နောက်ဆက်တွဲရောဂါများကြောင့် အသက် ဆုံးပါးသွားနိုင်သည်။

မကူးစက်နိုင်သောရောဂါများသည် ကျန်းမာရေးနှင့် မညီညွတ်သော အစားအသောက် များစားသုံးခြင်းနှင့် ကိုယ်လက်လှုပ်ရှားမှုနည်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ကျန်းမာရေး နှင့် မညီညွတ်သောအစားအသောက်များသည် ချိုလွန်း၊ ငန်လွန်း၊ အဆီများလွန်းသော အစား အသောက်များဖြစ်ကြောင်း ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာန မကူးစက်နိုင်သောရောဂါများကာကွယ် နှိမ်နင်းရေး ဌာနခွဲမှ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးမြင့်ရွှေက ပြောပြသည်။

"အဆီလို့ဆိုရင် တိရစ္ဆာန်ကထုတ်တဲ့ ဝက်ဆီ၊ အမဲဆီ၊ နောက် စားအုန်းဆီလည်း ပါတယ်။ ကျနော်တို့ ဆေးပညာမှာ ပြည့်ဝဆီလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီပြည့်ဝဆီတွေကို လျှော့သုံးဖို့ လိုတယ်။ ဖြစ်နိုင်ရင် ရှောင်ရမယ်" ဟုလည်း ၎င်းက ပြောသည်။

ပြည့်ဝဆီများကို စားသုံးခြင်းကြောင့် ရေရှည်တွင် သွေးတွင်း အဆီဓာတ်များကာ သွေးကြောဆိုင်ရာ ရောဂါများ၊ အသည်းအဆီဖုံးခြင်း၊ နှလုံးရောဂါနှင့် နောက်ဆက်တွဲ ရောဂါဆိုး များ ဖြစ်လာနိုင်သည်။

၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွင်းက ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (WHO)၊ ကမ္ဘာ့ဆီးချို သွေးချို ဖောင် ဒေးရှင်း (WDF) နှင့် ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနတို့ ပူးပေါင်းကောက်ယူသော စစ်တမ်းအရ မြန်မာ တနိုင်ငံလုံးတွင် သွေးတွင်း အဆီများနေသူမှာ ၃၆ ဒသမ ၇ ရာခိုင်နှုန်း ရှိကြောင်း သိရသည်။

ဆီဟုဆိုလျှင် ကလေးမှအစ လူကြီးအဆုံး မည်သူမျှ မကင်းနိုင်ပေ။ နေ့စဉ်စားသုံးသော အစားအာဟာရများတွင် အဆီဓာတ် ပါဝင်သည်။ ထမင်းနှင့် ဟင်းကို အဓိက စားသုံးသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဟင်းချက်ရာတွင် ဆီကိုနစ်နေအောင် သုံးတတ်ကြသည်။

လမ်းဘေး စားသောက်ဆိုင်အများစုနှင့် မြန်မာစားသောက်ဆိုင်တချို့ကို ကြည့်ပါက လည်း ငရုတ်ဆီရောင်ရဲရဲနှင့် ဆီပြန်ဟင်းမျိုးစုံမှာ နေရာယူလျက်။ ဆီကိုရေချိုး ဆေးရိုးမီးလှုံ ဆိုသည့် ဆိုရိုးစကားအတိုင်းပင်။

ap;uGufxJu pm;oHk;qDrsm;

စားသုံးဆီအမျိုးမျိုးကို အမှတ်တံဆိပ်ကပ်ကာ ပါကင်ဘူးများဖြင့် ရောင်းချခြင်းများ ရှိသလို လက်လီဆိုင်များတွင် ပဲဆီ ရိုးရိုး၊ ပဲဆီသန့်၊ ရှယ်ပဲဆီ စသဖြင့် ရောနှောဆီအမျိုးမျိုးကို ဒန်အိုး၊ ဒန်ချိုင့်များထဲထည့်ကာ ခွက်ခြင်ရောင်းချခြင်းများလည်း ရှိသည်။

ဆင်းရဲမွဲတေမှု ၂၆ ရာခိုင်နှုန်းရှိနေသော မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူအများစုသည် ခွက်ခြင် စနစ်ကိုသာ အားထားနေရဆဲဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဈေးကွက်ထဲတွင် ရောင်းချနေသော စားသုံးဆီများ၏ အရည်အသွေးကို သိရှိနိုင်ရန် လက်လီလက်ကား ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားရာညောင်ပင်လေးဈေးနှင့် လှည်းတန်းဈေး အပြင်ဘက်တန်းမှ အိမ်ရှင်မအများစုဝယ်ယူကြသော တစ်ပိဿာ ၂၅၀၀ ကျပ်နှင့် တပိဿာ ၃၀၀၀ ကျပ်တန် ဆီနမူနာ နှစ်မျိုးကိုယူ၍ ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဓာတ်ခွဲခန်း ၂ ခုသို့ ပို့ဆောင်၍ ဓာတ်ခွဲ စမ်းသပ်ခဲ့သည်။

"ရလဒ်တွေအရတော့ မြေပဲဆီမစစ်ဘူး။ မြေပဲဆီဆို သူ့ Iodine Value (IV) က ၈၀ ကနေ ၁၀၆ ဖြစ်ရမှာ။ အခုက ၆၀ ကျော်ပဲရှိတယ်ဆိုတော့ မြေပဲဆီ မဟုတ်ဘူး" ဟု ဆီလုပ်ငန်းနှင့် ဆီထွက်သီးနှံဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖွဲ့တဖွဲ့ ဖြစ်သော Green Grain Group အဖွဲ့မှ ဒါရိုက်တာ အကြံပေးပညာရှင် ဦးသန်းငွေက ပြောသည်။

မည်သည့်ဆီများ ရောစပ်ထားကြောင်း FAME Profile ဟုခေါ်သော အသေးစိတ် စစ်ဆေးမှုရလဒ်အရ စားအုန်းဆီတွင်ပါဝင်သော ဓာတ်ပစ္စည်းများ လွှမ်းမိုးမှုရှိနေကြောင်းဓာတ်ခွဲ ခန်းပညာရှင် တစ်ဦးကလည်း ပြောပြသည်။

a&maESmqDjy ó em

နိုင်ငံတကာတွင်လည်း ရောနှောဆီ (Blanded Oil) ဈေးကွက်ရှိပြီး တွင်ကျယ်စွာ ရောင်းဝယ်နေကြကြောင်း၊ သို့သော် အဆိုပါနိုင်ငံများတွင် ဥပဒေ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ (Blaned Oil Law, Labeling Law)ဖြင့် မှန်မှန်ကန်ကန် လုပ်ကိုင်နေကြခြင်းဖြစ်ကြောင်း ဆီစက် လုပ်ငန်းကို ၁၅ နှစ်ခန့် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် မန္တလေးမှ ကိုကျော်ဆန်းလင်းက ပြောသည်။

ရောစပ်ရာတွင် အသုံးပြုသည့်ဆီများသည် ပြည်ပနိုင်ငံများမှ တင်သွင်းသည်ဖြစ်စေ ပြည်တွင်းထွက် ဆီများပင် ဖြစ်စေ ဈေးပေါပြီး ကျန်းမာရေးအန္တရာယ်ရှိသော စက်မှုလုပ်ငန်းသုံး ဆီများ ပါဝင်နေခြင်း၊ ပြည်တွင်းတွင် ပျက်စီးနေသော၊ ပုပ်နေသော ဆီထွက်သီးနှံများကို ကြိတ်ခွဲ

ထုတ်လုပ်ထားသော ဆီများ၊ နည်းစနစ်တကျ သန့်စင်ထားခြင်းမရှိသော ဆီများ ပါဝင်နေခြင်း၊ ရောစပ်ရာတွင် အပူချိန်မြင့်မားစွာပေး၍ ရောစပ်နေကြခြင်းများ (Over 90'C)၊ အနံ့(Artificial Flavor) ကို အချိန်အဆနှင့် နည်းစနစ်မှားယွင်းစွာ ရောစပ်နေကြခြင်း၊ ထုတ်လုပ်သည့် နိုင်ငံ၏ ထောက်ခံချက်မပါသည့် အနံ့ဆေးများကို အသုံးပြုရောစပ်နေကြခြင်း စသည့် အကြောင်းရင်းများကြောင့် ရောစပ်အနံ့သုံးဆီများသည် ကျန်းမာရေးအန္တရာယ်ရှိနိုင်ကြောင်းလည်း ကိုကျော်ဆန်းလင်း က ဆက်ပြောပြသည်။

ရန်ကုန် လှိုင်မြို့နယ်နေ အိမ်ရှင်မတဦးဖြစ်သူ မဖြူဖြူဇင်က "အညာက အသိတစ်ယောက်ကို ဆုံဆီ ၁၀ ပိဿာ မှာလိုက်တဲ့အချိန်မှာ စားအုန်းဆီထည့်တဲ့ အဝါရောင်ပုံးနဲ့ ရောက်လာတယ်။ ဆက်စပ်တွေးကြည့်တော့ ဒီပုံးတွေ အညာမှာ ရောက်နေတယ်ဆိုကတည်းက သူတို့ ဒါတွေကို ရောလို့ပေါ့။ အဲဒါကို နောက်ပိုင်းကျ ကြောက်လို့ မစားတော့ဘူး" ဟု ပြောသည်။

ဆုံဆီဆိုသည်မှာ မြေပဲဆန်ကို သစ်သားဆုံဖြင့် ကြိတ်ခွဲပြီး ရရှိလာသော ဆီဖြစ်သည်။

သစ်သားဆုံဖြင့် ကြိတ်ခြင်းသည် သံဆုံဖြင့် ကြိတ်သလို အပူချိန်မမြင့်၍ အအေးသားစနစ်ဖြင့် ကြိတ်ခွဲရရှိသော ဆီ (Cold Press Oil) ဟူ၍ နိုင်ငံအများအပြားတွင် ခေါ်ဆိုကြပြီး ကျန်းမာရေးနှင့် အသင့်လျော်ဆုံး ဆီကြိတ် နည်းလမ်းတခု ဖြစ်သည်။

ပုံမှန်မြေပဲဆီစစ်စစ်၏ အရောင်အသွေးသည် ဖြူဖျော့ဖျော့ အရောင်ဖြစ်ပြီး ဈေးကွက်အတွင်း ရောင်းချနေသော ပဲဆီများမှာ နနွင်းရောင်ကဲ့သို့ ဝါဝင်းနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုကဲ့သို့ ရွှေဝါရောင်တောက်နေသော ဆီများသည်လည်း မြေပဲဆီစစ်စစ် မဖြစ်နိုင်ကြောင်း ဦးသန်းဌေးက ပြောသည်။

"ဈေးထဲမှာ ကြည့်လိုက်လို့ သိပ်ဝါနေတာကြီးဆို ဒါ ပဲဆီ မဟုတ်ဘူး။ တခုခု ရောထားတယ်" ဟုလည်း ၎င်းက ပြောဆိုသည်။

သို့သော်လည်း လက်ရှိအချိန်တွင် ပြည်တွင်းထုတ် ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီများကို ပြည်ပမှတင် သွင်းသော အခြား ဟင်းသီးဟင်းရွက်ဆီများဖြင့် ရောနှောကာ အရည်အသွေး ညံ့ဖျင်းအောင် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ပုံမှန်ကိစ္စတခု ဖြစ်နေကြောင်း နယ်သာလန်နိုင်ငံ LEI Wageningen တက္ကသိုလ်နှင့် မြန်မာအစိုးရတို့ ၂၀၁၄ ခုနှစ်က ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သော Business opportunities and food safety of the Myanmar edible oil sector စစ်တမ်းအရ သိရသည်။

အဆိုပါစစ်တမ်းသည် ရန်ကုန်မှ မြစ်ကြီးနားမြို့အထိ တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းတာဖြင့် ဆီစက်ရုံများသို့ ကွင်းဆင်းကာ ကောက်ယူခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့ရိုးရာ အစားအစာများဖြစ်သော ငါးခြောက်ဖုတ်၊ ပဲပြုတ်ထမင်းဆီဆမ်း၊ လက်ဖက်သုပ် စသည့် အစားအစာများကိုစားရာတွင် ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီ အနံ့လေး မွှေးနေမှပင် သဘောကျတတ်ကြသည်။

ယင်းကိုအခွင့်ကောင်းယူကာ တချို့က ဈေးသက်သာသော စားအုန်းဆီထဲသို့ ဓာတုအနံ့များထည့်ကာ ပဲဆီဟု လိမ်ညာ ရောင်းချလာခဲ့သည်။

မန္တလေးမြို့ရှိ အာရှသားဆီစက်လုပ်ငန်းမှ ဦးသန်းလွင်က ဆီစက်လုပ်ငန်းလုပ်ရာတွင် ကုန်ကြမ်းခ၊ စက်လည်ရန်အတွက် မီတာခ၊ အလုပ်သမားခ စသည်ဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်များရှိကြောင်း၊ အနံ့ထည့်ပဲဆီ ဈေးကွက် ကြီးထွားလာပြီးနောက် မှန်မှန်ကန်ကန် ထုတ်လုပ်ရောင်းချသူများ တွက်ခြေမကိုက်တော့၍ လုပ်ငန်းရပ်ဆိုင်းသွားသူများလည်းရှိကြောင်း ပြောပြသည်။

"အရင်တုန်းက နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဆင်းရဲသားပြည်သူတွေစားနိုင်အောင် စားအုန်းဆီကို သွင်းတာပေါ့ဗျာ။ အခုက ဆင်းရဲသားတွေက အဲဒီစားအုန်းဆီကို မစားတော့ဘူး။ အနံ့ထည့်တဲ့ ဆီကို ပဲဆီဆိုပြီး စားနေတာ" ဟုလည်း ၎င်းက ဆက်ပြောသည်။

ပြီးခဲ့သည့်ဇူလိုင်လအတွင်းကလားရှိုးမြို့နယ်စားသုံးသူရေးရာဦးစီးဌာနကလည်းဆီထုတ်လုပ်နေသော နေရာများသို့ ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးရာတွင် အမှန်တကယ်ဆီစက်လည်ပတ်ထုတ်လုပ်နေခြင်းထက် ပုံးဆီများကိုမှာယူ၍ မိမိတို့ ကိုယ်ပိုင်အမှတ်တံဆိပ်ကပ် ရောနှောရောင်းချနေသည်ကို စစ်ဆေးတွေ့ရှိရကြောင်း ထုတ်ပြန်ခဲ့သေးသည်။

ကွင်းဆင်းစစ်ဆေးရာတွင် ပါဝင်သော လားရှိုးမြို့နယ် စားသုံးသူရေးရာဦးစီး ဌာနမှ ဒုတိယ ပြည်နယ်ဦးစီးမှူး ဦးဇော်မင်းသန်းက "အဲဒီပဲဆီကို ဘယ်က ဝယ်သလဲဆိုတော့ မန္တလေးက ဆီစက်တွေကဝယ်ပြီး သူတို့တံဆိပ်ကပ် ပြန်ရောင်းတယ်။ တချို့ကျ စားအုန်းဆီတွေ ဝယ်တယ်။ ဒီမှာ စားဆီအနေနဲ့ ပြန်ရောင်းတယ်" ဟု ပြောပြသည်။

(သက်ထားဆွေသည် အလွတ်သတင်းထောက်တဦးဖြစ်ပြီး ယခု ဆောင်းပါးကို ကိုယ်တိုင် ကွင်းဆင်းလေ့လာ၍ Investigative Reporting ရေးသားတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ – ၂၀၁၆ အခြေအနေများကို အဓိက လေ့လာရေးသားထားခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။)

● ● ●

ကင်ဆာကို ဖိတ်ခေါ်နေသော ရောနှောဆီနှင့် ပြန်ကြော်ဆီများ (၂)

သက်ထားဆွေ

The Irrawaddy
October 21, 2016

"mwkpö,frsm; t oljyKae

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ဓာတုပစ္စည်းကုန်ကြမ်းများ ရောင်းချနေသော ကုန်စျေးတန်းတွင် ဆီမခဲဆေးအပြင် ပဲဆီအနံ့ဘူးများကိုလည်း ရောင်းချနေကြသည်။

သကြားနှင့်ဆင်တူသော ဆီမခဲဆေးအမှုန့်သည် တပေါင်လျှင် ၁၃၀၀၀ ကျပ်ခန့် စျေးရှိပြီး စားအုန်းဆီ တပေပါလျှင် ယင်းအမှုန့်ကို ထမင်းစားဇွန်း ၂ ဇွန်းခန့် ထည့်၍ရကြောင်း ရောင်းချသူက အညွှန်းပေးသည်။

ထို့အပြင် တရုတ်စာများရေးထားသော ပဲဆီအနံ့ဘူးငယ်များကို ဂရိတ်အမျိုးမျိုးဖြင့် လည်းကောင်း၊ ပဲစိမ်းနံ့၊ ပဲလှော်နံ့ စသဖြင့် အနံ့အမျိုးမျိုးဖြင့်လည်းကောင်း တစ်လီတာလျှင် ၁၂၀၀၀ ကျပ်မှစ၍ ၁၄၀၀၀ ခန့်အထိ ရောင်းချလျက်ရှိသည်။

ယင်းပါကင်ပိတ် ပဲဆီအနံ့ဘူးများကို စျေးကွက်တွင် လက်လီခွဲမရောင်းပါ။ မြေပဲဆီအတု ပြုလုပ်ရောင်းချသူများက ပါကင်မဟုတ်ပါက အရောအနှောပါမည်ကိုစိုးရိမ်ကာ မယုံကြည်၍ ဖြစ်သည်။

ဓာတုပစ္စည်းများသည် အများအားဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံဘက်မှ ဝင်ရောက်ခြင်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်လှမ်းမီသရွေ့ လိုက်လံစုံစမ်းကြည့်သော ဓာတ်ခွဲခန်းများတွင် ယင်းဓာတုပစ္စည်းများကို ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်၍ မရသဖြင့် ဓာတုကျွမ်းကျင်ပညာရှင်များပင် မည်သည့် ဓာတုပစ္စည်းများဖြစ်ကြောင်း အဖြေမထုတ်နိုင်ပေ။

"အနံ့ဘူးဆို အနံ့ကပြင်းလွန်းတော့ သေချာတာကတော့ ဒါကိုရှူမိရင် ရေရှည်မှာ အဆုတ်တို့၊ အသက်ရှူလမ်းကြောင်းရောဂါတို့ ဖြစ်လာနိုင်တယ်။ အဆုတ်ထဲ ဝင်သွားပြီးရင် ပြန်ထွက်ဖို့ မလွယ်ဘူး" ဟု Green Grain Group အဖွဲ့မှ ဒါရိုက်တာ အကြံပေးပညာရှင် ဦးသန်းဌေးက ပြောသည်။

အစားအသောက်ပညာရှင် ဒေါက်တာစိုးခိုင်က စားသုံးဆီများကို သန့်စင်စေရန် Solvent (အရည်ပျော်စေသည့် သတ္တိရှိသော) ဓာတုပစ္စည်းများကိုသုံးရပြီး Hexane (အရောင်အသွေး

မရှိသော ဟိုက်ဒရိုကာဗွန်ဓာတ်ပေါင်းရည်)ဆိုသော Solvent ကို အများဆုံး အသုံးပြုကြကြောင်း၊ Hexane သည် ပင်ကိုအားဖြင့် ကင်ဆာရောဂါ ဖြစ်နိုင်သော ဓာတ်ပစ္စည်းတမျိုးဖြစ်ရာ စနစ်တကျ မှန်ကန်တိကျစွာ အသုံးမပြုလျှင် စားသုံးသူများကို ကင်ဆာရောဂါမျိုးစုံ ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း ပြောသည်။

"အုန်းဆီ၊ စားအုန်းဆီ၊ ဟင်းရွက်ဆီခဲ (Magarine) တွေက ပြည့်ဝဆီ (Saturated fats) ဖြစ်လို့ အခန်းအပူချိန် အောက် အေးတဲ့အနေအထားဆို အစိုင်အခဲတွေ ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အဲဒီလိုမဖြစ်ဖို့ ခုနကပြောတဲ့ Solvent တွေကို သုံးရတဲ့အတွက် ရောဂါတွေ ဖြစ်လာနိုင်တယ်" ဟုလည်း ဒေါက်တာစိုးခိုင်က ပြောဆိုသည်။

ap;uGfxJ ab;tEÅ ,f

ကွန်ကရစ်အကြမ်းခင်းထားသော ရန်ကုန် ဘုရင့်နောင်ပွဲရုံရှေ့ လမ်းပေါ်နှင့် ပေ ၂၀ ခန့် အကျယ်ရှိ မှောင်ကုတ်ကုတ် ပွဲရုံခန်းထဲတွင် ဆီချိုးများတက်ပြီး ညစ်ပတ်ပေရေနေသော တိုင်ကီများသည် ဟိုတစ်စု၊ ဒီတစ်စု ပြန့်ကျဲလျက် ရှိသည်။

မည်းညစ်ပြီး ဆီချေးများအထပ်ထပ်တက်နေသော ယင်းတိုင်ကီများထဲတွင် လူအများစု စားသုံးကြသည့် စားအုန်းဆီများ ရှိနေသည်။

ပြည်တွင်းသို့ တရားဝင်ဝင်ရောက်သော စားအုန်းဆီများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ပတ်သက်၍ တင်သွင်းခွင့်ပြုသော စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် တရားဝင် တင်သွင်းနေသော ဆီကုန်သည်များက အပြည့်အဝ တာဝန်ယူသည်ဟု ဆိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဆီကုန်သည်နှင့် ဆီလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းမှ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး ဦးပိုင်ဖြိုးသန့်က "Normal Trade (တရားဝင် လမ်းကြောင်း) နဲ့ဝင်တဲ့ ဆီက အကုန် ကျန်းမာရေး စစ်ဆေးပြီးမှ ဝင်တာ။ နိုင်ငံတော်လည်း အခွန်ရတယ်။ ပြည်သူတွေအနေနဲ့လည်း ကျန်းမာရေး အာမခံချက်ရှိတယ်" ဟု ပြောသည်။

သို့သော် နယ်စပ်မှ တရားမဝင်တင်သွင်းလာသော ဆီများသည် အာမခံချက်မရှိသလို ပြည်တွင်းတွင် မည်မျှပျံ့နှံ့ရောင်းချနေသည်ဆိုသော ကိန်းဂဏန်း အချက်အလက်လည်း မရှိပေ။

ထို့အပြင် ပြည်တွင်းတွင် ရောင်းချနေသော စားသုံးဆီများနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူများ၏ကျန်းမာရေးအပေါ် မည်ကဲ့သို့ သက်ရောက်နိုင်ကြောင်း သုတေသနပြုလုပ်ထားသော စစ်တမ်းများလည်း ရှာမရပါ။

လက်ရှိအချိန်ထိ စားသုံးဆီဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းသတ်မှတ်ချက်နှင့် စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်ချက်များ မရှိသဖြင့် စားသုံးဆီများ၏ အရည်အသွေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းမှုအခြေအနေကို မသိနိုင်ကြောင်း၊ အခြားသော ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေး ပြဿနာတရပ်မှာ ယခင်က ဓာတုဆီများ သိုလှောင်ထားသော ပုံးများဖြင့် စားသုံးဆီများကို သယ်ယူသိုလှောင်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း Business Opportunities and Food Safety of the Myanmar Edible Oil Sector စစ်တမ်းအရ သိရသည်။

ယခင်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် Packing Material (ထုတ်ပိုးမှုပစ္စည်းများ) မလုပ်နိုင်သလို၊ နည်းပညာလည်း မတိုးတက်သေးပေ။ စားသုံးဆီ သယ်ယူသိုလှောင်ရန် ပေပါများကိုလည်း နိုင်ငံ

ခြားမှ မှာယူသုံးစွဲခြင်း မပြုနိုင်သဖြင့် ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ်ဆီ၊ အင်ဂျင်ဝိုင် စသည့် လုပ်ငန်းသုံးရန် သွင်းလာသော တိုင်ကီများကို ပြန်လည်အသုံးပြုရခြင်းများလည်း ရှိသည်။

ယင်းတိုင်ကီများကို ရေဆေးနေလှန်းကာ ပြန်လည်အသုံးပြုသော်လည်း အလုံးစုံ မသန့်စင်နိုင်သဖြင့် အလွန်အန္တရာယ်များကြောင်း ဆီထွက်သီးနှံဆိုင်ရာ အကြံပေးအဖွဲ့တဖွဲ့ဖြစ်သော Green Grain Group အဖွဲ့မှ ဒါရိုက်တာ အကြံပေးပညာရှင် ဦးသန်းဌေးက ပြောသည်။

"အဲဒါက ပိုပြီး ကြောက်စရာကောင်းတယ်။ အဲဒီထဲ ထည့်တဲ့ဆီတွေက Mineral Oil ခေါ်တာပေါ့။ ရေနံ၊ ဓာတုက ထွက်လာတဲ့ ပစ္စည်းတွေ၊ အင်ဂျင်ဝိုင်တို့၊ ဘရိတ်ဆီတို့၊ အဲဒီ ဆီတွေက ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ ပြောင်အောင် ဆေးလို့မရဘူး။ ဆေးရတာလည်း အင်မတန် ခက်ခဲတယ်" ဟုလည်း ၎င်းက ပြောဆိုသည်။

တိုင်ကီအစပ်ကြားထဲတွင် ဆီအကြွင်းအကျန်များ ကပ်ကျန်နေနိုင်သည်။ ထိုတိုင်ကီထဲသို့ စားသုံးဆီများ ထည့်ပါက ဆီ ၂ မျိုးမှာ ဓာတ်ပြုမှုမြန်ဆန်ပြီး စားသုံးဆီထဲသို့ ယင်းဓါတုဆီများ ပျော်ဝင်သွားကြောင်း သိရသည်။

"အဲဒါတွေထဲကို လုံးဝထည့်မသုံးသင့်တာ။ ရေရှည်ဆို ဘာဖြစ်တာလဲဆို ဓာတ်ဆီ၊ ဒီဇယ် ဆိုတာ Heavy Molecule တွေဆိုတော့ ကြာရင် ကင်ဆာဖြစ်လာနိုင်တယ်" ဟု ဦးသန်းဌေးက ဆိုသည်။

ထို့အပြင် စားအုန်းဆီပေပါများကို နိုင်ငံခြားမှတင်သွင်းလာပြီးနောက် ယင်း ပေပါများကို အကြိမ်ကြိမ် အသုံးပြုခြင်း၊ ဆီစက်ရုံများတွင် သိုလှောင်ရာ၌ သံတိုင်ကီများဖြင့် သိုလှောင်ခြင်းများလည်းရှိရာ သံတိုင်ကီမှ အိုင်းယွန်း၊ ကော့ပါးဓာတ်များက ဆီနှင့် ဓာတ်ပြုလွယ်ပြီး ဆီထဲသို့ တဖြည်းဖြည်း ပျော်ဝင်လာနိုင်ကြောင်းလည်း သိရသည်။

၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက်နေ့က ရခိုင်ပြည်နယ် မင်းပြားမြို့နယ် မင်းဘာကြီး ရပ်ကွက်တွင်း ထမင်းကြော်နှင့် အစားအစာတချို့စားပြီး မူးဝေအော့အန်၍ ကလေး လူကြီး ၆၀ ကျော် ဆေးရုံသို့ အရေးပေါ် တက်ရောက်ကုသခံခဲ့ရသည်။

ထိုဖြစ်စဉ်ကို သက်ဆိုင်ရာကစုံစမ်းရာ အသုံးပြုသည့် ဆီမသန့်ရာမှ ဆီကြောင့် အစာ အဆိပ်သင့်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်သည်ဟုယူဆပြီး ယင်း ဆီရောင်းချသည့်ဆိုင်များအား ဆက်လက် မရောင်းချရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။

xkwfvkyfrIqifqifba&m oefYf&Sif;

ပဲဆီထုတ်လုပ်ရာတွင် မြေပဲဆန်ကိုရွေးချယ်ကာ ရေနွေးငွေ့ဖြင့်ပေါင်းပြီး ပထမ အဆင့် ကြိတ်ခြေလိုက်သည်။

ပြီးနောက် Pre-press ပြုလုပ်ကြိတ်ခွဲကာ ဆီကြိတ်စက်ထဲသို့ထည့်ပြီးနောက် ဆီသပ်သပ်၊ မြေပဲဖတ်သပ်သပ် ထွက်လာသည်။

ယင်းဆီများတွင် အမှုန်အမွှားများပါလာသဖြင့် Filter ဖြင့်စစ်ယူပြီး ရလာသော ဆီများကို ပုံးသွတ်ကာ ပါကင်ပိတ်ပြီး ဈေးကွက်တွင်းသို့ ဖြန့်ဖြူးရောင်းချခြင်း ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆီစက်အများစုမှာ သန့်စင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်ကို မပြုလုပ်နိုင်ဘဲ ယင်း စနစ်အတိုင်း လုပ်ကိုင်နေခြင်းဖြစ်သည်။

မြေပဲဆန်၏ အရည်အသွေး၊ မြေပဲအခြောက်ခံမှု၊ ကုန်ကြမ်းသိုလှောင်မှုစနစ်ပေါ် အခြေခံ၍ ဆီ အရည်အသွေး ကွာခြားသည်။

ထို့အပြင် မြေပဲသိုလှောင်ရာနေရာသည် စိုထိုင်းဆရှိနေပါက ယင်းကို ကြိတ်ခွဲရာတွင် အာဖလာတောက်စင် မှိုဆိပ်များ ရှိနေနိုင်ကြောင်း၊ ယင်းမှိုဆိပ်မှာ ပြင်းထန်သော အဆိပ်တစ်မျိုး ဖြစ်ပြီး ကင်ဆာရောဂါအထိ ဖြစ်စေနိုင်ကြောင်း ဓာတ်ခွဲခန်းပညာရှင်တဦးက ပြောသည်။

လက်ရှိဈေးကွက်တွင် ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီဈေးကွက် ကျဆင်းရခြင်းသည် ကုန်ကြမ်းရရှိမှု နည်းပါးလာခြင်း၊ ဆီထွက်သီးနှံများကို နိုင်ငံခြားတင်ပို့ခွင့်ပြုလိုက်သဖြင့် Export ဈေးနှင့် ယှဉ်ကာ ဈေးမြင့်ဝယ်ယူရခြင်း၊ ပြည်တွင်း ဆီစက်များသည် မိရိုးဖလာလုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ၍ ခေတ်မမီ တော့ခြင်း၊ ပြည်ပမှ တံဆိပ်အမျိုးမျိုးဖြင့် ဆီများ အမြောက်အများ ဝင်လာခြင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း ဆီလုပ်ငန်းရှင်များထံမှ သိရသည်။

ukdfu rf,t ajc t ae

ဆီကြိတ်ရာတွင် အဓိကလိုအပ်သော မြေပဲဆန်၊ နှမ်းဆန်များကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်မှစကာ နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ခွင့်ပြုလိုက်ပြီးနောက် Export ဈေးနှင့် ယှဉ်ကာဝယ်ယူရပြီး ဈေးနှုန်းများ မြင့်လာသည်။

အဓိကအားဖြင့် မြေပဲဆန်ကို တရုတ်နိုင်ငံ၊ နှမ်းကို ဂျပန်၊ တရုတ်၊ ကိုရီးယား၊ အိန္ဒိယ နိုင်ငံများက အဝယ်များပြီး ပြည်ပမှ ဝယ်ယူမှုအပေါ် မူတည်၍ ဈေးအတက်အကျ ကြမ်းသော ကြောင့် တောင်သူများကလည်း မြေပဲ အစိုက်နည်းလာသည်။

မကွေးတိုင်းဒေသကြီး တောင်သူလယ်သမားသမဂ္ဂ အတိုင်ပင်ခံကိုအောင်ကျော်ကျော် က ဆီထွက်သီးနှံ စိုက်ပျိုးမှု ကျဆင်းလာခြင်းသည် ပြောင်းလဲလာသောရာသီဥတုနှင့်လည်း သက် ဆိုင်ပြီး မျိုးကောင်းမျိုးသန့် မရရှိခြင်းကြောင့်လည်းဖြစ်ကြောင်း ပြောသည်။

“တဖြည်းဖြည်းနဲ့ တောင်သူတွေက နည်းပညာအကူအညီ၊ မျိုးကောင်းမျိုးသန့် အကူ အညီ မရတော့တာ ဒီနေ့အချိန်ထိပဲ။ အဲဒါကြောင့် မြေပဲအစိုက်နည်းလာတယ်။ မကွေးတိုင်းဟာ မြန်မာပြည်ရဲ့ ဆီအိုးကြီးလို့ပြောတာကနေ မဟုတ်သလိုလိုဖြစ်လာတယ်။ စိုက်တယ် ဆိုတာက လည်း ကုန်ကျစရိတ်နဲ့ ကာမိမှ စိုက်မှာပေါ့။ ရှင်းရှင်းပြောရရင် မြတ်မှစိုက်မှာပေါ့” ဟုလည်း ၎င်း ကဆိုသည်။

ဆီထွက်သီးနှံ ကုန်ကြမ်းအတွက် အဓိကကျသော စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့်လည်း ပြည်တွင်း ဆီထွက်သီးနှံစိုက်ပျိုးမှု တိုးတက်စေရန် အာရုံ စူးစိုက်မှု အားနည်းနေသေးသည်။

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာနမှ ပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ လက် ထောက် အတွင်းဝန် ဦးမျိုးတင့်ထွန်းက “ကျနော်တို့ ဝန်ကြီးဌာနအနေနဲ့ နှမ်းဘက်ကို နည်း နည်းလေး စိတ်ဝင်စားတဲ့သဘော ရှိတယ်။ ဘာလို့လဲဆို သူက Export Demand တက်လာ တဲ့ သဘောရှိတယ်။ ကိုရီးယားနဲ့ ဂျပန်နိုင်ငံကဆို ဝယ်ချင်တဲ့သဘော ကမ်းလှမ်းလာတာ

ရှိတယ်။ ကျနော်တို့ နှမ်းဘက်ကို အာရုံပေး အလေးထားမယ့် သဘောတော့ရှိတယ်။ ရာသီဥတု အခြေအနေအရ တိုးချဲ့နိုင်မှု ရှိမရှိ ချိန်ဆရဦးမယ်" ဟု ပြောဆိုသည်။

ယင်းကဲ့သို့သော အခြေအနေများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဆီအိုးကြီးဟု တင်စား ခေါ်ဝေါ်ရသော မကွေးတိုင်း အတွင်းမှာပင် ဆီစက်ပေါင်း အကြီး အသေး အလတ် ၁၅၀ ခန့်တွင် အမှန်တကယ် လည်ပတ်နိုင်သော စက်ရုံမှာ ၃၅ ရာခိုင်နှုန်းခန့်သာရှိကြောင်း မကွေးတိုင်းဒေသကြီး ဆီစက်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ ဦးနေလင်းအောင်က ပြောသည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးအတွင်း ၂၀၁၃ -၂၀၁၄ ခုနှစ် နောက်ဆုံး ကောက်ယူထားသော စာရင်းများအရ လက်ရှိတွင် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကြားရှိ ဆီစက်များမှာ ရပ်ထားရကြောင်း မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ဆီကုန်သည်များနှင့် ဆီလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းမှ သိရသည်။

(သက်ထားဆွေသည် အလွတ်သတင်းထောက်တဦးဖြစ်ပြီး ယခု ဆောင်းပါးကို ကိုယ်တိုင် ကွင်းဆင်းလေ့လာ၍ Investigative Reporting ရေးသားတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ – ၂၀၁၆ အခြေအနေများကို အဓိက လေ့လာ ရေးသားထားခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။)

● ● ●

ကင်ဆာကိုဖိတ်ခေါ်နေသော ရောနှောဆီနှင့် ပြန်ကြော်ဆီများ (၃)

သက်ထားဆွေ

The Irrawaddy
October 23, 2016

ap;;uGfxJ qDwGkb , fvkpfaq; ta&;, bvJ

မြေပဲဆီဟု တံဆိပ်ကပ်ထားပြီး မြေပဲဆီမဟုတ်ဘဲ စားအုန်းဆီနှင့် အခြားစားသုံးဆီ အရောများကို စစ်ဆေးတွေ့ရှိရ၍ တော်ဝင်နဒီ၊ Lucky ၊ SS ၊ ရွှေမိုး၊ စိန်သရဖူ၊ စံထိပ်တန်း၊ ရွှေစင်၊ ရွှေကမ္ဘာ၊ Family စသည့် အမှတ်တံဆိပ် ၁၈ မျိုးကို ဈေးကွက်အတွင်းမှ အမြန်ဆုံး ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းရန်နှင့် ဆက်လက် ထုတ်လုပ်နေပါက အမျိုးသားအစားအသောက်ဥပဒေ ပုဒ်မ (၂၈) ခ အရ အရေးယူသွားမည်ဟု ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနက ၂၀၁၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၁၅ ရက်က ထုတ်ပြန်ထားသည်။

ယင်းကဲ့သို့ အမှတ်တံဆိပ်ကပ်ပါကင်ဘူးများကို အရေးယူရလွယ်ကူသော်လည်း ခွက်ခြင်ဖြင့် ရောင်းချသောဆီများကို စစ်ဆေးအရေးယူရာတွင် အခက်အခဲရှိသည်ဟု ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး စားသုံးသူရေးရာဦးစီးဌာနမှ တိုင်းဦးစီးမှူး ဦးမြင့်ချိုကပြောသည်။

“Lose Cargo (အမှတ်တံဆိပ်မပါသောပုံးဆီ) ကိုလည်း FDAနဲ့ ပေါင်းပြီးတော့ ဈေးကွက်ထဲမှာ ကြည့်တဲ့အခါ လူတွေ စားသုံးရန် သင့်လား၊ မသင့်ဘူးလား၊ ဘေးဥပါဒ်ဖြစ်လား။ ဖြစ်နိုင်ရင်တော့ ဒါမျိုးတွေကို Action ယူသွားဖို့ရှိတယ်” ဟုလည်း ၎င်းက ပြောပြသည်။

အဆိုပါကုန်ပစ္စည်းသည် စားသုံးသူထိခိုက်နစ်နာပြီး ဈေးကွက်တွင် ဆက်လက်မဖြန့်သင့်ဟု စားသုံးသူရေးရာ ဦးစီးဌာနကဆုံးဖြတ်ပါက အရင်ဆုံး သတိပေးသည့်အပိုင်းကို လုပ်ဆောင်ကြောင်း ဦးမြင့်ချိုက ဆက်လက် ပြောဆိုသည်။

“ဒါမှမရရင် ပြင်းပြင်းထန်ထန် သတိပေးတယ်။ ဈေးကွက်ထဲမှာရှိနေတဲ့ ပစ္စည်းတွေ ပြန်သိမ်းခိုင်းတယ်။ နစ်နာမှု ရှိခဲ့ရင် လျော်ကြေးပေးခိုင်းမယ်။ ဒီအပိုင်းတွေကိုကျော်ပြီး သူက မလိုက်နာဘူးဆိုရင် ဥပဒေအရ တရားစွဲပြီး အရေးယူမယ်” ဟုလည်း ၎င်းကဆိုသည်။

လက်ရှိအချိန်ထိ ဈေးကွက်အတွင်းမှ ဆီများကို စစ်ဆေးအရေးယူမှုအပိုင်းအား ထိထိရောက်ရောက် မလုပ်နိုင်သေးကြောင်း၊ ထို့အပြင် စားသုံးဆီဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်း သတ်မှတ်ချက်သည်လည်း အတည်မပြုနိုင်သေးကြောင်း၊ Food Adaptation law ကိုလည်း ရေးဆွဲနေဆဲ

ဖြစ်ပြီး ယခုနှစ်ကုန်ပိုင်းမှသာ လွှတ်တော်သို့ တင်နိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း နေပြည်တော် အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန (FDA) မှ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် ဒေါက်တာ သန်းထွဋ်က ပြောသည်။

ဆီလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်ပါက ပထမအဆင့်အနေဖြင့် စက်မှုကြီးကြပ်လိုင်စင်နှင့် စည်ပင်သာယာ လုပ်ငန်းလိုင်စင် ရှိထားရမည်ဖြစ်ပြီး နောက်တဆင့်တွင် FDA ထောက်ခံချက် ရယူထားရမည် ဖြစ်သည်။

ခွက်ခြင် ရောင်းချသူများအနေဖြင့် မည်သည့်နေရာကဝယ်ယူကြောင်း အထောက်အထား ပြေစာ(ငွေရှင်းဘောက်ချာ) ရယူထားရန်လိုပြီး တာဝန်ရှိသူများစစ်ဆေးသည့်အခါ ယင်းအထောက် အထားကို ပြသနိုင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန(FDA) မှ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဒေါက်တာဒေါ်ခင်စောလှကပြောသည်။

jyefalumfqDESfu ifqm

ဆီကို ထပ်ခါထပ်ခါ အသုံးပြုကြော်လှော်ခြင်းဖြင့် ကင်ဆာဖြစ်စေနိုင်သော ဓါတုဓါတ်ပေါင်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားနိုင်ကြောင်း သိရှိသူ နည်းပါးလှသည်။

မြောင်းဆီနှင့် အကြိမ်ကြိမ် အသုံးပြုကြော်လှော်သော ဆီတွင် ခဲ၊ အာဆင်းနစ်နှင့် ကင်ဆာ ဖြစ်စေသော Dioxin ဓါတ်ပါဝင်ပြီး ယင်းသည်အပြင်းထန်ဆုံးသော ကင်ဆာဖြစ်စေသည့် ဓါတ်ဖြစ်ကြောင်း WHO က သတ်မှတ်ထားသည်။

အကြိမ်ကြိမ် ပြန်လည်ပြုလုပ်ထားသော မြောင်းဆီတွင် Formaldetyde (ဖော်မလင်ဓါတ်ပစ္စည်း)နှင့် Bleaching Agents (ချွတ်ဆေး ဓာတ်ပစ္စည်းများ) ပါဝင်ဖြစ်ပေါ်လာပြီး စားသုံးမိပါက သွေးဖြူဥများ ပျက်စီးခြင်း၊ အစာခြေလမ်းကြောင်း အင်္ဂါများ၏ အမြှေးပါးပျက်စီး၍ အစာအဆိပ်သင့်ခြင်း၊ ယင်းမှတဆင့် ကင်ဆာဖြစ်စေနိုင်ခြင်း၊ ခဲဓါတ်နှင့် အာဆင်းနစ်ဓာတ်သည် အချိန်တိုအတွင်း အသည်းကို အဆိပ်သင့်စေပြီး ကလေးများတွင် ကြီးထွားမှုနှေးကွေးခြင်း စသည်တို့ ဖြစ်လာနိုင်ကြောင်း အစားအသောက်ပညာရှင် ဒေါက်တာ စိုးခိုင်က ပြောသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း မြောင်းဆီခေါ် ပြန်ကြော်ဆီကို လွန်ခဲ့သည့် ၅ နှစ်ခန့်က မန္တလေးဘက်တွင် စတင်သိရှိ ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းဆီမှာ နယ်စပ်လမ်းကြောင်းမှ ဝင်ရောက်လာခြင်းဖြစ်သည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ဆီကုန်သည်များနှင့် ဆီလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ ဦးကိုကြီးက "မြောင်းဆီ၊ ပြန်ကြော်ဆီဆိုတာ အသုံးပြုပြီးသားတွေကို ပြန်ချက်ထားတဲ့ဆီ၊ သူ့ကို သုံးစွဲခြင်းအားဖြင့် ကင်ဆာတွေ ဘာတွေဖြစ်ဖို့ တော်တော်လေးများတယ်" ဟု ပြောသည်။

အဆိုပါ မြောင်းဆီဝင်ရောက်လာသည့် လမ်းကြောင်းကိုစုံစမ်းရာ တရုတ်ပြည်ဘက်မှ ဝင်လာသည်ကို တွေ့ရှိရကြောင်း၊ ထို့နောက် မိုဘိုင်းတင်း (Mobile Team) ဖြင့် စစ်ဆေးအရေးယူမှုများ ပြုလုပ်သောကြောင့် ဝင်ရောက်မှု အနည်းငယ်လျော့ကျလာကြောင်းလည်း ၎င်းက ဆက်ပြောသည်။

ကင်ဆာရောဂါ ဖြစ်စေနိုင်ပြီး အန္တရာယ်ကြီးသော ပြန်ကြော်ဆီကို FDA ကလည်း တားမြစ်ထားသည်။

စားသောက်ကုန်လုပ်ငန်းများမှ ထွက်လာသော အသုံးပြုပြီးဆီများကို သီးသန့်အမှတ်အသားပြုလုပ်ပြီး စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရန်လည်း ညွှန်ကြားထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဆီကုန်သည်နှင့် ဆီလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းမှ တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး ဦးပိုင်ဖြိုးသန့်က "ကျနော်တို့က ဒီလိုသုံးတဲ့ပုံစံတွေကအစ ပြောင်းရမယ်။ တချို့အကြော်ဆိုင်တွေ ကြည့်လိုက်၊ ဆီက မည်းတူးနေအောင် ကြော်တာ။ ဒီလိုမျိုးလုပ်ရင်တော့ ဘာဆီပဲစားစား ဒီလိုစားရင် သေမှာပဲ။ ဘယ်လောက် ကောင်းမွန်တဲ့ ဆီဖြစ်ပါစေ၊ ဒီလိုမျိုး သုံးနေရင်တော့ အန္တရာယ်ရှိမှာပဲ" ဟု ပြောဆိုသည်။

pm;o,k&efo ifav smfonfq Drsd,pt pm;qkv

စားသုံးရန် အသင့်လျော်ဆုံးဆီမှာ မပြည့်ဝဆီအမျိုးအစားဖြစ်ပြီး ပြောင်းဖူး၊ ပဲပိစပ်၊ နေကြာ၊ မုန်ညင်း၊ အုန်းသီး၊ နှမ်းနှင့် မြေပဲ၊ ဖွဲနုတို့မှ ရရှိသော နေကြာဆီ၊ ပဲပိစပ်ဆီ၊ မုန်ညင်းဆီ၊ သံလွင်ဆီ၊ အုန်းဆီ၊ ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီ၊ ဖွဲနုဆီများ ဖြစ်သည်။

မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ဆီကုန်သည်များနှင့် ဆီလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ ဦးကိုကြီးက "အဓိက ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီက မြန်မာတပြည်လုံးက ကြိုက်လည်းကြိုက်တယ်။ နှစ်ပေါင်းရာချီပြီးစားလာလည်း ဘာမှ အန္တရာယ် မရှိဘူး။ WHO ကလည်း ဒီဆီတွေက ကျန်းမာရေးနဲ့ညီညွတ်တယ်၊ နှလုံး သွေးတိုးမဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ ထောက်ခံချက်တွေ ရတယ်" ဟု ပြောသည်။

လူဦးရေတိုးပွားလာပြီး ကုန်ဈေးနှုန်းကြီးမြင့်လာသော ယနေ့ခေတ်အခါတွင် ပဲဆီ၊ နှမ်းဆီ စစ်စစ်မှာ လူတိုင်း စားနိုင်သည့်အရာ မဟုတ်တော့ပေ။

မြန်မာနိုင်ငံ ဆီကုန်သည်နှင့် ဆီလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းမှ ရရှိသော စာရင်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံသား ၁ ဦးသည် ၁ နှစ်လျှင် ဆီ ၆ ပိဿာနှုန်းသုံးစွဲရာ၊ ပြည်တွင်းလိုအပ်ချက် တန်ချိန် ၆ သိန်း ကျော်၊ ဟိုတယ်၊ စားသောက်ကုန် စသည့်လုပ်ငန်းများအပါအဝင် ၁ နှစ်လျှင် ဆီလိုအပ်ချက်မှာ တန်ချိန် ၁ သန်းခန့် ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။

ပြည်တွင်းမှ ပဲဆီထုတ်လုပ်နိုင်မှုသည် တန်ချိန် ၃ သိန်းခန့်၊ နှမ်းဆီ၊ နေကြာဆီအပါအဝင် အခြားဆီ ထုတ်လုပ်နိုင်မှုသည် တန်ချိန် ၁ သိန်း၊ စုစုပေါင်း တန်ချိန် ၄ သိန်းခန့်သာ ထုတ်လုပ်နိုင်၍ ပြည်ပမှ နှစ်စဉ် တန်ချိန် ၆ သိန်းခန့် တင်သွင်းနေရသည်။

စားအုန်းဆီတင်သွင်းခဲ့သည်မှာ စစ်အစိုးရလက်ထက် ၁၉၈၈ ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ဖြစ်သည်။

ဝင်ငွေ၊ ထွက်ငွေမမျှတသော အခြေခံလူတန်းစားများအတွက် ဈေးနှုန်းချိုသာသော စားအုန်းဆီသည် ပစ်မှတ် တခု ဖြစ်လာခဲ့သည်။

လက်ရှိတွင်လည်း စားအုန်းဆီသည် ပြည်တွင်းဆီဈေးကွက်၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါးကို ရယူထားနိုင်သည်။

ရန်ကုန်တိုင်းဒေသကြီး စားသုံးသူရေးရာဦးစီးဌာနမှ တိုင်းဦးစီးမှူး ဦးမြင့်ချိုက "နိုင်ငံအတွက် လိုနေတဲ့ စားသုံးဆီကိုဖြည့်ဖို့အတွက် အကောင်းဆုံးက စားအုန်းဆီပဲ။ ဈေးနှုန်း

အရရော၊ ကျနော်တို့က စားအုန်းဆီမှ တင်သွင်းခွင့်ပြုထားတာ မဟုတ်ဘူး။ ဘယ်ဆီဖြစ်ဖြစ် တင်သွင်းခွင့်ပြုထားတယ်။ ဈေးနှုန်းအရ ဖြန့်ချိဖို့ အသင့်ဆုံးက စားအုန်းဆီဖြစ်တဲ့အတွက် စားအုန်းဆီပဲ ပေးသွင်းတယ်” ဟု ပြောသည်။

မြန်မာနိုင်ငံသို့ တင်သွင်းရောင်းချနေသော စားအုန်းဆီများ၏အနိမ့်ဆုံး အရည်အသွေးကို (Cloud Point) CP 8 ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။

ယင်းအမှတ်ထက်မြင့်ပါက စက်မှုကုန်ကြမ်းအဖြစ်သာ အသုံးပြုသင့်ပြီး လက်ရှိဈေးကွက်ထဲတွင် CP 8 နှင့် CP 6 ကို တင်သွင်းမှုများကြောင်း စားအုန်းဆီ တင်သွင်းရောင်းချသော လုပ်ငန်းရှင်တဦးထံမှ သိရသည်။

Oya'qkd&m tjiif;yGm;rIvnf;&S

ရောနှောဆီများနှင့် ပတ်သက်၍ အရေးယူမှုအပိုင်းတွင် FDAနှင့် စားသုံးသူ အကာအကွယ်ပေးရေး ဥပဒေကြား အငြင်းပွားစရာလည်း ဖြစ်နေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အစားအသောက်နှင့် ဆေးဝါးကွပ်ကဲရေးဦးစီးဌာန (FDA) က မည်သည့်ပစ္စည်း၊ ဆီအမျိုးအစားများနှင့် ရောနှောကြောင်း အာဟာရတန်ဖိုးစာရင်း Nutrition Fact တွင် တရားဝင်ဖော်ပြပါက ရောနှောခွင့် ပြုထားသည်။

စားသုံးသူ အကာအကွယ်ပေးရေးဥပဒေပုဒ်မ ၁၀ (စ) တွင် အမျိုးအစားတူ အရည်အသွေးနိမ့် ကုန်စည်ကို ရောနှောရောင်းချခြင်းနှင့် အမျိုးအစားမတူ စားသုံးရန်မသင့်သောကုန်စည်ကို ရောနှောရောင်းချခြင်းဖြင့် စားသုံးသူအား လိမ်လည်လှည့်ဖြားခြင်း မပြုရန် တားမြစ်ထားသည်။

တားမြစ်ချက်အား ချိုးဖောက်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်းခံရလျှင် ၃ နှစ်ထက် မပိုသော ထောင်ဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ကျပ် သိန်း ၅၀ ထက်မပိုသော ငွေဒဏ်ဖြစ်စေ၊ ဒဏ် နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ခြင်းခံရမည်ဟု ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

ယင်းစားသုံးသူ အကာအကွယ်ပေးရေး ဥပဒေကိုလည်း အသစ်ပြန်လည်ရေးဆွဲနေကြောင်း သိရသည်။

“အဓိကက စားသုံးဆီကို ခွတ်ခွဲစမ်းသပ်တဲ့အဖြေက စကားပြောတယ်” ဟု ယခင်က ဗဟိုတရားရုံး ရှေ့နေတဦး ဖြစ်ပြီး လက်ရှိ ဥပဒေပညာရပ်ဆိုင်ရာ စာရေးဆရာ ဦးနေမင်းက ပြောသည်။

အမျိုးအစားနှစ်ခု ရောနှောရာတွင် ကျန်းမာရေးကို မထိခိုက်စေနိုင်ကြောင်း တိကျသည့် ခွတ်ခွဲခန်းအဖြေ ထွက်ပါက ရောနှောခြင်းသည် ပြဿနာမရှိနိုင်ကြောင်း၊ သို့သော် စားသုံးရန် မသင့်လျော်ဘဲ လူကို အန္တရာယ်ဖြစ်စေနိုင်သော ရောနှောခြင်းကိုမူ ခွင့်မပြုသင့်ကြောင်း ၎င်းက ဆက်ပြောသည်။

မည်သည့် စားသောက်ကုန်ပစ္စည်းမဆို ပါဝင်ပစ္စည်းများကို ပါကင်ပေါ်တွင် ဖော်ပြရန် လိုကြောင်း၊ စားသုံးဆီများတွင်လည်း မည့်သည့် ဆီအမျိုးအစားများ ရောနှောထားကြောင်း စံနှုန်း သတ်မှတ်ကာ တိတိကျကျဖော်ပြပြီး ရောင်းချပါက အကောင်းဆုံး ဖြစ်ကြောင်းလည်း ဦးနေမင်းက ပြောသည်။

"အဲဒီစံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်ကို စားသောက်ကုန် စစ်ဆေးတဲ့အဖွဲ့တွေက ထောက်ခံတယ်၊ အတည်ပြုတယ်ဆိုတဲ့ ထောက်ခံချက်လက်မှတ်။ အဲဒီ သက်သေခံလက်မှတ်လေးလည်း ပါရင် အကောင်းဆုံးထုတ်လုပ်မှုနဲ့ ဈေးကွက်မှာလည်း စားသုံးသူတွေအတွက် စိတ်ချရတဲ့ အနေအထား ရှိမှာပေါ့" ဟု လည်း ဦးနေမင်းက ပြောဆိုသည်။

ယင်းကဲ့သို့ စိတ်ချရသော ထုတ်လုပ်မှုပုံစံကို သေချာစွာ မလုပ်ဆောင်နိုင်သမျှ ကာလပတ်လုံး မြန်မာနိုင်ငံတွင် မကျော့တို့လို လူပေါင်းများစွာထံသို့ ရောဂါမျိုးစုံက မဖိတ်ခေါ်ဘဲ ရောက်လာနေဦးမည်သာ။ ။

(သက်ထားဆွေသည် အလွတ်သတင်းထောက်တဦးဖြစ်ပြီး ယခု ဆောင်းပါးကို ကိုယ်တိုင် ကွင်းဆင်းလေ့လာ၍ Investigative Reporting ရေးသားတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၅ – ၂၀၁၆ အခြေအနေများကို အဓိက လေ့လာ ရေးသားထားခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။)

● ● ●

စစ်နဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးရဲ့ ကုန်ကျစရိတ်တွေကို မွန်တပ်ဖွဲ့ ပြန်လည်သုံးသပ်နေ

လဝီဝမ်

The Irrawaddy
1 December 2017

ဧရာဝတီသတင်းဌာနသည် မွန်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော်၏ ဌာနချုပ်ကို သွားရောက်ခဲ့သည်။ ထိုနေရာတွင် ငွေကြေးဆိုင်ရာအခြေအနေများက ၎င်း၏ တိုက်ပွဲများ တိုက်ခိုက်ပုံကို အပြောင်းအလဲ ဖြစ်ကောင်းဖြစ်သွားစေနိုင်သည်။

AK-47 ကျည်တစ်တောင့်သည် ထိုင်းဘတ်ငွေ ၄၀၊ မြန်မာကျပ်တန်ဖိုး ၁၆၇၁ ကျပ် ခန့် တန်ဖိုးရှိသည်။ အာရ်ပီဂျီ ဗုံးသီးတစ်လုံးလျှင် ဘတ် ၁၅၀၀ ရှိသည်။ M16 အသစ်တစ်လက်လျှင် ဘတ် ၆၀၀၀၀ ရှိသည်။ ထိုင်း-မြန်မာ နယ်စပ်တွင် လက်နက်များ၏ တန်ဖိုးမြင့်လျှက်ရှိသည်။ တရုတ်မြန်မာ နယ်စပ်တစ်လျှောက်တွင် ဈေးပိုနည်းသည်ဟု မွန်ပြည်သစ်ပါတီ (NMSP)၏ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ဖြစ်သည့် မွန်အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေး တပ်မတော် (MNLA)၏ ဦးစီးချုပ်က ပြောပါသည်။

MNLA သည် ယခင်က လက်နက်ခဲယမ်းများကို နယ်စပ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံမှတစ်ဆင့် ကမ္ဘောဒီးယားလူမျိုးများထံမှ အလကားရခဲ့လေ့ရှိသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် တိုက်ရသည့် စစ်ပွဲစရိတ်သည် နည်းပါးခဲ့သည်။ MNLA အနေဖြင့် အစိုးရတပ်ဖွဲ့များနှင့် ထပ်မံ တိုက်ခိုက်ရမည် ဆိုလျှင် ထိုအခြေအနေသည် ကွာခြားသွားမည်ဖြစ်သည်။

မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် စစ်စရိတ်အဖြစ် တစ်နှစ်လျှင် ကျပ်သန်း ၁၀၀ နှင့် ၃၀၀ ကြား သုံးစွဲခဲ့လေ့ရှိသည်ဟု ဗိုလ်ချုပ် နိုင်လယီကောင်းက ခန့်မှန်းပါသည်။

ယခုအခါတွင် "AK-47 ကျည်ဆံတွေကို ကျွန်တော်တို့ တရုတ်ပြည်ကနေ ဝယ်နိုင်တယ်။ ဒါပေမယ့် ခရီးစရိတ်နဲ့ ပို့ဆောင်ခက တအားကုန်လိမ့်မယ်" ဟု သူက ပြောပါသည်။

ဝပြည် သွေးစည်းညီညွတ်ရေး တပ်မတော်တွင် လက်နက်များထုတ်လုပ်ရန် ကိုယ်ပိုင်စက်ရုံရှိပါသည်။ ကချင်လွတ်မြောက်ရေးတပ်မတော်သည်ပင်လျှင် ကိုယ်ပိုင်စက်ရုံရှိပါသည်။ ထိုနှစ်ဖွဲ့စလုံးသည် လိုအပ်သော ကုန်ကြမ်းများကို တရုတ်ဆီမှ အလွယ်တကူ ရရှိနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် MNLA အတွက်မူ လက်နက်ထုတ်ရန်အတွက် ပစ္စည်းများသည် ထိုင်းနိုင်ငံမှ ဝယ်ရန်အတွက် ထိုမျှမလွယ်ကူပေ။

MNLA သည် ထိုင်းနိုင်ငံ တောင်ပိုင်းရှိ မွန်ပြည်နယ်တွင် အခြေစိုက်သည့် မွန်တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဓိကအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ ဖြစ်သည်။ ထိုအဖွဲ့သည် တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှုရပ်စဲရေးစာချုပ် (NCA) ကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်း မရှိသေးသလို မြန်မာ့တပ်မတော်နှင့် NLD အစိုးရတို့က ထိုအဖွဲ့အား လက်မှတ်ထိုးရန် ဖိအားပေးလျက်ရှိသည်။

လက်မှတ်ထိုးမထိုး ဆုံးဖြတ်ရာတွင် MNLA ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးတို့၏ ကုန်ကျစရိတ်များကို ချိန်ဆလျှက်ရှိသည်။

စစ်ပွဲအတွက် ကုန်ကျစရိတ် များပြားသည့်အကြောင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ဗိုလ်ချုပ်နိုင်လယီကောင်းက အစားအသောက်များ လှူဒါန်းရန် လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ရက်က MNLA ဌာနချုပ်သို့ လာခဲ့ကြသည့် မွန်အဆိုတော်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အား ညီးညူပြောဆိုခဲ့သည်။

“တိုက်ပွဲတစ်ခါဖြစ်ရင် ဘယ်လောက်တောင် ကုန်ကျမလဲဆိုတာ စဉ်းစားကြည့်လို့ ရပါတယ်” ဟု သူက ဧည့်သည်များထဲမှ တစ်ဦးအား ပြောခဲ့သည်။

ပါတီ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သူ နိုင်ဟောင်ဆာခေါင်းဆောင်သည့် မွန်ပြည်သစ်ပါတီခေါင်းဆောင်အချို့သည် တနိုင်ငံလုံး ပစ်ခတ်တိုက်ခိုက်မှု ရပ်စဲရေးစာချုပ်ကိစ္စ ဆွေးနွေးရန်အတွက် မွန်ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ် ဒေါက်တာအေးဇံနှင့် ရေးမြို့နယ်တွင် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ထိုနေရာတွင် ဝန်ကြီးချုပ်က မွန်ပြည်သစ်ပါတီကို လက်မှတ်ထိုးစေချင်သည်။

ပါတီတွင်းတွင် မွန်ပြည်သစ်ပါတီအနေဖြင့် NCA ကို အခြေခံပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးရအောင် လုပ်ဆောင်သွားလိုသည်ဟု ပါတီဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည့် နိုင်ထောမွန်က ပြောပါသည်။ သို့သော် မွန်ပြည်သစ်ပါတီသည် ညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖက်ဒရယ်ကောင်စီ (UNFC) ၏ ဥက္ကဋ္ဌဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မဟာမိတ်အဖွဲ့၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ပါတီအနေဖြင့် အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူစာချုပ်ကို တစ်ဖွဲ့တည်း လက်မှတ်မထိုးနိုင်ဘဲ သဘောတူညီမှုတွင် အဖွဲ့ဝင်အားလုံး ပါဝင်မှသာ ပါဝင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

“အဖွဲ့ရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌအနေနဲ့ ကိုယ့်ဖာသာကိုပဲ လုပ်မယ်ဆိုပြီး ကျွန်တော်တို့ ဆုံးဖြတ်လို့မရပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မဟာမိတ်အဖွဲ့ဝင်တွေနဲ့ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းပါမယ်။ ပြီးတော့မှ အားလုံးက ဒါကိုလုပ်ဖို့ သဘောတူတယ်ဆိုတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ လက်မှတ်ထိုးပါမယ်” ဟု နိုင်ထောမွန်က ပြောပါသည်။

“ဖက်ဒရယ်စနစ်မှ ဒီမိုကရေစီသို့” လမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေးရအောင် ဆောင်ရွက်လိုသည်ဟု UNFC က ပြောပါသည်။ မြန်မာ့တပ်မတော်က ယခင်ကသဘောတူခဲ့သည်။ သို့သော် ပြီးခဲ့သည့်လက နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရေး ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ (UNFC မှ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့)နှင့် အမျိုးသား ပြန်လည်ရင်ကြားစေ့ရေးနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ဗဟိုဌာနတို့အကြား တွေ့ဆုံပွဲတွင် လမ်းကြောင်းပြောင်းသွားခဲ့ပြီး “ဒီမိုကရေစီမှ ဖက်ဒရယ်စနစ်သို့”ဆိုသည့် အချက်ကို ရုတ်တရက် တွန်းတွန်းတိုက်တိုက် ပြောလာခဲ့သည်။

ထိုသို့ သိသိသာသာ ပြောင်းလဲသွားခြင်းကို ခန့်မှန်းပြီး NLD ကို ဂုဏ်မတက်စေချင်သည့်အတွက် တပ်မတော်အနေဖြင့် UNFCအား NCA ကို လက်မှတ်မထိုးစေချင်ဟု နိုင်ထောမွန်က ယုံကြည်သည်။

"သူတို့ရဲ့ သဘောမတူညီမှုကို ကြည့်လိုက်ရင် သူတို့က ကျွန်တော်တို့ကို လက်မှတ်မထိုးစေချင်ဘူး။ သူတို့က သူတို့ပဲ အမှတ်ရ ဂုဏ်တက်ချင်တယ်၊ NLD အစိုးရကို မရစေချင်ဘူး" ဟု သူကပြောပါသည်။

အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး သဘောတူညီချက်ကို မြန်နိုင်သမျှမြန်မြန် လက်မှတ်ထိုးရန် မွန်ပြည်သစ်ပါတီကို ဒေါက်တာအေးဇံက တိုက်တွန်းခဲ့ပါသည်။ လက်မှတ်ထိုးပြီးသည့်အခါ ပါတီအနေဖြင့် တိုင်းပြည်ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် NLD အစိုးရနှင့် နီးနီးကပ်ကပ် စပြီး အလုပ်လုပ်နိုင်သည်ဟု သူကပြောပါသည်။

vrf;awGUd;jp.m tjzpfoKH

မွန်နယ်မြေများ ဖွံ့ဖြိုးစေရန်အတွက် နယ်စပ်ရေးရာဝန်ကြီးဌာနသည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ထိန်းချုပ်ထားသည့် နယ်မြေများတွင် လမ်းများနှင့် တံတားများကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်၌ စတင်တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် အလုပ်သမားအဖွဲ့များသည် မွန်ပြည်သစ်ပါတီ ဌာနချုပ်သို့သွားသည့် လမ်းဟောင်းတစ်ခုပေါ်တွင် ကျောက်ခဲများကို ခင်းထားပြီး ကွန် ကရစ် အပြီးသတ်လောင်းရန် ကျန်နေသေးသည်။

ထိုလမ်းတစ်လျှောက်တွင်နေထိုင်သည့် မွန်ဒေသခံများက မကျေမနပ် ပြောကြသည်။ NCA ကို မွန်ပြည်သစ်ပါတီ လက်မှတ်ထိုးလိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် ပိုကောင်းမွန်သည့် လမ်းတစ်ခုရမည်ဟု အာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့ကို ပြောသည်။

"မွန်ပြည်သစ်ပါတီ NCA ကို ဒီနေ့လက်မှတ်ထိုးရင် နောက်နေ့မှာ ပိုကောင်းတဲ့ လမ်းဆောက်ပေးဖို့ သူတို့ လာမယ်" ဟု မွန်ပြည်သစ်ပါတီ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်သည့် နိုင်ချန်းက ပြောပါသည်။

အပြီးမသတ်သေးသည့်လမ်းက သွားလာရေးကို ပိုပြီး ခက်ခဲသွားစေခဲ့သည်။

"သူတို့တွေ တစ်ခါတစ်ရံလာပြီးတော့ လမ်းလုပ်ပေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တစ်နှစ်မှ နည်းနည်းလေးပဲလုပ်တာ" ဟု နိုင်ချန်းက ပြောပါသည်။

"ဒါကနိုင်ငံရေးလေ။ ဒါပေမယ့် တချို့ဒေသခံတွေက ဒါကိုနားမလည်ကြဘူး။ သူတို့က သွားလာဖို့အတွက် လမ်းပိုကောင်းတာ လိုချင်တယ်။ ဒီတော့ သူတို့က မွန်ပြည်သစ် ပါတီကို NCA မှာ လက်မှတ်ထိုးစေချင်တယ်" ဟု သူကပြောပါသည်။

wyfzGJUcGJ;ukdavhusifjcif;

မြန်မာ့တပ်မတော်က MNLA ကို တပ်ဖွဲ့အသစ်များ စုဆောင်းခြင်းနှင့် လေ့ကျင့်ခြင်းကို မလုပ်စေလိုပေ။ MNLA က တပ်ဖွဲ့များကို လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းအား မြန်မာ့တပ်မတော်က အကြိမ်ပေါင်းများစွာ တားမြစ်ရန် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ပေ။ MNLA သည် ထုံးစံအားဖြင့် တပ်မတော်က ထိန်းချုပ်ထားသည့် နယ်မြေများနှင့် နီးသည့် မော်လမြိုင်၊ သထုံနှင့် ထားဝယ်ခရိုင်များတွင် လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးလေ့ရှိသည်။ သင်တန်းတစ်ခုအကြောင်း မြန်မာ့တပ်မတော်က သိရှိသွားသည့်အခါတိုင်း သင်တန်းကိုရပ်တန့်ရန် ကြိုးစားပြီး ထိုသို့ ကြိုးစားသည့် အကြိမ်တိုင်းတွင် တင်းမာမှုများ မြင့်တက်သွားသည်။

ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကို ရှောင်ရှားရန်အတွက် MNLA သည် ၎င်း၏ နောက်ဆုံး လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုကို ထိုနယ်မြေများမှ ဝေးသည့် ၎င်း၏ဌာနချုပ်တွင် ပြုလုပ်လျှက်ရှိသည်။ ထိုသင်တန်းသို့ အမျိုးသမီး တစ်ဒါဇင်အပါအဝင် စစ်သည် ၁၅၁ ဦး တက်ရောက်နေသည်။ နှစ်လခွဲကြာမြင့်သည့်သင်တန်းသည် လာမည့်သီတင်းပတ်တွင် ပြီးဆုံးမည် ဖြစ်သည်။

စစ်သားအများစုသည် ငယ်ရွယ်ကြပြီး မွန်ပြည်နယ်အနှံ့အပြားမှ လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ အချို့က သင်တန်းတက်ရန်အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံမှ ပြန်လာခဲ့ကြသည်။

MNLA အနေဖြင့် ထိုကဲ့သို့ သင်တန်းပေါင်း အကြိမ် ၁၀၀ ကျော် ပြုလုပ်ပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုတစ်ကြိမ်မှာမူ ထူးခြားသည်။ ဖေ့စ်ဘုတ်တွင် တင်ထားသည့် တပ်ဖွဲ့အကြောင်း ဗီဒီယိုက အစားအသောက် အလှူပယ် လှူဒါန်းခြင်းများကို ဆွဲဆောင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရပ်ခြားရောက်နေသည့် မွန်တိုင်းရင်းသားများကလည်း ငွေများ ပေးပို့ကြသည်။ မွန် ဂီတသမား အချို့က တပ်ဖွဲ့များကို ဖျော်ဖြေရန်လာခဲ့ကြပြီး တပ်ဖွဲ့ဝင်အများအပြားက ပါဝင်၍ သီဆိုကခုန်ခဲ့ကြသည်။

"ကျွန်တော်တို့ လူမျိုးတွေက ကျွန်တော်တို့ကိုလာပြီး ထောက်ခံပံ့ပိုးကြတာကို မြင်ရတာ အင်မတန်မှ ဝမ်းသာပါတယ်။ တကယ်တမ်းတော့ အခုလိုဖြစ်သင့်တာကြာပါပြီ" ဟု နိုင်ထောမွန်က ပြောသည်။

● ● ●

သူတို့ဘာကြောင့် နေရပ်ပြန်

စန္ဒာမော်

The Standard Time Daily

မြဝတီ ကျောက်လုံးကြီး ပြန်လည်ကြိုဆိုရေးစခန်းအတွင်းသို့ ကားတန်းကြီးတစ်ခု စီတန်းဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ တပ်မတော်စစ်ကြောင်းချီရာတွင် အသုံးပြုသည့် ကားကြီးများအစဉ် လိုက်ရပ်တန့်လိုက်ပြီးချိန်တွင် အထုပ်အပိုး ကိုယ်စီဖြင့်လူများ ကားပေါ်မှဆင်းလာကြသည်။

ထို့နောက် ခုံများစီတန်းထားသည့် ပေ၂၀၀ ပတ်လည်ခန့် ကျယ်ဝန်းသည့် ယာယီ ရွက်ဖျင်တဲတွင်း ခေတ္တနားနေခိုင်းပြီး ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သွားရောက်မည်ဆိုပါက မည်သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်၊ မည်သည့်အထောက်အထားများ လိုအပ်သည်ဆိုသည်ကို အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများက ရှင်းလင်းပြောကြားနေကြသည်။

ပြီးသွားသည့်အခါ နေရပ်ပြန်ကြမည့် အလုပ်သမားများအတွက် နေရပ်ရောက်သည်ထိ အခမဲ့ကားများ စီစဉ်ပေးကြပြီး ပြန်ရန် အဆင်မပြေသေးသည့်သူများ နေထိုင်နိုင်ရန် စခန်းအတွင်း၌ပင် အဆောင်များ စီစဉ်ပေးကြသည်။

တပ်မတော်၊ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပရဟိတအဖွဲ့များ၏ ကားများဖြင့် နေရပ်ပြန်လုပ်သားများအား ထိုင်းနိုင်ငံ မဲဆောက်မြို့သို့ သွားရောက်ခေါ်ဆောင်နေကြပြီး လိုအပ်သည့် ကူညီမှုများ ဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

လတ်တလောတွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားသား စီမံခန့်ခွဲမှု အက်ဥပဒေသစ်ကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ရောက်ရှိနေသည့် မြန်မာအလုပ်သမားများ သောင်းနှင့်ချီပြီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လည် ဝင်ရောက်လာနေကြသည်ဟူသည့် သတင်းက ယခုရက်ပိုင်းအတွင်း သတင်းစာများတွင် ရေပန်းစားသည့် သတင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ မဲဆောက်မြို့နှင့် ကပ်လျက်တည် ရှိနေသည့် မြဝတီမြို့က မလေးရှားနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံများသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်လိုသည့် အလုပ်သမားများအတွက် လုပ်ငန်းရှာဖွေရာ ဘုံဌာနတစ်ခု ဖြစ်သလို ငရဲခန်း ဖြစ်လာနိုင်သည့် နေရာတစ်ခု။ ပွဲစားဟုခေါ်ဝေါ်သည့် လူကုန်ကူးသူများခြေချင်းခတ် လှုပ်ရှားသွားလာရာ နေရာတစ်ခု။

ထိုသူများ၏ အစီအစဉ်များဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တရားဝင်အထောက်အထားများမရှိဘဲ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံသားဦးရေက နှစ်သန်းခွဲကျော်ရှိနေသည်။ ၎င်းတို့အတွက် ၂၀၁၇ ခုနှစ်၏ ဇွန်လက မုန်တိုင်းများကိုသယ်ဆောင်လာသည့် အကျည်းတန်သော နေ့ရက်များ ဖြစ်လာစေခဲ့ပြီ။

"ကျွန်တော့်စက်ရုံက ပုလိပ်အတွက်တော့ တာဝန်ယူမယ်။ ထိုင်း လဝကအတွက် တာဝန်မယူဘူးလို့ ပြောတဲ့အတွက် ပြန်လာတာဖြစ်တယ်။ ထိုင်းမှာက ဥပဒေကို ခြောက်လ ရပ်ဆိုင်းတယ် ဆိုပေမယ့်လည်း အထောက်အထားမရှိတဲ့သူတွေကို ဖမ်းနေတုန်းပဲ" ဟု ထိုင်းမှ မြန်မာနိုင်ငံဘက်သို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာသည့် ကိုငြိမ်းချမ်းအောင်ကဆိုသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံအစိုးရက နိုင်ငံခြားသား စီမံခန့်ခွဲမှု အက်ဥပဒေကို ယခုနှစ် ဇူလိုင် ၄ ရက်မှ ၂၀၁၈ ဇန်နဝါရီအထိ ဥပဒေ၏ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အတွက် ဥပဒေအသက်ဝင်မှုကို ရပ်တန့်ထားမည်ဟု ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

ယခင်က အထောက်အထားမခိုင်လုံသည့် အလုပ်သမားများကို ထိုင်းရဲများက ဖမ်းဆီး ငွေညှစ်မှုများရှိသော်လည်း ပန်းရောင်ကတ်ဟုခေါ်သည့် သက်သေခံကတ်ပြားတစ်မျိုးဖြင့် သတ်မှတ်နယ်မြေအတွင်း လှုပ်ရှားသွားလာ၍ရခဲ့သည်။ သို့သော် ယခုထုတ်ပြန်ချက်အရ ထိုင်း လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးက ပိုမိုတင်းကျပ်မှုများ ပြုလုပ်လာသည့်အတွက် မြန်မာအလုပ်သမားပေါင်း သောင်းနှင့်ချီကာ ပြည်တွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာနေကြခြင်း ဖြစ်သည်။

"ကျွန်တော်တို့ ဒီကိုရောက်လာတဲ့အခါမှာ နယ်စပ်ကနေ ထိုင်းနိုင်ငံ တောမောင်းကနေ ပြီးတော့မှ ကားတွေ အစီး ၂၀ လောက်၊ ဒီဘက်က လဝကနဲ့ ထိုင်းလဝက ချိတ်ဆက်ပြီးတော့ အသုတ်လိုက် ခေါ်ဆောင်လျက်ရှိပါတယ်" ဟု မြဝတီခရိုင် စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ၊ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ဦးထူးလွင်က ဆိုသည်။ မြန်မာရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများက မြဝတီဂိတ်၊ ကော့သောင်းဂိတ်၊ တာချီလိတ်ဂိတ်၊ ဘုရားသုံးဆူဂိတ် စသည့် ဂိတ်များမှ ပြည်တွင်းသို့ ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာကြပြီး ဇူလိုင် ၉ ရက်အထိ အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနက ထုတ်ပြန်သည့် တရားဝင်စာရင်းများအရ သုံးသောင်းရှစ်ထောင်ခန့် ရှိနေပြီဖြစ်သည်။

ထိုင်းမှ ပြန်လာသည့် ကိုနောင်နောင်က "အခုကတော့ ကိုယ့်စရိတ်နဲ့ ကိုယ်ပြန်လာရတာ။ ထိုင်းကနေ မဲဆောက်အထိ ဘတ် ၃၂၀၀ ပေးခဲ့ရတယ်။ အခုကတော့ ကျောက်လုံးကြီးစခန်းက ကားနဲ့အခမဲ့ ပြန်ပို့ပေးနေတာဆိုတော့ ဒီက ကားနဲ့ ပြန်လိုက်မှာပါ။ ထိုင်းမှာတော့ အောက်ခြေက ပုလိပ်တွေက ခုထိဖမ်းနေတုန်းပဲ" ဟု ဆိုသည်။ ယခုကဲ့သို့ အလုပ်သမားများ အလုံးအရင်း ပြန်လည်ဝင်ရောက်လာနေခြင်းသည် ထိုင်းလုပ်ငန်းရှင်များနှင့် မြန်မာအလုပ်သမားများအတွက် အခက်အခဲပေါင်းမြောက်မြားစွာ ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အတွက် နှစ်နိုင်ငံ အစိုးရချင်း ညှိနှိုင်းကာ စစ်ဆေးဖမ်းဆီးမှုများကို လတ်တလောကာလအတွင်း ရပ်ဆိုင်းထားမည်ဟု ကြေညာထားသော်လည်း ဖမ်းဆီးမှုများ ရှိနေဆဲဟုလည်း သိရသည်။

"ထိုင်းမှာ ဖမ်းဆီးတာတွေက ကြောက်စရာကောင်းတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အလုပ်နားက စက်ရုံတွေဝင်ဖမ်းတာတွေ မြင်နေရတယ်။ ကျွန်တော်ကတော့ ထိုင်းကို အတော်စိတ်နာသွားပြီ။ ကိုယ့်နိုင်ငံသားတွေ အခုလို အဖမ်းခံရတာမြင်တော့ ကျွန်တော်တို့ စိတ်မချမ်းသာဘူး။ အခု ကိုယ့်နိုင်ငံကို ပြန်လာတယ်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ကိုယ့်လယ်တောမှာလုပ်လို့ ရတယ်။ ဘာမှလုပ်စရာမရှိ တံငါသည်လုပ်လို့ရတယ်။ ထိုင်းကိုတော့ ပြန်မသွားတော့ဘူး" ဟု ထိုင်းမှ ပြန်လာသည့် ကိုဆန်းလှိုင်က ပြောသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံခြားသား အလုပ်သမားဥပဒေအသစ်အရ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်

သမားများ မှန်ကန်သော အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် (ဝက်ခ်ပါမစ်) ပြန်လည်လျှောက်ထားနိုင်ရန် သတိပေးချက်တစ်စောင်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် ကြေညာချက်တွင် ၂၃-၆-၂၀၁၇ မှ ၃၁-၁၂-၂၀၁၇ အထိသာ သက်ရောက်မှုရှိသည်ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။

ထို့ကြောင့် အလုပ်သမားများက အထောက်အထားအပြည့်အစုံရရှိနိုင်ရန် နေရပ်ပြန်ကြသူများနှင့် နိုင်ငံကူး လက်မှတ် (ပတ်စ်ပို့) သက်တမ်းတိုးမည့်သူများ၊ ဝက်ခ်ပါမစ် သက်တမ်းတိုးမည့်သူများ စုပြုံပြန်လာကြသည့်အတွက် ယခုကဲ့သို့ များပြားနေရခြင်းဖြစ်သည်။

ပြည်ပနိုင်ငံများသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်သူများနှင့် ပတ်သက်၍ "အလုပ်သမားတွေက အလျင်လိုကြတယ်။ ကျွန်တော်တို့ အေဂျင်စီတွေကနေသွားရင် ပိုက်ဆံ လေးသိန်းလောက်ပဲကုန်မယ်။ အချိန်ကတော့ တစ်လ သို့မဟုတ် ၄၅ ရက်လောက်စောင့်ရတယ်။ အဲဒီလို မစောင့်ချင်ကြဘူး။ အလုပ်မြန်မြန်လုပ်ရဖို့ ဆိုပြီးတော့ ပွဲစားတွေကို ပိုက်ဆံ ခြောက်သိန်းခွဲ၊ ခုနစ်သိန်းလောက်ပေးပြီး သွားကြတာ။ အခုလို ဖမ်းဆီးမှုတွေလုပ်တဲ့အခါကျတော့ သူတို့အတွက် လုံခြုံမှုမရှိဘူး"ဟု MOEAF အဖွဲ့ချုပ် အလုပ်အမှုဆောင် ဦးချားလ်မျိုးသန့်က ပြောသည်။

"ညီမတို့ သွားတုန်းက အထောက်အထားမဲ့ အောက်လမ်းကနေသွားတာပါ။ အခုဟာက ပတ်စ်ပို့ ပြန်လာလုပ်တာပါ။ ကိုယ့်နယ်မှာဆိုရင်တော့ အလုပ်ကလည်း မလွယ်ဘူး။ လစာကလည်း အဲဒီလောက်မရဘူးလေ။ ညီမတို့ကတော့ ပြန်သွားဖို့ အစီအစဉ်ရှိပါတယ်။ နယ်မှာတော့ ဒီလစာရဖို့မလွယ်ဘူး။ ဟိုကနေပြန်လာတဲ့ စရိတ်လည်း အလုပ်ရှင်က ရှင်းပေးတယ်။ လစာတွေလည်း အကုန်ရှင်းပေးပါတယ်။ ပတ်စ်ပို့တို့ အထောက်အထားတွေ လုပ်ပြီးရင်တော့ ပြန်သွားဖို့ ရှိပါတယ်" ဟု ထိုင်းတွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်ပြီး ပြန်လည်ရောက်ရှိလာသည့် မမိုးမိုးအေးက ပြောသည်။

ထိုသို့ ထိုင်းမှပြန်ရောက်လာသည့် မြန်မာလုပ်သားများကို မြဝတီမြို့ ကျောက်လုံးကြီးစခန်းရှိ အလုပ်သမား ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားရုံးတွင် ကြီးကြပ်မှုဦးစီးကော်မတီ၊ ပြန်လည်ကြိုဆိုရေးနှင့် စာရင်းကောက်ယူရေး ဆပ်ကော်မတီ၊ နေရပ်ပြန်လည်ပို့ဆောင်ရေး ဆပ်ကော်မတီ၊ တည်းခိုနေထိုင်ရေးနှင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးရေး ဆပ်ကော်မတီ၊ လုံခြုံရေး ဆပ်ကော်မတီ၊ သတင်းပြန်ကြားရေး ဆပ်ကော်မတီ၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်ရေး ဆပ်ကော်မတီ၊ အလှူငွေ လက်ခံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ထိန်းသိမ်းရေး ဆပ်ကော်မတီ စသည်ဖြင့် ကော်မတီများဖွဲ့စည်း၍ ဌာနပိုင်းဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူများ၊ တပ်မတော်မှ တာဝန်ရှိသူများ၊ အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ပူးပေါင်း၍ နေရပ်သို့ အဆင်ပြေချောမွေ့စွာ ပြန်လည်ရောက်ရှိနိုင်ရေးအတွက် ပြန်လည်ကြိုဆိုရေးစခန်းဖွင့်၍ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အလုပ်အကိုင်ရှားပါးမှုနှင့် ဝင်ငွေမလုံလောက်မှုတို့က ပြည်ပသို့ အလုပ်သွားရောက်လုပ်ကိုင်သည့် လူဦးရေကို တစ်စထက်တစ်စ ပိုမိုများပြားလာစေသည်။ အထောက်အထားမဲ့ သွားရောက်မှုများကြောင့် အမြဲလိုလို ပြဿနာများကို ရင်ဆိုင်နေရသော်လည်း မြန်မာအလုပ်သမားများမှာတော့ စားဝတ်နေရေး လိုအပ်ချက်အရ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြည်ပသို့ သွားရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေဦးမည်သာ ဖြစ်သည်။

● ● ●

qufqHa&;½kH;wdwfqdwfajcmufuyfaeaomtc|

အောင်ဇော်ထွန်း

7 Day News
Vol. 16/ No. 28

ကချင်လူမျိုးတို့ အထွဋ်အမြတ်ထားရာ မြစ်ကြီးနားမြို့ မနောကွင်းရှေ့တွင် တည်ရှိသည့် နှစ်ထပ် အဆောက်အအုံတစ်လုံးသည် တိတ်ဆိတ်ခြောက်ကပ်နေသည်။

ခြံစည်းရိုးဂိတ်ဝတွင် ကာကီရောင်ယူနီဖောင်းဖြင့် စောင့်ကြပ်နေသည့် အရပ်ဘက်လုံခြုံရေးဝန်ထမ်းတစ်ဦးနှင့် ရံဖန်ရံခါ ဝင်ထွက်သွားလာနေသူ တစ်ဦး၊ နှစ်ဦးစမှအပ ဆက်ဆံရေးရုံး တစ်ခုလုံး ရှင်းလင်းတိတ်ဆိတ်နေ၏။

ယခင်အစိုးရလက်ထက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးမှုများ ပုံမှန်ရှိနေစဉ်က ညဉ့်နက်အချိန်က လွဲ၍ အမြဲဖွင့်လှစ်ထားသည့် အဆောက်အအုံ ပင်မတံခါးကြီးကိုလည်း နေ့ခင်းပိုင်းတွင်ပင် ပိတ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

တံခါးမကြီး အပြင်ဘက်ကြော်ငြာသင်ပုန်းတွင်မူ ဟောင်းနွမ်းနေသည့် ယခင် ငြိမ်းချမ်းရေး သဘောတူညီချက်များက နေရာယူထားဆဲဖြစ်သည်။

ယင်းအဆောက်အအုံသည် ကချင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (KIO/KIA)၏ ဆက်ဆံရေးရုံးဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အစိုးရနှင့် ကေအိုင်အို၏ အဓိကဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

အစိုးရနှင့် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရန် လာရောက်သည့် ကေအိုင်အိုခေါင်းဆောင်များကို ဒေသခံများက ရိုးရာတေးသီချင်း၊ အကများဖြင့် ကြိုဆိုခဲ့သည့် နေရာဖြစ်သည်။

သို့သော် စက်တင်ဘာ တတိယပတ်က မြင်တွေ့ခဲ့သည့် ကေအိုင်အိုဆက်ဆံရေးရုံးသည် စစ်ဘေးဒုက္ခသည် တစ်သိန်းကျော်ရှိနေသည့် မငြိမ်းချမ်းသေးသော ကချင်ဒေသအခြေအနေကို တစ်စွန်းတစ်စ လှစ်ဟပြနေသည်။

ထို့အပြင် အစိုးရ၊ တပ်မတော်နှင့် ကေအိုင်အိုတို့အကြား တရားဝင် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း မရှိတော့ဘဲ ရှေ့မတိုးသည့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် အခြေအနေကို ဖော်ညွှန်းနေသည်။

ကေအိုင်အို ဆက်ဆံရေးရုံးများကို စစ်အစိုးရနှင့် ကေအိုင်အိုတို့အကြား ၁၉၉၄ က အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေး လုပ်ဆောင်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဦးသိန်းစိန် အစိုးရ လက်ထက် ၂၀၁၁ ဇွန်လ ၉ ရက် နောက်ပိုင်း တိုက်ပွဲများကြောင့် မြစ်ကြီးနားမြို့ရှိ ဆက်ဆံရေးရုံးအပါအဝင် ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ ကေအိုင်အို ဆက်ဆံရေးရုံးအားလုံး ပိတ်သိမ်းခဲ့သည်။

သို့သော် ဦးသိန်းစိန် အစိုးရနှင့် ကေအိုင်အိုကိုယ်စားလှယ်များအကြား တိုက်ပွဲလျှော့ချရေး ဆွေးနွေးမှုများအရ ၂၀၁၃ မေလနှင့် အောက်တိုဘာ သဘောတူညီချက်များ ပြန်လည်ရရှိပြီးနောက် မြစ်ကြီးနားမြို့ရှိ ယခင် ကေအိုင်အိုဆက်ဆံရေးရုံးသည် တစ်ဖန် သက်ဝင် လှုပ်ရှားခဲ့ပြန်သည်။

ကေအိုင်အို ဆက်ဆံရေးရုံးကို နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ (TAT) ရုံးအဖြစ် အစိုးရနှင့် ၂၀၁၃ မေလ ဆွေးနွေးပွဲ အပြီးတွင် ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ပဋိပက္ခညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ကိုမူ ၂၀၁၃ အောက်တိုဘာ သဘောတူညီချက်အရ ၂၀၁၄ မေလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နှစ်ဖက်တိုက်ပွဲနှင့် ပဋိပက္ခများကို စားပွဲပေါ်မှတစ်ဆင့် ဆွေးနွေးအဖြေရှာရန် ရည်ရွယ်သည်။

ကေအိုင်အို ဆက်ဆံရေးရုံးကို နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ (TAT) ရုံးအဖြစ် ၂၀၁၃ စက်တင်ဘာ ဆွေးနွေးပွဲအပြီးတွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ကချင်ပြည်နယ်အစိုးရနှင့် ကေအိုင်အိုမှ ကိုယ်စားလှယ် ငါးဦးစီပါဝင်သော ပဋိပက္ခညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းကာ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်း ဖြေရှင်းရေးလမ်းကြောင်းမှတစ်ဆင့် ယင်းကာလက အထိုက်အလျောက် ပြေလည်မှုများရရှိခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ် (NLD) အစိုးရသစ်လက်ထက်တွင် ပဋိပက္ခညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ကို ဖျက်သိမ်းလိုက်၍ နောက်ပိုင်းတွင်ဖြစ်ပွားသည့် တပ်မတော်နှင့် ကေအိုင်အေတို့အကြား တိုက်ပွဲများကို နှစ်ဖက်ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းခြင်းများ မလုပ်ဆောင်နိုင်တော့ပေ။

ကေအိုင်အိုဘက်ကမူ ကာလအတန်ကြာ ပြတ်တောက်နေသော တရားဝင်ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းနှင့် ပဋိပက္ခညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေး လမ်းကြောင်းကို ပြန်လည်စတင်လိုကြောင်း ရှင်းလင်းစွာ အသိပေးသည်။

"ကျွန်တော်တို့ ကေအိုင်အိုရဲ့သဘောထားက TAT ရုံးက ဆက်ရှိဖို့လိုသေးတယ်။ ပဋိပက္ခ ညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ဆိုတဲ့ဟာကလည်း တကယ်တမ်းကျရင် ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ လက်ထက်မှာ ကေအိုင်အိုနဲ့ နှစ်ဦးသဘောတူ ဖွင့်လှစ်ခဲ့တဲ့ အစီအစဉ်ဖြစ်တယ်။ ဒီအပေါ်မှာ လမ်းကြောင်းပြန်ဖွင့်လှစ်စေချင်တယ်"ဟု ကေအိုင်အို၏ နည်းပညာအကြံပေးအဖွဲ့ (TAT) ရုံးပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဦးဒေါ်ခါး က စက်တင်ဘာ ၁၈ ရက်တွင် ပြောသည်။

TATရုံးနှင့် ပဋိပက္ခညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းလုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်ရပ်စာချုပ် (NCA) ရရှိရေး ညှိနှိုင်းစဉ် ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ပြဿနာအချို့ကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ကြောင်း ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပါဝင်ခဲ့သူ ဒေါက်တာ မင်းဇော်ဦးက ပြောသည်။

NCA ရရှိပြီး နောက်ပိုင်းတွင်လည်း အပစ်ရပ် ပူးတွဲစောင့်ကြည့်ကော်မတီ ကဲ့သို့သော အခင်းအကျင်းသစ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ရန် စဉ်းစားခဲ့သည်ဟု ၎င်းကဆိုသည်။

"အခုအချိန်မှာ ကေအိုင်အိုနဲ့က အပစ်ရပ်စဲရေးလည်းမရှိဘူး။ NCA ထဲမှာလည်း မပါဘူးဆိုတော့ ကေအိုင်အိုနဲ့ လောလောဆယ်မှာ လုပ်လို့ရတဲ့ တရားဝင် ယန္တရားမရှိဘူးဆိုတဲ့ အနေအထား ဖြစ်သွားတာပေါ့" ဟု ဒေါက်တာမင်းဇော်ဦးက ပြောသည်။

ကေအိုင်အိုအနေဖြင့် ညီညွတ်သော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများ ဖက်ဒရယ်ကောင်စီ (UNFC) တွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ် ရှိစဉ်က အစိုးရနှင့် ကေအိုင်အိုအကြား UNFC လမ်းကြောင်းမှ တစ်ဆင့် NCA လက်မှတ်ထိုးရေး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ လုပ်ဆောင်ခဲ့သေးသည်။

၂၀၁၇ ဧပြီလကုန်ပိုင်းတွင် ကေအိုင်အိုအနေဖြင့် UNFC မှ နှုတ်ထွက်ပြီး NCA လက်မှတ်မထိုးဘဲ နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမည်ဆိုသည့် "ဝ" လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့ (UWSA) ဦးဆောင်သော မြောက်ပိုင်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းခဲ့သည်။ ထိုအခြေအနေက ကေအိုင်အိုနှင့် အစိုးရအကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရေးများ ဖြစ်ပေါ်လာရန် ပိုမိုအလှမ်းကွာဝေးစေခဲ့သည်။

UWSA ဦးဆောင်သည့် မြောက်ပိုင်းလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ကေအိုင်အိုပူးပေါင်းခြင်းကို ကချင်လူထုက သဘောတူညီမှုမရှိဟု မြစ်ကြီးနားမြို့အခြေစိုက် ငြိမ်းချမ်းရေးဆွေးနွေးရေးအကျိုးဆောင်အဖွဲ့ (PCG) မှ ဦးလမိုင်ဂွန်ဂျာက ပြောသည်။

"လတ်တလော အခြေအနေအရ ကေအိုင်အေက ကျွန်တော်တို့ ပြည်သူလူထုတွေကိုလည်း ခေါ်ပြီးမှ ဆွေးနွေးပွဲတွေ လုပ်တယ်။ လုပ်တဲ့အပေါ်မှာ သူတို့ရဲ့ ရှင်းလင်းချက်အရ ဆိုရင် သူတို့လည်း နိုင်ငံရေးအရ ဆွေးနွေးမယ်။ နိုင်ငံရေးနည်းလမ်းအရဆိုရင် ကေအိုင်အိုနဲ့ "ဝ" နဲ့က ဘာမှမဆိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့လည်း အခုလောလောဆယ်မှာ တပ်မတော်ရဲ့ စစ်ရေးဖိအားတွေ အရမ်းပေးလာတဲ့အပေါ်မှာ သူတို့နဲ့ ဆက်ဆံရခြင်း ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ရှင်းလင်းတယ်" ဟု ဦးလမိုင်ဂွန်ဂျာက ဆိုသည်။

မြောက်ပိုင်းခုနစ်ဖွဲ့၏ စုဖွဲ့မှုသည် စစ်ရေးအရ အစိုးရကိုတိုက်ခိုက်ရန် ဖွဲ့စည်းထားခြင်း မဟုတ်ဘဲ အစိုးရနှင့် နိုင်ငံရေးဆွေးနွေးရန် နည်းလမ်းရှာခြင်းသာဖြစ်သည်ဟု မြောက်ပိုင်း ခုနစ်ဖွဲ့ တာဝန်ရှိသူများက ပြောကြားထားသည်။

ကေအိုင်အိုအပါအဝင် "ဝ"အဖွဲ့ (UWSA)၊ မိုင်းလားအဖွဲ့(NDAA)၊ ရှမ်းအဖွဲ့ (SSPP)၊ တအာင်းအဖွဲ့ (TNLA)၊ ကိုးကန့်အဖွဲ့ (MNDAA)နှင့် ရခိုင်အဖွဲ့ (AA) တို့ ပါဝင်သည့် ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းရေးကော်မတီ (FPNCC)ကို တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရန် NCA လမ်းကြောင်းအတိုင်း ငြိမ်းချမ်းရေးဆောင်ရွက်နေသည့် အစိုးရနှင့် တပ်မတော်တို့က လက်မခံသေးပေ။

အစိုးရနှင့် မြောက်ပိုင်းခုနစ်ဖွဲ့အကြား ဆွေးနွေးပွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာရေး တရုတ်နိုင်ငံ၏ အကူအညီကို ရယူမည်ဟု FPNCC အဖွဲ့ဝင် TNLA ဒုဥက္ကဋ္ဌ တာဂျုတ်ဂျားက ဩဂုတ်လကုန်ပိုင်းတွင် ပြောသည်။

စက်တင်ဘာ ၅ ရက်က တရုတ်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန အရှေ့အာရှ အထူးကိုယ်စားလှယ် ဆွန်ကော်ရှန်းသည် နေပြည်တော်သို့လာရောက်၍ တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီး မင်းအောင်လှိုင်နှင့် NCA အပေါ် သဘောထားများကို အပြန်အလှန် ထုတ်ဖော်ပြောဆို ခဲ့သည်။

တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ် ဖော်ဆောင်ရာတွင် NCA လမ်းကြောင်းပေါ်၌သာ လျှောက်လှမ်းရန်လိုအပ်ကြောင်း တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်က ပြောကြားခဲ့ပြီး တရုတ်ကိုယ်စားလှယ်လည်း NCA သည် ပြီးပြည့်စုံသည်

ဟု မဆိုနိုင်သော်လည်း အကောင်းဆုံးဖြစ်ကြောင်းနှင့် NCA လက်မှတ်ထိုးခြင်းဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း တည်ငြိမ်အေးချမ်းမှုအတွက် အာမခံချက်ရရှိနိုင်မည့် အခြေအနေများကို ဆွေးနွေးခဲ့ကြောင်း တပ်မတော်ကာကွယ်ရေးဦးစီးချုပ်ရုံးက သတင်းထုတ်ပြန်သည်။

ကေအိုင်အိုအပါအဝင် NCA မထိုးရသေးသည့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းအများစုသည် မြန်မာ - တရုတ် နယ်စပ်တွင် အခြေပြုလှုပ်ရှားသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခသည် ပြည်တွင်းရေးသာမက တရုတ်ကဲ့သို့ နောက်ကွယ်မှ ပါဝင်ပတ်သက်နေမှုများရှိနေသည်ဟု မြန်မာ့အရေးလေ့လာသူ စာရေးဆရာ ဘာတေးလ်လင့်တနာက မှတ်ချက်ပြုသည်။

"တကယ်တမ်း ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ကြည့်မယ်ဆိုရင် တရုတ်ကို စောင့်ကြည့်သင့်တယ်။ ကျိန်းသေတာ တစ်ခုကတော့ တရုတ်ကတော့ ဒီ (NCA)ကို မလိုလားဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ NCA အရ လက်မှတ်ထိုးလိုက်မယ်ဆိုရင် NCA ထဲမှာပါတဲ့ တောင်းဆိုချက်တွေသည် တရုတ်လိုချင်တဲ့အချက်တွေ မဟုတ်ဘူး"ဟု ဘာတေးလ်လင့်တနာက သူ၏အမြင်ကို ပြောသည်။

"တပ်မတော်နဲ့ မြန်မာအစိုးရလိုချင်တဲ့ အနေအထားမျိုး ဖြစ်နေတဲ့အတွက် တရုတ်က မကြိုက်ဘူး။ နံပါတ်(၂) က NCA မှာ အဖွဲ့အားလုံး လက်မှတ်ထိုးလိုက်လို့ရှိရင် တရုတ်က အဲဒီအဖွဲ့ တွေအပေါ်မှာ သူ့ရဲ့ လွှမ်းမိုးမှု လျော့နည်းသွားမယ်။ အဲဒါကြောင့် တရုတ်က အခုသွားနေတဲ့ NCA ပုံစံမျိုးကို သူက မလိုချင်ဘူး။ သူလိုချင်တဲ့ ပုံစံနဲ့ သူက သွားချင်တာ"

သို့သော် မြောက်ပိုင်းခုနစ်ဖွဲ့တွင်ပါဝင်သည့် UWSA နှင့် NDAA တို့သည် ၎င်းတို့ လက်ရှိ ရရှိနေသော အခွင့်အရေးများမှာ NCA ပါ အခွင့်အရေးများထက် ပိုမိုမြင့်မားနေ၍ ယခင်ကတည်းက NCA ကို ငြင်းဆန်နေခြင်းဖြစ်သည်ဟု လေ့လာသူအချို့က ဆိုသည်။

ဦးဒေါင်ခါးကမူ တစ်နိုင်ငံလုံး အပစ်အခတ်ရပ်စဲရေးလုပ်ဆောင်ပြီး စစ်မှန်သည့် နိုင်ငံရေး ဆွေးနွေးမှုများမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံကိုတည်ဆောက်ရမည်ဆိုသည်ကို ကေအိုင်အိုက လက်ခံထားကြောင်း ပြောသည်။ သို့ရာတွင် NCA ကို အသေမကိုင်ဘဲ လမ်းဖွင့်ပေးရန်နှင့် အားလုံး လက်ခံနိုင်သည့် အနေအထားမျိုး ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် လိုအပ်သည်ဟု ၎င်းကဆိုသည်။

"အစိုးရဟာ တကယ်ပဲစစ်မှန်တဲ့ ပြည်ထောင်စုပုံစံ တည်ဆောက်မယ်ဆိုရင် လက်နက်ကိုင် တော်လှန်ရေးလမ်းစဉ်ကို စွန့်လွှတ်မယ့်အဆင့်ထိ ကျွန်တော်တို့ကမ်းလှမ်းပြီးသား ဖြစ်တယ်" ဟု ဦးဒေါင်ခါးက ပြောသည်။ အဆိုပါ သတင်းစကားကို ၂၀၀၉ ကတည်းက အစိုးရထံ စာဖြင့် အကြောင်းကြားထားသည်ဟုလည်း သူက ဆိုသည်။

သမ္မတရုံးပြောရေးဆိုခွင့်ရှိသူ ဦးဇော်ဌေးကမူ အစိုးရနှင့် မြောက်ပိုင်း လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့များအကြား တွေ့ဆုံပွဲများဖြစ်မြောက်ရေး ပထမဦးစွာ တပ်မတော်နှင့် တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေသည် KIA, TNLA, MNDAA နှင့် AA အဖွဲ့များနှင့် တိုက်ပွဲများ၊ ပဋိပက္ခများ လျှော့ချနိုင်ရေး ဆွေးနွေးရမည်ဟု ဩဂုတ်လကုန်ပိုင်းက ပြောသည်။

ပြဿနာများကို ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရေးလမ်းကြောင်းက လုပ်ဆောင်မှသာ ကချင်လူထု အပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံပြည်သူများအတွက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် ရလဒ်ရရှိမည်ဟု ဦးဒေါင်ခါးက ပြောသည်။

"ပဋိပက္ခညှိနှိုင်းဖြေရှင်းရေးအဖွဲ့က ကျွန်တော်တို့ ကေအိုင်အေဘက်က မပိတ်သေးဘူး မရုပ်သေးဘူး။ ဒါကို ပြန်လည်ရှင်သန်ဖို့အတွက် လိုအပ်လိမ့်မယ်လို့ ယူဆပါတယ်" ဟု သူက ဆိုသည်။

အစိုးရနှင့် ကေအိုင်အိုတို့ ပူးတွဲညှိနှိုင်းဖြေရှင်းမှုများကြောင့် ရွှေ့တန်းစစ်မြေပြင်နှင့် မြို့ပတ်ဝန်းကျင်၌ မတော်တဆဖြစ်စေ၊ ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြစ်စေ ဖြစ်ခဲ့သည့်ပြဿနာများကို ကြီးသည့်အမှုငယ်စေ ငယ်သည့်အမှု ပပျောက်စေသဘောမျိုး ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဦးဒေါင်ခါး က ပြောသည်။

"ဒါက မြန်မာပြည်ရဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေးကို လက်တွေ့ကျကျ မြေပြင်မှာအကောင်အထည် ဖော်တဲ့ အပိုင်းဖြစ်တာပေါ့။ ဒါကို ပိတ်လိုက်ရင် ဘယ်သူဖြေရှင်းမလဲ"ဟု ဦးဒေါင်ခါးက ဆိုသည်။

ပြည်သူများက ပဋိပက္ခများကို ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းခြင်းဖြင့် လျှော့ချပြီး ငြိမ်းချမ်းရေး တည်ဆောက်နိုင်ရေး ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ ပြန်လည်ဖွင့်လှစ်ရန် လိုလားနေသည်။

● ● ●

အကြပ်ကိုင်ပြီး ယုံကြည်ခိုင်းလို့ မရဘူး

လဝီဝမ်

The Irrawaddy
15 November 2017

rejynopyw (New Mon State Party) on wpEiiv; ypcwwucurl &ypa&; oabmwpmcy (NCA) vurwrx;&ao;on tzrm;xu tzwpcjzp on/ wyrawmbuu NCA vurwx;&e tluyuion taejzi ly;con {lyv wi rejynop wypce; ten;q; 4 c u or;,lcon/

NCA vurwx;jci;Ei ywouly; {&m0wowi;axmu v00r u rejynopyw '0uXvn; jzp nnwaom wi;&i;om;vrs;rm; zu'&,i aumip (UNFC) \ vu&0uX tjzp wm0e,lxm;on Ei [omu quo, ar;jre; xm;yon/

ar;/ / vu&lir;csr;a&; vyie;p0nEi;rl aemuq;tajctaeu ajymjyay;yvm;/ ly;awm b,lawmavmu rejynopu NCA vurwx;rmv/

ဖြေ။ ။ oabmwhD tcsuft vuaw trm;uDxm;yw,f tcsufvufwcsUuk awmhJMC (ypfcwfwkdtcGJ f&ypa&;qkdif&m ylwapmifhuna&;aumfwD eYxyfyDaq;aE;zG& &ON,f tckuaemfwGif ukdpm;vSuf tzGJ vwfxm;wm&ON,f tpnf ta0;uaewpfqif h &v'awodrEdkifyw,f uaemfwGif UNFC tzGJ ,dkHnfyw,f vufeufukdfy#dyu©w pm;y0dkifaya;rSmajz&SD&r,f qdkwm vufcHyw,f

NCA vufSfxdkdkdfupdövnf uaemfwGifra&mSifyb/ vufSfxdkdSy/ uaemfwGifty'DNCA vufSfukduk fwkd&;yDukfwkdfy0ifnSlfcwhykd&Gawy/ vdkdyf vm&ifawmhuaemfwGif vufSfxdkSy/ 'gayr,fwcsuf&mawrSawmhtcsuft vufaw ckdf vdkt mifaphyfaocmatmifawmhuaemfwGifufujzpfcsifawmht'Dwufy tckquf yD tpnf ta0;awolwGfYkfae&wmyg/

uaemfwGifufu tcsuf8csufYifyxm;yw,f tpkd&buf uvnf'Dcsuf8csuf ukdoabmwlzdkYnf tvm;vm&ON,f tm;vkdHu ckdfvkdhoabmwnDaw&&ifawmhuaemf wGifufu vufSfxdkdYwmkdfSyw,f'gayr,fb,fawmhavmuf awmhnodo;yb/

မေး။ ။ ဒါဆိုရင် အချိန်အတိအကျကိုတော့ မပြောနိုင်သေးဘူးပေါ့၊ အဲဒီလိုလား။

ဖြေ။ ။ [kwfyw,f b,fawmhvufSfxdk r,fqdkwmawmhtcdftwdu uraj ymEdkifao; b/

မေး။ ။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နဲ့ တွေ့တုန်းကရော ဆရာ့အနေနဲ့ သူ့ကို ဘာတွေတင်ပြ ပြောပြတာရှိလဲ၊ ပြန်ပြောပြပေးပါလား။

ဖြေ။ ။ usaemfwdYt"dlom;awYhtalumift&ifuawmhwyfawmfbufu usaemf wdkYvyf&if;awuk|tluyfukdkifvmwhj[muk|wifjyzdkYom;wmyg/ usaemfwdkYbufu ajymwmu vuf&Sd idkfcsrf;a&;vkyfief;p0fr&SdNCA vufSrfxkd;EkdifzkdY ,kHnfwnfaqmufEkdifwhae&mrSta&;uyD yw,f tckvkduusaemfwdkYwyfawmfwukdtluyfvmukdifawmhusaemfwdkYbuf,kHnfawmh usqifaeygyD t'gajymom;w,f

tjcm; bmajymao;vqdkawmh tckvuf&Sd&&Sdm;wh ,kHnfu ysufpD om; EkdifW,f ,kHnfqdkwm tluyfukdkifyD ,kHnfckdkifvdkYr&bl/ t'gvnf ajymom;w,f usaemfwdkYaw twbom;&rSu ½kdkom;om;? yDawmhrSfrSfuefuefapwem&SdSYtwlvkyf ukdom;zdkYrkdw,fvdkYjymw,f yDawmha'atmifqefpkunfu vufcH,f usaemf wifjy om;whj[mawukdv/ 'gayr,folbufu ajymom;wmu wyfawmfeYwfbufvm&ifawmh olrSajymykdcifr&SdbI 2008 zJYnf;ykH t'Dkdef eYwfxm;awmh

olaemufwckxyfajymom;wmu olYpk;acwfvufxufrS idkfcsrf;a&;vkyfief;p0f eYwfbufyDolud|rfvkyfukdkifayr,fvnf;wkdvufbdyf&SdIwh usaemfwdkYbufu bmaw tuay;xm;v qdkawmhtcuf5cufusaemftuay;xm;yw,feyHwf(1) tcufuawmh'D idkfcsrf;a&; vkyfief;p0fxkrStzYpnf tm;vkyf0ifbifw,f talumifjycsufawjyyD[kdzU ukdawmhyg0ifcifay;w,f 'gayr,fhDzUukdawmhyg0ifcifay;bl/ t'Dkdtalumifjycsuf rdtalumifrjyoifbl/ awmiftmz&d idkfcsrf;a&;vkyfief;p0fwnfaqmufwkdfu tzUpnf awtm;vkyf0ifcifay;w,folwdkYomtalumifjycsufSxkwfcwmr&SdbI/

eyHwf(2) tcufuawmhjyó emukdb,fvkdnfeYajz&Sfrv/ wpfufukdawmh idkfcsrf;a&;vkyfxm;w,fyDawmhEkdifHa&;aq;aE;yawwqifjyDvqifvkfaew,f 'gayr,fh tjcm;wzufu vufeufeYwdcdkfaew,f jzpfoifvmu tm;vkyf0ifEkdifzdkY ta&;uyDw,f vkyfief;p0fvkyfukdkifwhae&mrSckdckdfrmrm vkyfukdom;zdkYrkdw,f aemufwpfcufuawmhEkdifH a&;rab mifvkyfukdkifwhae&mrStwlwlvkyfukdom;zdkYrkdw,fwqifjyDvqifvkyfukdom;zdkYrkd w,f jynfjynfpkHrYykdom;zdkYrkdw,f [kbufckdfvkdf'Dufckdfvkdfvkyfvkdawmhvkyfief ypDDr&SdbI/ t'Dykd usaemfwdkYrifw,f

tckvmrnfh wwdyifvkdqkdif &ckdeY &Sfwkd&ifom;bufu olwdkYrsd tqifhawqkdHr&ao;bl/ aemufwckusawmhtcku 8 zJYEkdifHa&; qkdwfcufaw crSfaew,f t'gawmiftjriftm;vkHraumuf,Ekdfao;bl/wu,fvdkYusaemfwdkYtzYaw yg0ifvm&ifvuf&SdrSfxm;whqkdwfcufaw crSfwkdfu usaemfwdkYyg0ifcifr&awmhtck usaemfvufcHkdufcr,f crSfyDom; qkdwfcufqdkawmhjyifay;ygvdkYusaemfwdkYbufu jyef ajymzdkYcufw,f 'gu idkfcsrf;a&;vkyfief;p0f&U tcuftcawyyvdkYajymvkdfw,f

ar;/ / တပ်မတော်က ဆရာတို့ တပ်ဖွဲ့ဝင်တွေရဲ့တပ်စခန်းကို သိမ်းလိုက်တော့ ....၊ အဲဒီအပေါ် ဆရာ့အနေနဲ့ ဘယ်လိုမြင်လဲ။

ajz/ / t"dlu NCA vufrSwfxdk;NyD;uyfukdkifwmyg/

ar;/ / ပြီးတော့ တပ်မတော်က ဆရာတို့ တပ်စခန်းမှာ စစ်သင်တန်းလုပ်နေတာတွေ မလုပ်ဖို့ တားမြစ်တယ်။ မွန်အမျိုးသားနေ့လုပ်တဲ့ နေရာရော ပြီးတော့ မွန်တော်လှန်ရေးနေ့ လုပ်တဲ့နေရာမှာ စစ်ရေးအင်အား မပြကြဖို့ တားမြစ်တဲ့အပိုင်းရော ဆရာအနေနဲ့ ဘယ်လိုမြင်လဲ။

ajz/ / usaemfwdkYppfa&;buf uvnf; olwdkYwyfawmfYDppfa&;aE;jzpfw,f olwdkY bufajymwmu idrf;csrf;a&;vkyfaeprf0fumvjzpfawmhppftifrm;jywmwdkYvkyfoifhbl;vdkYt'Dvdk ajymw,f usaemfwdkYbufu jyefajymwmu reftrsdK;om;aeYtcrf;tem;awGrSmppfa&;jy tcrf;tem;u usaemfwdkYvkyfaeus udkbdkyfawmhyg/ [dkt&ifuwnf;u vkyfaewm/ ppftiftm;jyw,f qdkwmu tjcm;vlawGudkusaemfwdkY ó emr&Sdbl;/

ar;/ / ဆရာက ခေတ်အဆက်ဆက်မှာ ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းစဉ်ထဲ ပါလာတော့ ဦးသိန်းစိန် အစိုးရခေတ်နဲ့ ယခု ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် အစိုးရခေတ်ငြိမ်းချမ်းရေးလုပ်ငန်းလုပ်တဲ့ နေရာမှာ ဘယ်ဘက်က ပိုပြီး စိတ်ဝင်စားဖို့ ကောင်းလဲ။ ဘယ်ဘက်က စိတ်အားထက်သန်လဲ။

ajz/ / usaemfwdkYbuftjrifu wyfrawmfYDoef;pdef;wdkY wyfpkHjzpfw,f idrf;csrf;a&; vkyfief;n§dEdIifwmae&mrSmv ,ful w,f 'gayr ,fwyfrawmf NLD usawmhwyfpkHwnf;r [kwf bl; t'gawmh ckidrf;csrf;a&;n§dEdIifwmae&mrScufcvmw ,fvdkYrifw,f

ar;/ / အခု ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်သွားနေတဲ့ နိုင်ငံရေးလမ်းကြောင်းကိုရော ဆရာဘယ်လို မြင်လဲ။

ajz/ / wpfzufufuawmhwyfrawmfYtrsdKm;&iful;apha&;qkdYDa'ata tmifqefpk ukonfbufu 0Dm;ay;yDvufvSfvkyfaew,f 'gayr ,ftjcm;wzufufuawmhwkdif&ifom; acgif;aqmiftrsm;pku olrtayrSt jrifapmifaew,f

ar;/ / မြောက်ပိုင်း မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစုနဲ့ ဆရာတို့ UNFC အဖွဲ့နဲ့ ဆက်သွယ်မှု ဘယ်လိုရှိလဲ။

ajz/ / usaemfwdkYq ,fo ,fuawmhykdkif&Sdcyw ,f ucsiftzGJUtwlwlt vkyfvkyfch zlw ,f quf qHa&;awmhaumifyw ,f ylDawmhyavmifukdueNfatatwdkYwnf twlwl tvkyfvkyfzlw ,f usaemfwdkYaw NCA eYwfbufyDtwlwlu n§dEdIifczlyw ,f 'gayr ,f &yfwnfcufcifawmhwlbl;ayh

ar;/ / **ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နဲ့ တွေ့တုန်းက မြောက်ပိုင်းမဟာမိတ်နဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြော ဆို ဆွေးနွေးခဲ့တာ ရှိလား။**

ajz/ / rajymjzpfygbl/

ar;/ / **တကယ်လို့ တပ်မတော်က တပ်အင်အားသုံးပြီး မွန်ပြည်သစ်ပါတီကို ဖိအားပေး NCA လက်မှတ် အကြပ်ကိုင်ထိုးခိုင်းရင်ရော ဘယ်လိုလုပ်မလဲ။**

ajz/ / zdtm;ay; tluyfukdkfvkyfvm&ifawmh aumifygbl/ usaemfwdkYSoabmwlnDuf aw trm;uDxm;ygyD'gayr, hftajctaeuawmh qufapmifhuna&Sayhppfjzpfvm&ifawmh ,kdu nfwnfaqmufxm;wh[maw tukefygufy, fbm;r, f 'DvdkNkdu nfaw wnfaqmuf ekdkdY tcdawmfawmfay;ygD vkyf,&wm/ ppfjzpfvm&ifjynfolaw txdkr, f ppfa&;olkyD jyóemajz&Sifwmr&ekdifygbl/ 'gu usaemfwdkYufu jrifwmyg/ olwdkYppfa&;t ifhtm;okdYD ekdifH a&;jyóemajz&Sifvmwm tepS50-60&SdyD'gayr, hfnajz&Sifekdifcygbl/

ar;/ / **ဆရာတို့ဘက်ကကျတော့ရော စစ်ရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြန်ခုခံဖို့ ဘယ်လောက် အဆင်သင့် ဖြစ်နေပြီလဲ။**

ajz/ / 'gu ppfa&;jzpfawmh rajymaumifygbl/ wpfzufufuaeajym&ifusaemfwdkYefynf olaw t, kdkunf&Sdvufc Ekdifvkdk&yfrdvkyfvm&ifawmh ppfu jyefjzpfvmrSmyg/

ar;/ / **ရခိုင်အရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် ဖြေရှင်းသွားတာကို ဆရာ့ အနေနဲ့ ဘယ်လိုမြင်လဲ။**

ajz/ / usaemftrm;ufavhvmxm;awmh r&Sdbl..... t'DupdëYwfoufygD'Dupdü ta&;uDwhupdkyfjzpfw, f a'ta tmifqefpkunftaeeY'DupdüuKdw, fajz&Sifwhae&mrS tre&Sfw&m;&SdSdw, f olY[kw&ifyó emu;Dzpfvmekdkfw, f

]tpkd&tae&;Y&UD;jym;if t vkyform;awGESifhqdkifw`

ILO Convention C181 ukd vkuf&SWfxm;Edkifcsif;w,f;

အိုင်အယ်လ်အို မြန်မာနိုင်ငံရုံးခွဲမှ Chief Technical Advisor **မစ္စဂျက်ကီပေါလ်လော့ခ်နှင့် တွေ့ဆုံခြင်း**

စန္ဒာမော်

မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ အရေးကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အိုင်အယ်လ်အို (မြန်မာ) အနေဖြင့် မည်သို့ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နေသည်နှင့် ပတ်သက်၍ အိုင်အယ်လ်အို မြန်မာနိုင်ငံရုံးခွဲ Chief Technical Advisor မစ္စ ဂျက်ကီပေါလ်လော့ခ်ကို စံတော်ချိန်က တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်များမှ အချို့ကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ရပါသည်။ (တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအတွက် အိုင်အယ်လ်အို (မြန်မာ) ရုံး၊ ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမား ရေးရာဌာနမှ မဝေနှင်းပိုက ဘာသာပြန်အဖြစ် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။)

အိုင်အယ်လ်အိုက ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ လတ်တလော ဘာတွေ ဆောင်ရွက်နေလဲ။

tdkift,fvftdk aeYpOfb0&yfwnfrIa&;&efyHyk;aiGr&efyHkaiG (Livelihoods and Food Security Truth Fund) vdkcsuft&SdcJhwJhtcgrSm ysKdifwJhtzGJUtpnf;wpfckaeYpOfb0xJrSm uRefawmfwdkYqDrSm vkyform;a&TUajymif;olawGtwGuf ay;zdkUtwGuf t&if;tESD;ay;a&;tzGJUrSm yg0ifcJhyg w,f/ 'DtzGJUukd jrefrmEdkifiHa&TUajymif;vkyform;awGtwGuf ta&;ay;aqmif&GufzdkU pdkufwl;aeygw,f/

ဒီစီမံချက်မှာက ဘာတွေ အဓိကပါဝင်လဲ။

'DtzGJUu aeYpOfb0&yfwnfrIt rsKd;rsKd;udk tajctaeawGeJY rif;jynfrSmu tvkyftudkifqDawG&SdwJh pDrHudef;awGukd 'DtzGJUuae ay;w,f/ 'DpDrHudef;tpdwfrQ y,fawGukd rStvkyftudkifqufvuf&Sdzdk; tzGJUtpnf;awGeJY csdwfqufay;w,f/ jrefrmEdkifiHrSm a&TUajymif;vkyform;awG twGuf rSwfykH wifzdkY twGuf vkyfief;awGvnf; ay;w,f/ 'DtzGJUu ta&;ay;aqmif&Gufwmu tajccHtcGifha&;awGeJY pyfvsOf;vkyfief;awG aqmif&Gufw,f/ 'DtzGJUu a&TUajymif;vkyform;awGtwGuf a&;om;xm;wJh ta&;ay;tpDtpOfawGudk ay;w,f/ tvkyftudkifqufrSm oufqdkifwJh oGm;vmr,fh vkyform;awGukd tajccH ynmay;w,f/ t'Dvdkaqmif&Gufwmawmh a&TUajymif;vkyform;awGukd tm;ay;vkyfaqmif&GufcJhw,f/

&efukd&,f {&m0wDukd&,f &cdkifynf,&,ft'Da&maV; i,fckESa&Tjynfe,f yl wufcsdefü y0ifaqmif&Guf ae&mEdk½ufzkd pfynfwkd jrifhwufvmatmif oifwef;ay;wmaw vkyfyg w,f

စွမ်းရည်မြှင့်တင်တဲ့သင်တန်းဆိုတာ ဘယ်လိုမျိုးလဲ။

'Dukd pnf&nfrSifwifurkd aqmif&Gufwhae&mrSenfvrf;o ukdkYaqmif&Gufw,f wpfck bmv qkdawmh oifwef;away;w,f 'kwd,wpfck o D;xmnf b ifp0fpm;&r,fh taumift&mawG eYoufqkdwhtaumift&mawGukd pmwrf;ypfkyDawmhS toyGn mawGukd oufqkdfwbawum;rSpm wrf;ypfukd taumifxkwfyay;w,f vTawmfukdpm;vS;aw eYtwlwl'Dq;aE;nSdKifwh tpnftaO;awGukd aqmif&Guay;w,f t'Daqmif&Gufcif tm; jzifaq;aE;nSdKifrSaw A[kbkawGuaewqifyefvnfyifqif&;qr,fjynfyt vkyfukd qkdm Oya'rSykdumif;refwh Oya'jzpfvmapzkdY rS ayD;pDrH vkyfom;a&TUjymifom;vm jcifeYwbufwh;epfwmpDrHufukd pkdu a&;q taumift xnfzmfpDrHwhae&mrSvnf 'DuÉP aw xnf b ifp0fpm;EkwfY tfhawukd vkyfaqmifay;yw,f

ဘာလို့များ မြန်မာတနိုင်ငံလုံးမှာ ဒီဒေသငါးခုကို ရွေးချယ်ရတာလဲ။

'D oi,fckukd&;c,fwh taumif&ifuawmh vpfzu vkyfaewmu t&ifuwnfu 'D oawrSpay ifrm;pm vh aw&U oufar;0rfaumifrlYm;ey&dZvkd&;qkd&mpDrHuf awGukdt'DS taumift xnfzmfaqmif&Gufae yD;jzpfw,f t'Dkdpfwhcgu awmh'D tkdft,fvft kdaeyDawmh pDrHufukd taumift xnfzmfaqmif&GufwhaemrSa'D owifrS vkyfefaw taumift xnfzmf aqmif&GufyDjzpfwmu waumif 'kwd,wck a&Tjymifom; vmrIr&SdbqkdWm r&Sd/'ayrh'D oi,fcku rwhWDh a&Tjymifom;vmryHuw&S w,f t'D awmhyKd@mefawukdavhvmyD m;jzpaf tmif'D oi,fckukd&;c,fwm jzpfygw,f

အဲဒီ ဒေသတွေမှာရော ရွှေ့ပြောင်းရေးရာနဲ့ပတ်သက်ပြီး ဆောင်ရွက်နေတဲ့ တခြားအဖွဲ့တွေ ရှိလား။

'Dukd vkyfwhcgrS b,folawu bmawvkyfaev qkdwmukd jyefunfhw,f avhvmwhcgrSwcdUa t*ifpDawu wcdUae&mawrSaqmif&GufyDm; jzpaewhwuf aumifrGwfYtaumift xnfzmf aqmif&Guf&r,fhpDrHufjzpfygw,f aemufxyf pDrHufwpf ckxyfSao;w,f t'guawmh'a'oqkd&m a&Tjymifom;vmrIpDrHufyg/ 'D[mracgif'o twifrS &SdwhEkdifiHawtukdfvHkS taumift xnfzmf aqmif&GufaewhpDrHufjzpfyg w,f'DpDrHufukd taumift xnfzmf,fumv uawmh10 EpSfyg/ t"du OD;wnfcsufuawmh a&Tjymif tvkyform;awukd tumtu,fay;rlYoufqkdwh0efaqmif rIvkyfefaw zHG½dvmzkdY ukdnd&,fyDawmhvkyfvmayh

ဒီဒေသက လူတွေက ပြည်ပကို ရွှေ့ပြောင်းသွားကြတဲ့အခါ ဘယ်နိုင်ငံကို အများဆုံးသွားကြလဲ။

trm;qkHom;wmuawmh xkdkyf;y/ a&Tajymif;om;vmolaw&U70 &mcdkifEIef;u xkdif;ukdom;yw,f 'kwd; trm;qkHuawmh rav;&SS ukd;D,m;? pif;uFyl w½kwf ,kt t;Dwhkd uk'rnf;om;uayr,fvlt en;pkfy/ vwf;wavmrS vkyfom;ap;uuft&rfukdt vm;t vm aumif;aewmu *yef;y/ at*if;pDwuvnf*yefukdt vkyfaeuw,f [kdkufu urf;vSf xm;wmawvnf&Sawmhaemuf;ykdf;qkdif*yefukdkjyDEkdr,fht vm;t vm&Sjyw,f

ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားတွေက အိုင်အယ်လ်အိုကို အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခံရမှုတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တိုင်ကြားတာတွေလုပ်လား။

tkdkt,fvftkdkS t"rdkdapreY ywfouf;yD wkdif;um;a&;,EÅm; &Sjyw,f wpf;wpf&Hawmht vkyfom;awu 'D,EÅm;ukdt okH;jyKyg;Dawmh wkdif;um;wmaw &Sjyw,f t"duawmh vkyfcef;aqmif&uf;awxrS jyó emjzpfwmrd'rS[kwfvnf vkyfcef;cifx rSrw&m;zmjcif;&Hwmaw t'Dvkdupöwukdvma&muf wkdif;um;wmaw &Sjyw,f xkdif;EkdifH ukd&mufaewht vkyfom;awqDae wkdif;um;whwkdif;pmawukdvnf vuf&Sjyw,f trm;t m;jzifhawmht tkdkt,fvftkdk aeyJa&Tajymif;t vkyfom;aweYywfouf wkdif;um;raw vuf&Hw,f;qkdif trm;t m;jzifht vkyfom;0efuDmeu zifvpfx m;wh wkdif;um;a&;Xmeukdvaajymif;ay;yw,f cku 70 &mcdkifEIef xkdif;uka&Tajymif;om;vmwh t vkyfom;aw xrSqkdif90&mcdkifEIef;avmufuykdf[kwfwh vrf;umif;uaeyJDawmhxkdif;ukdom;uw,f 'Dawmh jyó emwpfpkwp&mufuH wht c;olwkdykdf [kwfwh twuftcuft c&Sw,f ukd;t U jrefmEkdifH &Sewh wkdif;um;a&;Xmeawukdwkdif;um;zkdolwkdS t cuftc&Sw,f rm;aom t m; jzifolwkd qkdif&mufEkdifH&Swh zUpnf;awukdt okH;jyKyg;Dwkdif;um;rawjyvkfw,fqkdm ukdwUyw,f 'Duf ukdvkdkfwmxuf;m&if;ay/h

အစုအစိုးရက ပုံမှန်မဟုတ်တဲ့ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားတွေအတွက် အထောက်အထားတွေ ထုတ်ပေးဖို့ လုပ်နေတဲ့အပေါ် အိုင်အယ်လ်အိုက ဘယ်လိုမြင်လဲ။

olwkdwu rwhDwht axmuft xm;awukdykdf qkdifxm;w,fqkdmukdvnf aw&U yw,f a&Tajymif;t vkyfom;awukdtaxmuft xm; yhkay;wha&mrSwu,fvufaweY ukdfnzkdw,f vufawU zkdkyfw,f bmaluminf qkdawmh u E&Say;ifrm;pm vkyf,& r,fhupöjzpfw,fwu,fvkd&Tajymif;t vkyfom;awukdtaxmuft xm; tjynfh0eYkdf a&Tajymif;t vkyfom;aw jzpfapcifw,fqkdif;awmha&&SpDHuaw a&;qlyg;Dawmh&S&Sf yhkawukdvkfaqmif;ay;zkdkyfw,f 'rSmvif a&Tajymif;t vkyfom;aw[m taxmuf

txm; tjynf;uf0eY;tvkyfvkyfudkifcGifh&Sdaponf ILO Convention (C181) odkYr[kwf jynfwGif;\ tvkyform;rsm;tusKd;udk umuG,fonfh Oya'rsm; odkYr[kwf pmcsKyfrsm;ESifh tvkyform;wpfOD;\ tcGifhta&;rsm;udk tav;xm;aom ,Ofaus;rIESifh udkufnDonfh tvkyfvkyfudkifcGifh&Sdolrsm; &Sdonf/ tvkyform;rsm;udk tvkyfrsm; &SmazGay;jcif;ESifh u,fwifa&;qdkif&m a0ESrsm; &Sdonf/ tvkyform;rsm; udkvnf; ,if;wdkY\ tcGifhta&;rsm;ESifh pyfvsOf;í avhusifhoifMum;ay;onf/

မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေနဲ့ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လက်မှတ်ထိုး ဖို့ ကျန်နေတဲ့ အိုင်အယ်လ်အို သဘောတူညီချက်တွေ ရှိသေးလား။

tpdk;&taeeYa&TUajymif;tvkyform;aweYqdkifwJh ILO Convention C181 udk vufrSwfxdk;zdkY vdkygw,f/ 'D Convention u vkyfom;pkwkqkwfcif;wJh t*smpDawGeYoufqdkifwJh uefYowf&SifwJhzpfw,f/ 'gudk vufrSwfxdk;rSyJ tdrfwefcif;rSmyJ jrefrmEdkifiH&JU t"du a&TUajymif;tvkyform;awG&JU ó emu vkyform;pkwkqkwfcif;rIvkyfief;pOfwGif;rSmyg wJh t*smpDawG tcuftcJawG jyó emawGudk &ifqdkifw,f/ rsm;aomtm;jzifh ukefusp&dwfawG aemufuGJawG tjzpfr&SdawGuyg/ 'D t*smpDawG udk ukefusp&dwfawGeYvdkvm;ygw,f/ 'gawGudk rdwfaqGrsm;ESifh ukefusp&dwf jy ó emudk a&TUajymif;om;vmrIr[kwf bdkYcsufwmwJh a&TUajymif;om;vmrIjzpfvmw,f/ 'gawGudk vufrSwfxdk;r,fqdkif;rS uD umu,fEdkifr,f/

]at*ifpD uk'f pm;vSmf [kwfbJ ypm;oabmrsdK;v]kwfbJ oawGawmhyk'Du mufwmayhaemf twkd;ftqrG aumufyw,f}

မြန်မာနိုင်ငံ ပြည်ပအလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရေး အေဂျင်စီအဖွဲ့ချုပ်
တွဲဖက်အတွင်းရေးမှူး (၁) ဦးကျော်ဇောနှင့် တွေ့ဆုံခြင်း

စန္ဒာမော်

မြန်မာနိုင်ငံမှ ပြည်ပသို့ သွားရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင်ရာတွင် အများစုမှာ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ သွားရောက်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပို့ဆောင်ရာတွင် ပြည်ပအလုပ်အကိုင် ရှာဖွေရေးအေဂျင်စီများဖြင့် သွားရောက်ကြသော်လည်း သတ်မှတ်နှုန်းထားထက် မြင့်မားစွာပေးနေရသည့် အလုပ်သမားများရှိနေသည်။ ယခုကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်နေရခြင်း အကြောင်းရင်းများကို အေဂျင်စီဘက်မှ မည်သို့သော အမြင်ရှိသည်ဆိုသည်ကို လက်ရှိ ထိုင်းသို့ အလုပ်သမား ပို့ဆောင်ပေးနေသည့် ဦးကျော်ဇောနှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်များမှ အချို့ကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ အေဂျင်စီပေါင်း ဘယ်နှစ်ခုလောက်ရှိလဲ။

uefawmfwdkY ynfy tvkyft udkifat*ifpD vkyfief; t m;vkH;ay;if 263 ck&Sdw,f tJ'Du wcsdKUvnf ,m,D pm;zifhvkyfief;vdkif pifxm;wmaw &Sdw,f xm;wmaw &Sdw,f vkdif&S t*ifpDawG taeeYpOfvkyfief;rsm;udk aumif;rGefpGm aqmif&Gufae&ygw,f aemufpifumy olawGu bmvkyfvkyfay;&r,f qdkwmudk rSwfom;xm;onf r&Sdygbl/ tvm;wlyg a[mifaumifpGm vnfr&Sdygbl/ rav;&SmrSm ukefay;&if u m; apvTwfcifhw,fr uawmhuefYowfcsufw&Sdw,f tck uawmhrav;&SmrSm ukefpvTwfcGifh&,m,Dyifqkd xm;wm ok;&ygw,f

ဒီလိုမျိုးရပ်ဆိုင်းလိုက်တော့ ဘယ်လိုအခက်အခဲတွေ ဖြစ်ပေါ်လာလဲ။

tvkyform;aw&Gufum vifu,D m; tvkyform;awtwufvnfom;vmzdkYtcuf tc&Sdw,f at*ifpDawG taeeYvnf tvkyform;aw aumvifaoom;wmrdkaw &Sdw,f oufwrf;wkd;vkyfbdkawpwfh tvkyfawrSm t*ifpDawGu vnfwm0ef, l'wm0efrsm; vkyfae&ygw,f

ထိုင်းကိုပို့နေတဲ့ အေဂျင်စီတွေမှာ အခက်အခဲတွေရှိနေတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ရှင်းပြပေးနိုင်မလား။

xkdEkdfHkdyYwh at*ifpDw taeeYawmh vudS xkdEkdf&Uajymifvvm whOya't& uefawmfwdYthDuf tvkyform;Oeaqmif&m aiaLu;jzwfawmufIy Oya't& wdwdusu jyXmef;xm;wmawukdvnf aocmav;xkwfjyefIt ykdf&Syr,fht m;enf whtwufuefawmfwdkUuft ykdfu apvTfwhEkdfHaeeYvnf xkdfbufukdm;wh tvkyf orm;aw&Ut ay: aiaLu;jzwfawmufLukdb,fvkdqmif&uf&r,fqkdwmvnf uefawmfwdYkd wdwdusu owfrSwfay;xm;wmrsdvnfr&SdIl/ c&DpD&dwfpojzifukdup&dwfawukdu cHy;wh pufkwf&Sdvkdrucay;whpufkwvvnf &ySw,f t&iftwkdjzwfawmufwhpufkw vnf&ySw,f trm;pkdawmhtenfqkdjzwfvmuae trm;qkdwpfaomifywfOefuiftxd y jzwfawmufvmawvnf &Sw,f 'DwufYywfbufyDawmhvnf OefuDmeawuae w&m;OifwdwdusuS b,f&Ub,fqkdwm owfrSwfcufuvnf rxufay:vmekdfwhtwuf at*ifpDwu tqifajyovkdaqmif&ufae&wmrsdd&ySw,f

အစိုးရက ဘတ်တစ်သောင်း သတ်မှတ်ပေးထားတယ်ဆိုတာကရော။ ဘာကိုဆိုလိုတာလဲ။

av;i;ajcmufxmif ckpfxmifayh (bwfi) trm;qkH wpfaomifayh wpfaomifxufawmhausmfvdk&blayh'ukdt*ifpDwu [dbufu tvkf&SaweYndfyD tqifajyovkdvkyaeu&wmyy/ 'yu vwfwavmrS tqifajyaeayr,fh a&&SfrSawmh jyó emjzpfvmEkdfw,fvdYvnf uefawmfwdY ,kHnfw,f wjznfznfeYt vkyform;aw p&dwfpu oufbmatmifvkyay;aewmaw twufxkdfbufu OefuDmeukd&m uefawmfwdY todSyf&rSzpfyw,f 'ayrhwdwdusuav;awmhowfrSway;apcifw,f tckowfrSf xm;whEefu xkdat*ifpDyrefmat*ifpDwnSdfyDvkyaqmifxm;whtqifh&So;w,f Oyrm i;axmifYacEkdfvm;? acekdfw,fqkdifi;axmifYVTf,fr[kwfbl/ ajcmufxmifqkd &ifvnf ajcmufxmifayhaqmufvkyfa&;vkyfefjzpfyDawmhwpfaomifay;&r,fqkdifvnf uefawmfwdY vufcHyfbl/ bmyajymajym wpfaomifxufenfatmifawmh uefawmfwdY vkyfu&wmyy/

မြန်မာဘက်မှာ တစ်သိန်းခွဲသတ်မှတ်ထားတာက မျှတမှုရှိလား။

wpfbefcqkdwmuawmh bmyajymajym uefawmfwdYat*ifpDwu vufcHkdf whap;Eef Oeaqmif cvkdbwfrSf&rSzpfyw,f 'ayrhvnf'DSuefawmfwdYqDSbmxyf wkdvmovqkdawmhuefawmfwdYe,fajrukdpm;vS,fawukdkawzifhijyvkdfwhcjus awmhokdwdYwufvnfOeaqmif wdwdusuowfrSwfzdYuefawmfwdY aqmif&ufay;&rSayh thDwufuefawmfwdYefuDmeaw taeeYawmhkefawzifpDawmhwmOef, l1wmOefcH

rlawawmhvkyfcJUw , f olwdkYwufb , f avmuft xdaiaiu;aumufcGHcJUw , fqdkwmuk wdwd us rowfSawmhu leawmfwdkYwhwpfbdef cuae ay;EdkifcJUqdkwmuvnf tifwef c , 0fygw , f 'gaumift u;dawmfaqmif½GufcJUawzif , fqdk vnf b myajymajym vkwpf0D ay; 0efaqmifcukdkdbftoifb vkdwyfay;&wmr;dawmfbdkSw , f

ဒါဆို နယ်မြေကိုယ်စားလှယ်တွေက ဝန်ဆောင်ခမရဘူးဆိုတဲ့ သဘောမျိုးလား။

wcdkfat*ifpDwu e , fajrukd pm;vS, fawukdwpfaomif epfSaomif ,yefay;wm&S ovkdwcdkfUkd pm;vS, fawuvnf olwdkYUwm0ef, r lwm0efcHtay:rS t vkyfor m;awqD awmifwmr;daw &SwfygW , f at*ifpDUukd pm;vS, f [kwfbeUypm;oabmr;dvkyfwbl awuawmhykyfUumufwmaygaef twkdYftqr&Sfumufygw , f

အလုပ်သွားလုပ်မယ့်သူတွေကရော ပေးတာပဲလား။

olwdkY t vkyfaumif&iaumifovkdydkYtqyfkHcJUw , fqdkwmr;dajymw , f t vkyf or m;awuvnf aijyefydkYtcif lyDa&mqkyDawmholwdkYU, kd nfcufaweYypm;awmifo avmufay;luwmaw&Sw , f

ဒါဆို ဒီလိုမျိုးပွဲစားတွေက ပြဿနာဖြစ်နေတာမျိုးပေါ့။

'ypm;aw yaysmufzdkYqdkwmuawmhawmfawmfav;vkyf, &r , hoab m&Sygw , f 'gu vnf ueawmfwdkYat*ifpDwpckvnf r [kwfygbl/ ueawmfwdkYbufqdk&m wm0ef, &wh tpdk&0efuDmeawa&m? oufqdk&m ekdifiHwmfrSwm0efxrfaqmifae&wblawa&m? owif rD,mua&m 'gawukdtm;vkH0dkif0efygyDawmhaunmcufxkwfay;r , f tm;vkHvnf vkyfukdaqmi&ufbifw , fqdkwmr;d t bufbufu 0kdfvkyfr , fqdkifawmhtenfeYtrsm; yaysmufbm;r , fvkdkYxifygw , f 'Dc owfrSwfxm;wht wkdYfat*ifpD aumufovkdkU t vkyfor m;[mukdusr , f ueawmfwdkYDufuae b , favmufy 0efaqmifcr , lb vkyfay; vkyfay; t vkyfor m;uawmhtenfeYtrsm;wjcm;enfeYay;ae&rSy/ at*ifpDkdwdkYfokdf qufbl , fwht vkyfor m;om 'DwfrSfxm;wh0efaqmif twkdYfay;&r , fjy&r , f tcrhqkd vnf tcrhbm;wmr;d&r , f 'guvnfwqifwqifodwmawrsm;v m&if'D u;dau;Zlaw &vmrSy/ 'DdkYjznfjznf80&mckdEGifavmufjzpfvmr , fqdkifawmht m;vkHyifpyfnESbf lyDat*ifpDwvnf tcuftcr&SfbufqdkY&mtvkyfukdk&muftmifaqmi&ufEkdfrSy/

ဒါတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဝန်ကြီးဌာနက ဘာတွေဆောင်ရွက်မှုတွေ လုပ်ထားတာမျိုး ရှိသလဲ။

0efuDmeuvnf rdU, &kdw rzifEkdbl/ wpfEkdifMuHS 77 ½kdvmuf&Sw , f

av/ 0efuD&meukd vnf wkdUukdUnf apcsifygw,f ypm; qdkwmrSm vlwpfOD;&JU cEÅmudkwhe,f ukd;pm;vSmfwukd vnf ypm;vkdUc vkdUygw,f aemufwpfckuawmh vlwpfOD;&JU ScYY ;vnf rEÅ quft o , tYkjfwh ypm;vnf &Sygw,f xkdtf vk&SfukU;pm;vSifpfoh&ypm;&Sw,f olu 'refvufwm (vlac;pm) ukd;v myD if'DSvlvm&Sw,f 'Dpepfolu e, f&Swhypm; awuae iSmawmh ref b , fS, mu&Sw,f vl&Shu qkDawmhcdwh cjrSvlwm xufykd rm;vmw,f 'DSat*ifpD bmukd if qkd&ovqdkawmhukd;awu owfwSfaiaumufw,f olwkd uawmho;Hef oHef cavmuf aumufw,f thDdumufyDif olwkd at*ifpD ukdwpfoef coifw,f usefwmu olwkdYwufoydOif tdOifusefw,f 'Dawmh at*ifpD wm0ef, lwm0efcHawe Yvk&wm qdkwmh at*ifpDufypm;u ykdcif ta&;&w,f olu vpk vmyDyDDkdifat*ifpDw&h vlac;pmawuae vkd fxnf, fqkd if t qifjyw,f av/ 'Dawmh wpfvwpfvukd pm;u ykdwfEkdft m;&Sw,f

ဘာများ ဖြည့်စွက်ပြောဖို့ရှိဦးမလဲ။

t vkfor m;aw t aeeYwpfzufEkdifawrSt vkfom;vkf,fai&SyDrdawqlDef ykdY,f t vkfukdukdupm;pm;vkfyDawmhref EkdifHkyefvmwh c zHdwkdvufa&;aw t wufuhaDqmi&ufvkdYymcsifygw,f

● ● ●

အနည်းဆုံး အခကြေးငွေဆိုတာ ဘာလဲဆိုတော့ အလုပ်ရှင်ရဲ့ အော်ဒါရရှိမှုတွေ၊ ဝင်ငွေရရှိမှုတွေ ပါပါတယ်

tJrwf;tcaMu;aiGqdkwm bmvJqdkawmh

စန္ဒာမော်

အနည်းဆုံး အခကြေးငွေကို ပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် ၂၀၁၇ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၆ ရက်က ဖွဲ့စည်းခဲ့သည့် အနည်းဆုံးအခကြေးငွေ သတ်မှတ်ရေးဆိုင်ရာ အမျိုးသား ကော်မတီက ပြီးခဲ့သည့် မတ် ၈ ရက်က ပထမအကြိမ် အစည်းအဝေးပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် အခကြေးငွေ အမြန်ဆုံးပြင်ဆင်သတ်မှတ်နိုင်ရန်အတွက် မည်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များ ဆောင်ရွက်နေပြီဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်ပြီး အလုပ်သမား လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ပြည်သူ့အင်အားဝန်ကြီးဌာနမှ အမြဲတမ်း အတွင်းဝန် ဦးမျိုးအောင်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်များမှ အချို့ကို ကောက်နုတ်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

ဒီပြင်ဆင်သတ်မှတ်မှုကို ဘယ်အချိန်လောက် အပြီးသတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်မလဲ။

Elfx;topfowfrSwfrIukdb,fumv twifrS tyD;owfrSwfrSvJqdkwmu oU vkdef;pOfukdb;&rSm oHk;"duJynf,fEYwfrS&Sh tenf;qHk;tcaMu;aiGaumfwD aw&Gy0ifrIuvnf;t"duw,f tckaDumfwDwu pm&if;awtukdvkH;uvmao; bl/ wufvm&ifvnf; tr;pbm;aumfwDYaq;aE;&0D,f ylawmhSbmawvkdyfawmh qkdwmu vmrS

ဒါဆိုရင် စစ်တမ်းက ကောက်နေပြီလား။

tcku ppfwrf;aumufzdkYyifawm okdUjyifawm/ okdUqkdwmu tvkd&SdeY pDupfftdkzWpckYppfwrf;aumufzdkYvkdawm,f tvkdorm;awuvnf;vkdf,fvkdYym aew,f tpkdUuvnf;tdkxmifpkaw&Uaexkdpm;aomufrI&dvfukdumuf aew,fayhmef;

သုံးဖွဲ့တောင်ဆိုတော့ ဘယ်လိုပုံစံမျိုးတွေနဲ့ ကောက်တာလဲ။

aumufawhpm&if;awu ar;cef;awrwbl/aumufwhykHwlvkdY xufvmwh a'wmawuvnf; wrS [kwfbl/ t'Dcjyó emaw&Skdw,f aemufwpcku [kd&if tenf;qHk; tcaMu;aiG owfrSwfukdu aumufawmh tvkdorm;nEfum;rlDpDmeu aumufw,f aumufwmht'DxrS tvkd&SdukdpmvSkfvnf;yw,f tvkdorm;

ukd pm;vSfvnfyw,f vkHtzUtpnfawvnfyw,f aAmfvHwD;mawvnfyw,f t'gaumufwkdfu tukdkbdw,fav/ 'gaw&GwSv,f 'Dlu 'Dkd zxm;w,fqdkwmukdbd w,f 'aDwmhaumufvkdwhajzukdbiuefvkdmvrpdSowifpxu alunmvkdfw,f &efukdwkdfrSqkdifb,favmuf rEÅv;rSb,favmupojzifyh pkyifaumufwmh ,kdnfrlykdfw,f b,fbluyjzpfzpf'aDwmreSfw,fqdkwmukdaxmufcHy;vkdkfw,f

အခုတစ်ခေါက်အတွက်ရော စစ်တမ်းကောက်တာတွေ စနေပြီလား။

pDH@mu aumufwmawmhvkdaeyD tckt pkdcnfy om;aumufaewmayh tvk&SEYf vkdorm;awaumuf,ftcefukdwmhoa&ao;blayhaemf 'gu t"duw,f aemufwpfckjynf,fYwkdfu pm&ifaw olwkdMa'ouvaw b,favmuf&SaexkdGpm; aomufvkdr,fqdkwmukdolwkdpm&ifawxufvmrStqifajyrSav/

စစ်တမ်းကောက်တာ မြန်မြန်ပြီးဖို့ဆိုရင် ဘာတွေလိုအပ်သလဲ။

tckawmh tukdfvkdu avmaewmy/ avmqkd tvkdorm;awu ykdvmwm ayh olwkdawmhtjrefqkdpfapcifwmayh owfrSwfxkd aq;aE;&OD,f tjyeft vSf jiifcktOD,f t&ifwpfacjufwkdfu ukdHwmyav/ pm&ifaumufwmu aumufuuf{&d mayrSrlwnfwm/ yDwmhaumufwhdaxmifkt ayrSrlwnfwmayh{&dmqkdwmuawmh olwkdynmt&wpfckdfHkHvTfckdr,f{&dmukdowfrSwfwmayhyDwhacjufu 22032 tdukdumufwmokdvavmufumw,f

အနည်းဆုံးအခကြေးငွေနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့ တောင်းဆိုမှုပြုလုပ်တာတွေကို လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် သက်ရောက်မှုရှိလား။

qEjyawmifqkdmuawmholwkdEjzpfvhtwufbmrSymp&mr&Gl/ 'gayrhwuf& rSu tenfqkdcaluaiqkdm trwrfajymaewhum;u bmvqkdwmhtvk&S&Utmfg &&daw0ifai&&dawyyw,folwkdUvkdtm;ayhaemf vkdtm;eYukdxkwfvkdlu cwdfquf aewmrpdzpfw,f 'aDwmhmESdf,&rSayh

ဒီနှစ်အတွင်းမှာ အနည်းဆုံးအခကြေးငွေကို ပြင်ဆင် သတ်မှတ်နိုင်မလား။

tenfqkdwmhvrfp ay&rSayh jyifqifowfrSwfxkdwufvkdyfwmaw vk& awmh,ftlurfzifykdm&awmh,f 'grSnf tjyeftvSaq;aE;jiifcktcel&rSayh

● ● ●

INVESTIGATIVE JOURNALISM AT ITS BEST

pkH;azmfxkwfa&;om;onfh

owif;pmynm

taumif;qkH;tsm;

မြန်မာသတင်းသမား ၁၂ ဦး၏ အရေးအသားများ

WRITINGS BY

12 MYANMAR JOURNALISTS